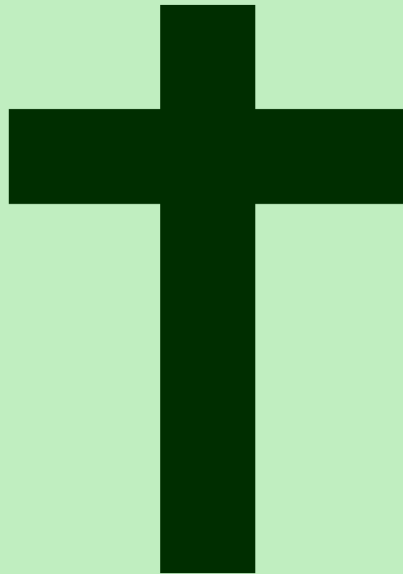

Mer Si Yesuenemén A Yesuene Waitogh Árfene

Wafroghyammén Lukém Efaroméng

Luke and Acts in the Nama language of Western Province,
Papua New Guinea

**Mer Si Yesuenemén A Yesuene Waitogh Árfene Wafroghyammén
Lukém Efaroméng
Luke and Acts in the Nama language of Western Province, Papua New Guinea
Luk na Apostol long tokples Nama long Niugini**

copyright © 2025 SIL Papua New Guinea

Language: Nama

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-11-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 Nov 2025 from source files dated 7 Nov 2025
a8ee7a61-e51e-5522-ace3-fd0f2c24db68

Contents

Luk 1
Acts 50

Mer Si Yesuenemén Lukém Yéfarotam

Saurégh si

¹ Fútar Tiafilus:

Tárfár árém mwighe yaitotaménd ménát faroghét némé té kufrotawét téfefaf.

² Yémofem yafrotaménd kétamé némé si té yinjoyénd ufroghan a emofem yéfarotaménd.

³ Yéndon té merkéraye téfandawan méinyotio yam kétándmé ufrogh, mer kéretau tayot faroghét ménát merkéraye ndenéfifi némé té kufrotau. Yéndon yafrotan feyot minde merfifi Tiafilus,

⁴ Yéndon yéné yafrotan ménát fém so mat ném efalo si méinyotio árkéméné fém té káyáretau.

Jon walitogh ár yáne árátéghmén si afrogh

⁵ Yéné efghon Erod njam témorwén Judiamén warsagh ár, kété témorwén ghéngén wárogh ár yétkwén Jakaraya efe tafnyangérwén ghéngén wárogh ár Abiane mérén, yáne amaf Elisabet Aron ákimén.

⁶ Jakaraya a Elisabet Ngánjánene ghékfan mer ghérsaye tamorarwén, méinyotio Yurane nák tawaitoghét.

⁷ Wénde ambumofnar tarwén, ménamén Elisabetéf mwinu tárwén, a fá bulu náyáteyayénd.

⁸ Ámb efghon Jakarayane mérénta ghéngén ásáfogh efogh nawerai, yémon ghéngén wárogh ásáfogh yérnyai Ngánján sáfrére.

⁹ Yéfene túmén témndan Ngánjánam taferngai ménát mer wimafé rokar wároghét Ngánján wáwefnogh méngo kénjút.

¹⁰ Njam efogh náwerai mer wimafé rokar wároghét, méinyotio ár náumendaménd wáwefnogh méngo sifayan Ngánjánafé oraighét.

¹¹ Féyo Ngánjánene njafar si résagh ár nufaryéng yáfaf, nokayoyéng ghéngén wárogh séki tambénta.

¹² Njam Jakarayam yinjoyéng, fá sélngwél yémormén a férféram yifoyéng.

¹³ Wénde njafar si résagh árom yémndayéng, “Yau férfér ném, Jakaraya, fene Ngánjánafé orayégh si té náyárang. Fene amaf Elisabet so nésle ghakér ambum, fémon táf yétkwén taram Jon.

¹⁴ Fá so yém áuwégh a remngogh feyot, a tárfár so náuwetat ménamén yáne éslaghmén.

¹⁵ Fá ndimbal so yém Ngánjánene ghékfan, wéri nénefnar a ámb táikér nu, a fá so yém Ngánján Mbérbér wafoghkaf kétándmayo éslagh.

¹⁶ Tárfár ár Israilmén yémon so ewangote kétán Yuré yéfenjo Ngánjánefaf.

¹⁷ A fá so yéngém Yurane frondeta, mbérbéran a waftayan ndenanit Elaija kés témorwén, ménát afafene tikéf wangoghét kétán yéfenjo ambumafefaf, a ayaréghofnaye ghérsata wangoghét kétán káfeté; efalo ghérsat táfrendau Yurai.”

¹⁸ Jakarayam yémotai njafar si résagh ár, “Ndernáye wét yénd mat so kamndan yénémamén? Yénd swém bulu wém a tane amaf siyém ndeneyameyo ausé.”

¹⁹ Njafar si résagh árom yawangoi, “Yénd wém Geibrél. Yénd Ngánjáne kaka wakai a yénd kwénmáfárete siafé sái kémaufon yéné mer si.

²⁰ A sénonjo fém kékmbo métar a yau noraya kétánotio yéné ufroghene efogh kawerangé ménamén fém efalo yau tane si so táyáto. Árkéméné so efalo kénamndangi yánjo efghon.”

²¹ Yéné tekan árém Jakaraya njam tanjetawét a mwighe uwérsoghan tamorwén ménamén tekfifi télawangérwén wáwefnogh méngo kénjún.

²² Njam fá nétoryéng, fá yau korayau yéfefaf. Yémofem yáyámngoyénd ménamén yémon ghékéf waingégh Ngánján yinjo wáwefnogh méngo kénjún, fá siof-

nar namndai yéfeyot ngángayero tawaweindau.

²³ Njam yáne wáwefnogh efogh ne-foyénd, fá néngangoi méngot.

²⁴ Soramé yáne amaf Elisabet namndai suafé a 5 ghérare méngo kénjúnro témorangérwén yau kétonau.

²⁵ Elisabet norayai, “Yuram yéné tafrote tayot, yéné efghon Ngánjánam yauyafoi yáne ménde a yitérmboi tane wáiwáiafé yam árfe tambén.”

Yesuene áraféghmén si afrogh

²⁶ Táf Elisabetene 6 ghérareyan, Ngánjánam yáfáretam njafar si résagh ár Geibrél Najaret Galili yuwot,

²⁷ yéné méinyo mérésoefaf efe yéreindaménd awerghét Josefefaf, Deifidene mérén kénjút, yáne yétkwén témorwén Meri.

²⁸ Njafar si résagh ár yéngmormén Meri yémndai, “Mer frengégh siafé! Yuré siyém fefaf yém.”

²⁹ Meri ndimbal sélngwél yémorméng yáne sian a mwighe uwérsoghét yéméindai ndernáye yéné áuwéghfifi so yém.

³⁰ Wénde njafar si résagh árom yémndai, “Yau férfér ném, Meri, fémon Ngánjánene ménde té yinjo.

³¹ Fém so ném ambumafé a fém so nésle ghakér ambum, a yétkwén táf taram Yesu.

³² Fá so yém ndimbal a so yémndetat Minde tukén Ambum. Yuré Ngánjánam so tiyátongé warsagh ár ndenáye fété yáne áki Deifid kés témorwén.

³³ A fá so yém Israil limánégh ár tuotot. Yáne méngotu yau so yiyato!”

³⁴ Merim yémotai njafar si résagh ár, “Ndernáye so yéné yém, ménamén yénd swém méinyo mérés?”

³⁵ Njafar si résagh árom yawangoi, “Efalo, Ngánján Mbérbér fefaf so yéném, a Minde Tukén waftayam fém so kémafargé. Yéné téfnan njúnnjúnofnar ambum so yémndetat Ngánjánene Ambum.

³⁶ Elisabet fene mérénmén ambumafé so yém ausayan a efe témndetawét ndené mwiné téfnár

yém, sénonjo suafé yém 6 ghérare kénjún.

³⁷ Yénémamén Ngánjáneyot yau táikér yém.”

³⁸ Merim yawangoi, “Yénd wém Yurane faiofnar ásáfogh ár. Féyotaro so nufrote némé té wémndé.” Si soramé njafar si résagh árom yéfrangoi.

Merim yiyafoi Elisabet

³⁹ Yéné efghon Meri wékeye álighét náfriendam tesenot Judia tunakéf yuwot.

⁴⁰ Fá nélawai Jakarayane méngot a frengégh si yaramai Elisabete.

⁴¹ Njam Elisabet náyarai Meriene frengégh si, ambum táf nalinai fút kénjún, a táf Elisabet témorwén Ngánján Mbérbér wafoghkaf.

⁴² Fá tuk kéme norayai, “Frengéghkaf ném méinyotio amaf kénjún, a frengéghafé ambum fémon so yéráfte!

⁴³ Némamén yénd méndefé wém, tane Yurane amé sái yéném tafaf?

⁴⁴ Njam fene frengégh si náyarai, táf ambum tane fút kénjún notanai áuwéghafé.

⁴⁵ Nderé áuwéghafé yém yáyot si némé té norayai Ngánjánene efalo si sái nufrota yáfaf.”

Meriene wagh

⁴⁶ Meri norayai, “Tane tikfam Yuré yuwete

⁴⁷ a tane mbérbér áuwéghan yém Ngánján tane Wanjarégh ár kénjún,

⁴⁸ ménamén yémon yénd wa-farotam yuwan ghérsafé yáne ásáfogh mérés!

Yénandmé sénonjo méinyotio árém so wémndetat yénd ndené frengéghmén ném,

⁴⁹ ménamén Minde tukén waftafé sélngwélafé yam tayot yafrotam.

Yáne yétkwén yém njúnnjúnofnar.

⁵⁰ Yáne ghérghérsisé so néngusamngote yéfeyot emofem férférafé yéfandat fá kétándmé ámb ár saté kétánotio ámb ár saté.

- 51 Yémon té yuyafotam muyé yánjo ngángaye,
yémon té ewafarnai fá efe tuktuk
mwiché emarghan tamorwén.
- 52 Yémon té eweworyéng yuwot
limánégh ár yéfenjo limánégh
ámnojogh sifayata,
wénde euyoyéng tukét métar ár.
- 53 Yémon té eremngoi siogh ár tárfár
rokare
wénde engwatembayéng wemár
ár sotro.
- 54 Yémon té yáutánam yánjo faiofnar
ásáfogh ár Israil
yafarotai gherghérsisaye.
- 55 Ebraamefaf a yánjo mérénfaf tuot,
ndernáye té nénorayayéng téfene
afafefaf.”
- 56 Merif emorarmén Elisabetfé
nambio gherare soramé Meri
néngangoi méngotuot.

Jon walitogh ár yáne áráféghmén si

- 57 Elisabetene efogh njam naw-
eraí yáne ambummén, fá náráftam
ghakér.
- 58 Yáne kaka ár a fútaréf náyárayénd
ndené Yuram ndimbal gherghérsisé
yuyafoi a fá káuwetawét yémafé.
- 59 8 efogh nawarayéng fá eng-
mormén ghéngan néfghét a yémofem
yétkwén yéramayénd yárefé Jakaraya
soramé,
- 60 wénde yátmé norayai, “Yau! Yáne
yétkwén so yém Jon.”
- 61 Yémofem yémndayénd, “Ámb
yéne yétkwén yau yém féfene
ménnan.”
- 62 Yémofem ngángaye yéngwaghnyayénd
yárefai ménát ambumoe yétkwén
ramghét.
- 63 Fá namotayéng farogh fefat
ngángé awaunyéghe, méinyotio ár
sélngwél emorméng yémon yéfarotam,
“Yáne yétkwén siyém Jon.”
- 64 Táf fété Jakaraya si néngufngoi a
tuwetau Ngánján.
- 65 Ár fútar Ngánján férféram ewifoi,
Judia yu árémm taruindawét yéne
yammén.
- 66 Méinyotio ár efe náyárayénd
mwiché uwérsoghan tamorwén, a
namotayénd, “Efe yéne ambum so

yém?” Ménamén Yurane ngángé kété
témorwén.

Jakarayane wagh

- 67 Yárefé Jakaraya Ngánján
Mbérmbéram yafoi si nufngoi,
- 68 “Áuwégh yém Yurai, Israilmén
Ngánján!
Fá té téném yánjo ár wanjarghét.
- 69 Fá yénmáfáretam téfe wanjarégh ár
yáne faiofnar ásáfogh ár Deifid
yáne mérénmén.
- 70 Némé fá norayai yáne Ngánjánene
mat yátogh ár kénjumé tándái,
- 71 Wanjarégh yém kétándmé téfene
mék téfnárafene ngángata
emofem méndméndat yénfandat
yénd.
- 72 Gherghérsisé yuyafoi téfene afafe-
faf
a ewafarotai yánjo njúnnjúnofnar
árnyégh.
- 73 Wengéghofnar si norayai téfene afé
Ebraamefaf.
- 74 Yénd yénmutoryéng kétándmé
mék téfnárfene ngángata
a yénméindai yénd yáyot
férférof nar yam wafarerghét:
- 75 njúnnjúnofnar a mbarkánd kér
ro Ngánjáne sáfan méinyotio
téfene efghon.
- 76 Fém, tane ambum, so ném Minde
Tuk Ngánjánene mat yátogh ár,
so ném Yurane sáfréré
end fréngéghét yáyot,
- 77 yánjo árét so ewaramete wan-
jarégh mat
yéfene yaufi wányányégh
kénjumé.
- 78 Ménamén téfene Ngánjánene
ghérghérsisé
njafar también árnyégh efogh so
yéném téfefaf.
- 79 So télálángé fá efe kwéfkwéfan em
a kér mbanmbanan efe em
so engwambete téfene kafkaf krufrát
endmé.”
- 80 Ambum nanotam a muyafé
namndai mbérmbéran, a fá
tékmangérwén fanfne yuwon
kétánotio marataye nufaryéng Is-
railét.

2

Yesuene áráfégh

¹ Yéné efghon Kaisar Augustusam muyé si yéramai marataye yétkwén kayoghét Rom yuwon.

² Yéné simormén frondefifi yam yétkwén kayoghét njam Kwirinius gafana témorwén Sirian.

³ Méinyotio ár nuwanoyénd yéfenjo tesenot yétkwén yáuwéghét.

⁴ Féyo, ménamén Josef siyém Deifidene ákimén, fá néngwanoi Najaret tesenta Galili yuwot kétán Betliem Judia kénjút, yéné tesen siyém ánde Deifid nanotam.

⁵ Fá nuwaneyayénd Merifé yétkwén kayoghét, efe té yémndayénd awerghét Josefefaf a táf áráféghétro témorwén ambum.

⁶ Njamandio tarwén kété, efogh nawerai ambum áráfhét,

⁷ a fá fronde sénko ambum náráftam. Sálámeye yéfiyaryéng ambum yéflayéng wérárafene njamke térúan ménamén kété yau sifayé témorwén yéfeyot méngon.

Sif wanjengégh ár a njafar si résagh ár

⁸ A sif wanjengégh ár tékmangérwén kaka sifayan ghékéf tawafayotawét sifafet sémbáran.

⁹ Yurane njafar si résagh ár sélngwéle nufaryéng yéfefaf a Yurane ndimbal kwayaghayam etremngoi, a fá férfér tamorwén.

¹⁰ Wénde njafar si résagh árom emndai fá, “Férfér yau em. Yéndon enwarsan mer si féfeyot ndimbal áuwégh méinyotio árét.

¹¹ Sénonjo Deifidene tesen kénjún Wanjarégh ár té kárafte féfeyot, fá yém Yuré Keriso.

¹² Yéné siyém féfeyot wayamnoghét: fémofer so tinjongi ambum sáláme fiyaréghkaf wérárafene njamke térúan.”

¹³ Sélngwélafé minde tárfár njafar si résagh ár nufaryénd yéné njafar si résagh árfé, tuwetawét Ngánján a korayawét,

¹⁴ “Áuwégh yém Ngánjáneyot minde tukén, yéné mbandan krufrát yém yéfeyot yáne méndefé árét.”

¹⁵ Njam njafar si résagh árem efrangoyénd a nuwanoyénd njafarot, sif wanjengégh ár fáro norayayénd, “Kuwanongém Betliemét fandaghét némé yam nufrote kété, árkémamén Yuram té yénmaufroi.”

¹⁶ Sif wanjengégh ár nuwanoyénd wékeye ewinjoyénd Meri, Josef, a tosé efe tékmangérwén wérárafene térúan.

¹⁷ Yémofem njam yinjoyénd fá, si yétarnayénd némé njafar si résagh árom té ewaufroyéng yéné ambu-moenemén.

¹⁸ Efe méinyotio náyárayénd sélngwél emormén némé sif wanjengégh árem ewaufroyénd yéfeyot.

¹⁹ Meriene tikfan si tamorwén a mé kawafarotau.

²⁰ Sif wanjengégh ár nangoyénd áuwéghafé tuwetawét Ngánján ménamén némé náyárayénd a ghékfe yinjoyénd, árkémamén té yéfe ewaufroyénd.

Yesu témorwén wáwefnogh méngo kénjún

²¹ Ménayan 8 efghon, efogh nawerayéng yáne ghéngan néfghét, yáne yétkwén Yesu, njafar si résagh árom fronde yétkwén yaramai soramé su nawanai.

²² Njam efogh nawerai wányányégh téménd wafroghét ndernáye Mosesene nák témorwén, Josef a Meri ambum yérséménd Jerusalemét Yurafaf wateghét

²³ Yurane nák ndernáye té yéfarotam, “Méinyotio fronde sénko ghakér ambum wateghét Yurafaf.”

²⁴ A fá nuwanoyénd ghéngén ramghét ménamén Yurane nák ndernáye noraye ménát sómbio mamuot o sómbio duf tosat.

Simionene afrogh si

²⁵ Ár témorwén Jerusalem kénjún yétkwén Simion, efe témorwén mbarkándro a Ngánján férférafé

ár. Fá kawanjetau ménát Israil wanjarghét, a témorwén Ngánján Mbérmber wafoghkaf.

²⁶ Ngánján Mbérmberam mwithé yaramai, “Fém yau so kér ném fronde Yurane Keriso so tinjo.”

²⁷ Ngánján Mbérmberam yimndai Simion kétán wáwefnogh méngo kénjút. Njam yárefafem ambum Yesu yérséménd kétán túmén yam wafroghfaf ánde témorwén nákan,

²⁸ Simioném ambum yambnai ngángaye a áuwégh yawangoyéng Ngánjáne táf norayai,

²⁹ “Wanjarégh ár Yuré, fémon némé té wémndai, sénonjo yénd fene faiofnar ásfogh ár kér so wém áuwéghafé.

³⁰ Ménamén tane ghékfam fene wanjarégh té yinjo,

³¹ ménát méinyotio árem so yéfandat árkéméné fémon té néusénam.

³² Fá so yém ndenanit kwayaghé sái yuyafotam fene efalofifi Tendo áret, a yémon so eméinde ár sái nemnat tukén Israil árfenemén.”

³³ Ambumoe yárefé a yátmé sélngwél ermén némé Simion té norayai yánemén.

³⁴ Simioném efrendai fá a yémndai Meri, yátmé, “Yéné ambumom so eméinde ámb Israil ár sái nékmbotat Ngánján efalo yiyátoghét, a tárfár ár so kawengongi Ngánjánefaf a fá so yém waufarogh ménát mat yátoghét áret wénde tárfár árem so yékenat fá.

³⁵ Ménát tárfár árfene tikéfta yaufi mwithé so nufanat. Yaufi wafroghyam yémofem so ewafrotat yáfaf árkéménayam so tawaramangé ndimbal ghérghérsisé.”

Annane ghérsamén afrogh si

³⁶ Kété témorwén Ngánjánene mat yátogh amaf, Anna, Fanuelene méres, Aserene mérénmén. Fá témorwén auséfifi, a fá enmorarmén yánjafé sefen yunjfro.

³⁷ A kwiré náyátoi kétanotio 84 yunjéf namndayéng. Yémon

yau yéfrangoi wáwefnogh méngo wénde táwefnotau sémbár a efghon Ngánjánafé koraiwét a kawa-farmetau.

³⁸ Yéné efogh féneféneyan yénmormén yéfefaf, yémon kánjo yaramai Ngánjáne a ewaufroi ambumoenemén efe kawanjetawét Jerusalem wanjarghét.

³⁹ Njam Yurane nák némé wafroghét tamorwén Merifém Josefé té ewifeyayénd, fá táf nangeyayénd Galili yuwot yéfenjo tesenot Najaret.

⁴⁰ Ambum nanotam muyafé namndai, fá káfeté mwithé wafoghkaf témorwén, Ngánjánene ngáram yáfaf témorwén.

Ghakér ambum Yesu wáwefnogh méngon

⁴¹ Méinyotio yunjfan yárefaf tayowéng Jerusalemét Waingégh téméndfaf.

⁴² Njam fá 12 yunjéf namndai, fá nuwanoyénd kétán, túmén yam wafarogh téméndfaf.

⁴³ Téménd soramé njam yárefaf kénangowét méngotuot, ghakér ambum Yesu nawangsoi Jerusalemén, wénde mat yau tarwén ambumoenemén.

⁴⁴ Fá kéma kemarwét ndené mérne kar álighan kénangotawét, ámbiro efogh eyoméng. Yémofem ronjagh yafngeyayénd yéfenjo mérén kénjún a fútarfefaf.

⁴⁵ Njam yau fá yinjeyayénd, fá nangeyayénd Jerusalemét yá ronjaghét.

⁴⁶ Nambio efogh soramé yémofem yinjeyayénd wáwefnogh méngon, témorangérwén watamegh téfnaráfé, káyáretau yéfefaf a ámogh si tawarametau.

⁴⁷ Méinyotio emofem tiyáretawét fá emormén sélngwél yáne uwanogghan mwithé kwayaghé térsawét.

⁴⁸ Njam yárefafem yinjeyayénd fá, sélngwél ermén, a yatmam yémndai, “Ambum, ndené fémo némamén yénmafrowé? Yénd afafé ténre ndémkefé fe ronjaghan.”

⁴⁹ Yesum ewawangeyai, “Némémén yénd fémofem wéronjét? Fém mat fiya tarwén ndené yénd tane Afane méngo kénjún wém.”

⁵⁰ Wénde fá mé katambarwét némé si yémon té tamndéwéng.

⁵¹ Fá nuwanoyénd Najaretét yárefafé a fá áyárégh ár náyátoi yárefafefaf. Wénde yatmam méinyotio si ewanai yánjo tikéf kénjút.

⁵² Yesu nanotam fifiyan a káfeté mwithayan a yáne ménde Ngánjánafé a ár.

3

Jon walitogh ár end yefrende

¹ Njam tuk warsagh ár Kaisar Tiberiusém télímdau Rom 15 yunjéf, táf Fontius Faillet témorwén Judiamén gafana, Erod témorwén limánégh ár Galili yuwon, Erodé yánnghén Filif témorwén limánégh ár Itulia a Trakonitisan a Lisaniás témorwén limánégh ár Abileneyan,

² a táf Anas a Kayafas ghéngén wárogh sénko ár tarwén, Buk si yénmormén Jonefaf Jakarayane ambumoefaf fanfne yuwon.

³ Yémon yarendam méinyotio Joden yu, si táitotau walitoghmén a tawali-totau yaufita awengoghét.

⁴ Ndernáye yéfarotaménd Buk sian Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane si,

“Ámb ár ke nutne fanfne yuwon,
'End frengéghét Yuraye álighét,
wafrogh mbarkánd end yáyot.

⁵ Méinyotio yékwyékw wéfángéghét
a méinyotio mband tunakéf
fénarghét a fafatot.

Méinyotio ménjuté end so em
mbarkánd
a yaufi end so em frengéghkaf.

⁶ A méinyotio árémm so tinjongi
Ngánjánene wanjarégh.”

⁷ Jon norayai ár mérénfaf árké tanmorwén nuwot walitoghét yáfaf,
“Fém kamban ghérsafé ár mérén!
Emon fém emndai Ngánjánene
nékwa sái kenngongi?

⁸ Yénayam so ewafrotati árkéménayam féfe so tayaufrongi ndené té nawengongi yaufita. A yau yaufi si kufngongi féfenjo kénjún ndené, 'Ebraam siyém téfene áki.' Yéndo emndetan fém ndené yéné wím también Ngánjánam so tautorngé ambum Ebraameyot.

⁹ Mbilé siyém frengéghkaf yém wén sérémb néfghét, a árké wénam yau njam mer mbwe yéfuna yéné wén siyém néfghét a fését wighét.”

¹⁰ Ár ménnam yémotayénd, “Némé yéndfem so yafrotam yénandmé?”

¹¹ Joném ewawangoi, “Ár efe sómbio sodafé njam yém ámb ároe so taramangé, a efe njamkefé yém ndeneyameyo so yafrote.”

¹² Mani kafégh ár ndeneyameyo enmormén nu walitoghét, fá namotayénd, “Watamegh ár, némé so yafrotam?”

¹³ Yémon emndai fá, “Yau féfenjo méndeye takafangi kétamé némé té engémndan.”

¹⁴ Ámb fiyaram wéi yémotayéng,
“Yéndfem némé so yafrotam?”

Yémo ewawangoi, “Yau ewarémmnati maniot ár o ekafetati unyéghe a eremngotati féfenjo fayam.”

¹⁵ Ár kawanjetawét oyárghafé a méinyotio tikfan kéwérsotawét nde Jon némé Keriso namndé.

¹⁶ Joném ewawangoi méinyotioat,
“Yéndon ewalitotan fém nue. Wénde efe tane soramé yéném tane muyé so taindangé, endene sandol ángégh fénaghét yénd féyotarofnar wém. Yémon so ewalitote fém Ngánján Mbérmbére a fése.

¹⁷ Fá siyém frengéghkaf yém njénro faloghét kétándmé fifiyafé mbwe yánjo foke. Kétándmé yémon so yésámbune saf, so euménde fifiyafé mbwe yánjo méngo kénjún, wénde so tawarongé njénro kémboghofnar fése.”

¹⁸ A ámb tárfár sie Joném tawawéngsotau ár a mer si tawawaitotau yéfeyot.

19 Wénde njam Joném yarnam Erod limánégh ár ménamén yémon nawerai yánngnoene amaf, Erodias a ámb yaufiyam ewafrotam,

20 Erodém yasamngoi yénandmé yéfefaf. Jon yélawayénd kwéfkwéf méngon.

Yesuene walitoghmén

21 Njam méinyotio ár ewalitotam, Yesu wéi yálitotam. Njam fá Ngánjánafé oraighan témorwén njafar táf nasawéryéng,

22 a Ngánján Mbérbmber néneworyéng Yesuefaf men kénjumé ndenanit mamu. Si yénmormén kétándmé njafarta, “Fém ném tane uwéghafé ambum, yénd minde náuwétan fefaf.”

Yesuene ákiafenemén

23 Yesu namndai 30 yunjéf táf yánjo ásafoogh yérnyai.

Yesu maratan nakmai ndené Josefene ambum yém

Josef témorwén Eliene ambum,

24 Matatane ambum, Lefiene ambum, Melkiene ambum, Yanaiene ambum, Josefene ambum,

25 Matatiasene ambum, Amosene ambum, Nakumene ambum, Esliene ambum, Nagaiene ambum,

26 Matene ambum, Matatiasene ambum, Semeinene ambum, Josekene ambum, Jodene ambum,

27 Joananene ambum, Resane ambum, Jerufafelene ambum, Sialtielene ambum, Neriene ambum,

28 Melkiene ambum, Adiene ambum, Kosamene ambum, Elmadamene ambum, Erene ambum,

29 Josuane ambum, Elieserene ambum, Jorimene ambum, Matatane ambum, Lefiene ambum.

30 Simionene ambum, Judane ambum, Josefene ambum, Jonamene ambum, Eliakimene ambum,

31 Meliane ambum, Menane ambum,

Matatane ambum, Natanene ambum, Deifidene ambum,

32 Jesiene ambum, Obedene ambum, Boasene ambum, Samonene ambum, Nasunene ambum,

33 Aminadafene ambum, Ramene ambum, Ejronene ambum, Feresene ambum, Judane ambum,

34 Jeikofene ambum, Aisekene ambum, Ebraamene ambum, Terane ambum, Naorene ambum,

35 Serukene ambum, Reuene ambum, Felekene ambum, Eferene ambum, Selane ambum,

36 Keinanene ambum, Afasadene ambum, Semene ambum, Noane ambum, Lamekene ambum,

37 Metuselane ambum, Inokene ambum, Jaredene ambum, Maalalelene ambum, Kenanene ambum,

38 Enosene ambum, Setene ambum, Edémene ambum, Ngánjánene ambum.

4

Yesuene ufogh

1 Yesu, Ngánján Mbérbmber afoghkaf, kangotau Jodenta a Ngánján Mbérbmberam yalimai fanfne yuwomé,

2 40 efghon fá yufotam Sáifram. Yémon yau enetam yéné efghon, yéné soramé siogh témorwén.

3 Sáifram yémndai, “Fém njam ném Ngánjánene ambum, yéné wím tengo njamkeyot.”

4 Yesum yawangoi, “Buk sian yékai, 'Ár njamkeyero yau so yémor.”

5 Sáifram yalimai mband tunakfot a yauyafotam yáyot méinyotio mband marat.

6 Sáifram yémndai, “Yéndon so kémaraman méinyotio muyé a meryam, ménamén tane em, so tawaraman méndefé árfet ende téu.

7 Fémon njam kwáwefno ta, méinyotio fene so em.”

⁸ Yesum yawangoi, "Buk sian yékai, 'Yáwefnota fene Yuré Ngánjánoe a yausáfota yandro."

⁹ Sáifram yalimai Jerusalemét a nokayoi minde tukén wáwefnogh méngon. Yémon yémndai, "Fém njam ném Ngánjánene ambum, fém yénamé kátna yuwot."

¹⁰ Buk sian yékai ndené, "Yémon so enwáfárete njafar si résagh ár fe wambghét,

¹¹ yémofem so kémerangi yéfenjo ngángaye, ménát fene kafkaf yau so kawambangi wíman."

¹² Yesum yawangoi, "Ndené no-raye, fémo yau yékmata fenjo Yuré Ngánján ufoghan."

¹³ Njam Sáifram yánjo ufogh yam ewifoi Yesu tát yéfrangoi ámb efghot.

Yesu yékenayénd Najaretén

¹⁴ Yesu nénangoi Galili yuwot Ngánján Mbérmbérene waftafé, si marat náyátoi yánemén méinyotio yuwomé.

¹⁵ Yémon tawatametau yéfenjo áumengégh méngomé, a méinyotio árém tuwetawét fá.

¹⁶ Fá nuwanói Najaretét, ánde fá nanotam, Safatan nuwanói nélawai áumengégh méngot yáne túmén yam témorwén. Fá nokayoi wafghét.

¹⁷ Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane kanéghkaf buk témorwén yaramayénd. Yémon yéferyéng a yinjoyéng si tékayongérwén,

¹⁸ "Yurane Mbérmbé siyém tafaf yém, ménamén yénd yémon wékafai mer si waitoghét yauyau árét. Yémon yénd kwamáfárete siot yéfeyot efe kwéfkwéf méngon elau wanjarghét, kwéfkwéf ár so kretangé, kérté téfnár so em ofé,

¹⁹ yéné yunjfan Ngánjánene ménde nufrotam."

²⁰ Féyo yémon yéknám kénaghkaf buk, ewawangoi áumengégh méngo wanjengégh árét a námnjoyéng si waitogh sifayan. Méinyotio árfene ghékfam téfandawét fá áumengégh méngo kénjún.

²¹ Fá si orayégh nufngoi yéfefaf, "Sénonjo yéné si efalo náyáto féfene áyárégh kénjún."

²² Méinyotio korayawét yánemén frengégh si a sélngwélafé mer simén emormén yáne mbírmbírtá njam nétoryéng. Yémofem namotayénd, "Yéné Josefene ambum yém?"

²³ Yesum emndai fá, "Fémofem so tanangi yéné káfeté si tafaf, 'Jokté, fémyo káfrenda!' A Fémofem so kwémndangi, 'Tafrota yéna fenjo tesenan némé yénd náyárangém ndené fémo némé tafrote Kafenamén.'"

²⁴ Yémon yasamngoi, "Efalo ewaufrotan, méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár yau eumyoi yánjo méngotuot.

²⁵ Yéndon fém mat eyátotan ndené kété tárfár kwiré tamorwén Israilén Elaijane efghon, njam nu yau kafamndau nambio yunjéf a mbarmbar yafrotai ámb yunjéf. Kété tát káukáu nuyai yuwon.

²⁶ Wénde Elaija yau yáfáretaménd ámb Jumén ároefaf, wénde kwirafastro Jarefatét Sidon kénjún.

²⁷ Kété tamorwén tárfár Israilén yaufi ghéngan enjnéfé Elisane efghon, efe ámb yau mer témorwén Naamanro Siriamén."

²⁸ Méinyotio ár áumengégh méngo kénjún nékw tamorwén yéné sian njam yiyárayénd

²⁹ Fá nékwafé nafghetaménd yif-nayénd tesenta, yerayénd mband tunakéffaf ánde méngotu témorwén, kéténdmé sái titawét yékwét.

³⁰ Wénde fá tiotau ár méréén kénjumé a kété néngwanói.

Yesum ewifnam yaufi mbérmbé

³¹ Féyo fá nuwanói kétán Káfenam tesen Galili yu kénjún a Safatan ár watamegh ewafngoi.

³² Fá tamorwén sélngwél yáne watameghan, ménamén yáne si waitogh témorwén muyafé.

³³ Áumengégh méngon kété témorwén ár tasérmbotau yaufi mbérmbéram. Fá nutnayéng minde tukén.

34 “A! Fém némat ménde ném téfefaf, Yesu Najaretmén? Fém téfe wasérboghét kéném? Yénd mat wém fém efe ném. Fém ném Ngánjánene njúnnjúnofnar ár.”

35 Yesum yarnam, “Métar mé! Kéntor yá también.” Féyo yaufi mbérbéram ár yétarmar árfe ghékfan a néngtoryéng yéfrangoi ár wasérboghofnar.

36 Ár méinyotio sélngwél emormén a korayawét fáro, “Némé watamegh yéné yém? Muyafé a waftafé yémon yaufi mbérbér ewitrote a fá néngtonat!”

37 A si yánemén marat namndai kaka méngotuamé

Yesum mer táyátotau tárfár ár

38 Yesum yéfrangoi áumengégh méngo a nuwanoi kétán Saimonene méngot. Saimone yánat témorwén minde waftafé enjne, a yémofem Yesu yamnendayénd yá wáutárg hét.

39 Fá náwefnoi yáfaf a enjne yémndai, “Kitér!” a yéfrangoi minde waftafé enjneyam. Fá nurtotam táf fété a yémon njamke ewaneyam yéfeyot.

40 Njam efogh ngironau, árém tánémnjawét Yesuefaf méinyotio efe tamorwén fénaté enjnefé, a ngángé tafayongai yéfefaf, mer káyátotawét.

41 Yaufi mbérbér kétonawét tárfár ár también, kutnawét, “Fém ném Ngánjánene ambum!” Wénde Yesum ekmboi fá siofnar, ménamén fá mat tamorwén ndené Keriso yém.

42 Faurghan Yesu nuwanoi fanfne yuwot. Árém téronjawét Yesu a njam fá enmormén kétán ánde Yesu témormén, yémofem yékmbóyénd fá ménát yau so tafrangongai fá.

43 Wénde yémon emndai, “Yéndon so yaitotan mer si Ngánjánene limánéghmén ámb tesenan, ménamén yénat yénd wémáfáretam.”

44 Mé fá témorwén si waitogh áumengégh méngon Judian.

5

Yesum emotai yánjo fronde waitogh ár

1 Ámb efghon Yesu témorwén Gensaret sau téndon tákáyongérwén, ár mérénafé tamorwén yarendayénd a Buk sifaf káyáretawét.

2 Yémon ewinjeyai sómbio bout nu téndon, efrangeyayénd kété susi árem, efe tarwén yéfenjo net um-barghan.

3 Fá nuflai ámb boutan, árké témorwén Saimonene, yémndayéng bout wítroghét kor némbnare. Féyo fá námnojoi a ár watamegh ewafngoi bout kénjúta.

4 Njam yémon si ewifoi, Saimonefaf norayai, “Sumbét tangérsa net a tanwam wagifot.”

5 Saimoném yawangoi, “Watamegh ár, sémbár tombé téfé násáfotam a némé ámb yau ernyangém. Wénde ménamén fém té kés noraya, yénd so wéngém net tanwaman.”

6 Njam yémofem yafrotaménd némat té engémndai, yémofem ereindaménd tárfár wagif a yéfene net aftéararéghétro tamorwén.

7 Yénémamén yémofem engwaun-yeyayénd yéfe fútarfet ámb boutot wáutárg hét, fá enmormén a sómbio boutan tawafitawét minde tárfár wagif a olitoghétro tárwén.

8 Njam Saimon Fitam yinjoi yéné, yémon yáwefnoi Yesue budme a norayai, “Nguwano ta también, Yuré, yénd wém yaufiyamafé ár!”

9 Fá a méinyotio yáne wáutarégh ár yéné wagif arnyéghmén sélngwél emormén,

10 ndenáyameyo wéi Jems a Jon, Jebedienne ambum a Saimonene fútaréf.

Yesu norayai Saimonefaf, “Yau férfér ném. Sénonjo yénandmé fém so ném ár tárfár rényégh ár.”

11 Yémofem yéfenjo bout tunat engwimndangeyayénd a méinyotio rokar eureyayénd yéngwaitoyénd fá.

Yesum mer yiyátói yaufi ghéngan enjnefé ár

12 Njamandio Yesu témorwén ámb tesenan, ámb ár yaufi ghéngan enjnéfé témorwén. Yémo njam Yesu yinjoi, fá yáne sáfe nuyai mbandot a yamnendai, “Yuré, fém njam ménde ném, fémon mer kwiyáto yénd.”

13 Yesum ngángé ewatembai a yiyánjai ár a norayai, “Yénd ménde fété wém. So mer ném!” A táf fété yaufi ghéngan enjneyam yéfrangoi.

14 Yesum yémndai fá, “Ende yau taufro, téu nguвано, kauyafo fémyo ghéngén wárogh téfnárafefaf a ghéngén taram némé Mosesene nákan noraye frengéghmén ánde árém so kémwinjongi ndené fene ghéngan mer té namndé.”

15 Wénde si yánemén marat náyátoi. Ár tárfár tanmorwén áyárgghét yáfaf a tárfár frengégham tarsau enjne téfnár.

16 Wénde Yesu tímén kitérbongai métar sifayat Ngánjánafé oraighét.

Yesum mer yiyátoi akényégh ár

17 Ámb efghon njamandio Yesum tawatametau, Farasi ár a nák watamegh ár, efe té enmormén fénaté méngotuta Galili yumén, Judi-amén a Jerusalemén tamorangéwén. Yurane wafté kété témorwén ménát enjne téfnár frengéghét.

18 Ámb árém térsawét aknyégh ár yame sutafé yéta résaghét téngametawét kété méngot Yesuene sáfrére kémghét.

19 Wénde yémofem yau ámb end yinjoyénd ménamén ár tárfármén, yénémamén tarmbotawét méngo sémsot tukét, a kend enendayénd némbne fénémé ángéghe tewénawét ár néndkfot Yesuene sáfrére.

20 Njam Yesum ewawinjoi yéfene ndimbal mwighé, fá norayai, “Fútar, fene yaufi té wawalinda.”

21 Farasi ár a nák watamegh ár mwighé tawaitotawét yéfenjomén, “Efe yéné ár yém wanyogh si kés noraye? Efe yaufi so tawalindangé wénde Ngánjánamro?”

22 Yesu mat té náyátoi fá némé kemnawét a emotai, “Fém némamén nemnati féfene tikfan?”

23 Árkéméné áfrátaye yém sái korayangén, 'Fene yaufi sem wawal-ingéghkaf em,' o sái korayangén, 'Kokai a kuano'?

24 Wénde fém mat so em ndené Ároene Ambum muyafé yém yéné mbandan ménát yaufi wawal-ingéghét.” Fá norayai akényégh ároefaf, “Yéndon némndetan fém, kokai, tané fenjo yame a kuano méngot.”

25 Táfandio fá fété nénokayoi yéfé sáfrére, yékafai némayan té tékmangéwén a néngwanoi méngot Ngánján ténguwetau.

26 Méinyotio ár sélngwél emormén a Ngánjánóe áuwégh tawangotawét. Fá Ngánján férferam ewafoi a norayayénd. “Yéndfem tété efandam sélngwélafé yam sénonjo!”

Yesum yékafai Lefi

27 Yéné soramé, Yesu néngwanoi a yinjoi mani kafégh ár yétkwén Lefi témorangéwén mani kafégh sifayan. Yesum yémndai fá, “Kwénmaito yénd.”

28 A Lefi nokayoi, efrangoi méinyotio rokar a yáitoi fá.

29 Kétándmé Lefim ndimbal téménd néusénam Yesueyot yánjo méngon, a ndimbal mérén mani kafégh ár a ámb kés em njamke tánetawét yémáfé.

30 Wénde Farasi ár a nák watamegh ár káwatarnawét yáne waitogh árfefaf, “Némamén fémo fem enetati njamke a nu mani kafégh árfé a yaufiyam wafrogh árfé?”

31 Yesum ewawangoi, “Yau mer árém njokté yarawetat wénde enjne téfnáramro.

32 Yénd yau mbarkánd ár moghét wénmormén, wénde yaufiyam ár wengoghét.”

Yesu yémotayénd awafarmanéghmén

33 Yémofem norayayénd yáfaf, “Jonene waitogh ár tímén awafarmanéghan a Ngánjánafé oraighan em a wéi ndenényameyo Farasi árfene waitogh ár, wénde fene sem njamke a nu nénéyanro em.”

34 Yesum ewawangoi, “Féyotaro fémo fem so taméindangi awerégh

ároene wan téfnár awafarmanéghét njamandio yémáfé em?

³⁵ Wénde efogh yéna yéném njam awerégh ár so nguwanongé yéfe tambén, yéné efghon fá so nawa-farmetat.”

³⁶ Yesum tawaufrotau yéné ren-gerenge si, “Emo yau so tétirangé totér sáláméta mbékwékwot tékayongé namghét tándáwár sálámeyan. Njam yémon yafrota, yémo so tétirangé totér sáláme, a yau so katmangé tándáwár sálámeyan.

³⁷ A emon yau so yararoté totér wéri nu tándáwár wéri nu ndimbayan. Njam yémon yafrota, totér wéri nu so tétembarngé a taghnangé wéri nu ndimbé, wéri nu so nasune a wéri nu ndimbé so taghnangé.

³⁸ Yau, totér wéri nu fété so yararote totér wéri nu ndimbat.

³⁹ A yau efe ámb tándáwár wéri nu néne soramé wéi ménde so yéngém totrot, ménamén fá ndené noraye, “Tándáwár siyém merfifi.”

6

Safatoe Yuré

¹ Ámb Safatan Yesu tiotau mbwe ndawan, a yánjo waitogh árémb ámb wén mbwe kafégh ewafngoyénd, yéfenjo ngángaye tasénawét mbwe a tánétawét.

² Ámb Farasi árémb yémotayénd, “Némamén fémó ná érafne Safatan?”

³ Yesum ewawangoi yéfeyot, “Fémofem yau yaftaménd némé Deifidém tafrotau njam fá a yánjo mérnafé siogh tamorwén?”

⁴ Fá nélawai Ngánjánene méngot, a yékafai frengéghkaf féskaflawé, yémon enetam árké ná témorwén yéfe ghéngén wároggh árfetro nénet. A yémon wéi ewaramai ámb yánjo mérnat.”

⁵ Yesu norayai yéfefaf, “Ároene Am-bum siyém Safatoe Yuré.”

⁶ Ámb Safatan fá nénguwanoi áumengégh méngo kénjút a watamegh ewafngoi, a ár kété témorwén en-dene tambén ngángé akényégh áre tamorwén.

⁷ Farasi ár a nákwatamegh árémb téfén tronjawét Yesue éwighét, féyo yémofem ghékéftafayotawét ménát yémon ámb frengégh ásáfogh kar so tawafrotau Safatan.

⁸ Wénde Yesu mat náyátoi yéfene mwighe némé kemnawét a norayai ngángé aknyégh ároefaf, “Kunjé a kokai méinyotio ár safan.” Féyo fá nunjai a nokayoi kété.

⁹ Féyo Yesu norayai yéfefaf, “Yéndo emotan fém, árkéméné yém nákwat Safatan: mer wafroghét o yaufi wafroghét, ghérsé wanjarghét o wirorghét?”

¹⁰ Yémon ghékfe fá tafandau méinyotio, a norayai ároefef, “Fenjo ngángé tásáfo.” Akényégh árom yafrotam ndené, a yáne ngángé tát mer namndai.

¹¹ Wénde fá tamorwén nékwafé a warunyégh yafngoyénd yéfene kénjúnro némé so tafrotawét Yesue-faf.

12 Yesuene muyafé ár

¹² Ámb efghon Yesu néngwanoi mband tunakéfténdot Ngánjánafé oraighét, a korayau Ngánjánefaf sémbár tombé faurghétio.

¹³ Njam akw efawéryéng, yémon emotai yánjo waitogh ár ewaferyéng 12ro, emo yéfe yétkwén ewaramai yánjo muyafé árént,

¹⁴ Saimon ende yétkwén yaramai Fité, yánnghén Endru, Jems, Jon, Filif, Batolome,

¹⁵ Metyu, Tomas, Jems Alfesene ambum, Saimon efe ménde témorwén ndené Ju ár so kawanjetawét fáyo yau Rom waftayan,

¹⁶ Judas Jemsene ambum, Judas Iskariot efe namndai sén téfnár.

Frengégh a tékrát

¹⁷ Fá Yesufé néneworyénd tunakéfta a nokayoyénd fafat sifayan. Tárfár Yesuene waitogh ár kété tamorwén a tárfár wéi enmormén Judiamén, ndenáyo Jerusalem, Taire a Sidon arakaf téndomén,

¹⁸ efe té enmormén si áyárgghét yáfaf a yéfene enjneta mer

yátoghét. Efe yaufi mbérbéram tawasérmotau mer náyatoyénd,

¹⁹ a méinyotio áré m yéta yan-jaghét trametawét fá, ménamén wafté ngétonau Yesueta a mer ngáyátotawét.

²⁰ Yémon tafandau yánjo waitogh ár a norayai,

“Frengégh yém féfeyot efe em yauyau,

ménamén féfeyot siyém Ngánjánene limánégh.

²¹ Frengégh yém féfeyot efe em siogh sénonjo,

ménamén fém so em remn-goghkaf.

Frengégh yém féfeyot efe ye nendat sénonjo,

ménamén fém so em fénan.

²² Frengégh yém féfeyot njam áré m méndméndat efandat,

njam áré m ekarotat fém a ewasalitát, a ekenat fém emndetat yaufi mbérbér em,

ménamén Ároene Ambummén.

²³ “Áuwégh yém yéné efghon a ermángégh áuwéghafé, ménamén fene fai siyém ndimbal nja-faran. Ndenéameyo yéfene ákifem takarotawét Ngánjánene mat yátogh ár.

²⁴ “Wénde tékrát yém féfeyot efe em wemár,

ménamén fém té tamorwén áfrát ghérsaye.

²⁵ Tékrát yém féfeyot efe remn-goghkaf sénonjo em,

ménamén fém siogh so engém.

Tékrát yém féfeyot efe em fénan sénonjo,

ménamén fém so em ghérghérsisaya a yeyan.

²⁶ Nderé mámáfi so yém féfeyot njam méinyotio áré m norayat mer si féfenemén

ndenáye yéfene ákifem tamn-detawét unyégh mat yátogh ár.

Euwetati mék téfnár

²⁷ “Wénde yéndon emndetan fém emofem wiyáretat yénd: Féfene mék téfnár euwetati, mer ewawafrotati yéfeyot emofem méndméndat efandat fém.

²⁸ Efrendati fá emofem ewafángotat fém, Ngánjánafé orayégh yéfeyot emofem ekenat féfe.

²⁹ Njam ámb áré m fétkaman kénésmangé, kawengo wéi witmé yáfaf. Njam ámb áré m kémawanangé fene sénjté sodé, yau tát tékmbó téngéumyo a ámb sodé téngwaram.

³⁰ Ewarameta méinyotio árét emofem né mamnendat fém, emo njam kémawanangé fene némé yém, yau tát tango.

³¹ Ámb árét ewafrotati fene méndefé némé em árfeyot wénde so némawafrotat.

³² Njam fémofem euwetati fá emofem fém né muwetat, né mamén fémofem frengégh so tanangi? Ndenéameyo yaufiyam áré m euwetat emofem fá euwetat.

³³ A njam fémofem ewawafrotati mer yéfeyotro efe mer em féfefaf, né mamén fémofem frengégh so tanangi? Ndené yam yaufiyam áré m yéné ewafrotat.

³⁴ A njam fém méghmégh em yéfefaf kétamé emofem fai so kémawangongi, né mamén fémofem frengégh so tanangi? Ndenéameyo yaufiyam áré m méghméghafé so né manjetat fai wangoghét.

³⁵ Wénde euwetati féfene mék téfnár, mer ewawafrotati yéfeyot, yau nawanjetati fai wangoghétro. Féyo féfene fai so yém ndimbal, a fém so em Minde tuk Ngánjánene Ambum, ménamén fá siyém mer yéfefaf kánjo si emofem yau yawangotat a em yaufian.

³⁶ Aem ghérghérsisafé, ndené fété féferafé ghérghérsisafé kés yém.

Wayamngogh ámb ár

³⁷ “Árfene yaufi yau ewaftati ménamén Ngánjánam féfene yaufi yau so ewafte. Ár yau ewafalngotati emndetati ndené yaufiyamafé em ménamén yau wéi fém so ewafalngotat. Tawawalindangé yéfene yaufimén, a féfene so wéi fá tawawalindangé.

³⁸ Ramégh ámb árét ménát Ngánjánam féfe wéi so tawaramangé.

Fémofem njam yéné yam yafrotati so ewinjotati tárfár, so ewaramete kétán féfene ngángé afoghare so ewam a nasunat. Nderé tárfár fémofem njam ewarametati, ndenýameyo féfe so ewaramete.”

³⁹ Yesum tawaufrotau yéné rengerenge si, “Féyotaro kwéfkwéf árém so yémnje kwéfkwéf ár? Wét yau so kélawend yékwét?

⁴⁰ Waitogh árém yau so taindangi yéfene watamegh ár, wénde efe njam ewatametati méinyotio yam, fá so em ndenáyo yéfene watamegh ár.

⁴¹ “Némamén fémo yéfande fe fútarene ghékéf fémégh a yau no-fande wén ténj féfenjo ghékfan?

⁴² Ndernáye fémo so fe fútar témnde, 'Fútar, kwumyo yénd fene ghékéf fémégh utorghét,' táf yéfande wén ténj fenjo ghékfan? Fém unyéggh ár, fronde tutor wén ténj fenjo ghékfan, fém táf so kéreta kwayaghayan fe fútarene ghékéf fémégh utorghét.

Wén a yáne mbwe

⁴³ “Mer wénam yau efune yaufi mbwe, yaufi wénam yau efune mer mbwe.

⁴⁴ Méinyotio wén so tawayamngo yéfenjo mbweyan. Árém yau so ekafetat wiwi kétándmé féfta o ás kétándmé mbita.

⁴⁵ Mer arom efune meryam mer tikéfta, a wéi ndenýameyo yaufi arom yaufiyam efune yaufi tikéfta. Tikfan némé afoghare yém yéné no-
raye.

Sómbio méngo ramégh ár

⁴⁶ “Némamén wét yénd wémndetati 'Yuré, Yuré,' a yau ewafrotati ndenáye yéndon némé norayan?

⁴⁷ Yéndon so safén tékman fá nderé safot nérete efe tafaf yéném tane si áyárgghét a wafroghan yékmete.

⁴⁸ Fá siyém ndenanit méngo ramégh ár, emo kénkam yétanam a wíman méngo yeitam. Njam kéfér nénengoi, méngo yéta yutaryéng, wénde yau yésámbnetai, ménamén sotafé raméghmén tétnongérwén.

⁴⁹ Wénde emon njam tane si náyáreta a yau ekmete wafroghya-man, ndenanit yéné ár yém emo méngo yeitam faru mbandan. Njam kéfram yutaryéng yéné méngo, yíro-ryéng ambino.”

7

Rom fiyaré sénko ároene ndimbal mwighe

¹ Yesum njam si ewifoi árét, fá nuwanoi Káfenamét.

² Rom fiyaré sénko ároene faiofnar ásáfogh ár, efe tutémndawét ndimbal kéraýe, yéné ár enjne témorwén a kaka témorwén krotro.

³ Rom fiyaré sénko ár náyárai Yesuenemén, yémo ewáfáretam Ju ndimbal ár yamnendai Yesu álighét enjne téfnárfaf frengéghét.

⁴ Njam fá nénuwanoyénd Yesue-faf, féyo yamnendayénd, “Yéné árom nénémnde álighét fém yá frengéghét,”

⁵ ménamén yémon yuwetam téfene ndimbal yu a áumengégh méngo yeitam téfeyot.

⁶ Féyo Yesuf nuwanoyénd yémafé.

Fá nayuofnar néngaflayénd méngota táf Rom fiyaré sénko árom njam ewáfáretam yá fútaréf yáfaf siot, “Yuré, mwigghayan yau nuita fém. Yéndon yau so fém kénémndan tane méngo álighét ménamén yénd wém yaufiyam ár.

⁷ Yéné téfnan yénd yau mer kafan-dan sái kwénmorwén fefaf. Wénde mé siro koraya táf tane faiofnar ásáfogh ár mer so káyátongé.

⁸ Yénd yéndio wém muyayan, fi-yaré em tane mbanmbanan. Yéndon némat tafaretangén yénat, 'Kuwano,' so kuwanongé. Yénat njam tafaretangén 'kénaf,' a fá so yéném a njam tafaretangén tane faiofnar ásáfogh ár, 'Yéné tafrota,' a yémon so yafrote.”

⁹ Njam Yesum náyárai sélngwélafé si yá tambén, a fá nawengoi kétán ár mérénfaf táitotawét, “Yéndo emndetan fém, yéndon yau yinjon ndené ndim-bal mwighe Israil yuwon.”

10 Táf ár nénangoyénd méngot a yinjoyénd faiofnar ásfogh ár merro.

Yesum yanoi kwirane ambum

11 Ámb efghon Yesuf nuwanoyénd yánjo waitogh árfé a ár mérnafé kétán tesen yétkwén Nain.

12 Fá njam kaka ufarghéto témorwén tesen sésafnefá, yémofem yinjoyénd kwirane féfét ambum kér fu ténérsawét, a tesenmén ár mérnafé tamorwén.

13 Yuram njam amaf yinjoi, fá gherghérsisayam yifoi amafoefaf a yémndai, "Yau nenda."

14 Kaka nitroi taté yiyánjai, fá emofem ténérsawét nokayoyénd. Fá norayai, "Tot ambum, yéndon némndetan, kano!"

15 Kér ambum nanoyéng námnpjoi a si nufngoi. Yesum yénggramai yat-mafaf.

16 Fá sélngwél emormén a soramé áuwégh nufngoyénd a norayayénd, "Ndimbal Ngánjánene mat yátogh ár té nufar téfefaf. Ngánján té nufar yánjo ár wáutárg hét."

17 Yéné si marat náýatoi Yesuen-emén Judia yuwon a ámb yu kaka kés tamorwén.

Yesu a Jon walitogh ár

18 Jonene waitogh árem yaufroyénd yá yéné yammén. Joném sómbio emotangeyai,

19 yémon sómbio ár ewafareméng Yurafaf moghét, "Fém yénéf ném efe kéném, o so néngawanjetam ámb ároe?"

20 Sómbio ár njam enérmén Yesue-faf, fá korayangénd, "Jon walitogh árem tanmafarwe fefaf moghét. 'Fém yénéf ném efe kéném o so néngawanjetam ámb ároe?'"

21 Ámb mer efghon Yesum tárfár ár efe fénataye enjnéfé tanmorwén a yaufi mbérbérafé mer táyátotau, a éregh ár náýatoyénd efe ghékéfé kwéfkwéf tamorwén.

22 Féyo yémo ewawangeyai si résagh árfet, "Ngangend a taufrend Jone némé fémfem tafandet a fénáyáret. Kwéfkwéf ár éregh ár

káyátotawét, yaufi karkaf téfnár áligh ár náýatoyénd, yaufi ghéngan téfnár mer náýatoyénd, téngan méngu áyáregh ár náýatoyénd, kér téfnár kanotawét, a yauyau áret mer si tawawaitotawét.

23 Frengégh ár yénéf em efe yau nékmbotat efalo yátoghét tafaf."

24 Yéné soramé Jonene si résagh ár nuwaneyayénd, Yesum si yérnyai árfefaf Jonenemén, "Fém némé fandaghét néngtor fanfne yuwot? Yéné tombé yus mbormboram kés efne?"

25 Yau njam, némé fandaghét fém néngtor? Ár takayongérwén mer sáláme umaneghkaf? Yau, efe tawongérwén mer sáláme a efe tamorwén sotafé mer rokarafé warsagh ár sifayan fá tamorwén.

26 Wénde némé fandaghét fém néngtor? Ngánjánene mat yátogh ár? O, yéndon némndetan, fá ewainde méinyotio ámb Ngánjánene mat yátogh ár.

27 Yéné fiyém endenemén yéfarotaménd:

"Yéndon so yéngwáfáretan fronde si résagh ár,

emon so fene end yéfrende."

28 Yesu kor norayai, "Yéndon emndetan, Jon walitogh árom ewainde méinyotio ár efe náráftat yéné mband maratan. Wénde efe yém némbnar ambumnit Ngánjánene limánéghan, yémo so taindangé Jon."

29 Yesuene si njam náýarayénd, méinyotio ár, kété tawafnyangérwén mani kafégh ár, mat namndayénd ndené Ngánjánene yam siyém efalo, ménamén Joném té tawawaitotau.

30 Wénde Farasi ár a nákwatamegh árem yékenayénd Ngánjánene ménde yéfindio, ménamén fá nakenayénd Joném sái tawalitotau.

31 "Némafaf yéndo so yétémndan yéné árfenemén? Némanit fá em?"

32 Ndenanít em ambumtértér yénau emorang rokar térarégh sifayan a fárofáro námotat, "Yénd nambnam sifraféré feyot, a fém yau neremndé

Yénd neremndam gherghérsisafé kérmén wagh,
a fém yau nende.'

³³ “Jon walitogh ár yénmormén, njamke a wéri nu yau tánetau, a fém norayati, 'Fá yaufi mbérmberafé yém.'

³⁴ Ároene Ambum yénmormén, njamke a nu nénet, a fém norayati, 'Yéna yém amanjarégh ár a wéri nu nénero, mani kafégh ár a yaufi árfene fútar.'

³⁵ Káfeté mwighe siyém mbarkánd yiyátotat méinyotio yáne waitogh árem.”

Yesu yéfagharyéng yaufiyam kér ro amafom

³⁶ Ámb Farasi ároene waráuwégh yénmormén Yesueyot séite njamket, fá néngwanoi kétán Farasi ároene méngot námnojoi nénet.

³⁷ Ámb amaf efe témorangérwén yaufi ghérsayan yéné tesenan mat náyátoi ndené Yesum njamke tánetau ámb Farasi ároene méngon, yéné amafom yénérsam séfkwénafé mer wimafé wékwér,

³⁸ amaf nokayoi yá sémta Yesuene kawkafot a niyai yáfaf, yáne yengam kuitawét Yesuene kawkafot. Yémon wányányogh yawafngoi yánjo séfe, a esnetai a yawasuryéng mer wimafé wékwére.

³⁹ Njam yéné Farasi árom yinjoi yéné yam, fá norayai yánjo kénjún, “Yéné ár njam Ngánjánene mat yátogh ár yém, fá mat té yém emo fá yiyanje a nderé sáfot amaf yéné yém, fá siyém yaufiyamafé amaf.”

⁴⁰ Yesum yawangoi, “Saimon, yéndon ámb si so kémaufon.” Yémo korayangé, “Kwaufro, watamegh ár.”

⁴¹ “Sómbio árét mani ewarameyai maniafé árem, ámb ároe 5,000 kina, ámb ároe 500 kina.

⁴² Sómbio ár maniofnar namndeyayénd wangoghét, féyo yémo mwighafnar ewawaineyai. Emo so minde méndefé yéfande?”

⁴³ Saimon nuwangoi, “Yénd ndené nemnan endene ndimbal fai mwighafnar yawitam.”

Yesum yémndai, “Fémo mer nuwango.”

⁴⁴ Féyo fá nawengoi amafoe tambén a yémndai Saimon, “Té yéfande yéné amaf? Yénd njam kwéném fene méngot, fémo yau nu waram tane kawkaf umbarghét, wénde amafom yengam fétre kwaramete a tawaine yánjo séfe.

⁴⁵ Fémo yau wésneta, wénde yéné amafamro, kétándmayo yénd nélawan, yau fá nékmbo tane kawkaf séneghan ta umyoghét.

⁴⁶ Fémo yau yéfaí oil tane sénkoyan ta umyoghét, wénde amafom mer wimafé wékwér yasuryéng tane kawkafan.

⁴⁷ Yénémamén nde yéndon némaufrotan fe, yéné amafoene tárfár yaufi té yawalindangén, ménamén minde uwéghafé téfandau. Wénde emon njam ewawalinde némbne kuyafongé némbnar uwéghafé wéi ndenáyo.”

⁴⁸ Féyo Yesum yémndai amaf, “Fene yaufi té némawalindangén.”

⁴⁹ Ámb wan téfnár si nufngoyénd yéfene kénjúnro, “Efe yéné yém emo yaufi tawainangé?”

⁵⁰ Yesum yawangoi amafoe, “Fene ndimbal mwighayam té némanjar, guwano mere a némor.”

8

Ndau téfnárane rengerenge si

¹ Yéné soramé, Yesu karendau tesenamé a méngotuamé, mer si téngwaitotau Ngánján limánéghmén. 12ro tamorwén yémafé,

² ámb amaf tamorwén efe mer eyátoi yaufi mbérmberafé a enjnefé, Meri Makdalin ende tambén 7 yaufi mbérmber néntoryénd.

³ Erodene méngo wanjengégh ár Kusa, yáne amaf Joana, Susanaf a amaf tárfár. Yéné amafém tawáutánwét yéfenjo rokare.

⁴ Njamandio tárfár ár káumendawét Yesuefaf fénatafénaté tesenta, yémon rengerenge si tawaitotau:

⁵ “Ndau téfnár nuwanoi yánjo wén mbwe taranéghét. Njam yémon

téngtarnau, ámb nuyáyénd téndomé, yéné tatumndawét kaffafe, a menam tánétawét.

⁶ Ámb nuyáyénd wímafé mbandan, njam kanotawét, kér emormén ménamén nuofnarmén.

⁷ Ámb mbwe nuyáyénd wétwét sífayan wétwétam njangénjangén eyátóyénd anoghan.

⁸ Ámb mbwe nuyáyénd mer mbandot. Kanotawét a nafoyénd kwéki 100 mindefifi tárfár ndené kés eitaménd." Fá njam norayai yéné, yémon emndai, "Fá efe njam ténganafé em áyárg hét, fá so káyárangei."

⁹ Yáne waitogh árém yémotayénd yéné rengerenge fifi némé yém.

¹⁰ Yémon emndai, "Ngánjánam yuyafote féfe fronde némé yau tauyafotau Ngánján limánéghmén, wénde ámb árét yéndon norayan rengerenge sie, ménát,

"Ghéke so yéfandat, wénde yau so tinjongi,

so náyáretat, wénde yau so tayamn-gongi.'

¹¹ Rengerengoyoene fifi siyém: Mbwe siyém Buk si.

¹² Áyárégh ár efe em endmé fá em, féyo Sáífer kénwanongé yéfene tikéfta si orot, ménát yémofem yau so efalo tiyátongi a kawanjarngi.

¹³ Yéné wímafé mbandan fá em emofem si tanangi áuwéghafé njam yémofem náyáretat, wénde fá yénéf em sérémbofnar. Yéfene efalo yiyátogh siyém tekofnar, wénde ufogh efghon fá kuyangi.

¹⁴ Árké mbwe nuyáyénd wétwét sífayan, fá esérbéne efe náyáretat, wénde fá méghmégh em tárfár rokarmén ménát so em wemár yéfene ghérsayan, a yéfene ndimbal mwighe yau kénamndangi muyafé.

¹⁵ Wénde árké mbwe mer mbandot nuyáyénd fá esérbéne efe em mer a efalo ár tikfan, efe náyáretat si, yarawenat wafroghyamot yékmetat a ámb mbwe nafotat.

Rengerenge si kwayaghamén

¹⁶ "Árom yau lambefé korongé tétnongé sin kénjún o tékmangé yá mbanmbanan. Wénde yémon so téfayongé kitarékitarayan.

¹⁷ Warambnoghe némé yém so tinjongi, a némé ténoghe yém safét so kakmangi.

¹⁸ Kor fété ndernáye fém náyárete. Efe ár rokarafé em yéfe minde fifi so tawaramangé, wénde endefene yau ewam, a nemnat ndené tane féyotaro em so tawakawangé."

Yesue yátmé a yánngnéf

¹⁹ Yesue yátmé a yanngnéf enmormén yá fandaghét, wénde ménamén ár tárfár tamorwén, fá yau kaka tamorwén yáfaf.

²⁰ Ámb árom yaufroi yá, "Fene amé a fenngnéf kétándmé ewakai safén, nawanjetat fe fandaghét."

²¹ Yesum ewawangoi, "Tane amé a nénngnéf fá em efe náyáretat Ngánjánene si a wafroghyaman ekmetat."

Yesum yékmboi ndimbal mbormbor

²² Ámb efghon Yesum emndai yánjo waitogh ár, "Kuwanongém sawot kéfémangém witmé karéf." Féyo fá nuflitaménd boutan nuwanoyénd.

²³ Njamandio fá karayawét, Yesu nakmai. Ndimbal mbormboram eutfoi sawan, féyo bout táfandio olitoghétro témorwén, fá tamorwén ndimbal kértayan.

²⁴ Waitogh ár naflayénd yanoyénd fá, nutnayénd, "Yuré, Yuré, yénd yéném olitoghétro!"

Fá nanoyéng ekmbeyai mbormbor a sof. Táf fété ndimbal mbormbor nékmboyéng méinyotio métar namndai.

²⁵ Yémo emndai yánjo waitogh ár, "Ánde yém féfene ndimbal mwighe?"

Waitogh ár férfér a sélngwél emormén, fáro yémndayénd, "Efe fá yém? Njam fá korayangé mbormbor a sofam tiyárangei fá!"

Yesum mer yiyátói yaufi mbérbérafé ár

²⁶ Fá nufaryénd Gerasenes yuwot, árké yém witmé karéf kétamé Galili yu.

²⁷ Yesum njam kafkaf eyai, yaufi mbérmberafé árom yéfángoi. Teke yéné ár yau sáláme tawongérwén a yau témorangérwén méngon, wénde mbéwé sifayan.

²⁸ Njam Yesu yinjoi, fá nutnai a nuyai yáne kafkafot, nutnam tukén, “Fém némé ménde ném tafaf, Yesu, Minde Tukén Ngánjánene ambum? Yéndon námamnendan, yau tékrátan kwékém!”

²⁹ Ménamén Yesum yémndai yaufi mbérmber étorghét ároe tambén. Túmén yaufi mbérmberam tusérmbotawét a árém yumbetaménd ngángayan a kafkafan wambégh mbanmbanan témorwén, yémon etiaryéng sein a yaufi mbérmberam yalimai fanfne yuwot.

³⁰ Yesum yémotai, “Fene yétkwén efe yém?”

Yémo yawangoi, “Tárfár” ménamén tárfár yaufi mbérmber té engmormén yáfaf.

³¹ A yémofem yamnendayénd fá férghe, “Yénd yau so yéngém kétán kémboghofnar yékwét.”

³² Tárfár mérén kimb taménjnawét mband tunakéf téndon. Yaufi mbérmberam yamnendayénd Yesu ménát élaughét yéfefaf féyo wafté ewaramai.

³³ Njam yaufi mbérmber nétoryénd ártá, fá nélawayénd kimbafeaf, a néngengoyénd ngewonawét sawot a kolitotawét.

³⁴ Njam kimb wanjengégh téfnáram yinjoyénd némé yam kufrotau, fá nétonaménd a nafroyénd yéné tese-nan a witmé karéf yuta.

³⁵ A nuwanoyénd fandaghét némé kufrotau. Fá njam engmorménd kétán Yesuefaf, yémofem yinjoyénd ár ende tambén yaufi mbérmber ewif-nam témorangérwén Yesuene kafka-faf. A umaneghkaf témorwén a mer mwigahé. Wénde fá férfer ta-morwén.

³⁶ Yémofem efe yinjoyénd ewafroyénd árét ndernáye yaufi mbérmber wasérmboghkaf ár mer namndai.

³⁷ Kétamé Gerasenes méinyotio árém Yesu yamnendayénd sái tafran-gongai, ménamén fá férferam ewifoi. Féyo fá boutan nuflayénd álighét.

³⁸ Yéné ár kétáandmé ende tambén yaufi mbérmber tawifnau, yémon yamnendai Yesu yémafé álighét, wénde Yesum yéngwatembai ndené siafé,

³⁹ “Ngangota méngotuot a tawaufro nderé ndimbal Ngánjánam kémawafrote feyot.” Féyo ár nuwanoi, a kafrotau tesenamé nderé ndimbal Yesum yawafrotam yáyot.

Kér mérés a enjnefé amaf

⁴⁰ Yesu njam néngangotam, ár mérnám yumyoyénd, ménamén yémofem méghméghafé tanjetawét.

⁴¹ Ár yétkwén Jairus, wáwefnogh méngo ndimbal ár yénmormén a nénuyai Yesuene kafkafot, yam-nendai álighét yánjo méngot

⁴² ménamén yáne féfét mérés, 12 yunjéf krotro témorwén.

Njam Yesu néndkfan néngayatoi, tárfár árém téngsotawét fá.

⁴³ A amaf kété témorwén efe férék kertau 12 yunjéf, wénde emon yau yéfriendai.

⁴⁴ Fá sémta yénmormén a yiyánjai Yesuene sáláme fétfétro férék táf nékmboi.

⁴⁵ Yesu namotai, “Emo wiyánja?”

Njam fá méinyotio nawanyotayénd, Fité norayai, “Yuré, ár mérnám némarendangi a néngsotat fém.”

⁴⁶ Wénde Yesu norayai, “Ámb árom té wiyánja. Yénd mat náyáton wafté té néngférém ta tambén.”

⁴⁷ Njam amaf yénmormén fandaghofnar a mat siofnar, férferafé ténmorwén nénuyai yáne kafkafot. Méinyotio árfene sáfréré, yémon yémndai námamén yémon yiyánjai a ndernáye fá táfandio frengégham yanai.

48 Ndenaye Yesum yémdayéng, “Mérés, fenjo ndimbal mwithayam mer niyáto. Kuwano mer so ném.”

49 Njamandio Yesu mé korayau, ámb ár yénmormén Jairusene méngota, efe témormén áumengégh méngo ndimbal ár. Yémon yémndai, “Fene mérés kér tém. Yau yawérsota watamegh ár nde nayu.”

50 Yesu njam náyarai yéné, fá yémndai Jairus, “Yau férfér ném. Efalo tiyáto a so mer káyátongé.”

51 Njam fá nufaryéng Jairusene méngot, yémon yau efe yumyoi yémafé álighét fáro Fité, Jon, Jems a ambumoe yárefé a yátmé.

52 Njamandio méinyotio ár kendawét a kutnawét ghérghérsisé tamorwén yáfaf. Yesum emndayai, “Yau nendati, yau kér tém wénde kémégh yékém.”

53 Yémofem turtawét ménamén fá mat tamorwén ndené kér tém.

54 Wénde yerayéng ngángayan a yémndai, “Tane ambum, kano!”

55 Yáne mbérbér nénangoi, táfandio nénokayoi. Féyo Yesum emndai njamke taraménd nénet.

56 Yárefaf sélngwél emormén, wénde Yesum emndayéng yau nafrotati némé kufrote.

9

Yesum ewatembai 12 waitogh ár

1 Ámb efghon Yesum eumendai yáne 12 waitogh ár mérne a ewaram-etam wafté a muyé ménát yaufi mbérbér étorghét a enjneta mer yátoghét.

2 A fá ewáfáretai Ngánjánene limánéghmén si waitoghét a enjne téfnár frengéghét

3 Yémon emndai, “Némé yau álighan tawanangi-yau wétu, yau yáf, yau njamke, yau mani, yau ámb awalogh sáláme.

4 Árké méngo njam kélawangi, kétémiya emor kétánotio yéné tesen téfrangongi.

5 Árémm yau njam taumyongi, kafkaf ngwérméng tasénangi táf

ténfrangongi yéfene tesen, awéfarogh so yém yéfeyot njam Ngánjánene nékw kufarngé ménamén yáne si yékenayénd.”

6 Féyo fá náfrendaménd a tayotau méinyotio méngotuamé, Ngánjánene mer si táitotawét a ár tangéfrendawét méinyotio sifayan.

7 Erod limánégh ár náyarai méinyotio némé kufrotawét. A fá kéwérsotawét ménamén ámb korayawét, “Yéné siyém Jon kér tambén nénano,”

8 ámb kemnawét, “Elaija nufar,” a ámb kemnawét nde ámb tándáwár Ngánjánene mat yátogh ár nénango ghérsat.

9 Wénde Erod norayai, “Yéndon emndayén Jonene sénko néfghét. Efe yéné yém yénd tárfár si náyáretan yánemén?” A fá ménde témorwén sái tinjongai Yesu.

Yesum emanjnam 5,000 ár

10 Njam Yesuene muyafé ár nénangoyénd, yémofem nafroyénd Yesuefaf némé tawafrotawét. Yémon engwasroi a fá néngwanoi enaghét tesen yétkwén Betsaidat.

11 Wénde tárfár ár mat náyátoyénd yénémamén a yaitoyénd fá. Yémon eumyoi a emndayeng Ngánjánene limánéghmén a efrendayéng fá efe frengégh ménde tamorwén.

12 Seitefifi 12 waitogh ár enmormén Yesuefaf a yémndayénd, “Tawafarna ár mérén, fá so néngangotat kaka méngotuot a téndo yuwot ménát njamke a kémégh sifayat áronjaghét, ménamén yénd yéném yauyau sifayan.”

13 Yémon ewawangoi, “Fémofem némndafi tawaramangi nénet yéfeyot.”

Yémofem yawangoyénd, “Téfene em 5 féscaf flawé a sómbio wagif, yénd njam ménde yéném yéné ár manjarghét, yénd so kuwanongém yéfene njamke résaghét.”

14 Yéné ár tamorwén 5,000nit. Wénde emndai yánjo waitogh ár,

“Kámnjongi mérén tawafrotangi 50nit.”

¹⁵ Féyo waitogh árém yafrotaménd, a méinyotio ár námnotaménd.

¹⁶ Yesum euyoi 5 féscaf flawé a sómbio wagif, a nêwewoi njafar tukét, kánjo yaramai a etfotam. Féyo eramai waitogh árfefaf tawarametawét árét.

¹⁷ Méinyotio árém enetaménd eremngoi, a waitogh árém ekafayénd 12 yáf afoghare njamke mbarmbar árkéméné ninamoyénd.

Fité kwayaghé noraye nde Yesu siyém Keriso

¹⁸ Ámb efghon Yesum efrangoi ár mérén Ngánjánafé oraighét yambia a yánjo waitogh árfé tamorwén, yémon emotai fá, “Efe mérén korayawét yénd efe wém?”

¹⁹ Yémofem yawangoyénd, “Ámb korayawét Jon walitogh ár, ámb árém korayawét Elaija, wénde ámb árém korayawét ndené tándáwár ámb Ngánjánene mat yátogh ár kénangote ghérsat.”

²⁰ Yémon emotai, “Wénde fém wét? Fém korayangi yénd efe wém?”

Fitam yawangoi, “Ngánjánene Keriso.”

Yesu korayau yánjo kermén

²¹ Yesum táikér si tawawéngsotau yéfe ende yau taufrongi yénémamén.

²² A fá norayai, “Ároene Ambumom so fété kérté yéngfande tárfár yaman a yékarotat sénko árém, limánéggh ghéngén wároggh árém a nákwatamegh árém, a fá so fété yésmetat a nambio efogh soramé Ngánjánam so tanongé ghérsat.”

²³ Féyo yémo emndayeng méinyotio: “Njam efe waitoghét kénufngó ta soramé, fá so fété kakenangé fáyo a tanangé yánjoyo wafatarégh wén méinyotio efghon a kwénmaitongé yénd.

²⁴ Efe ménde njam yém yánjo ghérsé wanjarghét so yétarne, wénde emo njam yáne ghérsé yétarna tanemén so tanjarngé.

²⁵ A nderé mer yém ároe sái tanangé méinyotio mband marat, wénde yétarna o nawasérbota fáyo?

²⁶ Njam wáiwáiafé efe yém tanemén a tane simén, Ároene Ambum so yém wáiwái yánemén njam fá nénangota yáne ndimbal kwayaghé kénjún a Yárefane ndimbal kwayaghé kénjún a kéténdmé njúnnjúnofnar njafar si résagh ár.

²⁷ Yéndon efalo ewaufrotan, ámb efe ewakai yéna, yémofem so yéfandati Ngánjánene limánéggh soramé so kéré em.”

Nambio waitogh árém yinjoyénd Yesuene ndimbal kwayaghé

²⁸ 8 efogh soramé Yesum ewasroi Fité, Jon a Jems yémafé néngwanoyénd mband tunakfot Ngánjánafé koraiwét.

²⁹ Njamandio fá Ngánjánafé koraiwét, yáne sáf natambnai, a yáne sáláme náyátoi mé kwayagharo nálálai toyanit.

³⁰ Sómbio ár, Moses a Elaija, ndimbal kwayaghé nufaryéng, Yesufé korayawét.

³¹ Yémofem korayawét yáne álighmén, árké témorwén Ngánjánene ménde so kufrotau sái kéré témorwén Jerusalemén.

³² Fité a yáne mérén kéméggh kéré tákmangéwén, wénde njam fá nanoyénd, yémofem yinjoyénd yáne ndimbal kwayaghé a sómbio ár tawakayarwén yémafé.

³³ Njamandio Moses a Elaijafem téfrangowét Yesu, Fitam yémndai, “Yuré, mer nérete fémafé sái yéna yéném. So erametam nambio méngo, ámbiro feyot, ámbiro Mosese a ámbiro Elaija.” Fá mafina témorwén némamén korayau.

³⁴ Njamandio fá korayau, njafar kwamkwam nufaryéng a fá engwafaryéng, a fá férfér tamorwén njam ewafaryéng njafar kwamkwaman.

³⁵ Si kém yénmormén njafar kwamkwamta, nénorayai, “Yéné siyém tane ambum, efe yéndon yaferyén, yiyáretati fá.”

³⁶ Si njam nefoi, Yesuro yinjoyénd yambia. Endefet ámb yau ewafroyénd yéné efghon némé yémofem yinjoyénd.

Yesum yéfriendai yaufi mbérmbérafé ambum

³⁷ Ámb efghon, njam fá kénangotawét mband tunakéfta, ndimbal ménam yéfángoyénd.

³⁸ Ár nutnai mérén kénjúta, “Watamegh ár, yéndon némamnendan ménát tane ambum so tinjo, ménamén tane yénaro ambum fiyém.

³⁹ Yaufi mbérmbéram yarsote fá a sunsune kutnangé, yémo tétarmangé táikram yafrote a féfokam ewétote táf sénfneta. Yaufi mbérmbéram yau téfrangongé fá mé yasérmbote.

⁴⁰ Yéndon ewamnendan fene waitogh ár ménát yaufi mbérmbérm witérmbohghét, wénde fá féyotarofnar em.”

⁴¹ Yesum ewawangoi, “Fém ndimbal mwithafnar a áyáréghofnar ár, nderé teke fémafé so yénmor a ewamarotan fém? Ténémnjo fene ambum yénan.”

⁴² Njamandio ambum ténmorwén, yaufi mbérmbéram yitam mbandot kosénau. Wénde Yesum yaufi mbérmbérm yifnai, yéfriendai ambum a yangoi yárefafaf.

⁴³ A fá sélngwél emormén Ngánjánene ndimbal yam wafroghan.

Yesu korayau yánjo kermén yénamayo

Njam méinyotio ár sélngwél emormén a korayawét Yesuene yam wafroghmén, yémon emndai yánjo waitogh ár,

⁴⁴ “Mer kéraýe káyárange yéndon némé waufroghét féfe ewawafngon. Ároene Ambum so sén yérametat árfene ngángat.”

⁴⁵ Wénde fá yau mat náýátóyénd némé tésérmbnau. Ménamén ténoghe témorwén yéfefaf, fá yau mat náýátóyénd, a fá férfér tamorwén ámoghét yáfaf yénémamén.

Efe so yém ndimbal

⁴⁶ Yáne waitogh ár mwithayan ásnanéghan tamorwén efe so yém ndimbal.

⁴⁷ Wénde Yesu mat náýátóyénd yéfene mwithé, féyo yémon yakayoi némbnar ambum tosé kété yá téndon.

⁴⁸ Féyo yémon emndai fá, “Emo njam tumyongé yéné némbnar ambum tosé tane yétkwénan kumyongé yénd, a emofem yénd umyotat fá kumyongé emo wémáfáretam. Efe némbne yém féfefaf méinyotio fá siyém ndimbal.”

⁴⁹ Jon norayai, “Yuré, yéndfem ár yinjongém yaufi mbérmbérm tawifnau fene yétkwénan a yéta tékmbotawém, ménamém fá yau téfene yém.”

⁵⁰ Yesum emndai, “Yau yékmbotati ménamén emo njam yau nékarota fá siyém téfeta.”

Samariamén árem yékenayénd Yesu

⁵¹ Yesuene efogh kaka kénamndetau angoghét njafarot, Yesum sotafé mwithé yékmai álighét Jerusalemét.

⁵² Yémon engwáfáretam si résagh ár frondeyo, efe engmormén Samaria méngotuot rokar frengéghét yáyot,

⁵³ wénde árem kété yau umyoyénd fá, ménamén fá tiotau Jerusalemét.

⁵⁴ Njam waitogh ár Jems a Jon yinjeyayénd yéné, yémofem yémotangeyayénd, “Yuré, fém ménde nám yénd fésot kutnangém njafarot yéfe wasérmbohghét.”

⁵⁵ Wénde Yesu nawengoi ewárnam fá.

⁵⁶ A fá néwanoyénd ámb méngotuot.

Efalo Yesuene waitogh ár

⁵⁷ Fá njam endmé tangmormén árom yémndai Yesu, “Yéndon so némaitotan árkamé fém njam niota.”

⁵⁸ Yesum yawangoyéng, “Ághéaghafene féne té em a menafene njén té em, wénde Ároene Ambumoene sifayé yau yém kéméghét a enághét.”

⁵⁹ Yémon yémndai ámb ár, “Kwénmaito yénd.”

Wénde árem yawangoi, “Yuré, yénd so fronde nangotan méngot

kétán tane afé kér njam yém yéndon so yiyátotan soramé yéndon so kémaiton.”

⁶⁰ Yesum yémndai fá, “Kér ár yémofem so eyátotat efe em mbérbére kérwén, wénde fém nguвано Ngánjánene limánéghmén si waitoghét.”

⁶¹ Wéi ámb norayai, “Yéndon so kémaiton fém, Yuré, wénde so fronde néngangotan tane mérén watembghét.”

⁶² Yesum yawangoyéng, “Emo tarégh ásafogh téryangé a néreta sémta, fá féyotarofnar yém Ngánjánene limánégh ásafoghét.”

10

Yesum ewáfáretam 72 waitogh ár

¹ Yéné soramé Yuram ewaferyéng 72 ámb waitogh ár a sómbiosómbioe ewáfáretam méinyotio tesenot a yuwot ándan fá álighét ménde témorwén.

² Yémon emndai, “Wau yu njamke téfén tarégh siyém tárfár, wénde ásafogh ár em nambio. Yénémaménnde témndangi wau yuwan njamke téfén Yuré, so ewáfárete ásafogh ár yáne njamke téfén ndawot.

³ Kuwanongi! Yéndon fém ewáfáretan ndené wáutáréghofnar tosé sifnit yéfe kénjún munjan ághé.

⁴ Yau ersati mani yáf a áwogh yáf. Ámb sandol yau ersati. Yau teke árfé asneghét endén.

⁵ “Njam fém kélawangi méngon fronde korayangi, 'Frengégh yém yéné méngon.'"

⁶ Yéné frengégh ár njam kété yém, féfene frengégh so nene yáfaf, yau njam, féfefaf so kénangongé.

⁷ Kété táf emor yéné méngon, njamke nu némé njam ewarametat nénet, ménamén ásafogh árem táf ersat yéfenjo fai. Yau nusanati wélafe méngomé.

⁸ “Njam tesenot kélawangi a taumyongi, enetati féfeyot némé em frengéghkaf.

⁹ Enjne téfnár mer eyátotati efe kété em ewaufrotati ndené, 'Ngánjánene limánégh siyém kaka yém féfefaf.'

¹⁰ Wénde njam tesenot kélawangi a yau taumyongi, endmé kuwanongi a korayangi,

¹¹ 'Féfene tesenmén ngwérméng nakayongi téfene kfkafan, yéndfem ewainangém féfe matot. Wénde nawafarotati yénémamén: Ngánjánene limánégh kaka yém.'

¹² Yéndon ewaufrotan, falogh efghon Sodommén némbnare yénmormén wénde minde tukén falogh so yém yéné tesenan.

¹³ “Nderé yaufi so yém féfeyot, Korasin! Nderé yaufi so yém féfeyot, Betsaida! Yéné sélngwélafé yam árké kufrotawét féfefaf té kufrotawét kété Taire a Sidonén, fá fiya kawengongayénd tándái, fá tamorangérwén saghafé a sakwéfafé.

¹⁴ Falogh efghon Taire a Sidon yéfene tékrat so yém minde tukén, wénde féfene tékratam so taindangé yéfene tékrat.

¹⁵ A fém, Káfenam, so kuyongi njafarot? Yau, fém so keworngi kémboghofnar yékwét.”

¹⁶ Yesum emndai yánjo waitogh ár, “Emo fém njam niyáreta, yénd yémon so wiyárete, Njam emo fém nékena, yénd yémon wékene, wénde emo wékene yénd, fá yékene emo yénd wénmáfáretam.”

¹⁷ 72 waitogh ár kénangotawét áuwéghafé fá nafroyénd, “Yuré, yaufi mbérbér mé kénamnyongayénd téfefaf fene yétkwénan.”

¹⁸ Yesum ewawangoi, “Yéndon yinjon Sáifer nénuyai toyanit njafarta.

¹⁹ Káyárange! Yéndon muyé ewaramayénd álighét kamban a ndérkamé yátmé a waingéghét mék téfnárfene wafté, némé yam yau so némaghne.

²⁰ Wénde yau náuwétati ménamén yaufi mbérbér namnyongi féfefaf, wénde áuwégh féfeyot ménamén féfene yétkwén ekai njafaran.”

²¹ Yéné efghon, Ngánján Mbérbéram Yesu áuwéghe yafoi norayai, “Yéndon

némuwetan fém, Afé, Yuré njafarmén a mbandmén, ménamén fémon némé etnoi yéné yam kétándmé mer mwiché ár a matyam ár tambén wénde sáfét tawakmetau kor matyamofnar árét ambumnit. Némewét, Afé, yéné témorwén fene mer frengéghafé.

²² “Méinyotio yam enramai tafaf tane Afam. Efe ámb yau mat yém Ambumoenemén mé Afaro, a efe ámb yau mat yém efe Afé yém mé Ambumro a fáro efe Ambumom ewaferyéng yá uyafoghét.”

²³ Féyo Yesu nawengoi yánjo waitogh árfefaf emndai yéfembiaye, “Frengégh yém yéfeyot emofem yinjoyénd fémofem némé yéfandati.

²⁴ Ménamén yéndo emndetan ndené tárfár Ngánjánene mat yátogh ár a warsagh ár ménde em fandaghét fémofem némé yinjongi, wénde yau yinjoyénd, a náyarangi fémofem némé náyáretati, wénde yau náyarayénd.”

Rengerenge si mer Samariamén ároenemén

²⁵ Ámb efghon ámb nák watamegh ár nokayoi Yesue ufoghét a yémotai, “Watamegh ár, yéndon némé so yafrotan efalo tuot ghérsé résaghét?”

²⁶ Yesum yawangoi, “Némé si yékai nák kénjún? Fémo ndernáye yafene?”

²⁷ Yémo yawangoi, “Yuwetang Yuré fene Ngánján méinyotio fene tikfe, méinyotio fene mbérbére, méinyotio fene waftaye, méinyotio fene mwichaye,” a “Yuweta fenjo kaka ár ndenáyameyo fémyo ndernáye náuwete.”

²⁸ Yesum yawangoi, “Efalo, yéné yafrota a fém so nakete.”

²⁹ Wénde fá ménde témorwén fáyo sái kauyafongai, féyo yémo Yesu yémotai, “A efe yém tane fútar?”

³⁰ Yesum yawangoi, “Ár nuwanói Jerusalemta kétán Jeriko, endén yésmetamén oro téfnáram. Yémofem sáláme yéfitérnaménd, yésmetaménd yéfrangoyénd krotro fá nuwanoyénd táf,

³¹ ghéngén wárogh ár téngmorwén yéné endmayo wénde njam yinjoi ár, yamnjai téndomé.

³² Yéné endmayo Lefi mérénmén ár ténmorwén yinjoi fá yamnjai téndomé.

³³ Wénde Samariamén ár nénwanói yéné endmayo njam yinjoi karémbkarémb a tikfan ghérghérsisé nawerai.

³⁴ Fá néwanói yáfaf, tiyátotau olif wékére a wéri nue, tumbwetau ngifafmé. Féyo yémon yéfayoi yánjo ndonkiyan a térsau fá kétán yánjo wanjengégh méngot a tanjetau.

³⁵ Ámb efghon yémo sómbio silfé mani mbwe yaramai méngo wanjengégh téfnárai. Fá noyarai, “Yanjeta fá, yénd njam nénangotan, fémon njam tárfár mani eterna, yéndon so kémawasongén.”

³⁶ “Yéné nambio mérénta fém ndernáye nemne efe fútar yém yáyot efe oro téfnáram yésmetaménd?”

³⁷ Ná k watamegh árom yawangoi, “Yéné ár fiyém emon ghérghérsisafé yinjoi.”

Yesum yémndai, “Nguwano a yénéyamyo yafrota.”

Mata a Meri

³⁸ Yesu a yánjo waitogh ár tanmorwén néndkéfan, nufaryénd méngotuot, amaf yétkwén Mata Yesu yumyoi yánjo méngot.

³⁹ Matane yánngén yétkwén Meri efe námnjoi Yurane kaffaffaf tiyáretau fá némé korayau.

⁴⁰ Wénde Mata mwichayam tawérsotau ásfogh tárfarmén. Féyo Mata yénmormén Yesuefáf yémotai, “Yuré, fém mat nám Merim yénd té wéfrango tambia ásfoghan? Ténémnde ta wáutághét.”

⁴¹ Yuram yawangoi, “Mata, Mata, fém námawérsotat a mwichat náméindat tárfár rokaram,

⁴² wénde ámbiro rokar náláite. Merim té yafer námé mer yém, a yau so tanangé yá tambén.”

11

Ngánjánafé orayéghmén

¹ Ámb efghon Yesu Ngánjánafé koiriwét fénaté sifayan. Njam yifoi, ámb yánjo waitogh árém yémndai fá, "Yuré, ténmatameta Ngánjánafé orayégh, ndené fété Joném ndernáye tawatametau yánjo waitogh ár."

² Yesum emndai fá,
"Fém njam Ngánjánafé norayet, ndené koraya:

"Afé,
utmanéghafé fene njúnnjúnofnar yétkwén,
fene limánégh so yéném.

³ Méinyotio efghon njamke so yénmaramete.

⁴ Kénmawalindangé téfene yaufi, ménamén yénd yéfene yaufi yénmawalinda emofem ewafrotat téfefaf.

A yau yénd yénérta ufoghan."

⁵ Féyo Yesum emndai fá, "Fém ámb njam nám fútarafé, a fá nuwanoi yáfaf sémbár néndkéfan a norayai, 'Fútar, kwaram nambio féskaflawé,

⁶ ménamén tane fútar té téném nayuta tafaf, a yéndon námé ámb yau téfrendan yáyot!"

⁷ "Efe kénjún témorwén yawangoi, 'Yau wawérsota. Sésafne siyém manéghkaf yém, tane ambumtértér a yénd kémégh yénkém. Yénd yau so kanon a námé yau so kémaraman."

⁸ Yéndon námndetan fém, fá yau njam kanongé a kémaramangé féskaflawé ménamén fém nám yáne fútar, wénde fá so kanongé a kémaramangé méinyotio fém némat ménde nám, fém yau wáiwái nám ménamén mé sái nómnenda.

⁹ "Féyo yénd norayan féfefaf: Kamota a so kémaramangé; yéronja a so tinjo; náutána a feyot sésafne so kasawérngé.

¹⁰ Ménamén méinyotio ár emofem namotat so yanangi, méinyotio ár efe yéronjat so tinjongi; fá efe náutánat, sésafne so kasawérngé.

¹¹ "Fém afé, fenjo ambumom njam kénmamnendangé wagifot, námé so taram kamban?

¹² O njam kénmamnendangé ghakér kowi mbweyot, námé so taram ndérkamé yátmé?

¹³ Féyo fém ndemamén yaufi nám, fém mat nám mer rokar ramégh fenjo ambumafet. Nderé mer yém minde tukén fene Afé njafaran tawaramangé Ngánján Mbérbmber yéfeyot efe nómnendat yáfaf!"

Yesu a Beljebab

¹⁴ Ámb efghon Yesum yaufi mbérbmber yutoryéng babé ároeta, a njam yaufi mbémbéram yéfrangoi, ár efe babé témorwén si nufngoi. Ár mérén sélngwél emormén.

¹⁵ Wénde ámb ár norayayénd, "Yaufi mbérbmberafene sénko téfnároene yétkwénan Beljebab, Yesum yaufi mbérbmber eutone."

¹⁶ Ámb arém yufotam Yesu ámogh sie yémotayénd njafar tukmén yam wiyafoghét.

¹⁷ Yesu mat namndai yéfene mwighe, féyo emndai fá: "Árké yu afaloghét kufngongé yambiyot so kirorngé a árké méngo mérén afaloghét kufngongé yambiyot so kuyangé.

¹⁸ Njam Sáifér afaloghét kufngongé yambiyot, ndernáye yáne yu so yakai? Yéndon norayan yéné ménamén fém nemnati ndené Beljebabene yétkwénan yéndon kar yaufi mbérbmber eutonan.

¹⁹ Njam yéndo eutonan yaufi mbérbmber Beljebabene yétkwénan, wét endene yétkwénan eutonat fene waitogh árém? Fenjo waitogh árém efalo niyátotat fém yau mbarkánd nám.

²⁰ Wénde njam yéndon eutonan yaufi mbérbmber Ngánján waftaye táf nde Ngánján limánégh yéna yém féfefaf.

²¹ "Njam muyafé ár yakai umaneghkaf yambwete yánjo méngo táf yáne rokar mer so em.

22 Wénde njam minde muyafé árom tésmangé a taindangé fá, yémon tangwanangé mék rokar árkéménayan yuré kamyotau a efaloi némé yémon ewanai oroe.

23 “Efe yau yéndfé yénre, fá siyém ta kenagh ár, a emon yénd yau sái wáutána umengan, fá so nironat.

24 “Yaufi mbérmber njam kéntorngé ár tambén, fá nguwanongé fanfne yuwot sifayé ronjaghét enághét. Wénde yau njam sifayé tinjongé, so korayangé, ‘Yénd so nangotan kétán árké méngota wénmormén.’

25 Njam kénangongé tinjongé méngo sámburéghkaf njúnnjúnofnar a mer frengéghkaf.

26 Féyo yaufi mbérmber kuwanongé a tanwasrongé ámb 7 mbérmber minde yaufi ndené fáyo, fá kélawangi a emor kété. A ároene ghérsé minde mámáfi kamndangé kétándmé fronde ndernáye témorwén.”

27 Yesum njam korayau yénémamén, amaf nutnayéng ár mérén kénjún, “Frengéghkaf amaf yém emo náráftam a endene nonoyan kanotau.”

28 Yesum yawangoi, “Frengéghkaf fá em efe náyáretat Ngánjánene si a wafroghan tékmangi.”

Jonane yam ufarogh

29 Njam ár mérén tárfár kénáyátotau, Yesu norayai, “Yéné yaufiyaufi ár mérén em. Fá namotat Ngánjánene wafroghyamot, wénde némé yau so tawaramangan mé Jonane ufarogh yamro.

30 Ndené Jona témorwén Ninéfa tesenmén árét yam ufarogh, ndené endeyo Ároene Ambum so wéi yém yam ufarogh yéné ár mérnat.

31 Sifa ndimbal yuoene warsagh amé so kokayongé moghét yéné ár mérnafefaf a so tawafalngonga ndené fá srem yaufiyamafé; ménamén yéné amaf yénmormén yu nayu Solomonene káfeté mwighe áyárg hét, a ámb ár yéna yém yá tukén Solomon.

32 Ár Ninéfamén so kokayongi moghan yéné ár mérénfáf a so tafalngongi, ménamén fá nawengoyénd Jonane si waitoghan, a ámb ár yéna yém yá tukén Jona.

Fifioene Kwayaghé

33 “Árké árom kwayaghé yau so tékmangé kété ánde so yétno, o mbáfyáf mbanmbanan. Wénde yémon téfayongé yánjo fayogh sifayan, ménát efe njam eném yémofem kwayaghé so yéfandat.

34 Fene ghékéf sem kwayaghé em fene fifiot. Fene ghékéf njam mer ere, fene méinyotio fifi so yém kwayaghayan. Wénde njam mámáfi ere fene ghékéf, fene fifi so yém méinyotio kwéfkwéfan.

35 Kor fém aném ménát kwayaghé fene kénjún yau tát yém kwéfkwéf.

36 Féyo tát fene méinyotio fifi sái yém ndimbal kwayaghayan, ámb fifi kafe yau so yém kwéfkwéfan, so yém méinyotio kwayaghayan njam lambe-fane kwayaghé kátremngongé fefaf.”

Yesum táikér si tamndetau Farasi ár a nákwatamegh téfnár.

37 Yesum njam si yifoi Farasi árom yumyoi yémafe nénet. Féyo Yesu naflai a námnjoi nénet.

38 Wénde Farasi ár sélngwél yémormén ménamén ngángé umbarghofnar Yesum néne ewafngoi.

39 Yuram yémndai Farasi ár, “Fém Farasi ár kafusi a sin faruro esénmati, wénde kénjún fém sem kwénjta a yaufi kér ro.

40 Fém afrengéghofnar ár! Fém mat em emo faru yafrotam, wéi ndenáyo yafrotam kénjú?

41 Wénde tawaram némé enyau fene kénjún yauyau árét, méinyotio so em féfeyot njúnnjúnofnar.

42 “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén féfene ramégh siyém Ngánjáneyot méinyotio ndau tambén, wénde fémofem yékenati Ngánjánene uwégh a mbarkánd yam. Fémofem so otameghét yékmétati

Ngánjánene uwégh a mbarkánd yam, a yau nékmbotati ndau njamke raméghta.

43 “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén fémofer méndefé yéfandati mer ámnjogh sífayé áumengégh méngon, a áuwégh sí utmanégh térarégh sífayan.

44 “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén fémon ndenanit em wayamngoghofnar mbéwé, árkamé ár eyota matofnar.”

45 Ámb nákwatamegh árom yawangoi, “Watamegh ár, njam fémonoraye yénémamén, fémon mámáfi yénd yényátote ndenáye.”

46 Yesum yawangoi, “Fém, nákwatamegh ár, nderé mámáfi so yém féfeyot, ménamén fémofer áréte wafayotati kérté résaghét, wénde fémofer yau so ewáutánati kérté résaghét ámbiro tombé min ngángaye yéfe wáutárhét.

47 “Nderé mámáfi so yém féfeyot, ménamén fémofer mbéwé méngon erametati yéfeyot Ngánjánene mat yátogh árfet, efe féfene ákífem té esmetaménd.

48 Fém nafrotati efalo yiyátotati féfene ákífem némé té yafrotaménd; yémofem esmetaménd Ngánjánene mat yátogh ár a fémofer yéfene mbéwé méngon erametati.

49 Yéné téfnan, Ngánján yánjo káfeté mwiché norayam, ‘Yéndon so ewáfáretan Ngánjánene mat yátogh ár a Yesuene muyafé ár, wénde ámb so esmetat, ámb wéi so ewifnat.’

50 Féyo ár mérényénanotio sénonjo efogh so em téfnot ménamén Ngánjánene mat yátogh árfene férék eréghmén kétándmayo rényégh,

51 kétándmé Abelene férék kétán Jakarayane férék, efe yésmetaménd ghéngén wároghe kitaré a njúnjnúnofnar sífayé yéné néndkéfan. Néméwét, yéndon némaufrotan fe, ár mérényénanotio sénonjo efogh so em téfeyot méinyotioat.

52 “Nderé mámáfi so yém nákwatamegh téfnaréte, ménamén fémofer mé té tamndawét yéné ki matyam sésafne sauréghmén. Fémyo yau so kélawangi kénjút, a fémofer ekmbotati fá efe élaughét narametat.”

53 Njam Yesu nuwanoi kété, Farasi ár a nákwatamegh téfnar nékwe tasotawét a ámoghe sí tarametawét tárfar yammén,

54 kawanjetawét sái terangayénd Yesu ménáyan némé yaufi sí sái korayangai.

12

Matot táwawéngsotau

1 Njam ár mérénnáumendaménd, féyo fárofáro kafa katumndawét. Yesum sí yérnyai fronde yánjo waitogh árfefaf korayau, “Fém so nawarawenati kétándmé Farasi árfé unyégh ghérsé tambén.

2 Efogh yéném némé méinyotio yafar so kanendangé, a némé ténoghe yém so nufanat.

3 Fém némé noraye kwéfitayan so kufarngé kwayaghat, a fémon némé yawanjai ténganan kénjúnro so yaitote kétándmé méngon sémsota.

4 “Yéndon ewaufrotan, tane fútaréf, férfer yau em emofem fifi esmetat a yéné soramé yémofem yau némé so yafrotat.

5 Wénde yéndon ewauyafotan féfeyot efe so férferafé yéfandati: férferafé yéfandati Ngánján, féfene ngi soramé, fá muyafé yém emo so ewite fését. Néméwét, fá yéné yém efalofifi fémofer efe so férferafé yéfandati.

6 Némé 5 némbne men tamorwén 20 toyaye? Wénde némé yau wawalíngé yém Ngánjánene kénjún.

7 Néméwét, féne sénko séf sem Ngánjánene waféghkaf em. Fém yau férferafé em. Fémofer ewaindati némbne men tértér.

8 “Yéndon ewaufrotan, emofem yénd wiyátotat safén nde fá em tane, ndenáyameyo Ároene Ambumom so efalo tayátongé nde fá em tane kété

Ngánjánene njafar si résagh árfene sáfrére.

⁹ Wénde emofem njam wékenat yénd ár safén wéi so ekenan Ngánjánene njafar si résagh árfene sáfrére.

¹⁰ Efe njam noraya Ároene Ambumoeta so tawalindangé, wénde efe njam noraya yaufi si Ngánján Mbérbéroefaf yau so tawalindangé.

¹¹ “Njam fém nénémnjat áumengégh méngot, limánégh ár a muyafé árfefaf, fém yau mámé mwiché em ndernáye fém so nawamarotati o fém némé so norayati,

¹² ménamén Ngánján Mbérbéram so ewatamete fém yéné efghon némé so norayati.”

Wemár mámáfi ároene rengerenge si

¹³ Ámb ár norayai méréen kénjún yáfaf, “Watamegh ár, témnde tane ané faloghét némé tane afam euroi.”

¹⁴ Yesum yawangoi, “Fútar, emo wékafai yénd ménát yéndon efalotan rokarrokar féfene néndkéfan sómbio ár?”

¹⁵ Ndenaye fá norayai yéfefaf, “Kor fété! Ménamén féfene méinyotio fénatafénaté kwénjamén; ménamén féfene ghérsé yau so rokaram tawanjargé.”

¹⁶ Féyo Yesum emndayéng yéné rengerenge si: “Kété témorwén ámb wemár ár efe témorwén mband yuré némé kanotawét mer rokar ndawan.

¹⁷ Fa nemnayéng, ‘Yéndo némé so yafrotan? Tane yau kor sifayé yém ánde tane méinyotio rokar so ewamndan.’

¹⁸ “Féyo fá norayai, ‘Yéné fiyém yéndon némé so yafrotan. Yéndon so yironan tane wamángégh méngo so yérametan ndimbalfifi, a kété yéndon tanjo ndau rokar a tanjo ámb rokar so ewamndan.

¹⁹ Yénd so korayangén tandio táf, “Tafaf em tárfár mer rokar ekmang tárfár yunjéf. Afrát ghérsaye so némor; njamke néne kénjún, wéri nu néneyan a so náuwéte.”

²⁰ “Wénde Ngánjánam yémndai fá, ‘Fém mámáfi ár! Yéné sémbáran fémon fene ghérsé so téram. Féyo emon so tawanangé méinyotio rokar fémon némé té táfrende fendio?’

²¹ “Yéné fiyém ndernáye so yém ámb ár emon rokar ewamnde yandio wénde yau em wemár ár Ngánján kénjún.”

Mámé mwiché yau

²² Féyo Yesum emndai yánjo waitogh ár, “Yénémamén yéndon emndetan, mwichayam yau ewawérsota ménamén féfene ghérsamén, némé so enetati; ménamén féfene fifimén a némé so ewawo.

²³ Ghérsé siyém minde tukén, wénde njamke siyém yuwanyo yém, a fifi siyém minde tukén, wénde sáláme siyém yuwanyo yém.

²⁴ Kéretangi kétán kwagh kés em: yémofem yau eitat o etanat, yéfene wamángégh méngo yau ewam; wénde Ngánjánam emanjne fá. Fém em minde tukén Ngánjánene ghékfan a ewaindati yéné men!

²⁵ Fém so féyotaro em ndené teke sái emor ménáyan mwiché wawérsoghan yénémamén?

²⁶ Táf njam yau ewafrotati yéné némbne rokar, fém némamén mámé mwiché so nemnati ámb rokarmén?

²⁷ “Kéretangi ndernáye kéghat mbumbu nanotat. Fá yau násáfofat minde yéfenjo sálámet. Wénde yéndon emndetan, yau mer ndené Solomon yáne méinyotio merfifi rokar kénjún fá umaneghkaf témorwén ndené mbumbu kés em.

²⁸ Fá Ngánján yém emo ewamanete kéghat yus, árkéméné sénonjo yéna em káye kawaindangi a ewite fését. Nderé minde tukén yémon némanete fém? Nderé némbne mwichafé fém em!

²⁹ Fém yau féfenjo tikéfan nu itati njamkémén a numén, fém yau mwichayam ewawérsota yénémamén.

³⁰ Ménamén téndo ár yéné mband maratan nérsat yéné rokarot, a fene Afé mat yém féfene némé mende em.

³¹ Wénde yéronjati Ngánjánene limánég, a yéné rokar so tawaramangé féfeyot féyotaro.

³² “Férfér yau em, némbne mérén, ménamén féfene Afé áuwéghan yém so tawaramangé Ngánjánene limánég.

³³ Fémofem tátérnangi féfene némé ewam a tawaramangi yauyau árét. Néusnati mani yáf féfendio árkéméné yau so kefongi, féfene ngonjél so njafaran yém kété ánde yau so kefongi, ménamén yau oro téfnáram so tawanangi a yau so ghénjam ewasérmbotat.

³⁴ Ménamén ánde féfene ngonjél yém, féfene tikéf kété so em.

Kor ghékéf sénté em

³⁵ “Túmén afrengéghkaf aem Ngánjánene ásafoghét méinyotio efogh a sémbár,

³⁶ ndenanit ásafogh ár kawan-jetawét ménát yéfene ndimbal ár so nénangote awerégh téméndta, fá njam nénangota a náutána, yémofem sésafne táfandio so tasawérngi yáyot.

³⁷ Nderé áuwégh so yém yéfeyot yéné ásafogh árét yéfenjo yuram tawinjongé fá táf afrengéghkaf njam em fá sái nénangota. Yéndon féfe ewaufrotan efaloe, yémon so téfitrangé awerégh sáláme ménát sái efrenda faiofnar ásafogh ár, so tamndangé ámnjoghét njamke sifayan a sái ewarameta yéfeyot njamke.

³⁸ Nderé áuwégh so yém yéfeyot ásafogh árét yéfene yuram njam tawinjongé afrengéghkaf, fá njam nénangota yéné efghon sémbár néndkéfan o akwan faurghan.

³⁹ Wénde fém so mat em: Méngo yuré mat njam té témorwén árké efogh fénefénean oro téfnár so ténmorwén, yémo yau so tumyongé oro téfnár yáne méngo fétrarghét.

⁴⁰ Fém so afrengéghkaf em, ménamén Ároene Ambum sái yéném yéné efoghféneféneyan fém yau njam nawanjeta afrengéghofnar.”

⁴¹ Fitam yémotai, “Yuré, Fémo yéné rengerenge si noraye téfendro o méinyotio árét?”

⁴² Yuram yawawangoi, “Efe ndené yém ndimbal mwithafé a mer wanjengégh ár? Fá yéné féyém yánjo yuram so tékmangé méngo wanjengét sái ewarameta njamke efoghféneféneyan?”

⁴³ Nderé mer yém yéné ásafogh téfnárai yáne yuram tinjongé yáne ásafoghan fá njam nénangota.

⁴⁴ Yéndon némaufrotan efaloe, yémo so tékmangé fá wanjengét yáne méinyotio rokaran.

⁴⁵ Wénde táf faiofnar ásafogh ár norayai yandio, ‘Tane yuram yérse teke efogh angoghét,’ a yémon ngi ewafngoi ásafogh ár a amaf, a njamke nénet a wéri nu nénet ménát wériot.

⁴⁶ Yéné ásafogh téfnárane yuré so nénangote yéné efghon njam fá yau yánjeta fá a yau yéné efghon mat yém. Yáne yuram so tékrátan tékmangé kéran a yémon so ewite yémafé áyáreghofnar árfé.

⁴⁷ “Ásafogh téfnár efe mat yém yáne ndimbaloene mende wénde yau náfrenda o yau yafrota yáne yurane mende, fá so efmote minde.

⁴⁸ Wénde ásafogh téfnár efe yau mat yém a emo yaufi yafrote, fá so efmote némbnare. Kétándmé méinyotio árét endefet ewaramete ndimbal yéfeyot, ndené ndimbalyo so taramangé. A kétándmé emon njam efalo yiyátota ndimbale, ndené ndimbaleyo so taramangé.

Yau krufrát yam wénde falogh

⁴⁹ “Yénd wénmormén fés yénérsamén yéné mbandot, yénd nemnan fés té nawaro wénde yau nawaro!

⁵⁰ Fronde yénd táf so wém ndimbal tékrátan, a nderé kérté yamamé so wiota kétánotio tane tékrát kefongé!

⁵¹ Fém nemne yénd wénmormén krufrát yénersamén yéné mbandot? Yau, yau krufrát, wénde falogh.

⁵² Yénandmé sénonjo ámbiro mérén 5 so nafalotat mé fáro, nam-biota kétándmé sómbio a sómbiota kétándmé nambio.

⁵³ Fá so nafalotat, afé kétándmé ambum a ambum kétándmé afé, amé kétándmé mérés a mérés kétándmé amé, tanat alé kétándmé nakum alé a nakum alé kétándmé tanat alé."

Mat áyátogh efogh

⁵⁴ Fá norayai mérénfai, "Njam fémo fem tawinjongi nu kwéf nénarmbotat mbormborta, efaloe fém so korayangi, 'Nuwét yém,' a so nafamnde.

⁵⁵ A njam náikái mbormbor yénéfnje, fém so korayangi, 'So yém wafté,' a so nufrote.

⁵⁶ Efe farun mer néretati wénde kénjún yau! Fém mat em ndernáye so tayamngongi yam mbandan a nja-faran. Fém yau mat em ndernáye so tayamngongi sénonjo efoghmén.

⁵⁷ "Fém fémyo mat em némé yém mbarkánd.

⁵⁸ Emon njam tawinjongé fém kérté wafroghan mato kérté efrendati soramé so engém mogh sifayat. Yau njam, so tawerangi mogh sifayat. Féyo nákw wanjengégh árém taramangi kétán félismanefaf a félismaném tákmangi kwéfkwéf sifayan.

⁵⁹ Yéndon emndetan, fem yau so kéntorngi kétánotio fém njam méinyotio fai nufrotati."

13

Kawengo o kér

¹ Táf yéné efghon ámb ár tamorwén emofem Yesue yaufroyénd ménamén Galili yu árfene férék Failétém térémnau yéfene ghéngénafé.

² Yesum yawangoi, "Fém nderé nemnati yéné Galili yu árfene yaufiyam árké ewafrotat yémofem ewaindat yaufiyam yéfene ámb ár kés em Galili yumén, yéné ende yémofem tékrát téfandawét?

³ Yéndon emndetan, yau! Wénde fém yau njam Ngánjánefaf kawengongi, fém méinyotio wéi kér so em.

⁴ O efe 18 kér emormén njam tuk méngo Siloam kénjún nuyai yéfefaf, fém némé nemnati yéfene yaufiyamam ewaindayénd yéfene yaufiyam ámb kés tamorangérwén Jerusalemén?

⁵ Yéndon emndetan, yau! Wénde fém yau njam Ngánjánefaf kawengongi, fém méinyotio wéi kér so em."

⁶ Féyo yémo tamndetau yéné ren-gerenge si, "Ár témorwén wén mbwe tiyangérwén yáne géreif mbwe ménj ndau kénjún, a fá téngémorwén wén mbwe ereghét, wénde yémon yau ewinjoi.

⁷ Féyo fá norayai ároefaf emo tanjetau géreif mbwe ménj ndau, 'Yénanotio nambio yunjéf sénonjo yénd té kwénmorwén wén mbwe ereghét yéné wén mbweyot, wénde yéndo yau yinjon. Ténfend! Némamén mé anogh so nanote yéné mbandan?"

⁸ "Árom yawangoi, 'Yuré, mé koro ámbiro yunjfot, a yéndon so yétanan téndomé dégwrot.

⁹ Njam kafongé kétamé yunjfan, mer! Yau njam, téngnéf."

Aknyégh amafom frengégh yanai Safatan

¹⁰ Ámb Safatan Yesum tawatametau ámb áumengégh méngon,

¹¹ a amaf témorwén kété yaufi mbérmbéram yékeindam 18 yunjéf. Fá témorwén kanémafé a yau tawalinjotau.

¹² Njam Yesum yinjoi fá, yémo yémotai fá a yémndai, "Amáf, fém ném mer."

¹³ Féyo Yesum ngángé efayoi yáfaf, a táfandio nolinjoyénd a Ngánján tuwetau.

¹⁴ Áumengégh méngo limángégh ár nékw témorwén ménamén Yesum mer táyátotau Safatan, fá korayau árfefaf, "Kété sem 6 efogh ásfoghét. Féyo eném frengéghét yéné efghon, yau Safatan."

15 Yuram yawangoi yá, “Fém efe farun mer néretati wénde kénjún yau! Fémofem túmén taférngi kau o ndonki kétándmé kwélalta a talimángi nuot Safatan.

16 Féyo yéné amaf, Ebraamene mérés, efe Sáifram yumbai yékeindam 18 yunjéf. Fá fété nawanjar Safatan kétándmé némé yam yékeinda.”

17 Yesum njam korayau yéné, yáne mék téfnár wáiwái yam ewífoi, wénde ár káuwetawét némé mer Yesum tawafrotau.

Rengerenge si némbne mbwe a yist

18 Féyo Yesum namotai, “Ndernáye nérete Ngánjánene limánéggh? Némayafé so yétémndan?

19 Ndenanít némbne mbwe, árom yéngwanai yiyai yánjo ndawan a nanotam wén náyátoi, a menam njén tarametawét yéné kafeyamé.”

20 Wéikor Yesu namotai, “Yéndon némayafé so yétémndan Ngánjánene limánéggh?

21 Ndené fété yist amafom yanai a yérémnam nambio flawé baik. Féyo méinyotio flawé néminam ndimbal kofékofé namndai.”

Némbne sésafne

22 Yesu njam tiotau Jerusalemét, yémo tangwatametau tesenamé a méngotuamé.

23 Ámb árom yémotai Yesu, “Yuré, féyotaro nambio áro so tawanjar?”

Yémon emndai fá,

24 “Minde násáfotati ménát fém so kélawangi némbne sésafnemé, ménamén yéndon emndetan, tárfár ár yéta so nufotati élaughét a yau so nufrote.

25 Táf méngo yuré njam so kénangongé a so témnangé sésafne, fém so ewakai sésafne téndota náutánati a norayati, 'Yuré, sésafne tésawér téfe.'

“Wénde yémon so tawawangongé, 'Yénd mafina wém fém, o fém árkamé eném.'

26 “Féyo fém so korayangi, 'Yéndfem njamke a nu tánetawém fémafé, a fémon ténmatametau endmé.'

27 “Wénde yémon so tawawangongé, 'Yénd mafina wém fém o fém árkamé eném. Kitrongi ta tambén, fém méinyotio yaufiyam wafrogh téfnár!'

28 “Kété siyém yengam a sén krarégh, njam fémon tawinjo Ebraam, Aisek a Jeikof a méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár efe em Ngánjánene limánégghan, wénde fém té kéméwitat.

29 Ár so eném kétándmé wérwérta a mbormborta a náikáita a yambérméta, a so tawanangi yéfenjo sifayé kété téménd kénjún Ngánjánene limánégghan.

30 Efe soramé em fá so kénáyátongi frondeyot, efe fronde em fá so kénáyátongi soramat.”

Yesuene ghérghérsisé Jerusalemét

31 Ámb efghon ámb Farasi ár enmormén Yesuefaf a yémndayénd, “Koro yéné yu a kuano ámb sifayat. Erodém ngiot némafngo fém.”

32 Yesum yawangoi, “Nguwano taufro yéné ághéághai, 'Yéndon so ewitrotan yaufi mbérmber, a engéfrendan ár sénonjo a káye, a nambio efogh soramé yéndon so tifon tanjo ásáfogh.'

33 Wénde yénd mé so wéngém sénonjo a káye a ámb efghon, ámb Ngánjánene mat yátogh ár yau so kér em Jerusalem sémta.

34 “O Jerusalem, Jerusalem, fém emofem esmetat Ngánjánene mat yátogh ár a ewafiyátotat wíme efe enwáfáretam féfefaf, yénd ménde wém fene ár so eumendan, ndenýame amé ghakér kowiam yáne tosétosé yénau tawamongé njambe, wénde fém yau ménde kéném!

35 Kéréta, fene tesen so kafran-gongé. Yéndon némaufrotan feyot, fémon yau so kwinjo wéi kétánotio fém njam koraya, 'Nderé frengégh yém efe yéném Yurane yétkwénan!'

14

Yesu Farasi ároene méngon

1 Ámb Safatan, njam Yesu téngmorwén Farasi árfene utmanégh ároene méngot nénet, árém kor téfandawét Yesu kakafifi.

2 Ámb ár efe témorwén kafkaf a ngángé mbwefé yénmorméng Yesue-faf.

3 Yesum emotai Farasi ár, a nákwatamegh téfnár, "Némé nákwém ménát ár frengéghét Safatan o yau?"

4 Wénde fá métar, nufrotaménd. Yesum yéngwasroi ár yéfriendai a yéngwatembai.

5 Yesum emotai, "Njam endene ámbiro ambum o kau kuyangé kétán yékwét Safatan, fémo wékeye yau so turto?"

6 A yéfeyot ámb yau si.

7 Njam fá mat náyátoi wan téfnáram yaferyéng mer sifayé njamke sékian, yémon tawaufrotau yéné rengerenge si:

8 "Njam ámb árom kémumyongé fém kétán awerégh téméndfáf, yau tané yéné tuk sifayé. Yau aem ndené yéné sifayé kés yém nawamnde ároe yémo té yumyo endene em tukén yam a kémaindangé fém.

9 Njam nufrota, emon njam tau-miye fém so kénaflend a tamndend fém, 'Fene sifayé taram yéné ároe.' Nderé wáiwáiafé yém, fémon so tané yuwon sifayé.

10 Wénde fém njam kémumyongi, yuwon sifayé tané, fene téménd yuré njam yéném, yémon so kénémndangé, 'Fútar, kimnda tuk sifayat.' Fém so némutémdat wan téfnárafene sáfan.

11 Efe nawarmbotat fáyo so newonat yuwot, efe njam newonat fá so kayátongi ndimbal."

12 Féyo Yesu norayai yánjo téménd yurafaf, "Fémon njam ewarameta efoghméf néne o séite néne, fémo yau taumyo fe fútaréf a fene anéf a fene méréng o fene wemár fútaréf, fémon njam yafrota, fém so kémumyongi a so némawafángotat.

13 Wénde fémon njam tawaram njamke, taumyo yauyau ár, aknyégh ár, wawér, ghékéf kwékwéf ár.

14 Yémofem yau so fai némawafángotat. Wénde Ngánjánam so néfrende a fai kémawangogé njam yáne ár nénanotat kerta."

Rengerenge ndimbal téméndmén

15 Soramé Yesum si waitogh yifoi, ámb wan ár norayai, "Frengégh yém yáyot emo so enete téménd kénjún Ngánjánene limánéghan!"

16 Yesum yawangoi, "Ámb árom téfriendau ndimbal téménd a eumyoi tárfár wan téfnár.

17 Téménd efghon, yémo ewáfáretam yánjo ásafoogh ár tanwaufrongi efe té eumyon, "Taném, sénonjo méinyotio rokar siyém frengéghkaf yém."

18 "Wénde yémofem si waufrogh ewafngoyénd. Fronde ár norayai, 'Yéndon mband té yanan, a yénd so wéngém fandaghét. Ghérghérsisé kwawalo tayot.'

19 "Ámb norayai, 'Yéndo té ewanan 5 kau, a yénd álighan wém so eufotan. Ghérghérsisé kwawalo tayot.'

20 "Wéi ámb norayai, 'Yénd somé naweran. Féyo yénd yau so wéném.'

21 "Ásafoogh téfnár nangotam a kafrotau yéné yánjo yurafaf. Féyo méngo yuré nékwafé naféghetam a yáfáretam yánjo ásafoogh téfnár, 'Nguwano kétor wékeye némbne endmé a kéghat endmé yéné tesenan a tanwasro yauyau ár, aknyégh ár, ghékéf kwékwéf ár a wawér.'

22 "Ásafoogh téfnárom yémndai 'Yuré, fémon némé wémndai té kufrote, wénde kété mé em sifayé.'

23 "Féyo yuram yémndai yánjo ásafoogh téfnár, 'Nguwano kétor némbne endmé a kéghat endét a tanwaurémnau, 'Kénaflangi kénjút,' ménát tane méngo so yém afoghare.

24 Yéndon némndetan, efe fronde eumyongén yémofem yau so tufongi tane njamke!"

Waitogh ároene yam

25 Ndimbal méréng tayotau Yesufé, a nawengoi yéfefaf yémon emndai:

26 "Efe njam yéném tafaf sái kamndangé tane waitogh ár, yénd so uwete

mindefifi, yénamayo so euwete yánjo afé a amé, yánjo amaf a ambumtértér, yáne ghakér a mérésmérés, néméwét, ndenáyo yánjo ghérsé. Yau njam, fá yau so yém tane waitogh ár.

²⁷ A emo yau njam yérsa yánjo wafatarégh wén a kwénmaitongé yénd fá yau so yém tane waitogh ár.

²⁸ “Njam efe ár ménde yém ndimbal méngo ramghét, fá fronde so kámnjongé a nufénmeta yéfanda njénamb mani yém wifoghét.

²⁹ Yémon so tafngongé méngo ramégh, wénde yau so tifongé. Féyo méinyotio árém yéfandat némé nufrote so yurtat fá.

³⁰ Fá korayawét, 'Yéné árom yérnyai ramégh wénde yau yifoi.'

³¹ “Némé so yafrote warsagh árom táf yáne njam em 10,000 fiyaré yandio awamaroghét kétamé ámb warsagh ár emafé so násmét 20,000 fiyarafé? Fronde njam kuwanongé mékot, féyo fá so kámnjongé mwiché so yéfarone waingéghét?

³² Fá yau njam yém féyotarofnar, yémon so yáfárete si résagh ár táfandio ámb mé esio a fá so kwómnendangé krufrátot.

³³ Yéné endeyo, fémon tafrango méinyotio rokar, fém so ném tane waitogh ár.

³⁴ “Sol siyém mer yém, wénde yáne ménde njam kefongé, ndernáye so sol nawafarnjé wéikor?

³⁵ Yau mer yém mbandot o ámb rokarot, árém táf yéngwitat.

Efe njam ténganafé yém, so káyarangé yéné si.”

15

Olingégh Sif

¹ Mani kafégh ár a yaufiyam téfnár méinyotio káumendawét áyárg hét yáfaf.

² Wénde Farasi ár a nákwatamegh ár mike nufngoyénd, “Yéné árom eu-myote yaufiyam ár ménát yémafe nénet.”

³ Féyo Yesum tawaufrotau yéné rengerenge si,

⁴ “Njam ámbiro ároene em 100 sif a kolindangé ámbiro, némé so yafrote? Yémon efaloe so tafrangongé 99 marat sifayan a nguwanongé ol-ingégh sif ronjaghét kétánótio yémo tinjongé.

⁵ Táf yémon njam tinjongé, yémo áuwéghafé tambnangé sif téfayongé yáne fader tukén.

⁶ Fá so nguwanongé méngot. Féyo yémon emotai yáne fútaréf a ámb kaka ár a norayai yéfefaf, 'Áuwégh yangotam yéndfé. Yéndon té yinjon tane olingégh sif.'

⁷ Yéndon emndetan fém kété njafaran ndenáyameyo kété so yém ndimbal áuwégh. Efaloe áuwégh 99 mbarkánd árfenemén efe em yau-fiyamofnar, yéné siyém némbnarfifi, wénde minde áuwégh yém ámbiro yaufiyam ár efe njam kawengongé yánjo yaufita.

Olingégh mani mbwe

⁸ “Némé so yafrote amafom táf yáne 10 silfé mani mbwe em a kolindangé ámbiro? Yémon táf lambefé tuwarongé a sámburégh méngo tafngongé ronjagh merkéraye kétánótio yémon tinjongé.

⁹ Féyo yémon njam yinjoi, yémon emotai fútaréf a ámb kaka ár a norayai yéfefaf, 'Áuwégh yangotam yéndfé, yéndon té yinjon tane ol-ingégh mani mbwe.'

¹⁰ Yéndon emndetan fém, ndené endeyo, kété so yém áuwégh Ngánjánene njafar si résagh ár sáfrére ámbiro yaufiyam ár efe njam kawengongé yaufita.”

Olingégh ambum

¹¹ Yesum wéikor si yéngwafngoi, “Kété témorwén ár sómbio ambumafé.

¹² Kertrom yémndai yárefé, 'Afé, yénd yau so nawanjetan kétán fém kéré ném. Sénonjo kwaram fene rokarta tane némé so em.' Féyo yémon ewafaleyai rokar néndkéfán yánjo sómbio ambumat.

13 “Féyo tekofnaye, kertrom ewanai yáne némé tamorwén, náfrendam nuwanoi nayu yuwot a mani taranégh yéngwafngoi yaufi ghérsayan.

14 Yéné soramé yémon njam ewifoi méinyotio rokar, kété nuyai káukáu yéné yuwon, féyo fá áronjagh nufngoi sioghmén.

15 Féyo fá nuwanoi ásáfoghét nómnendai ámb ártefáf yéné yuwon, a árom yéngwáfáretam fá kimb wanjengét.

16 Fá minde siogh témorwén, fá ménde témorwén kimbafene njamke mbarmbar nénet. Wénde emo yau taramangai yáyot némndafi.

17 “Fá njam nénangoi mwithat, fá norayai, ‘Méinyotio tane afane faiofnar ásáfogh ár féyotaro njamkeyan em, a yéna yénd swém krotro wém!’

18 Yénd so nangotan tane afafaf a témndan, “Afé, yéndon yaufiyam té tafrotan njafarot a fefaf.

19 Yénd yau féyotaro wém sái wémndeta fene ambum. Yénd kuyáto ndenanit fene faiofnar ásáfogh ár.”

20 Féyo fá nokayoi a nuwanoi yárefafaf.

“Njam kété mé ténmorwén nayu, yárefam yéngwinjoi fá a ghérghérsisé yam yafoi yánemén. Fá néngengoi yánjo ambumoefaf a yambnai a tésnetau.

21 “Ambumom yémndai yárefé, ‘Afé, yéndon yaufiyam té tafrotan njafarot a fefaf. Yénd yau wémndeta fene ambum yénd wém.’

22 “Wénde yárefam yémndai yáne faiofnar ásáfogh ár, ‘Wékeye! Mer totér sáláme ténmawanangi a tawongi. Talawend ghil yáne ngángayan tawend sandol kafkafan.

23 Ténmanengi yarsafé kau tésmangi. So téménd yafrotam a áuwégh yangotam,

24 ménamén yéné tane ambum efe kér yémormén sénonjo ghérsé yém. Fá té nolindai a sénonjo té yinjongém.’ Féyo yémofem áuwégh tangotawét.

25 “Táfandio, fronde sénko ambum témorwén ndawan. Fá njam

nénáyátoi méngo kaka, fá náýárayéng wagh ke a ermángégh.

26 Féyo yémon yanmoi ámb faiofnar ásáfogh ár a yémotai némé yam nufrote.

27 Yémon yawangoi, ‘Fene néngén té nufar, a fene afam yarsafé kau té yésém ménamén fá yéna yém a merro yém.’

28 “Féyo fronde sénko ambum nékw náwerai a yau nélawai méngo kénjút. Yárefé néntoryéng a yamnendai élaughét.

29 Wénde yémo yawangoi yárefai, ‘Kéreta! Méinyotio yunjéf yéndon ásáfogh tafrotan feyot a yau kwawalinde fene si. Wénde fémon némé ámb yau waramai ta tosé gout ménát yéndfem téménd sái tafrotawém tane fútarafé.

30 Wénde njam yéné fene ambum emo fene mani tátérnawéng yaufi ghérayan kénangote méngot, fémon yesmang yarésafé kau yáyot!’

31 “Yárefé norayai, ‘Tane ambum, fém túmén yéndfé ténre. Méinyotio rokar tane sem fene em.

32 Wénde yéndfem ásneghafé a áuwégh tafrotam ménamén fengén kér yémormén a sénonjo ghérsé yém. Fá nolindai a sénonjo yéna yém.”

16

Mwighé sénté wanjengégh ár

1 Yesum emndai yáne waitogh ár, “Ámb wemár árom yékafai ár yáne rokar wanjengét. Wénde wemár ároe yaufroyénd ndené rokar wanjengégh árom fene mani té ewalinda.

2 Féyo yémo yanmoi fá a yémotai, ‘Némé yéné yém yénd náýáran fenemén? Kwaram fene ásáfoghmén mat ndernaye tanjete, ménamén fém yau so ném wanjengégh ár yéné soramé.’

3 “Wanjengégh ár norayai yáfafétio, ‘Yéndon némé so yafrotan sénonjo? Tane yuram tane ásáfoghta wutér. Yénd muyafnar wém targhét, a yénd wáiwái wém ómnengéghét.

4 Yénd mat wém némé yéndon so yafrotan ménát árém mé so umyotat

yénd yéfene méngomé njam yéndon tango ásfogh koron.'

5 "Féyo yémon tamotau ámbiroámbiroe yáne yurane fai wangoghét. Yémo yémotai fronde ár, 'Njénamb fai ekmang tane yurane?'

6 Yémo yawangoi, '20 dram olif wékwér.' Wanjengégh árom yémndai fá, 'Téngwan fenjo fefé, kámngo wékeye, a tafarota 10 dram.'

7 "Wéi yémo yémotai yénamayo ár, 'Fefaf njénamb em?' Yémon yawangoi yá, '1,000 flawé baik.' Yémon yémndai fá, 'Téngwan fenjo fefé. Tafarota kátán 800 flawé baikot.'

8 "Yuram tuwetau yáne unyégh rokar wanjengégh ár ménamén fá kawarawenau merkéraye. Ár yéné mbandan nawarawenat merkéraye wénde kwayaghane ár yau ndené em.

9 Yéndon ewaufrotan féfe, fútar náyátotati fémyo mband rokere, njam tafrango, fém so kémumyongé tuot méngotuot.

10 "Efe njam ndimbal mwithafé yém némbne yaman, ndenáyo wéi so yém ndimbal yaman. Efe njam unyégh ár némbne yaman yém, ndenáyo wéi ndimbal yaman so yém.

11 Féyo fém yau njam efalo ném mbandoene rokar wanjengét, ndernáye fém so niyátotat efalo wemáran?

12 A fém yau njam efalo kéném ámb ároene rokar wanjengét, emon so kémaramangé fenjo rokar?

13 "Ásfogh ár yau so yém sómbio yurafene limánégh mbanmbanan. Fémon so yékene ámb a so yuwete ámb, o fém so kamnyong ámbfaf a tékena ámb. Yénémamén fém yau so sómbio limánégh mbanmbanan ném, Ngánján a mani."

14 Farasi ár sem mani méndero ár em. Yémofem njam náyárayénd yéné si a fén yafngoyénd Yesu.

15 Yesum emndai fá, "Fém yéné féyém efe mer nitro kénamndangi árfene ghékfan, wénde Ngánján mat yém féfene tikéf. Némé minde

tukén árfene mwithayan fifiofnar yém Ngánjánene ghékfan.

16 "Mosesene nák a Ngánjánene mat yátogh ároene watamegh si táitotawét kátanotio Jonene efogh. Kétáandmé yéné efghon, Ngánjánene limánéghmén mer si waitogh yérnyai, méinyotio árém end táronjawét kátán Ngánjánene limánéghfaf.

17 Áfráte yém njafar a mband so kawaindangend, wénde némbne si Ngánjánene sian yau so titrém.

18 "Emon njam yánjo amaf tatem-bangé a kawerangé ámb amaf kamndangé amafanyo wanégh ár a emon njam watembégh amaf kawerangé káyátongé áranjo wanégh ár.

Wemár ár a Lajarus

19 "Kété témorwén wemár ár efe kumanetau minde tukén sálame a témorangérwén yánjo meran méinyotio efghon.

20 Yáne méngo sésafnefaf kété témorwén ómnengégh ár yétkwén Lajarus efe témorwén fénend kér ro

21 a ménde témorwén nénet némé kuitawét kátáandmé wemár ároene njamke kitarata. Táfandio ághé tan-morwén tasambnawét yáne fénend.

22 "Ómnengégh ár kér yémormén a njafar si résagh ár yénmormén a yéngwasroyénd fá kátán Ebraamefaf. Féyo wemár ár kér yémormén a yiyátotaménd.

23 Efoghofnar yékw sifayan, wemár ár tékrátan témorwén, njam fá néretai tukét yinjoi Ebraam nayuta, yémáfé Lajarus yáne téndota.

24 Féyo fá nutnai, 'Afé Ebraam, tayot gherghérsisé a témnde Lajarus ngángé tauwarngé nuan a tane kánké krufrát tiyáto ménamén yénd fés kénjún tékrátan wém.

25 "Wénde Ebraamém yawangoi, 'Ambum, kawafarota kété fene ghérsé ámnjogh efghon, fém meran kénmorwén, táf Lajarus yauyauan, wénde sénonjo fá enaghan yém yéna a fém tékrátan.

²⁶ Ámb téfén siyém, féyotarofnar yém yéné ménamén yékw ndimbalam yénfalowé, ménát efe ménde éférmanéghét yénandmé fefaf siyém táikér yém.'

²⁷ “Yémo yawangoi, 'Féyo yéndon némamnendan fém, afé, téngwáfáreta Lajarus kétán tane afane méngot,

²⁸ ménamén tane em 5 néngnéf. Mat so táyátongé fá yau so eném yéné tékrát sífayat.'

²⁹ “Ebraamém yawangoi, 'Buk kété em Moses a Ngánjánene mat yátogh ár efarotaménd, fá sái náyáretat yéfendio.'

³⁰ “Fá norayai, 'Yau, afé Ebraam, ámb kér ár njam néngangota kétán yéfefaf, fá so kawengongi.'

³¹ “Fá norayai yáfaf, 'Yau njam náyáretat Moses a Ngánjánene mat yátogh ároefaf, fá yau so nawengotat wéi ndeneyameyo kér tambén njam kénangongé ghérsat.'”

17

Watamegh wányányéghmén a ndimbal mwiché

¹ Yesu norayai yánjo waitogh árfefaf, “Árké yaman eméinde ár tùmén yaufiot, wénde tékrát yém yéné ároe emo eméinde.

² Yéné ároefaf ndimbal wím so yum-betat kéman a yitat arakafot, yéné mé té yém némbne kérté. Wénde emo taméinde némbne ambumtértér yaufiot, fene kérté so yém ndimbal.

³ Féyo kor kafandangi fémyo.

“Njam fenam yaufi yafrota, yárna, a fá njam kawengongé, tawalinda.

⁴ Njam yémo yaufi yafrota fefaf 7 mbinotmé ámbiro efogh kénjún, a 7 mbinotmé nénangota wéikor fefaf a korayangé, 'Yénd té nawengon,' fémon tawalinda.”

⁵ Yesuene muyafé ár norayayénd Yurafaf, “Yuré, ténmamina téfene ndimbal mwiché!”

⁶ Yesum yawangoi, “Njam fene ndimbal mwiché yém ndenanit némbne mbwe, fém féyotaro so koraya yéné ndimbal wénfaf, 'Karufang

a kayang arakafan,' a so kényarángé fém.

⁷ “Njam fene faiofnar ásáfogh ár nénangota tarégh tambén o síf wanjengégh tambén, ndimbal ár so korayangé, 'Kénaf kámno njamke nénet’?

⁸ Wénde fá so korayangé, 'Tane njamke kwanegh, kwáfrenda a kwan-jeta njam enetan. Yéné soramé fémo so enete.'

⁹ Kánjo yaramai faiofnar ásáfogh ároe ménamén yáne áyáréghmén némat yémon yémndai wafroghét?

¹⁰ Ndeneyameyo fémofer njam ewafrotati méinyotio némat té emndai wafroghét, norayayénd, 'Yénd siéném faiofnar ásáfogh áro yéném. Yéndfem tanwafrotam téfenjo ásáfoghro.'”

10 ár yaufi ghéngan enjnéfé

¹¹ Yesu álighan témorwén Jerusalemét, tiotau Samaria a Galili yu néndkéfan.

¹² Fá njam kufanau méngotuot, 10 ár yaufi ghéngan enjnéfé tamorwén yéfángoyénd fá. Fá nénokayoyénd nayu

¹³ a nutnayénd minde tukén, “Yesu, Yuré, gherghérsisé téfeyot!”

¹⁴ Yesum ewinjoí fá a norayai, “Nguanongi, ngauyafongi fémyo ghéngén wárogh árfefaf.” A njamandio néngwanoyénd, fá mer néngamndayénd.

¹⁵ Ámbiroam, njam yinjoí frengégham yanai, nénangoi, Ngánján tuwetawét minde tukén.

¹⁶ Fá budme niyai Yesuene kaffafaf, kánjo yaramai yáyot. Fá témorwén Samariamén ár.

¹⁷ Yesum yémotai, “Némé 10 ár méinyotio frengéghkaf em? Ánde ámb 9 ár em?

¹⁸ Némamén yéné Tendo áro nénangoi Ngánján frengéghét?”

¹⁹ Féyo Yesum yémndai fá, “Kokai a nguвано. Fenjo ndimbal mwichayam mer té niyáto.”

Ngánjánene limánégh

²⁰ Ámb efghon Farasi árém yémotai Yesu, “Njam so Ngánjánene limánégh

yéném?” Yesum ewawangoi, “Ngánjánene limánégh yau yéném yéné ende fémon so tinjo fenjo ghékfe.

²¹ Fém yau so norayati, 'Siyém' o 'Kété yém' ménamén Ngánjánene limánégh siyém féfene kénjún yém.”

²² Féyo Yesu norayai yánjo waitogh árfefaf, “Efogh yéna yéném fém njam so ménde em winjoghét ámb efghon Ároene Ambumoenemén, wénde fémo fem yau so tinjongi.

²³ Áré m so tawaufrongi féfe, 'Kété fá yém,' o 'Yéna fá yém.' Yau néwaitotati yéfe soramé yéfefaf.

²⁴ Ménamén Ároene Ambum njam nénangota, méinyotio áré m so yéfandat ndenanit toyé kwayaghanit so télálángé witmé njafar kwéndkwéndta kété m witmé njafar kwéndkwénd.

²⁵ Wénde fronde yém on so tárfár tékrát efande a so yékenat yéné saté ár ménam.

²⁶ “Ndenaye fété Noane efghon kés tamorwén, ndenýameyo so yém Ároene Ambumoene efghon.

²⁷ Áré m njamke a nu tánetawét, amaf ár kaweretawét kété m efogh nawerai Noa nélawai minde ndimbal ngárndot. Féyo táf kéfér nakmai a yérambaryé ng méinyotio ár.

²⁸ “Ndenýameyo tamorwén Lotene efghon. Áré m njamke a nu tánetawét, kéufnamotawét rokar, njamke yéghan a méngo raméghan.

²⁹ Wénde yéné efghon Lotém yéfrangoi Sodom, fés a fésafé wím kénuítawét njafarta nunit kafamndau, a yérambaryé ng méinyotio ár.

³⁰ “Ndenýameyo Ároene Ambumoene efghon so nufrote.

³¹ Yéné efghon efe méngo téndon em yau so kényawangi méngo kénjút rokar résaghét. Ndenýameyo, efe ndawan em yau so néngangotat rokar résaghét.

³² Yafarotati Lotene amaf!

³³ Emo njam yéta yánjo ghérsé yambeta so yétarne, emo njam yétarna yánjo ghérsé so kawanjarngé.

* **17:36 17.36** Yau siménj.

³⁴ Yéndon némaufrotan fe, yéné sémbáran sómbio ár so ekmare ámbiro kémégh sífayan, ámb Ngánjánam so téngwanangé ámb so téfrangongé.

³⁵ Sómbio amaf so néusé nanét njamke mérne, ámb so yém on téngwanangé, ámb so téfrangongé.”

³⁶ *

³⁷ Yémofem yémotayénd, “Ándan, Yuré?”

Yesum ewawangoi, “Ánde kér fú yém, ndikáké kété so náumendat.”

18

Rengerenge si kwiranemén a mwighe faroregh ár

¹ Yesum tawaufrotau yánjo waitogh árét a rengere ng si ewauyafoi yéfe fá so túmén Ngánjánafé norayat a yau so kékmbongi.

² Yesu norayai, “Ámb tesenan kété témorwén mwighe faroregh ár efe Ngánján férferofnar témorwén utmanéghofnar árfefaf.

³ Kété témorwén ámb kwiré yéné tesen kénjún efe katérnau túmén yáfaf síafé, 'Ta kwaram mbarkánd yéné si éwighmén mék téfnarafé siyénmare.'

⁴ “Nák sénko árom yékenai ámb efghot, wénde ambinomén norayai yánjomén, 'Yénd férferofnar wém Ngánjánefaf a utmanéghofnar árfefaf,

⁵ wénde yéné kwiram túmén wawérsote yénd, yéndon so tinjon yáfaf mbarkánd, ménát yau so nénatérne tafaf túmén!”

⁶ Féyo Yuré norayai, “Káyá rangi kété m némé yéné mbarkándofnar mwighe faroregh ár norayai.

⁷ Ngánjánam so fété enwarse mbarkánd yánjo waferé gh árét, efe nendat yáfaf efogh a sémbár. Yém on yau so túmén ekarote fá.

⁸ Yéndon némaufrotan fe, yém on so tinjongé nde yémafém mbarkánd yanangi wékeye. Wénde njam Ároene Ambum nénangota, yém on so tawinjongé efe em ndimbal mwighafé yéné mbandan?”

Farasi ár a mani kafé gh ár

9 Yesum tawaufrotau yéné ren-gerenge si ámb ároefaf efe tawewon-awét ndené kemnawét ndené yénd yéném mbarkánd ár a fá yau:

10 “Sómbio ár nuwaneyayénd kétán wáwefnogh méngot Ngánjánafé oraighét, ámb témorwén Farasi ár a ámb témorwén mani kafégh ár.

11 Farasi ár nokayoi Ngánjánafé ko-raiwét, 'Ngánján, kánjo fe ndené yénd yau wém ndené ámb ár kés em, oro téfnár, yaufi wafrogh ár, amaf wanégh ár, o ndenanit yéné mani kafégh ár kés em.

12 Yénd nawafarmetan sómbio efogh ámbiro Safatan a yéndon túmén ramégh yam so yafrotam Mosesene nákam noraye Ngánjáneyot.'

13 “Wénde mani kafégh ár takay-ongérwén nayu. Fá yau nówewoi ndenáyo njafarot, wénde yánjo kafan nasmai a norayai, 'Ngánján, gherghérsisé tayot, yénd yaufi ár wém.'

14 “Yéndon némndetan fém, yéné yaufi ár, yau ndené Farasi ár, fá kangotau méngot áuwéghafé Ngánjánene sáfrére. Fém njam nawarmbota ámb árfefaf, fém so kémeworngi, a fém njam yuwan ném, fém so ném tukén.”

Ambumtértér a Yesu

15 Áré m tanérsawét ambumtértér Yesuefaf ménát frengéghét. Njam waitogh áré m yinjoyénd yéné, yémofem ekmboyénd yéfefaf.

16 Wénde Yesum emotai ambumtértér yáfastio norayai, “Tanumy-ongi ambumtértér kénaflangi tafaf, yau ekmbotati ambumtértér ménamén Ngánjánene limánégh siyém ndené áré t ambumtértér kés em.

17 Yéndon efalo si ewaufrotan, ámb árom emo yau tanangé Ngánján limánégh ndenanit ambumtértér sem yau so kényawangi.”

Wemár ár

18 Ámb Ju sénko árom yémotai fá, “Mer watamegh ár, némé yéndon so yafrotan tuot gherisé résaghét?”

19 Yesum yawangoi, “Némamén wémndete yénd mer? Efe yau mer yém fá Ngánjánro.

20 Fém mat ném náknák, 'Amafanyo wanégh yau, ár ngi yau, oro yau, unyégh yau, eutmanwé afé a amé.”

21 Yémo yémndai, “Kétándmayo yénd tosé kwémorwén, yéndon yéné méinyotio ná k tawarawénawén.”

22 Yesum njam náyárai yéné, fá norayai yáfaf, “Fefaf mé náláite ámb yam wafroghét. Eterna maniot fene némé em méinyotio, ewaram-eta yéfeyot yauyau áré t, a fém so ném wemár njafaran. Féyo kénaf, kwénmaito yénd.”

23 Yémon njam naráyai yéné si, fá nawinjo gherghérsisafé ménamén fá témorwén minde wemár ár.

24 Yesum yéfandai a yémndai, “Nderé táikér yém ndené wemár áré t Ngánjánene limánégh élaughét!

25 Taikre kemole élawégh nidul fénemé siyém ndimbal, wénde taikre wemár ároe élaughét Ngánjánene limánéghét yéné yam yáinde.”

26 Fá efe náyárayénd yéné ámoghan, “Efe so wét kunjarngé?”

27 Yesum ewawangoi, “Némé táikér yém áré t Ngánjáneyot siyém áfrat.”

28 Fité norayai yáfaf, “Yéndfem en-frangongém méinyotio téfene némé tam fém némaitongém!”

29 Yesu norayai yéfefaf, “Yéndon ewaufrotan féfe efaloe, yéndon mat eyátotan méinyotio ár emo efrango méngo, amaf, yanaf, yárefaf, ambumtértér Ngánjánene limánégh téfnan

30 so kor ewin jotati tárfár mbinotmé sénonjo yéné gherayan, a so akegh gherisé tinjongi Ngánjáneta soramé yuwon.”

Yesu wéikor korayau yánjo kérmén

31 Yesum ewasroi 12 waitogh ár téndot a emndai fá, “Yénd kuwanongém kétán Jerusalemét, a méinyotio yéné yéfarotaménd Ngánjánene mat yátogh áré m Ároene Ambumoenemén so nufrote.

³² Fá so téramangi Tendo árfefaf, a yémofem so si yawafrotat, yasalitat fá, mbérme yéfarndat.

³³ Yémofem so yéfmotat a yésmetat krot. Nambio efogh soramé fá wéikor so kanongé."

³⁴ Wénde waitogh ár yau mat náyátóyénd yénémamén. Yénayoene fifi tétnongérwén kéténdmé yéfe tambne, a fá yau mat náyátóyénd némémén fá korayau.

Yesum mer yiyátoi ghékéf kwéfkwéf ómnengégh ár

³⁵ Njamandio Yesum tánetau Jeriko, ghékéf kwéfkwéf ár témorangérwén end téndon kómnendau.

³⁶ Njam yémon eyárai ár mérén álighan kawaindawét, fá namotai némé yam nufrote.

³⁷ Yémofem yaufroyénd yá, "Yesu Najaretmén siyém nawainde."

³⁸ Fá nutnayéng, "Yesu, Deifidene ambum, so ghérghérsisé nám tafaf!"

³⁹ Fá efe tangmorwén endmé yarnayénd fá a yémndayénd, "Métar kékmbo!" Wénde fá yéméindayénd minde keyot, "Deifidene ambum, so ghérghérsisé nám tafaf!"

⁴⁰ Yesu nékmboi a tamndangé ár yáfaf ménjaghét. Njam nénaflai kaka, Yesum témotangé fá,

⁴¹ "Némé wafroghét ménde nám tafaf?"

Yémon yawangoi, "Yuré, yénd ménde wém éreghét."

⁴² A Yesum yémndai fá, "Féyotaro so kéreta! Fenjo ndimbal mwithayam némanjar fém."

⁴³ Táf fété fá ghékéf néretai a yémon yáitoi Yesu, tuwetau Ngánján. Njam méinyotio árém yinjoyénd, yémofem wéi ndenáyo Ngánján tuwetawét.

19

Jekies mani kafégh ár

¹ Yesu téngmorwén Jerikomé.

² Ár yétkwén kété témorwén Jekies, fá témorwén mani kafégh sénko ár efe témorwén wemár.

³ Fá ménde témorwén Yesue fandaghét, wénde ndémbndémb

ármén yau yinyoyéng ménamén ár mérén kénjún takayongérwén.

⁴ Féyo fá frondeyo nengoi a narmboi ndimbal wénan ndenanit wanj wén Yesue winjoghét, táf Yesu mé téngmorwén yéné endmé.

⁵ Njam Yesu nufaryéng yéné sifayan, Yesu nówewoi tukét a yémndai fá, "Jekies, kénwor wékeye yuwot. Fene méngon sénonjo so wémor."

⁶ Féyo fá néneworyéng wékeye a Yesu áuwéghafé yumyoi yánjo méngot.

⁷ Méinyotio árém yinjoyénd yéné yam a mikemike nufngoyénd, "Fá néngwanoi wan téfnár náyátoi yaufi ároefaf."

⁸ Wénde Jekies nokayoi a norayai Yurafaf, "Kéreta, Yuré! Sénonjo yéndandmé yéndon efalotan néndkéfan tane rokar yauiyau áré, a yénd njam té kuindan árfefaf rokarmén, so ewangotan yéfene fai fo mbinotma."

⁹ Yesu norayai yáfaf, "Sénonjo wanjarégh yém yéné méngot, ménamén yéné ár siyém Ebraamene ákimén.

¹⁰ Ménamén Ároene Ambum yénmormén ronjaghét olingégh ár wanjaghét."

Rengerenge si ten faiofnar ásáfogh árfenemén

¹¹ Njam fá káyáretawét yénémamén, yémon tawawaitotau rengengerenge si ménamén fá témorwén Jerusalem kaka a ár kemnawét ndenénde Ngánjánene limánégh kar sélngwéle so kufarngai.

¹² Fá norayai, "Ámb sénko ár nuwanoi nayu yuwot ménát fáyo náyátoi warsagh ár a so wéi nénangote.

¹³ Féyo yémon emotai ten faiofnar ásáfogh ár a yéfeyot ewarametam ámb réro ndimbal mani. Fá norayai, 'Takmangi yéné mani ásáfoghét kéténotio yénd nénangotan.'

¹⁴ "Wénde yánjo árém méndméndat tafandawét a ewáfáretam fénaté ásáfogh mérén soramé fá norayayénd, 'Yénd méndefnar yéném

yéné ár sái kamndangé téfene warsagh ár.'

15 "Fá náyátoi warsagh ár féyo fá nénangotam méngotuot. Féyo yémon ewáfáretam faiofnar ásáfogh ár kétán endefet mani ewarametam ménát matot njénamb mani ewafrotaménd.

16 "Fronde ámbiro ár yénmormén a norayai, 'Yuré, fene maniam té efuna ámb ten.'

17 "Yáne yuram yawangoi, 'Mer yém. Tane mer faiofnar ásáfogh ár! Ménamén fém té efalo náyáto némbne mani funaghan, fémon so ewanjete ten ndimbal tesen.'

18 "Sómbiomén yénmormén a norayai, 'Yuré, fene maniam té efuna ámb 5.'

19 "Yáne yuram yawangoi, 'Fémon so ewanjete 5 ndimbal tesen.'

20 "Nambiomén faiofnar ásáfogh ár yénmormén a norayai, 'Yuré, fene mani siyém. Yéndon fene mani tamndan a etnoyén sáláme sutafé.

21 Yénd fenemén férfér kwémorwén ménamén fém ném táikér ár. Fémon totér némé yau yélawai a yétane némé yau yiyáyéng.'

22 "Yánjo yuram yawangoi, 'Yéndon so kémawitérmbon fe fenjo sieyo, fém yaufi faiofnar ásáfogh ár! Fém mat ném ndené yénd wém táikér ár a yéndon ewangotan árkéméné yau em tane a etanan yéné árkéméné yéndon yau eitamén.

23 Némamén wét tane mani yau yélawai mani funagh sifayan ménát yénd njam nénangotan, yéndon so tinjongén minaghkaf?'

24 "Féyo yémon fá emndai efe tawakayongérwén kaka, 'Takawangi yáne mani yá tambén a taramangi yá efe ten maniafé yém.'

25 "Fá norayayénd, 'Yuré, té náyátongi ten mani yáne!'

26 "Yémon tawangongé, 'Yéndon némndetan ndenáye méinyotio endene tárfár em, yá so taramangi tárfár, wénde endene yau em, so takawangi.

27 Wénde tane mék téfnár efe em méndefnar fá em yénd sái wém

yéfene warsagh ár, tanwasrongi a tásmetangi tane sáfrére."

Yesu warsagh ár nélawete Jerusalemét

28 Yéné si soramé Yesu téngmorwén frondeyo Jerusalemét.

29 Njam kaka náyátoi Betefes a Betani mband tunakéf yu yétkwén olifén, yémon ewáfáretangeyai yánjo sómbio waitogh ár, emndeyai fá,

30 "Kuwanend méngotuot fronde, njam kélawend, so tinjend ndonki rényéghkaf, efe yau yéfayongérmén. Ténferend a yénémnjét yénan.

31 Ámb árom njam tamotangé, 'Némat fémoferm yéferét?' taufrend yá, 'Yuré ménde yém.'

32 Yéné efe ewafareméng nuwaneyayénd a yinjeyayénd ndernáye té engémndeyai fá.

33 Njamandio yémofem téferwét ndonki, yéné yuram emotangeyai fá, "Némamén fémoferm yéferét ndonki?"

34 Yémofem yawangeyayénd, "Yurane ménde yém."

35 Yémofem yénémnjeménd Yesuef, yéfenjo sáláme efayeyayénd ndonkiyan a Yesu nafayoi yéné tukén.

36 Njamandio Yesu téngmorwén, árem yéfenjo sáláme tangéfyangotawét endmé.

37 Fá njam téngmorwén kaka néngamndai yéné sifayan ánde end ngewonau Olif Mband tunakfot, méinyotio Yesuene waitogh ár nufngoyénd wagh áuwéghafé Ngánjánéfaf marat kéme, téfén ménamén séngwélafé ásáfogh téfandawét Yesuef:

38 "Frengégh ném warsagh ár efe néném Yurane yétkwénan!

Krufrat njafar tukén a ndimbal kwayaghé minde tukén!"

39 Ámb Farasi ár kénjún norayayénd Yesuef, "Watamegh ár, táwárna fene waitogh ár!"

40 Yémon ewawangoi, "Yéndon emndetan fém, njam fá métar ekmbó, wím so nutnat!"

41 Njam Yesu kaka ufarghétro témorwén Jerusalemét, yéngwinjoi

yéné tesen, Yesu táf ye nufngoi yénémamén

⁴² a norayai, “Jerusalemén ár, yénd ménde wém fém mat kamndangi sénonjo némé yam krufrát yénérse féfefaf, wénde yau mat em. Ménamén ténoghe yém kétándmé féfene ghékéfta.

⁴³ Efogh yéna eném féfeyot njam féfene mék téfnáram so tawarendangi fém a tawanawangi féfe méinyotio téndomé.

⁴⁴ Yémofem so tawalindangi fém kétán mbandot, fém a ambumtértér fene sifayan. Yémofem ámb yau so taurongi wím kwéndkwéndan yaufigi, ménamén fémofem yau yáyamngongi Ngánjánene wanjarégh féfeyot.”

Yesu wáwefnogh méngon

⁴⁵ Féyo Yesu nélawai wáwefnogh méngo sifayan a wifarégh ewafngoi emofem rokar téwáfnamotawét.

⁴⁶ Fá norayai yéfefaf, “Buk sian yékai, 'Tane méngo so yém Ngánjánafé orayégh méngo,' wénde fémofem yiyátongi oro téfnárafene átnogh yékw.”

⁴⁷ Méinyotio efghon fá témorwén watameghan wáwefnogh méngon. Wénde limánégh ghéngén wároggh ár, nákwatamegh ár a limánégh ár ménde tamorwén Yesue ngiot.

⁴⁸ Wénde yémofem yau end ewinjoyénd yá ngiot, ménamén méinyotio árfene mwighe tarnyangérwén yáne sifaf.

20

Yesuene si muyé moghmén

¹ Ámb efghon yémon njam tawatametau ár wáwefnogh méngo sifayan a táitotau mer si, limánégh ghéngén wároggh ár a nákwatamegh ár nafghayénd yémafe ámb sénko árfé, enmormén yáfaf.

² Yémofem norayayénd, “Ténmaufro némé muyaye fémon ewafrote yéné ásfogh. Emon fe yéné muyé némaramai?”

³ Yémon ewawangoi, “Yéndon so ndeneyameyo fém témotangén ámoggh si. Ta kwaufrongi,

⁴ 'Jonene walitogh yénmormén njafarta o ártá?’”

⁵ Yémofem táruindawét yéfe kénjúnro a korayawét nde, “Njam yénd korayangém 'Kétándmé njafarta,' fá so kamotangé, 'Némamén yau wét fá efalo yiyátongi?’

⁶ Wénde njam yénd korayangém, 'Kétándmé ártá,' méinyotio árem so yénamndat yénd wíme ménamén fá em mat nde Jon témorwén Ngánjánene mat yátogh ár.”

⁷ Féyo yémofem yawangoyénd, “Yénd mafina yéném fá árkémamén yém.”

⁸ Yesu norayai, “Yéndon wét yau so tawaufron féfe némé muyaye yéndon ewafrotan yéné ásfogh.”

Rengerenge si ndau wanjengégh téfnárafenemén

⁹ Fá téngmorwén tawawaitotau árét rengerenge si, “Árem yeitam géreif mbwe ménj ndawan, noroi faiofnar ásfogh árfefaf a nuwanoi teke.

¹⁰ Wau yuwon yémon yáfaretam faiofnar ásfogh ár kétán ndau wanjengégh árfefaf ménát yémofem so téramangi yáyot ámb géreif mbwe ménj mbwe yéné ndaumén, wénde wanjengégh árem tésmetawét fá a yátembayénd firo rokarofnar.

¹¹ Yémon yáfaretam yénamayo faiofnar ásfogh ár, wénde yéné árem ndeneyameyo tésmetawét, mámé wáiwáiafé yátembayénd firo rokarofnar.

¹² Yémon yáfaretam nambiomén a tésmetawét férkafé yitaménd fá.

¹³ “Géreif mbwe ménj ndau yuré norayai, 'Yéndon némé so yafrotan? Yéndon so yéngwáfaretan tane ambum efe yéndon yuwetan. Efalo yiyátoi yémofem so yutémdat.’

¹⁴ “Wénde njam ndau wanjengégh árem yinjoyénd fá, yémofem korayawét yéfenjo kénjúnro, 'Yéné siyém ndau yurane ambum yém. Wét

yésmetam krotio fá, a ndau rokar so kénamndangi téfene.'

15 Féyo yémofem yitaménd géreif mbwe ménj ndau kénjúta a yesmayénd krotio fá.

"Némé so yafrote géreif mbwe ménj ndau yuram yéfefaf?

16 Fá so yéném a engésmete krotio yéné ár mérén a tawaramangé géreif mbwe ménj ndau ámb árét."

Njam áré m náyárayénd yénémamen, fá norayayénd, "Yénandmé yaufifi so yém!"

17 Yesu néngretai yéfefaf mbarkándaye a emotai, "Féyo némé fifi yéné yém árkéméné yéfarotaménd,

'Sérasér árké méngo ramégh téfnáram yékenayénd a namndayéng néndkéf sérasér.'

18 Méinyotio ár efe njam nénuitat wíman so karéfkaréf nufrotat, a njam kénuyangé árfefaf fá so tásénangé."

19 Nák watamegh ár a limánégh ghéngén wároggh ár end táronjawét werghét wékeye, ménamén fá mat náyatoyénd nde fá korayau yéné renge si yéfenemén. Wénde fá férfér tamorwén árfenemén.

Kaisare mani kémégh

20 Yémofem ghékéf tafayotawét yáyot, a ewáfáretaménd ufénmanégh téfnár efe mermer kuindawét. Fá yéta kemnawét Yesue werghét ménát ámb si so korayangai, ménát yémofem so tramangayénd gafanafaf.

21 Ufénmanégh téfnáram yémotayénd fá, "Watamegh ár, yénd mat yéném ndené fém noraye a ewatamete némé mbarkánd yém a fém yau namnyote árfene mwigahafaf, wénde ewatamete Ngánjánene ende efaloyero.

22 Téféyot mbarkánd yém mani sái ekmetam Kaisare o yau?"

23 Yesum ewawinjoi yéfene unyégh a norayayéng yéfefaf,

24 "Kwaufafongi yáne mani. Endene ár sáf a yétkwén ekayong?"

Yémofem yawangoyénd, "Kaisarene."

25 Yesum emndai, "Taramangi Kaisare yáne némé yém, a Ngánjáne taramangi némé yém yáne."

26 Fá endofnar namndayénd Yesue werghét némé yaufimén korayau kété árfene sáfrére. Sélngwél emormén yáne uwangoghan, a fá métar namndayénd.

Anogh a awerégh

27 Ámb Saduki ár enmormén efe norayayénd ndené kété ámb yau anogh yém. Fá enmormén Yesuefaf moghét.

28 Fá norayayénd, "Watamegh ár, Mosesém yéfarotam nák téféyot ndené njam yánngénoene yané kér yém tatembangé amaf wénde ambumofnar, yánnngnom fété so kwiré tékayongé a ambum eunjeta yanai.

29 Kété tamorwén sefen ghakér ambum. Fronde sénkom nawerai a kér yémormén ambumofnar.

30 Yénamayom kwiré nawerai, wénde fá ndenýameyo kér yémormén, yéfrangoyéng ambumofnar.

31 A nambiomén nawerai kwiré, ndenýamanro sefen kér emormén, yéfrangoyéng ambumofnar.

32 Soramayo amaf kér yémormén.

33 Anogh efghon endene amaf so yém? Ménamén yéné sefenam té naweretaménd."

34 Yesum ewawangoi yéfe, "Árém amaf so fété naweretat yéné mbandan.

35 Wénde soramé efghon, fá efe so tawanongé kerta yau so nawerétat.

36 A fá yau kér so em. Fá so ndené kamndangi njafar si résagh árnit. Fá so em Ngánjánene ambumtértér ménamén Ngánjánam so tawanongé kerta.

37 Wénde Mosesém njam yufarotaméng kéghat fés awároghan, yémon yuyafoi ndené kér so nanotat ghérsat. Yémon témotau Yuré 'Ebraamene Ngánján, Aisekene Ngánján a Jeikofene Ngánján.'

38 Fá yau yém kér árfene Ngánján, wénde ghérsé árfene Ngánján, ménamén fá méinyotio ghérsé em yáfaf."

³⁹ Ámb nák watamegh ár namnyoyénd, “Mer norayayénd, watamegh ár!”

⁴⁰ A árém yau yémotayénd fá ámb ámogh si kor.

Endene ambum yém Keriso?

⁴¹ Yesum emotai fá, “Némamén ndené árém norayat nde Keriso yém Deifidene ambum?”

⁴² Deifid fáyo safén nakmai Sams bukan a norayai,

‘Yuré noyarai kétán tane Yurafaf:

“Kámnjo yénandmé tane también ngángata.

⁴³ Kétánotio yéndon tákman fene mék téfnár

fene káfak mbanmbanan.”

⁴⁴ Deifidém tanmotau fá ‘Yuré.’ Ndernáye fá yáne ambum so yém?”

⁴⁵ Njamandio méinyotio árém tiyáretawét, Yesum emndai yánjo waitogh ár,

⁴⁶ “Kor nawarawenati nákwatamegh árfenemén. Fá ménde em tombé sálámefé arengét a sái eutémdat térarégh sifayan, a yéfene mwiché témorwén minde mer sifayan ámnjoghét áumengégh méngo kénjún a yémofem méndefé tafandawét limánégh ámnjogh sifayé témndan.

⁴⁷ Yémofem unyéghe kwirafene rokar tawarsawét a fá mermer kuindawét tombé sie Ngánjánafé orayégh ár sáfan. Ndené árém tékrát so yérsat minde tukén.”

21

Kwirane ramégh

¹ Njamandio Yesu néngretai, yémon ewinjoi wemár árém takmetawét ramégh rokar wáwefnogh méngon.

² Yémon yinjoi yauyau kwiré sómbio némbne mani mbwe kémghan.

³ Yémon emndai, “Yéndon efalo ewaufrotan, yéné yauyau kwiram ewaindai fá emofem mani takmetawét.

⁴ Méinyotio yéné árém takmetawét némbnare tárfár rokarta, wénde kwiram ekmeyai méinyotio yánjo ghérsé ámnjoghémén.”

Kerker efoghene ufarogh yam

⁵ Ámb yáne waitogh ár tamorwén sian ménamén ndernáye wáwefnogh méngo yamanetaménd mer wíme a ramégh yam wateghkaf Ngánjáne. Wénde Yesu norayai,

⁶ “Méinyotio fémo némé yéfande yéna, efogh yéna yéném ánde ámbiro wím yau so kafrangongé kétándmé ámbta, méinyotio so ewite yuwot.”

⁷ Fá namotayénd, “Watamegh ár, njam so yéné yam nufrotat? A némé yamam so tufarotangé ménát yéné yam ufroghétro em?”

⁸ Yémon ewawangoi, “Kor fété aem fém warsoghmén. Mwiché sénté ménamén tárfár ár so eném tane yétkwénan, ndené siafé, ‘Yénd wém Yesu,’ a ‘Efogh siyém kaka yém.’ Yau ewaitotati fá.

⁹ Njam fém náyáretati mékmén a sélngwélafé yammén, yau táf férfér em. Yéné yam fété so nufrotat frondeyo, wénde mbandoene yátogh yau mé so yéném.”

¹⁰ Féyo fá norayai yéfefaf, “Ámb yu a ámb yu, fá so násmét, ámb ndimbal yu a ámb ndimbal yu, fá so násmét.

¹¹ Kété so yém ndimbal sokrere, káukáu, ndimbal enjne tárfár yuwomé a férférafé yam a ndimbal sélngwélafé yam njafaran.

¹² “Wénde yémofem so kémerangi a kértayan kénékmangi fém soramé yéné yam so nufrotat. Fém so némumbetat áumengégh méngon a kémarmbnangi kwéfkwéf méngot, a néngemnjat warsagh ár a gafanafene sáfrére tane yétkwén téfnan.

¹³ Wénde yéné so fiyém efoghféneféne si waitoghét fene ndimbal mwichamén.

¹⁴ Wénde fém mwichayam yau némaworsota frondeyo ndernáye fém so nawamarote fémyo.

¹⁵ Yéndo so kémaramangén si a káfeté mwiché ménát fene mék téfnaram yau so kémitrombongé o kénémndangé fém ném unyéghe ár.

¹⁶ Fém so sén erametat afafemyo, amafemyo, anafemyo, mérnamyó,

fútaramyo a yémofem fém so ámb krot ekmetat.

¹⁷ Méinyotio áré m fém so méndméndat efandat ménamén tanemén.

¹⁸ Wénde fene ámbiro sénko séf yau so kolindangé.

¹⁹ Fém so taikrataye ewakai ménát fémo so tinjo efalo ghérsé.

²⁰ “Fémofem njam Jerusalem tinjongi fiyaré warengéghkaf em táf fém so mat káyátongi nde yáne wasérmboh siyém kaka yém.

²¹ Mat táyátongi efe Judiamén ár em táf kangongi kétán mband tunakfot, efe tesenan em táf kétorngi, efe em tesen sémta yau kélawangi tesenot.

²² Yéné efogh fifiyafé náyátoi árké tékrátmén yéfarotaménd.

²³ Nderé mámáfi so yém suafé amafafet yéné efogh a mbrake amafafet! Kété so yém ndimbal tékrát yéné mbandan a nékw yéné árfefaf.

²⁴ Fá so enfetat naifaye krotio a ámb so eweretat kwéfkwéf méngo árot méinyotio ndimbal yuwot. Jerusalem so yésénat Téndo áré m kétánotio Téndo árfene efogh ufroghfaf.

²⁵ Kété sélngwélafé yam so em efghan, ghérareyan a kéndafefaf. Mband tukén, méinyotio ndimbal yuwomé so yém mwighe ndémke a uwérsoghan ménamén arakaf sóf su kemén.

²⁶ Ár férfére so nuitat, ménamén kérté némé yéném yéné mbandot, njafarmén fifi so násámbnetat.

²⁷ Yéné efghon yémofem so tinjongi Ároene Ambum angoghan njafar kwamkwaman ménáyafé waftafé a ndimbal kwayaghafé.

²⁸ Njam yéné yam ufrogh kufngongi, kokayongi a tauyongi féfene sénko, ménamén féfene wanjarégh siyém kaka yém.”

²⁹ Yémon tawaufrotau yéné rengerenge si, “Téfandangi fig wén a méinyotio wén.

³⁰ Njam wén mbambam éwiwogh kufngongi, fémofem so tinjongi féfendio a mat kamndangi nde efogh yu siyém kaka yém.

³¹ Yéné endeyo, njam yefandati yéné yam ufroghan, fém mat so kamndangi nde Ngánjánene limánégh siyém kaka yém.

³² “Yéndon ewaufrotan féfe efalo si, ámb ár mérén yéné satamén so mé em ghérsé njam méinyotio yam nufrotat.

³³ Njafar a mband so kawaindangend, wénde tane si yaufifi so kawaindangé.

³⁴ “Kor nawarawenati, féfenjo tikéf yau ewaghnati wéri nuye, wagh témnde a mbandoene méghméghe ménamén yéné efgham so táf kémerangé sunsune ndenanit urérnit.

³⁵ Ménamén yéné efogh so yéném méinyotio yéfefaf efe emor yéné mbandan.

³⁶ Aya túmén ghékéf sénté aem néretati a Ngánjánafé orayégh ménát fém so kawanjarngi kétándmé némé ufroghét em, a fém so taikrataye ewakai Ároene Ambum sáfrére.”

³⁷ Méinyotio efghon Yesu témorwén watameghan wáwefnogh méngon, a fá tangmorwén méinyotio sémbáran Olif Mband tunakfan.

³⁸ Méinyotio ár tanmorwén túmén tándái akwan áyárg hét yáfaf wáwefnogh méngot.

22

Judas nuwanoi Yesue sénót

¹ Minaghofnar flawamén téménd, yétkwén Waingégh téménd kaka kénamndetau.

² Limánégh ghéngén wárogh ár a nákwatamegh áré m ámb end táronjawét Yesue werghét, ménamén fá férfér tamorwén árfenemén.

³ Féyo Sáifér nélawai Judas Iskariotefaf, efe ámbiro nafaloí 12 ármén.

⁴ A Judas téngmorwén kétán limánégh ghéngén wárogh árfefaf a wáwefnogh méngo wanjengégh árfefaf a taruindawét yémafé ndernáye yémon so sén téramangai Yesu.

⁵ Fá káu wétawét a nuwangoyénd mani ramghét yáyot.

⁶ Judas nuwangoi a kéretau end táronjau Yesue werghét árofna sifayan.

Soramé njamke

⁷ Efogh nawerai Minaghofnaye flawamén árké yém Waingégh sif tosane ghéngénmén.

⁸ Yesum ewafareméng Fité a Jon a norayai, “Kuwanend yéfrengéghét Waingégh njamke téfe nénet.”

⁹ Yémofem yémotangeyayénd, “Ándan fene ménde yém téfeyot fréngéghét?”

¹⁰ Yesum ewawangeyai, “Njam ngélawend tesenot, ár so tinjend nu séfkwénafé yémon so tafange. Fémofem téngwaitend árké méngot njam ngélawangé,

¹¹ a témndend méngo yuré, 'Watamegh árem namote, “Ánde yém wan téfnároene méngo saté, ánde yéndon so enetan Waingégh njamke tane waitogh árfé?””

¹² Yémon so tawauyafé féfe ndimbal méngo saté tukén, méinyotio teghkaf yém. Afrengégh kété ayém.”

¹³ Fá néwaneyayénd rokar ewin-jeyayénd ndenaye fété Yesum ndernaye tamndéwéng. Féyo yémofem yéfrengéménd Waingégh njamke.

¹⁴ Njam efoghféneféne nawerai, Yesu a yánjo muyafé ár nénámnyoyénd njamke sifayan.

¹⁵ A Yesum emndai fá, “Yénd minde ménde kwém njamke nénet fémafé soramé tékrát so yéfandan.

¹⁶ Yéndon ewaufrotan féfe, yéndon yau so enetan wéikor kéténotio yéné nufrota Ngánjánene limánéghan.”

¹⁷ Soramé kafusi yeraí, yémon kánjo yaramai a norayai, “Tawanangi yéné a tafalotangi féfene kénjúnro.

¹⁸ Yéndon ewaufrotan féfe yéndon yau so yéfértan wéri nu kor kéténotio Ngánjánene limánégh kénufarngé.”

¹⁹ Yémon féskaflawé yeraí, kánjo yaramai a etfoi, a ewaramai, yéné siafé, “Yéné siyém tane fifi, árkéméné so téraman féfeyot. Yéné yafrotati awafaroghét tanemén.”

²⁰ Ndené endeyo, njamke soramé yémon yeraí kafusi, ndené siafé, “Yéné kafusi siyém totér rényégh tane férék kénjún árké so nasune féfeyot.

²¹ Wénde yéné ár emo yénd so sén wéramuete siyém yéna yéndfé yénmorare.

²² Ároene Ambum so kér yém Ngánjánene méndeyan, wénde nderé mámáfi yém yéné ároe emo sén yéramete.”

²³ Fá ámogh nufngoyénd yéfenjo kénjúnro efe yéna yafnyang téfefaf emon so sén yéramete.

²⁴ Féyo éwigh nufngoyénd yéfenjo kénjúnro efe so yém ndimbal.

²⁵ Yesu norayai yéfefaf, “Téndo árfene warsagh ár yuré kamndangi waftafé yéfenjo ár limánghét, wénde fá emndetat, 'Fútar em árfene.'

²⁶ Wénde fém yau so ndené em. Wénde efe ndimbal yém so yém nden-anit ambumtosé, a efe limánégh ár yém fá so yém ndenanit faiofnar ásafoh ár.

²⁷ Efe yém ndimbal, yéné ár efe yémor kitarayan o yéné ár efe faiofnar ásafoh ár yém? Yéné ár efe yémor kitarayan. Wénde yénd wáféin féfefaf faiofnar ásafoh ár.

²⁸ Fém fá em efe tanwakai tafaf tane ufoghan.

²⁹ A Yéndon ewaraman féfe wafté Ngánjánene limánghét ndené fété tane Afam wafté waramai ta,

³⁰ ménát fémofem so enetati njamke a nu tane kitarayan Ngánjánene limánéghan, a so emorang limánégh ámnjogh sifayan, Israilmén 12 ár mérén moghan so ewakai.

Yesu norayai Fitane kenaghmén

³¹ Yémon yémndai, “Saimon, Saimon, Ngánjánam muyé yaramai Sáifére fe ufoghét ndenanit ndau téfnáram yafrote witrémboghét kéténdmé mer mbweta yaufiot.

³² Wénde yénd Ngánjánafé korai-wam feyot, Saimon, nde fene ndimbal mwiché yau so kuyangé. Fém

njam kénawengo tafaf, fémon so muyafé eyátote fengénéf."

³³ Wénde yémon yawangoi, "Yuré, yénd afrengéghkaf wém fémafé álighét kwéfkwéf sífayat a kétán krot."

³⁴ Yesum yawangoi, "Yéndon némndetan fém, Fité, fémon so kwékena nambinotmé nde fém mafina ném tanemén soramé ghakér kowi kutnangé sénonjo."

³⁵ Féyo Yesum emotai fá, "Yéndon njam ewáfáretan fém mani yáfofnaye, awogh yáfofnaye o sandolofnaye, némé rokar ámb náláite?"

Yémofem yawangoyénd, "Yau."

³⁶ Yémon emndai fá, "Wénde táf sénonjo mani yáf tanangi a awogh yáf tawanangi, a njam yau ewam féfene náifé, sálámeyafé tétérnangi ámbiro náifat."

³⁷ Buk si yékai, 'A fá témorwén waféghkaf yaufi árfe kénjún.' Yéndon ewaufrotan féfeyot nde yéné yam efalo so nufrote tafaf. Néméwét, némé yéfarotaménd tanemén so efalo nufrote."

³⁸ Waitogh ár norayayénd, "Téfanda, Yuré, sómbio náifé sere."

Yémon ewawangoi, "Féyotaro ere."

Yesuf Ngánjánafé koraiwét Olif Mband tunakfan

³⁹ Yesu tiotau túmén mband tunakéf yétkwén Olif, a yánjo waitogh árem yénamayo táitotawét fá.

⁴⁰ Njam nufaryénd yéné sífayan, yémon emndai fá, "Ngánjánafé norayatati ménát fém yau so kuyangi ufoghan."

⁴¹ Fá nitroi nayuofnaye yéfetambén a budme niyai Ngánjánafé oraighét,

⁴² "Afé, fene ménde téu yém, yéné tékrát titro ta tambén, tane ménde yau, wénde fene méndero so nufrote."

⁴³ Njafar si résagh ár nufaryéng yáfaf a yáutánam fá.

⁴⁴ Yesum ndimbal tékrát yáyárai, fá minde tikfe Ngánjánafé koraiwét a yáne mélmél témorwén ndenanit férék njélkéfnit kasunau mbandot.

⁴⁵ Njam fá nokayoi Ngánjánafé orayéghta fá néngangoi yánjo waitogh árfefaf, yémon ewinjoí kémghan, yongnai ghérghérsisamén.

⁴⁶ Yesum emotai fá, "Némamén fém kémégh ekém? Kanongi a Ngánjánafé norayati ménát fém yau so ufogham tawutfongé."

Yesu yerayénd

⁴⁷ Njamandio Yesu mé sian témorwén, ár méréen enmormén a ár yétkwén Judas efe témorwén 12 waitogh ármén, yémon tanlimndau fá. Yémon yánetai Yesu a yésnetai.

⁴⁸ Wénde Yesum yémotayéng fá, "Judas, fémon sénót yafngo Ároene Ambum ménaye séneghé?"

⁴⁹ Njam Yesuene waitogh árem yinjoyénd némé ufroghétro témorwén, fá norayayénd, "Yuré, wét yéndfem so enfetam téfenjo naifaye?"

⁵⁰ A ámb árom yanfai limánégh ghéngén wároggh ároene faiofnar ásfogh ároene tambén téngan.

⁵¹ Wénde Yesu norayai, "Yéné yau yafrotati!" A Yesum yéné ároene téngan yayanjai a mer yiyátoi fá.

⁵² Féyo Yesu norayai limánégh ghéngén wároggh árfefaf, wáwefnogh méngó wanjengégh ár a sénko ár, efe té enmormén yáyot, "Némé yénd áyárghofnar árfene sénko ár wém? Árkémamén fém taném naifayafé a timayafé?"

⁵³ Méinyotio efghon yénd fémafé ténmorwén wáwefnogh méngon, yémofem yénd yau kwéfandawét nékwafé. Wénde sénonjo féfene efogh té nawer, njamandio kwéfkwéfoene wafté féfefaf yém."

Fitam yékenayéng Yesu

⁵⁴ Yémofem yerayénd Yesu, yéngémnjoyénd kétán limánégh ghéngén wároggh ároene méngot. Fitam tangwaitotau nayu kéraýe.

⁵⁵ A njam yémofem fés yuwaroyénd mogh sífayé néndkéfan a fá námnyoyénd mérne, Fité wéi námnyoi yéfefaf.

⁵⁶ Ásáfogh mérsom yinjoi fá fés kwayaghayan témorangérwén. Mérsom yáamngoi fá a yémndai, “Yéné ár ámb fiyém Yesue waitogh ár.”

⁵⁷ Wénde yémon yanyotayéng a yémndai, “Mérés, yénd mafina wém fá.”

⁵⁸ Tekofnaye ámb árom wéi yinjoi fáyo a yémndai, “Fém ámb yéné fékéném.”

Yémon yawangoi, “Ár, yénd yau!”

⁵⁹ Ámbiro efoghféneféne soramé ámb árom ménjtaye korayawét ndené, “Fá fété yém Yesue kaka ár, efe yém Galili yumén.”

⁶⁰ Fitam yawangoi, “Ár, yénd mafina wém fém némamén noraye!” Njamandio korayau, ghakér kowi táf nutnayéng.

⁶¹ Yuré nawengoi téfandangé Fité. Fité nawafarotayéng Yurane si ndernáye yénémndai fá, “Fémon so kwékenang yénd nambinotmé soramé ghakér kowi so kutnangé sénonjo.”

⁶² A fá nétoryéng sáfét ndimbal ye nendam.

Wanjengégh árém si tawafrotawét Yesue

⁶³ Árém emofem Yesu tanjetawét si tawafrotawét a ngi yafngoyénd.

⁶⁴ Yémofem ghékéf yawamoyénd a témndetawét, “Koraya! Emon nésém fém?”

⁶⁵ A yémofem korayawét tárfár yaufi si yáfaf.

Yesu yém Failtene a Erodene sáfrére

⁶⁶ Fauréghan árfene sénko ár náumendayénd limánégh ghéngén wároggh ár a nákwatamegh ár a yéfhene sáfrére Yesu yéngémnjoyénd.

⁶⁷ Fá norayayénd, “Fém njam Keriso ném, téfe ténmaufro.”

Yesum ewawangoi, “Yéndon njam tawaufron féfe, fémofem yau so yénd efalo kwiyátongi,

⁶⁸ a yéndon njam fém tamotangén, fémofem yau so ta kwawangongi.

⁶⁹ Wénde sénonjo yénandmé Ároene Ambum so kámnjongé Minde waftafé Ngánjánene tambén téndon.”

⁷⁰ Fá méinyotio namotayénd, “Fém fété ném Ngánjánene ambum?”

Yémon ewawangoi, “Fém sian mbarkánd em fété yénd wém.”

⁷¹ Féyo yémofem norayayénd, “Yéndfem némé si so yéronjam ndenayu? Yéndfem téfhendio té náýarangém yá tambén.”

23

Yesu yakai Failtene sáfrére

¹ Méinyotio árém Yesu yénémnjoyénd Failtefáf.

² Yémofem Yesu usérmbogh yafngoyénd yéné sie, “Yéné árom ewarsote téfhene ár yéné sie, 'Yau ekmetati mani Kaisarefáf, Rom tuk warsagh ároefáf a yéné yétkwénan nawarse nde yénd wém Keriso, warsagh ár.”

³ Féyo Failtém yémotayéng Yesu, “Fém fété ném Ju árfene warsagh ár?”

Yesum yawangoi, “A, fém némé noraye.”

⁴ Failtém marataye korayau limánégh ghéngén wároggh árfefáf a ár mérénafefáf, “Yéndon némé mámáfi yau yinjon yéné ároefáf.”

⁵ Wénde fá ménjtaye korayawét, “Yémon kértat taméinde ár méinyotio Judiamén yáne watameghe, kétándmé Galili yu a yénanotio Jerusalem!”

⁶ Njam Failtém náýarai yénémamén, fá namotai, “Yéné ár Galili yumén yém?”

⁷ Njam fá mat náýatoi nde Yesu témorwén Erodene limánégh mbanmbanan, Failtém yáfáretam Erodefáf, efe témorwén Jerusalemén yéné efghon.

⁸ Njam Erodém Yesu yinjoyéng, fá ndimbal áuwégh káuwetau ménamén fá teke kawanjetau Yesue winjoghét. Kétándmé Erodém némé té káyáretau yánemén, fá ménde témorwén ámb sélngwélafé yam fandaghét.

⁹ Erodém tárfár ámoggh si tarametau, wénde Yesum yau yawangoi.

10 Limánégh ghéngén wárogh ár a nák watamegh ár tawakayongérwén kété, nékwafé témndetawét.

11 Féyo Erod a yánjo fiyaré si tawafrotawét a tasalitawét fá. Fá yamanetaménd Yesu warsagh árfene sáláme, yémofem táf kor yéngwangoyénd Failetefaf.

12 Yéné efghon Erod a Failet fá fútar namndeyayénd, fronde kété fá tanérwén mék téfnár.

13 Failetém eumendai limánégh ghéngén wárogh ár, limánégh ár a ámb ár,

14 a norayai yéfefaf, "Fémofem ténémnjati Yesu tafaf efe témorwén kérté wafrogh ár. Wénde yéndon yéta témotan fá féfene sáfrére a ámb yaufi yau yinjon yáfaf árkémamén fém korayati yémo té tafrote.

15 Erodém yau yaufi yawinjoí féyo yénmangoi téfefaf, 'Yéné ár yau so tékém krot.'

16-17 Yénémaménnde yéndon so yéfmotan soramé téngéfrangon."

18 Wénde ámbiro mwithayan fá nutnayénd, "Tésmetangi, Barabas ténmutorngi téfeyot!"

19 Barabas yélawayénd kétán kwéfkwéf sifayat ménamén fá stémorwén ámb ár mérén limánégh ár Jerusalemén yéné efe kásmetawét Rom gafamanafé a ár ngimén.

20 Failet ménde témorwén Yesue utorghét, féyo fá kor norayai ár mérnafefaf.

21 Wénde fá ménj tarnyangérwén keyan, "Téngwamend, Téngwamend!"

22 Nambinotmé wéikor fá norayai, "Némamén? Némé yaufi yémon yafrotam? Yéndon ámb yau yáne fífi yinjon yáfaf krot. Féyo yéndon so yéfmotan soramé téngéfrangon fá."

23 Wénde fá minde kutnawét ménjtaye, "Téngwamend!" a yéfene minde ke efalo namndai Yesue waméghét.

24 Féyo Failetém yéfene ménde efalo yiyátóyeng.

25 Yémon yéngéumyoi Barabas efe yélawayénd kwéfkwéf sifayan gafamanafé ásméghmén a ár ngimén, Yesu yéngéumyoi yéfene méndefaf.

Yesu wafatarégh wénan yénamndaménd

26 Njam fiyaram yéngémnjoyénd Yesu, kété ár yétkwén Saimon témorwén Sairene méngotumén, efe ténmorwén álighan ámb tesenot, a Yesuene wafatarégh wén yéfayoyénd yáne faderan térsawéng Yesue sémta.

27 Táfár árém Yesu táitotawét, amaf tangwafnyangérwén efe ye kéngéndawét yánemén.

28 Yesu néngawengoi a emndai fá, "Jerusalemén amaf, fém yau ye nendati tanemén. Fém ye nendati féfenjomén a féfenjo am-bumtértérafenemén.

29 Efogh yéna yéném njam fémofem so korayangi, 'Frengégh yém ambu-mofnar amafafet, árké kafkalam am-bum yau yéráftam a ndenýameyo nono yau tafamndawét!'

30 Fá so norayat mband tunakéfafefaf, 'Kénuyangi téfefaf!' a némbne mband tunakéfafefaf, 'Ténmafarngi yénd!'

31 Ménamén njam árém yéné rokar ewafrotat njam wén ghérsé yém, némé so nufrote táf sértan?"

32 Ámb sómbio ár, tárwén oro téfnár, ndenáyo tangémnjowét Yesufé naméghét kérotio.

33 Njam fá nufaryénd yu yétkwén Golgota, "Yáne fífi Sénko sot sifayé," kété yémofem enamndaménd Yesuf yémafé sómbio oro téfnárafé ámb yáne tambénta, ámb yáne fatrata.

34 Yesu norayai, "Afé, tawawalinda yéfene yaufi, fá mafina em némé yémofem yafrotat." A yémofem Yesuene sáláme kawaftawét ménaye dais kembneye.

35 Ár táfár tawakayongérwén téfandawét yam ufroghan, limánégh árém sénkér tawafrotawét Yesue. Yémofem korayawét, "Yémon tawan-jane ámb ár. Fáyo kawanjarngé, njam fá yém Ngánjánene Keriso, yáne waferghkaf ambum."

36 Fiyaré enmormén si tawafrotawét. Yémofem yénmarsaménd njérmat wéri nu yáyot,

37 a norayayénd, "Fém njam ném Ju árfene warsagh ár, fémyo kawanjar!"

³⁸ Kété témorwén farogh férén yá tukén, árké yémndetat, “Yéné fiyém Ju árfene warsagh ár.”

³⁹ Ámb oro téfnár tamangérwén yá téndon, yémo yémndayéng Yesu, “Fém fété ném Keriso? Kawanjar fémyo a yénd ténmanjare!”

⁴⁰ Wénde ámb oro téfnáram yarnaméng fá a yémndai, “Fefaf Ngánján férfér té yém? Fém ndenéyameyo féu ném.

⁴¹ Yénd ámb rérero tékrátan yéném mérne, ménamén téfenjo yaufimén yéndfem tékrát yérsuwam. Wénde yéné árom yaufi yau yafrotam.”

⁴² Féyo yémon yémndai, “Yesu, yénd táf wafarota fém njam néngém fenjo Ngánjánene limánghét.”

⁴³ Yesum yawangoi yá, “Yéndon némndetan fém efalo, sénonjo yénd fémafé so yénre áuwégh méngotuan.”

Yesuene Kérmén

⁴⁴ Efoghméf témorwén, a kwéfkwéfam yu yafaryéng kétánotio séite karéf efogh náyátoi,

⁴⁵ ménamén efogh nékmboi atremngogh. Wáwefnogh méngon sénjté sáláme tamangérwén nénatiraryéng tukta nde yuwot sómbio karéf.

⁴⁶ Yesu minde nutnayéng, “Afé, fene ngángat tane mbérmber yérametan.” Njam yémon yéné si norayai, fá kér táf yémormén.

⁴⁷ Rom fiyaré sénko árom yinjoí némie kufrotau, Ngánján tuwetau a norayai, “Efalo yiyátoi yéné ár témorwén mbarkánd.”

⁴⁸ Njam méinyotio ár efe káumendawét téfandawét néméyam kufrotau, ghérghérsisamén wéfan káutánawét a nénguwanoyénd.

⁴⁹ Wénde méinyotio fá efe mat tamorwén yánemén a amaf tawafnyangérwén efe kuwaitotau yáfaf kétándmé Galili yu, nayu nénokayoyénd yam téfandawét ufroghan.

Yesuene mband raméghmén

⁵⁰ Kété témorwén ár yétkwén Josef, Ju sénko árfene áumengégh utmanégh ár, mer a mbarkánd ár,

⁵¹ emon yau yéfene mwiché wafroghyam efalo yiyátoi. Fá kétándmé yénmormén Judia árfene tesen Aramatiat a fá kawanjetau Ngánjánene limánégh ufarghét.

⁵² Fá yéngmormén Failtefaf ámoghét Yesuene fifimén.

⁵³ Féyo yémon yeworyéng yuwot, sáláme fiyarghét ménát mbéwé méngon kémghét kété ámb ár ánde yau yélawayénd

⁵⁴ Yéné ásáfogh tafrotau wékeye Fraide séiten ménamén Safat rényégh kaka témorwén.

⁵⁵ Yéné amaf efe Yesufé enmormén kétándmé Galili yuta yéngwaitoyénd Josef mbéwé fandaghét a ndernáye yékmayénd yáne fifi.

⁵⁶ Fá néngangoyénd méngot mer wimafé wékwér frengéghét. Wénde fá kenawét Safatan ndené fété Mosesene nák.

24

Anogh

¹ Sande tándái akwan, amafam tangérsawét mer wimafé wékwér árkéméné yénfrendaménd a néngwanoyénd mbéwafaf.

² Yémofem yinjoyénd wím feghkaf mbéwata,

³ wénde fá njam nélawayénd, yémofem yau yinjoyénd Yuré Yesuene fifi.

⁴ Njamandio fá mwichayan kéwérsotawét Yesuene fifi árkamé yémorwén, tekofnaye sómbio ár nufaryayénd ghékéfé waufaroghe kwayaghé sálámeyafé yéfene téndota nokayeyayénd.

⁵ Yéné férféran amaf ninyayénd mbandot, wénde yéné árém emndayénd fá, “Fémofem námamén yéronjati kér árfene sifayan efe yém ghérsé?

⁶ Fá siyém yéna yau yém! Fá té néngano! Mé kawafarotangi fém ndernáye tamndetau, táf fémafé njam mé témorwén Galili yuwon,

⁷ 'Ároene Ambum so téramangi yaufi árfene ngángat, wafatarégh

wénan so yénamndat a nambio efghon so kanongé wéikor.”

⁸ Táf nawafarotayénd yáne si.

⁹ Njam fá nénangoyénd kétándmé mbéwata, yémofem ewaufroyénd méinyotio némé téfandawét 11 waitogh árét a méinyotio ámb árfet.

¹⁰ Meri Makdalin, Joana, Meri Jemse yátmé, ámb amaf efe tamorwén yémafé ewaufroyénd Yesuene muyafé árét.

¹¹ Wénde yémofem efalo yau eyáttoyénd yéfene si, ménamén yéfene si afrogh témorwén yéfeyot ndenanit onon ár kar korayawét.

¹² Wénde Fité táf fété nurtotam a nétonam mbéwé yafoghét. Fité néngáwefnoi, engwinjoi sálámero tákmangérwén kénaghkaf, a fá néngwanoi uwérsoghan témorwén némé té nufrotam.

Endmé áligh Emausét

¹³ Yéné efghonyo sómbio ár tangérwén Jerusalemta kétán Emausét 11 kilomité

¹⁴ Yémofem téngwarunwét endmé yéfé kénjúnro némé yam kufrotau.

¹⁵ Njamandio fá ngoraiwét a téngwarunwét mérne, Yesu fáyo yénmormén a tayotau yémafé.

¹⁶ Wénde yémofem yau yayamngeyayénd Yesu.

¹⁷ Yémon emotangeyai fá, “Némamén fémofem yarunyét táf fém seyowé?”

Fá áligh nékmbeyayénd, gherghérsisé sáfafé.

¹⁸ Ámb témorwén yétkwén Klofas, yémotai fá, “Fém némé wan téfnár ném Jerusalemén a mafina ném némé yam nufrotat yéné efghon?”

¹⁹ Yesum emotangeyai, “Némé yam nufrotat?” Yémofem yawangeyayénd, “Yesu Najaretmén. Fá témorwén Ngánjánene mat yátogh ár wafté kéro sian a sélngwélafé yam wafroghan Ngánján sáfrére a méinyotio ár.

²⁰ Limánégh ghéngén wároggh ár a téfene limánégh árém yémnjoyénd a yéramayénd krot, a yénamndaménd wafatarégh wénan.

²¹ Wénde téfene méghmégh nafayoi nde fá so témorwén emo so tanjarn-gai Israil. Nambio efogh sénonjo yém yéné yam té kufrotat.

²² Féyo ámb amaf téfene mérénmén sélngwél yéramayénd. Fá tangém mbéwafaf sénonjo tándái akwan

²³ wénde yau yinjoyénd Yesuene fifi. Fá nénangoyénd téfefaf yénmaufroyénd téfé ndené fá yinjongi njafar si résagh ár, efe noraya ndené fá siyém ghérsé yém.

²⁴ Féyo ámb téfene mérénmén ár néngwanoyénd mbéwafaf a yinjoyénd ndené fété amaf némé kafrotawét, wénde Yesu yéné amafam yau yinjoyénd.”

²⁵ Fá norayai yéfefaf, “Nderé mwigghafnar fém em, a nderé táikér yéfandati efalo yátoghét tikfan méinyotio Ngánjánene mat yátogh árém némé korayawét!

²⁶ Kerisoe áfrat témorwén tékratot soramé fá nélawai yánjo ndimbal kwayaghat?”

²⁷ Yémon sie yérnyai Moseseta a méinyotio ámb Ngánjánene mat yátogh ár, yémon tawawafenau yéfeyot némé té korayau méinyotio Ngánjánene sian yánjomén.

²⁸ Yémofem kaka méngotu yéngiyáttoyénd ándan fá tangmorwén, Yesu awaingétro téngmorwén.

²⁹ Wénde yémofem yamnendayénd Yesu ménjtaye, “Yéndfé kámnjongém ménamén yéférte.” Féyo fá néngwanoi yéfefaf ámnjoghét.

³⁰ Fá njam námnjoi njamke sifayan yémafé, yémon feskaf flawé yékafai, kánjo yéramai a yétfoi ewarametam yéfeyot.

³¹ Féyo táf yéfene ghékéf nasawéryénd a yáyamngoyénd efe Yesu témorwén, a fá néngolindai kétándmé yéfene ghékéfta.

³² Fá korayawét yéfenjo kénjúnro, “Téfene tikéf nakérnat téfene kénjún njamandio fá korayau téfefaf endén a si yénmasawéryéng téfeyot?”

³³ Fá wékeye nuwanoyénd a kangotawét Jerusalemét. Kété fá ewin-

joyénd 11 waitogh ár a ámb ár emafé káumendawét

³⁴ a korayawét, “Efalo yém! Yuré té nénano a nufar Saimonefaf.”

³⁵ Féyo sómbioyam ewaufreyayénd némé kufrotau yéfefaf endén, a ndernáye yémofem Yesu yayam-ngeyayénd Yesum njam féskaflawé ewatfeyai.

Yesu nufaryéng yánjo waitogh árfefaf

³⁶ Njamandio fá mé korayawét yénémamén, Yesu fáyo nénokayoi yéfene kénjún a norayayéng yéfefaf, “Krufrat féfefaf so yém!”

³⁷ Yéné mérén férféram ewifoi ndené kemnawét nde yémofem kar yinjoyénd bérsebése.

³⁸ Fá norayai yéfefaf, “Némamén fém néworsotati, némamén féfene mwighé déudéu nanote?”

³⁹ Tafandangi tane sómbio ngángé a sómbio kaskaf. Yénd yéndio efalo fété wém! Kwiyánja yénd a kwéfandangi. Bérsebése yau yém fifiyafé a sotafé, fémofem kés wéfandati yénd fété wém.”

⁴⁰ Njam fá korayau yénémamén, yémon tawauyafotau yáne ngángé kabu a kaskaf.

⁴¹ Yémofem mé tétamñawét efalo yau tiyátotawét ménamén áuwégh a sélngwélafé yammén, yémon emotayéng fá, “Féfene ámb némndafi té ewam yéna nénet?”

⁴² Yémofem yaramayénd Yesue bélamén wagif mbarmbar,

⁴³ a yémon yékafai a yerai ténetau yéfene ghékfan.

⁴⁴ Fá norayai yéfefaf, “Yéné fiyém némé yénd korayawén táf yénd njam mé ténmorwén fémafé. Méinyotio si efalo so náyatote némé yéfarotaménd tanemén Mosesene ná kénjún, Ngánjánene mat yátogh árfene Buk a Sams.”

⁴⁵ Féyo yémon ewasawéryéng yéfene mwighé mat áyatoghét Buk si némé yéfarotaménd.

⁴⁶ Yémon ewaufroi yéfeyot, “Yéné fiyém némé yéfarotaménd tanemén.

Keriso so tékrátan yém a kénanongé kétándmé kérta nambiomén efghon,

⁴⁷ a yaufi awengoghmén a wányányéghmén so yaitotat yáne yétkwénan méinyotio yuwomé so tényangi kétándmé Jerusalemta.

⁴⁸ Fém em fandagh ár yéné yammén.

⁴⁹ Yéndon ewáfáretan fém némat tane Afam unyéghofnar si norayai. Wénde tesenan so nawanjetati kétánotio njafar tukta waftaye kéneworngé féfefaf.”

Yesuene uyoghmén

⁵⁰ Yémon njam elimai Betani tesenta, Yesum ngángé euyoi a efrendai fá.

⁵¹ Njamandio fá táfrendawéng, yémon engfrangoi fá táf nénguyoi njafarot.

⁵² Féyo yémofem yáwefnoyéng Yesue a kangotawét Jerusalemét ndimbal áuwéghafé.

⁵³ A fá túmén kawanjetawét wáwefnogh méngon méinyotio efghon, Ngánján tuwétawét.

Yesuene waitogh árfene wafroghyam

Yesu yéngwanayéng njafar tukét

¹ Tane fronde bukan, Tiafilus, yéndo yéfarotamén ménamén méinyotio Yesum némé wafrogh ewafngoi a watamegh

² a tawarametau yánjo muyafé árét efe yémo té ewaferyéng watamegh yam Ngánján Mbérbér kénjumé, a féyo efogh nawerai fá njam yéngwanayéng njafar tukét.

³ Yáne tékrát soramé, fá auyafogh nufngoi fáyo yéné árfefaf a efalo si waufrogh ewafngoi ndené yénd ghérsé wém. Fá njam nufaryéng yéfefaf safét 40 efogh soramé a korayau Ngánjánene limánéghmén.

⁴ Ámb efghon, yémofem njam njamke tánétawét yémafé, yémo emndai, "Yau téfrangongi Jerusalem, wénde nawanjetati yéné merot tane Afam némé unyéghofnar si té emndai, fémfem té káyáretawét némamén yénd korayawén.

⁵ Joném nuwan tawalitotau, wénde nambio efogh soramé fém so Ngánján Mbérbére ewalitote."

⁶ Féyo njam fá nafángoyénd Yesufé, yémofem yémotayénd fá, "Yuré, fém féyotaro ném yéné efghon Israil yu sái yérameta wéikor?"

⁷ Yémo emndai fá, "Yéné féfeyot yau mat efogh o efoghféneféne em, wénde Ngánjánro mat yém.

⁸ Wénde fémfem so tawinjongi wafté táf Ngánján Mbérbér njam yéném féfefaf, a fém so em tane si ghékéfé fandagh ár Jerusalem kénjún, méinyotio Judian a Samarian a kétánotio mband marat árkamé yiyato."

⁹ Yéné soramé fá njam yéné si norayai, fá táf nuwanoi yéfe méinyotio ghékfanro, njafar kwamkwamam yéngwamoi yéfe ghékéfta.

¹⁰ Fá mé tawewotawét njafarot fá njam téngmorwén, sélngwéle sómbio

ár kwayaghé sálámefé nokayeyayénd yéfe téndota.

¹¹ Fá norayangeyayénd, "Ár Galili yumén, fém némamén yéna ewakai nówewetati njafarot? Yéné Yesuyo efe té yéngwanang féfe también njafarot, so nénangote yéné endmayo fémfem kés yéfandati néngwano njafarot."

Yémofem yaferyénd Matias

¹² Féyo fá nénangoyénd Jerusalemét kétándmé mband tunakéf Olif también nayuofnar kétán Jerusalemét.

¹³ Fá njam nufaryénd, narmboyénd ámb saté méngo kénjút ánde fá tamorangérwén. Fá kété tamorwén Fité, Jon, Jems a Endru, Filif a Tomas, Batolome a Metyu, Jems Alfasene ambum a Saimon efe ménde témorwén ndené Ju ár so kawanjetawét fáyo yau Rom waftayan, a Judas Jemsene ambum.

¹⁴ Fá méinyotio túmén káumendawét Ngánjánafé orayéghét méinyotio amaf a Yesuene amé Meri a Yesuene nénngnéf.

¹⁵ Yéné efghon Fité nokayoi 120 efalo yátogh ár mérén kénjún

¹⁶ a norayai, "Fútaréf, Buk si so nufrote árkéméné Ngánján Mbérbér korayau fronde Deifidene mbírbírta némé korayau Judasenemén, efe náyatoyéng wambégh ár yéfeyot emofem Yesu yerayénd,

¹⁷ Judas ámb tém téfene kénjún a si waitogh ár."

¹⁸ Judasém mani ewanai yaufi ásfoghmén, yémon yanayéng mband, kété numai yáne fifi néfnoi marataye a yáne gherghér nétoryénd.

¹⁹ Méinyotio ár Jerusalemén náýarayénd yénémamén, féyo yémofem yéné sifayé témndetawét yéfenjo sie Akeldama, yáne fifi siyém "Férék sifayé."

²⁰ Fité norayai, "Fété yékai Sams bukan,

'Yáne sifayé so yém fanfnero, efe yau so yémor yáne sifayan,'

a
'Ámb árom téngwanangé yáne limánégh sifayé.'

²¹ Yénémamén so fété tékafangém ámb ár efe yéndfé té téném méinyotio efghon njam Yuré Yesufé yénd tényotau,

²² kétamé yéné efghon Joném njam nue yálitotam Yesu kétánótio fá néngwanói téfe tambén. Ámbiro so kénamndangé ghékéf fandagh ár yéndfé Yesuene anoghmén.”

²³ Féyo sómbio ár euyafeyayénd, Matias a Josef Barsabas efe témorwén yétkwén Jéstus.

²⁴ Féyo fá Ngánjánfáfé koraiwét, “Yuré, fém mat ném méinyotio árfene tikéf. Ténmauyáfo téfe yéné sómbiota fémo efe té yékaf

²⁵ ménát téngwanangé Yesuene muyafé ásáfogh, árkéméné Judasém yéfrango a yéngém kétán ánde kérté so tanangé.”

²⁶ Féyo yémofem wén kem-bne yérnyayénd ménát so tinjongayénd efe Ngánjánam yafer, a wén nuyáyéng Matiaséfaf, féyo fá nafghayéng kétán ámb 11 Yesuene muyafé ár kés tamorwén.

2

Ngánján Mbérbér yénmormén Fentikost efghon

¹ Njam Fentikost efogh yénmormén, fá náumendaménd ámbiro sifayat.

² Sunsune ke yénmormén ndenanit ndimbal mbormbornit njafarta a yafói méinyotio méngo ánde fá tamorangérwén.

³ Féyo yémofem yinjoyénd némé kéretau ndenanit fés kánkékánkénit árkéméné nófarnayénd a námnyoyénd ámbiroámbiro árfefaf kété.

⁴ Méinyotio ár tamorwén Ngánján Mbérbér wafoghkaf a Ngánján Mbérbéram eméindai nufngoyénd si fénatayero orayégh.

⁵ Kété tamorangérwén Jerusalemén Ngánján férférafé Ju ár fénaté ndimbal yumén mband maratan.

⁶ Yémofem njam yéné ke náýarayénd, ár mérén enmormén nafghayénd mwiché déudéuafé,

ménamén ámbiroámbiro ár káyáretawét yéfenjo sie korayawét.

⁷ Minde sélngwélafé, fá korayangi, “Yéné ár efe norayat ndenanit Galili yumén ár em.

⁸ Ndernáye so náýáretam téfenjo si yéfe tambén?

⁹ Yénd yéné yéném Farsiamén, Medemén, Elammén, Mesofotamiyamén, Judiamén, Kafadokiámén, Fontosmén, Esiamén,

¹⁰ Frigiamén, Famfiliamén, Ijifmén, Sailen kaka Libiamén, wan ár kétándmé Rommén,

¹¹ Ju ár a fénaté yumén wáwefnogh ár, Kéretamén a Arabmén, yéndfem eyáretam fá norayat téfenjo sie, yéné ndimbal yammén némé Ngánjánam tawafrotau!”

¹² Sélngwélafé a mwiché déudéuafé, fá namotayénd ámbiroámbiroe, “Némé fifi yém?”

¹³ Wénde ámb árém tawértawét a emndayénd, “Yémofem tánetat totér wéri nu.”

Fitam si táitotau ár mérvat

¹⁴ Féyo Fité nokayoi 11 waitogh árfé, yáne kém narmboi a si kafrotau ár mérvat, “Fém Judiamén ár a méinyotio efe emor Jerusalem kénjún, yéndon so ewawafenan yéné yam féfeyot, káyáangi merkéráye yéndon némé norayan.

¹⁵ Yéné ár sem wéri yau em, ndené kés nemnati. Sénonjo siyém 9 aklokro akw!

¹⁶ Wéndende, némé té kufrote téfefaf yém Ngánjánene mat yátogh ár Joel némé korayau,

¹⁷ “Ngánján noraye, 'Sénonjo kerker efghon,

yéndo so téngwasurén tane Mbérbér méinyotio árfefaf, a féfene abum a mérésmérés so nafrotat Ngánjánene si, a féfene totér árém ghékéf waingégh yam so efandat, a féfene ákif onjo so ekém.

¹⁸ Wénde tane faiofnar ásáfogh árfet, ár a amaf,

- yéndon so téngwasurén tane Mbérmber yéné efghon, fá so nafrotat Ngánjánene si.
- 19 Yéndon so sélngwélafé yam ewauyafotan njafaran a ufarogh yam mband mbanmbanan, férék, fés a sénjté kwam.
- 20 Efogh so kawengongé kwéfitat a ghérare so kawengongé férkot yéné soramé Yurane efogh yéném ndimbal a ndimbal kwayaghafé.
- 21 A méinyotio ár efe kómnendangi Yurane yétkwénan, fá so kawanjarngi.'
- 22 "Israilmén ár, káyárange yénémamén, Yesu Najaretmén ár témorwén Ngánjánam efe yuyafoi féfeyot fénataye wafroghyamafé, sélngwélafé yam a ufarogh yamafé, árkéméné Ngánjánam tawafrotau féfefaf yáne kénjumé ndené fété fém mat em féfenjomén.
- 23 Ngánján fá mat témorwén némé kufrotau, a yáne fronde mwighe yanayénd njam Yesu ngi yafngoyénd, a fémfem yékmayénd krot yénamndaménd wafatarégh wénan Téndo áré.
- 24 Wénde Ngánjánam yanoi kerta, yaloi kér tékrát tambén, ménamén kéram yau so terangé.
- 25 Deifid norayai yánemén, "Yéndo yéfandan Yuré túmén ta frondeta. Ménamén fá tane kaka yém, yénd yau so nasambnetan.
- 26 Féyo tane tikéf siyém nasnete a tane kánké náuwete, tane fifi so ndeneyameyo nene kamnangan,
- 27 ménamén fémo yau so kwéfrango kér árfé, o tumyo fene njúnnjúnofnar ár sái nornda mbéwé méngon.
- 28 Fém mat té náyátoi tafaf ghérsé endmén, fémo yénd so kwafo ménaye áuwéghe fene sáfrére.'
- 29 "Fútaréf, yéndon so ewaufrotan efaloe ndené áki Deifid kér yémormén

a yiyatotaménd a yáne mbéwé méngo yéna yém yéné efghon.

30 Wénde fá témorwén Ngánjánene mat yátogh ár a mat namndai ndené Ngánjánam némé yémndetam ndené yáne áki so kámnjongé yáne limánégh ámnjogh sifayan.

31 Deifidém téfandau soramé yu a korayau Kerisoene anoghmén, fá ndené korayau Ngánjánam yau so téfrangongé kér kénjún o yau so tumyongé yáne fifi kérfkot mbéwé méngon.

32 Ngánjánam té yanoyéng Yesu ghérsat, a yénd yéné yéném fandagh ár efaloe.

33 Fá té yuyoi Ngánjánene tambén ngángat, ndené fété Ngánjánam némé té norayai, yémon té yumyoi Afé tambén Ngánján Mbérmber a té yénmasuryéng némé fémfem sénonjo yéfandati a náýaretati.

34 Ménamén Deifid yau yáfaretam njafarot, wénde fáyo norayai, 'Yuré norayai tane Yurafaf,

"Kámnjo tane tambén ngángata

35 kétánotio yéndo so tákman fene mék téfnár fene kafkaf mbanmbanan."

36 "Féyo méinyotio Israil ár mat kamndangi ndené fémfem yéné Yesu té ténamndati wafatarégh wénan, wénde Ngánjánam té yiyátoi Yuré a Keriso."

37 Njam áré Fité yiyárayénd yéné si snorayai, fá táf nuyáyénd tikfan a norayayénd Fitafaf a ámb Yesuene muyafé árfefaf, "Fútaréf, némé yéndfem so ewafrotam?"

38 Fitam ewawangoi, "Kawengongi walitoghét, fém méinyotio, Yesu Kerisoene yétkwénan ménát féfene yaufiyam so mwighafnar tawayangé. A Ngánjánam so tawaramangé Ngánján Mbérmber.

39 Yéné unyéghofnar si sem féfeyot a féfene ambumafet a méinyotio efe nayu em, ndenáyo méinyotio efe Yuram téfene Ngánjánam so tamotangé yandio."

40 Fitam tárfár sie tawawéngsotau fá, a yémon tamndetau, "Fém kawanjarngi yéné yaufi saté ártá."

⁴¹ Fá emofem yáne si waitogh yumyoyénd walitogh ewafngoi, a táf 3,000 ár farun nafayoyénd yéné efghon.

Efalo yátogh árfene áumengégh

⁴² Fá naramayénd ámb efogh Yesuene muyafé árfefaf watameghét a áumengéghét, féskaflawé faloghét a Ngánjánafé orayéghét.

⁴³ Méinyotio ár férferam ewifoi a tárfár sélngwélafé yam a ufarogh yam téfandawét Yesuene muyafé árfefaf.

⁴⁴ Méinyotio efalo yátogh ár náumendayénd a tafalotawét yéfenjo rokar.

⁴⁵ Yémofem tawafnamotawét yéfenjo ásáfogh sífayé a méndefé rokar, yémofem tawarametawét yéfeyot efe káronjawét.

⁴⁶ Méinyotio efghon fá túmén káumendawét wáwefnogh méngo sífayan. Yémofem tatfotawét féskaflawé yéfenjo méngo kénjún a mérne tánetaawét áuwéghafé a mer tikfe,

⁴⁷ Ngánjáne wagh tawerémndawét a tayamnetawét mer méinyotio árem. A Yuram farun ámb ár efayoi méinyotio efghon fá efe ewanjaryéng.

3

Fitam mer yiyátoi aknyégh ómnengégh ár

¹ Ámb efghon Fité a Jon tayowéng wáwefnogh méngot Ngánjánafé orayéghét 3 aklok séite karfe.

² Ámb ár aknyégh áre témorwén kétamayo árafégh fá yénérsaménd kétán wáwefnogh méngo sésafnet yétkwén Merfifi, ánde fá tumnjongayénd túmén efghon ómnengét yéfefaf efe tangmorwén wáwefnogh méngot.

³ Yémo njam ewinjeyai Fité a Jon wáwefnogh méngo élaughétro tárwén, yémo emotangeyai ménát maniot.

⁴ Fitam yéfandayéng mbarkánde fá, ndenéyameyo Joném. Féyo Fitam yémndai, “Yénd ténfandange!”

⁵ Féyo yéné árom ewarameyai utmanégh, ndené kemnau némndafi kar so tarameyayénd.

⁶ Féyo Fitam yémndai, “Tane ámb yau yém manikéf o gol, wénde némé tane yém, yéndo so kémaraman fe. Yesu Keriso Najaretmén yáne yétkwénan, kokai áligh kufngo!”

⁷ Fitam yeraí también ngángata, yémo yáutánam okayoghét, táfandio ároene kafa a kagh muyafé namndeyayénd.

⁸ Fá natnaméng yánjo kafa a áligh nufngoi. Féyo fá nuwanoyénd yémáfé wáwefnogh méngot, tiyotawéng a kátnawéng tuwetau Ngánján.

⁹ Njam méinyotio árem yinjoyénd fá álighan a Ngánjánene waghan,

¹⁰ yémofem yáyámngoyénd fá yéné ár efe túmén témorangérwén ómnengéghan wáwefnogh méngo sésafne yétkwén Merfifi, a fá sunsun emormén a sélngwélafé yammén némé kufrotau yáfaf.

Fité korayau wáwefnogh méngo sífayan

¹¹ Njamandio ómnengégh ár kaweretau Fité a Jonefáf, méinyotio ár sélngwél emormén kénérsawét yéfefaf yéné sífayat yétkwén Solomonene méngo sífayat.

¹² Njam Fitam yéné yinjoi, fá norayai yéfefaf, “Israilmén ár, némamén yéné yammén fém sélngwél em? Némamén fémofem ghékfe yénmámjotati yénd ndenanit téfenjo wafté a Ngánján wáwefnogh yame yéndfem kar yéné ár yéméindangem álighét?”

¹³ Ebraamene Ngánján, Aisekene Ngánján, Jeikofene Ngánján, téfene ákifene Ngánján, tuwetawét yáne faiofnar ásáfogh ár Yesu. Fémofem yéramayénd fá kétán ngiot a fémofem yékenayénd Failtene sáfrére, soramé yémon mwighé yáitoi yáyot umyoghét.

¹⁴ Fémofem yékenayénd Njúnjnúnofnar a Mbarkánd Ár a namotayénd ndené ngi téfnár tumyongi féfefaf.

¹⁵ Fémofem yésmetaménd ghérsé téfén ár, wénde Ngánjánam yanoyéng

kérta. Yénd yéné yéném fandagh ár yénémamén.

¹⁶ Ndimbal mwithaye Yesuene yétkwéne, yéné ár efe fémoferm yéfandati a mat em, fá muyafé náyáto. Yéné siyém Yesuene yétkwéne a ndimbal mwithaye árké yéném yá kénjómé yéramayéng yéné mer yátoghét yáyot, árkéméné fémoferm méinyotio yéfandati.

¹⁷ “Fútaréf, yénd mat wém ndené féfene wafroghyam siyém mwithé kwéfkwéf em, ndeneyameyo féfene limánégh ár tamorwén.

¹⁸ Wénde yéné yém ndernáye Ngánjánam efalo yiyátote némé fá korayau méinyotio yánjo Ngánjánene mat yátogh ár kénjómé, korayawéng ndené yéné Kerisom tékrát so yéfande.

¹⁹ Kakenangi yaufita a kawengongi Ngánjánefaf, ménát féfene yaufi so tawawayangé, ménát Yurata frengégh so yéném,

²⁰ wamarogh efogh so kawerangé kétamé Yurata a Ngánjánam Yesu so ténmáfáretangé, efe yém Keriso efe té yuyafoi féfeyot.

²¹ Yesu nawanjete njafaran kétán yéné efogh kawerangé Ngánjáneyot ménát Ngánjánam so ewafarnje méinyotio rokar, némé unyéghofnar si norayayéng tándái yánjo njúnnjúnofnar Ngánjánene mat yátogh ár kénjómé.

²² Moses norayai, 'Yuré féfene Ngánjánam so tunjangé Ngánjánene mat yátogh ár ndené fété yénd swém féfenjo ár kénjún, fémoferm táf yiyáretati némat fém njam emndeta.

²³ Efe yau náyáretat yéné Ngánjánene mat yátogh ároefaf Ngánjánam so titérbongé yéfenjo ártá.'

²⁴ “Kétándmé Samuel yénanotio sénonjo, méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét némé ufroghan sénonjo em.

²⁵ A fém srem Ngánjánene mat yátogh árfene ambum a fém ewafnyang Ngánjánefaf némé

mwithé yéréindam féfekifé. Yémon norayai Ebraamefaf, 'Fene áki ambum kénjún méinyotio ár yéné mbandan frengéghan so em.'

²⁶ Njam Ngánjánam yuyoi yánjo faiofnar ásfogh ár, yémo yénmáfáretam fá fronde féfefaf Ju árfefaf frengéghét ménát awengogh féfenjo yaufita ámbiroámbiroe.”

4

Fité a Jon Ju sénko árfene áumengégh sáfrére tawakayarwén

¹ Ghéngén wárogh ár a wáwefnogh méngo wanjengégh sénko ár a Saduki ár enmormén Fité a Jonefaf njaman-dio koraiwét árfefaf.

² Fá nékwán tamorwén ménamén Yesuene muyafé árem tawaufrowét áret Yesuene kénjún ndernáye kér ár so nanotat.

³ Yémoferm ewereyayénd Fité a Jon. Fá kwéfkwéf méngon elaweyayénd. Fá so kawanjengwét kaitau, ménamén férégh témorwén

⁴ Wénde tárfár ár efe náyárayénd si efalo yiyátoyénd, a yéné efghon áyárégh ár náyátoyénd 5,000 ár.

⁵ Ámb efghon, limánégh ár, sénko ár a nákwatamegh ár nafángoyénd Jerusalem kénjún.

⁶ Anas limánégh ghéngén wárogh ár kété témorwén, a Kayafas, Jon, Aleksendé a ámb efe limánégh ghéngén wárogh ár mérénmén tamorwén.

⁷ Yémoferm enémnjéménd yéfené sáfrére Fité a Jon a mogh ewafngéyayénd fá, “Némé waftaye o némé yétkwéne yéné ásfogh ewafrot?”

⁸ Féyo Fité, Ngánján Mbérbér wafoghkaf, norayai yéfefaf, “Limánégh ár a árfene sénko ár!

⁹ Njam té yénd yénmot mer ásfoghmén aknyégh ároenémén efe mer namndai a ndernáye mer náyátoi,

¹⁰ fém fáí mat kamndangi, a méinyotio Israilmén ár. Yéné siyém Najaretmén Yesu Keriso yáne yétkwénan, efe fémoferm yénamndaménd wénde efe Ngánjánam

yanoyéng kërta, yéné ár yakai féfene sáfrére merro.

¹¹ Yesu siyém ndenanit wím,
“wím fémo fem méngo ramégh árém yékenayénd,

árké té namndé néndkéf sérasér.’
¹² Wanjarégh siyém endefaf yau so tinjongi, ménamén ámb yétkwén yau yém mband maratan yéramai árét árkéménaye yénd so ténmanjargé.”

¹³ Yémo fem njam ewinjoyayénd Fité a Jon férférof nar koraiwét a mat náyatoyénd ndenéndé fá tárwén skulof nar o ménd ár, fá sélngwél emormén a fá mat tamorwén ndenéndé yéné ár Yesufé tamorwén.

¹⁴ Wénde ménamén yémo fem yinjoyénd aknyégh ár efe mer namndai tawakayongérwén yémafé, féyo némé si yau norayayénd.

¹⁵ Féyo Ju sénko árém ewafáretangeyayénd téndot Ju sénko árfene áumengéghta, mérne nafghayénd a si taruindawét.

¹⁶ Fá namotayénd, “Yénd fem némé yam so yafrotam yéné sómbio árfefaf? Méinyotio ár tamorangérwén Jerusalemén fá mat em nde némé yémo fem sélngwélafé yam yafroménd árkéméné yénd fem yau so tékenangém.

¹⁷ Wénde yéné yam kémboghét marat mété káyatongé árfe kénjún, féyo yénémamén yénd fem mat yéné ár so táyátem yau so norayét yéné yétkwénan ámb árfefaf.”

¹⁸ Féyo wéikor emotangeyayénd yéné sómbio ár a táikér si emndéménd fá yau so norayét o ewatamet Yesuene yétkwéne.

¹⁹ Wénde Fité a Jon fem ewawangeyayénd “Fém kemnangi kor ndené mbarkánde Ngánjánene ghékfan yém ár so tiyáre o Ngánján.

²⁰ Yénd yau so kékmbongém sian téfén yénd fem némé tafandam a káyáretam.”

²¹ Kémbogh si soramé, yémo fem engéumieyayénd. Yémo fem ámb yau end ewinjoyénd ndernáye so fá tékrátan takmeyayénd, ménamén méinyotio árém Ngánján tuwetawét ménamén némé nufrotam.

²² Yéné ár efe Ngánjánam mer yiyátoi 40 yunjéf té yáindai.

Efalo yátogh árfene Ngánjánafé orayégh

²³ Fá njam engéfrangeyayénd, Fité a Jon néngangeyayénd kétán yéfenjo árfefaf a tawaufrowét méinyotio limánégh ghéngén wárog h ár a limángégh árém némé korayawét yéfefaf.

²⁴ Fá njam káyáretawét yénémamén, féyo yémo fem kém efghayénd mérne oraighan Ngánjánafé, fá norayayénd, “Yurafene Yuré, fémo yafrotam njafar, mband a arakaf, a méinyotio rokar yéné kénjún.

²⁵ Fém korayau Ngánján Mbérmbére fenjo faiof nar ásáfogh ár, téfene afé Deifidefáfmé,

“Ménamén mband marat nékw em a némamén árém fifiof nar mwiché nemnat?”

²⁶ Mbandmén warsagh ár kafrendawét ngiot a limángégh ár náumendat mérne Yurafé ásméghét a wéi yémafé Keriso.’

²⁷ Efalo yátogh ár mé Ngánjánafé koraiwét, “Erod a Fontius Failét kafángotawét mérne yémafé Téndo árfé a Israilmén árfé yéné ndimbal tesen kénjún ménát fene njúnnjúnof nar ásáfogh ár Yesue ngiot, efe fémon té yiyátoi Keriso.

²⁸ Yémo fem méinyotio yam tawafrotawét, fém mat kénmorwén frondeyo fene waftaye a méndeyan soramé nufrotam.

²⁹ Yuré, kéréta yéfene nékw téfanda fémon taméinda fenjo faiof nar ásáfogh ár fene siot so norayat férférof nar.

³⁰ Fenjo ngángé tásáfote ménát mer yátoghét a ufarogh yam a sélngwélafé yam wafroghét, Yesuene yétkwén kénjúmé, fene njúnnjúnof nar faiof nar ásáfogh ár.”

³¹ Soramé fá Ngánjánafé koraiwét, yéné sifayan ánde kafángotawét kété kásámbnetau. Féyo fá Ngánján Mbérmbéram ewafoi a Ngánjánene si táitotawét férférof nar.

Efalo yátogh árém tafalotawét yéfenjo rokar

³² Méinyotio efalo yátogh ár tamorwén ámbi rokar tikfan a mwithayan. Efe ámb yau korayau ndené yéfen rokar yéfindro tamorwén, wénde yémofem tafalotawét yéfen némé tamorwén.

³³ Minde waftafé Yesuene muyafé ár ménjté tamorwén afroghan Yuré Yesuene kér anoghmén. Ngánjánene ngáram kafamndau méinyotio árfefaf.

³⁴ Kété ámb ár yau káronjau rokarot yéfen kénjún. Efe mband a méngo yuré tamorwén yémofem tatérnawét a térarégh mani tanérsawét

³⁵ a takmetawét Yesuene muyafé árfene kafkafot, a tawarametawét yéfeyot efe káronjawét maniot.

³⁶ Josef, Lefi mérénmén kétamamén Sáifres, efe Yesuene muyafé ár tanmotawét Banabas, yáne yétkwénone fifi siyém “Wawéngsogh ár ambum,”

³⁷ yéramai yánjo mband maniot a yékmai mani Yesuene muyafé árfene kafkafot.

5

Ananias a Safaira

¹ Ámb ár yétkwén Ananias, yátnofé tárwn Safairafé, yémofem mband yérameyayénd maniot.

² Yémon ámb mani ewerai yandio, a yatén mat témorwén méinyotio yénémamén, a wénde enwanai ámbro a ekmai Yesuene muyafé árfene kafkafot.

³ Féyo Fité norayai, “Ananias, ndernayan Sáifram fene tikéf yafoi ménát fémon tawinde Ngánján Mbérbéroé a fémon ewer fendio ámb mani fémon árké ewan mbandmén?”

⁴ Fronde fene mband témorwén, soramé fémon yéternai maniot. Mband résagh soramé, yéné mani náyátoi fene. Némayam fémon néméindam yéné yamot? Fémon yau künde árfefaf wénde Ngánjánéfaf.”

⁵ Njam Ananias náyarai yéné si, fá táf fété nuyai krotio. A ndimbal férféram ewanai méinyotio efe náyarayénd némé yam nufrotam.

⁶ Féyo totér ár nenuwanoyénd yáne fifi yéfinaménd, a yéngwanayénd a mband yaramayénd.

⁷ Nambio efoghféneféne soramé yáne amaf yénmormén, yau mat náyátoi némé nufrotam.

⁸ Fitam amaf yémotai, “Ta kwaufro, yéné fai fiyém fémon a Ananias yéné mbandmén sewaneyayénd?”

Amafom yawangoi, “A, yéné fai fété yém.”

⁹ Fité norayai amafoefaf, “Némamén fémon yéné mwithé kemarét Yurane Mbérbér ufoghét? Kéreta! Yéné totér ár emofem fene ár tiyatotat kété ewakai méngo sésafneyan, a fémon yémofem ndeneyameyo so nérsat.”

¹⁰ Táf fété amaf nuyai yáne kafkafot krotio. Féyo yéné totér ár nélawayénd a amaf yinjoyénd kérwén, yéngwanayénd yiyatotaménd a yánjafé esareyayénd.

¹¹ Ndimbal férféram ewanai méinyotio Yesuene mérén a méinyotio ár efe náyarayénd yénémamén némé nufrotam.

Yesuene muyafé árém tárfár ár mer táyátotawét

¹² Yesuene muyafé árém tawafrotawét tárfár ufarogh yam a séngwélafé yam árfene sáfan. A méinyotio Yesuene efalo yátogh ár tùmén kafángotawét Solomonene méngo sifayan.

¹³ Fá férfé tamorwén ufényéghét yéfefaf, wéndende árém mer si korayawét yéfenemén

¹⁴ Tárfár árém a amafam efalo tiyátotawét Yuré a yéné téfnan ndimbal mérén kénáyátotau.

¹⁵ Yéné téfnan, árém tanérsawét enjne téfnar endét a takmetawét tatayafé a yameyafé ménát Fitane mbanmban so kuitau yéné árfefaf táf Fité njam kawaindau endmé.

¹⁶ Ndenayo ár mérén náumendaménd Jerusalem tesenmén, tanérsawét yéfenjo enjne téfnar a efe yaufi mbérbéram tawasérmbotau a méinyotio mer káyátotawét.

Yesuene muyafé árét tékrát tawarametawét

¹⁷ Féyo limánégh ghéngén wárogh ár a ámb yáne wáutárégh ár Saduki mérénmén waramnjagh ár náyátóyénd.

¹⁸ Yémofem Yesuene muyafé ár ewerayénd a elawayénd marataye kwéfkwéf méngon.

¹⁹ Wénde yéné sémbáran Yurane njafar si résagh árom kwéfkwéf méngo sésafne esawéryéng a enéutoryéng.

²⁰ Yémon emndai, “Nguwanongi, kokayongi wáwefnogh méngo sífayan, a árét yéné tawaufrongi méinyotio totér ghérsamén si.”

²¹ Táf njam akw yéfawéryéng fá nélawayénd wáwefnogh méngo sífayat, ndernáye té njafar si résagh árom emndai, a ár watamegh ewafngoyénd.

Limánégh ghéngén wárogh ár a yáne mérén eumendayénd Sanedrin árké yém méinyotio Israilmén sénko árfene áumengégh, féyo ewáfáretaménd wanjengégh ár kwéfkwéf méngot Yesuene muyafé árét wasroghét yéfefaf.

²² Wénde njam nufaryénd kwéfkwéf méngofaf, yémofem yau ewinjoyénd. Féyo fá néngangoyénd a nafroyénd,

²³ “Yéndfem yinjongém kwéfkwéf méngo sésafne manéghkaf, kwéfkwéf méngo wanjengégh árfé tawakayongérwén sésafnefáf, wénde yéndfem njam esawérngém, efe yau ámb yinjongém kénjún.”

²⁴ Njam wáwefnogh méngo wanjengégh sénko ár a limánégh ghéngén wárogh ár káyáretau afrogh si, fá katambnawét némé mété nufrota Yesuene muyafé árfefaf.

²⁵ Ámb ár yénmormén norayai, “Kéretangi! Yéné ár efe elawangi kwéfkwéf méngon ewakai wáwefnogh méngo sífayan ár ewatametát.”

²⁶ Wáwefnogh méngo wanjengégh sénko ár nuwanoi yánjo ásáfogh árfé Yesuene muyafé ár enwasroyénd. Yémofem yau wauwirorghe enwasroyénd ménamén fá férfér tamorwén

árem mété wíme tawafiyátowét.

²⁷ Yesuene muyafé ár njam enémnjoyénd, yémofem ewakayoyénd Ju árfene sénko árfene áumengégh sáfrére ménát limánégh ghéngén wárogh árom sái tamotau.

²⁸ Fá norayai, “Yéndfem ewaramangém táikér si féfeyot ménát yau sái ewatametát yéné yétkwénan, wénde fémfem féfenjo watameghe Jerusalem té yafongi a yéné téfnan féfenjo mwithage yényátongi Yesuene krot.”

²⁹ Fité a ámb Yesuene muyafé árem yawangoyénd, “Yénd so kámyongém wafroghét Ngánjánafaf yau árfefaf!

³⁰ Téfené ákiáfene Ngánjánam yanoi Yesu kéténdmé kerta-efe fémfem yésmetaménd wafatarégh wénan yamayénd.

³¹ Ngánjánam yuyoyéng fá yánjo tambén ngángat ndené fété warsagh ár a wanjarégh ár ménát yémon yéné yafrote Israilmén ár so nakenat yéfenjo yaufta a Ngánján so tawalin-dangé.

³² Yénd fandagh ár yéném yéné yammén, a ndenáyo Ngánján Mbérmber efe Ngánjánam yéramai yéfeyot efe námyotat yáfaf áyárg hét.”

³³ Njam fá náýarayénd yéné si, fá nékwafé namndayénd a ménde tamorwén krot sái tákmangayénd.

³⁴ Wénde Farasi ár yétkwén témorwén Gamaliel, nákwatamegh ár, efe tutémndawét méinyotio árem, fá nokayoi Ju árfene sénko árfene áumengégh kénjún a si ewaramai yéné ár so tautoreyayénd téndot ménát fáro kénjún so korayangayénd.

³⁵ Féyo nokayoi siot yéfefaf, “Israilmén ár, kor kemnangi merkéráye némé fémfem wafroghét yafngongi yéné árfefaf.

³⁶ Ámb efghon, ár kété témorwén yáne yétkwén Téudas, efe kuindawéng nde ndimbal kar témorwén, 400 ár nufnyayénd yáfaf. Wénde fá yésmetaménd, méinyotio yáne waitogh ár nófarnayénd a yáne imángégh yamot nefoi.

³⁷ Yá soramé, Judas Galili yumén nufaryéng yétkwén kayogh efghon, ár mérén tanlimndau nékwafé. Fá wéi yésmetaménd krotio, a yáne méinyotio waitogh ár semormén nófarnayénd.

³⁸ Yéné téfnan yéndo ewawéngsotan fém. Yéné ár tafrangongi! Fá so nguwanongi. Némé yau so yafrotam! Njam yéfene mwighe o wafroghyam yém árfe tambén, so kefongé.

³⁹ Wénde njam Ngánjáneta yéném, fémofer yéné ár yau so takmbongi, fém fémyo so kawinjongi Ngánjánafé ásmégh ár.”

⁴⁰ Yáne si ewanayénd yémofem. Yémofem emotayénd Yesuene muyafé ár kénjút ényawéghét a fá fémogh ewafngoyénd. Féyo yémofem emndayénd fá yau so norayat Yesuene yétkwénan, a fá tangéumyend a nguwanongi.

⁴¹ Yesuene muyafé árém yéfrangoyénd Ju sénko árfene áumengégh áuwéghafé ménamén fá Yesuene yétkwén téfnan tékrátan tamorwén.

⁴² Méinyotio efghon wáwefnogh méngo sifayan a méngomé, fá yau nékmboyénd watameghan a mer si waitoghan Yesu Kerisoenemén.

6

Sefen ár ewaferyéng

¹ Yéné efghon njam efalo yátogh ár wékeye tárfár káyátotawét, Grik si téfnár tawafnyangérwén yéfefaf káwatarnawét Ibru si téfnárfefaf. Fá korayawét, “Njam fémofer Ibru si téfnár tafénawét njamke kétán kwirafefaf méinyotio efghon, fémofer yau ewarametati féyotaroyan njamke Grik si kwirafet.”

² Féyo yénémamén 12am eumen-dayénd méinyotio efalo yátogh ár a norayayénd, “Kor yau mbarkánd yém téfeyot Ngánjánene si ásfogh sái nawaneta ménáyan njamke faloghan.

³ Fútaréf, tawaferngi sefen ár féfenjo kénjúmén efe féfene matkaf em a Ngánján Mbérbér afoghkaf

a káfeté mwighafé. Yéndfem yéné ásfogh so tawaramangém yéfeyot.

⁴ Yénd yéndio so karamangém méinyotio efogh Ngánjánafé oraighan a si waitoghan.”

⁵ Yéné si orayéghmén méinyotio ár náuwetaménd. Yémofem Stifen yaferyénd, yéné ár ndimbal mwighe afoghkaf a Ngánján Mbérbéráfé, ndeneyameyo Filif, Frokorus, Nikanor, Timon, Farmanas a Nikolas kétamamén Antiok yumén efe témorwén Téndo ár soramé náyatoi Ju árfé wáwefnogh ár.

⁶ Yémofem eramayénd yéné ár Yesuene muyafé árfene ngángat, efe Ngánjánafé korayawét a ngángé efayoyénd yéfefaf.

⁷ Féyo Ngánjánene si marat náyátoyéng. Efalo yátogh ár Jerusalemén wékeye tárfár káyátotawét, a ndeneyameyo tárfár ghéngén wáwrogh ár námyoyénd áyárg hét kétán ndimbal mwighafaf.

Stifen yerayénd

⁸ Stifen, yéné ár Ngánjánene ngárám afoghkaf a waftafé, yémon tawafrotau ndimbal séngwélafé yam a ufarogh yam árfene kénjún.

⁹ Wénde ámb Ju ár kétamamén tamorwén Sairene a Aleksandriamén a Silisia a Esia yumén efe korayawét ndené yénd siyéném Yuwek ár. Yéné ár éwigh nufngoyénd Stifenfé,

¹⁰ wénde fá féyotarofnar tamorwén yémáfé éwighét ménamén Stifen témorwén káfeté mwighafé a Ngánján Mbérbéroene muyayan korayau.

¹¹ Yémofem kwankwane ewaferyénd ámb ár ndené siot, “Yéndfem té yiyárayém Stifen yau fi si korayau Mosesefafa a Ngánjánefaf.”

¹² Féyo yéné ende yémofem ewasemnayénd ár, sénko ár, a nákwatamegh ár. Yémofem yénmerayénd Stifen yénémnjoyénd Ju árfene sénko árfene áumengégh sáfrére.

¹³ Yémofem yéfunayénd unyégh si, efe norayayénd, “Yéné ár yau kékbongé wanyogh si orayégh

yéné wáwefnogh méngo sifayamén a nákmén.

¹⁴ Yéndfem fété tiyáretawém fá korayau ndené yéné Najaretmén Yesum so yirone yéné sifayé a so ewengote ákiefene nák Mosesém árkéméné té ewafnamoi téfefaf."

¹⁵ Méinyotio efe tamorangéwén Ju árfene sénko árfene áumengéghan Stifen yémofem téfandawét yáne sáf náyátoi ndenanit njafar si résagh árnit.

7

Stifenene si sénko árfene áumengéghfaf

¹ Féyo limánégh ghéngén wárogħ árom yémotai Stifen, "Yéné wátaranégh efalo em?"

² Yéné ámoghmén yémo yawan-goi, "Fútaréf a afaf, kénáyáranġi tafaf! Minde kwayaghafé téfene Ngánján nufaryéng kátán téfene áki Ebraamefaf njam fá mé témorwén Mesofotamiyan, táf fronde njam fá témorangéwén Aranan.

³ Ngánjánam yémndai, 'Téfrango fenjo yu a fenjo ár, a kuwano kátán árké mband yéndon so kémauyafon.'

⁴ "Féyo yémon yéfrangoi Kaldia árfene mband a námnojoi Aranan. Yárefane kér soramé, Ngánjánam yéngwáfáretam fá yéné mbandot ánde fém sénonjo emor.

⁵ Ngánjánam yau yaramai ámb mband yéna. Wénde Ngánjánam unyéghofnar si yémndai fá, 'Fém a fene ákif fe soramé mband so tawaramangé.' Yéné efghon Ebraam ambumofnar témorwén.

⁶ Ngánján korayau yáfaf yéné ende, 'Téfene ákif so em dabi ár ámb árfene ndimbal yuwon yau yéfenjo ndimbal yuwon, fá so em árfene faiofnar ásfogh ár a so taftawét 400 yunjéf.

⁷ Wénde yéndon so tékrátan tékman yéné ndimbal yu faiofnar ásfoghétro ár eyátotat, a soramé yuwon fá so kéntorngi yéné ndimbal yuta a so wáwefnotat ta yéné sifayan.'

⁸ Ngánján a Ebraam si yéreinyménd ghéngan néféghmén. Ebraam

nénamndai Aiseke yárefé a ghéngan yanfai 8 efogh yáne áráfégh soramé. Soramé Aisek nénamndai Jeikofe yárefé, a Jeikof nénamndai 12 ambumafene yéferafé.

⁹ "Jeikofene ambumam waram-njagh yafngoyénd yéfenngén Josef, yémofem fá yéramayénd Ijifét faiofnar ásfogh ár. Wénde Ngánjánafé fá tárwén

¹⁰ a Ngánjánam tambetau fá kétándmé méinyotio yánjo kértata. Farawa Ijifmén warsagh árom méndefé téfandau Josef ménamén Ngánjánam yaramai káfeté mwiché, yéné téfnan Farawam yémndai Ijif yu limánéghét a méinyotio yáne méngo.

¹¹ "Féyo káukáu nuyai Ijif a Kanan yuwon, káukáuam yénérsam ndimbal yauyau njamke téfnan a téfene ákif njamkefnar náyatoyénd.

¹² Njam Jeikof náýárayéng ndené rais kété tamorwén Ijifén, yémo ewáfáretam yáne ambum efe téfene náyatoyénd ákif fronde yafogħan.

¹³ Yéfene yénamayo yafogħan, Josefém ewaufroi yánafet efe fá témorwén, a Farawa mat náyátoi Josefene mérénmén.

¹⁴ Yéné soramé, Josefem ewáfáretam yárefé Jeikofeyot a yáne méinyotio mérén, 75 méinyotio.

¹⁵ Féyo Jeikof néwanoi Ijifét, ánde Jeikof a téfene ákif kér emormén.

¹⁶ Yéfene fifi enwangotaménd kátán Sekemét a ekmayénd mbéwé méngon Ebraamém árké yanayéng Amorene ambumta Sekemmén manie.

¹⁷ "Efogh kaka kénáyátotau Ngánjánam yánjo si efalo sái tiyátongai Ebraamefaf, téfene ár marat té náyáto Ijifén.

¹⁸ Féyo totér warsagh ár efe mat yau témorwén Josefenemén nénamndai warsagh ár Ijifén.

¹⁹ Yémon yaufiyam tawafrotau téfene ár a tawasérmotau téfene ákif wáfareghe tawáfáretau ménát yéfene totér ráfégh ambumtértér wighét krot.

²⁰ "Yéné efghon Moses náráftam a Ngánjánene ghékfan fá kéretau mer

ambum. Nambio ghérare kénjún yémon tarawenau yárefane méngon.

²¹ Njam yémon yénmutoryéng, Farawane mérsom yérnyai yandio ambumot.

²² Moses méinyotio káfeté mwithé yatametaménd Ijif árém a témorwén wafté kér ro sian a wafroghan.

²³ “Njam Moses témorwén 40 yunjéf, yémon mwithé yaitotam yafoghét yánjo Israil árfefaf.

²⁴ Mosesém yinjoi ámb ár Israilmén Ijifmén árom tusérmbotau, féyo fá nuwanói yá wáutárg hét a fai wan-goghét Ijifmén ár yésmetam.

²⁵ Moses kéma kemnau ndené yánjo árém kar so tayamngongayénd ndené Ngánjánam fá télímndau yéfe wanjarghét, wénde yémofem yau yáyámngoyénd.

²⁶ Ámb kwéfon Moses yénmormén sómbio Israilmén ár ewinjeyai ásméghan. Yémon yéta krufrát taramwéng yéné sie, 'Ár sómbár, fémro ere fútarfé, fém némamén nawaghanét?'

²⁷ “Wénde yéné árom efe tusérmbotau yá fútar, yémon yéférngotai Moses téndot a norayai, 'Emo fém niyátoi limánégh árot a téfe ghékéf fayoghét?'

²⁸ Fémó yénd krot wafngo ndenáyame Ijifmén ár káye fémon yénau tésmete?'

²⁹ Njam Mosesém yéné si náyarai, fá nuwanói Midian mbandot dábi náyátoi nawerai amaf sómbio ambu-mafé náyátoi.

³⁰ “40 yunjéf soramé, njafar si résagh ár nufaryéng Mosesefaf kéghat fés kánkékánké kénjúmé fanfne yuwon mband tunakéf yétkwén Sainai kaka.

³¹ Njam Mosesém yéné fés yin-joyéng, fá sélngwél yémormén. Njamandio fá yéngmormén kaka fandaghét, yémon náyarai Yurane kém:

³² 'Yénd wém Ngánján endeyot táwefnotawét féfene ákiam, Ebraam, Aisek, a Jeikof.' Moses ngernger témorwén férférafé fandaghét.

³³ “Féyo Yuram yémndai, 'Tafitrar fenjo sandol, yéné sifayé ánde fém némakai siyém njúnnjúnofnar mband.

³⁴ Yéndon té téfandan tane árfene tékrát Ijifén tekfifi. Yénd té kénáyáretan yéfe ye ke a yéné téfnan yénd nénéworén yéfe wan-jarghét. Sénonjo kuwano, yéndon so kémangon Ijifét.'

³⁵ “Yéné Mosesyo féu yém efe yémofem yékenayénd yéné siafé, 'Emo fém téfene limánégh ár a ghékéf fayogh ár niyáto?' Ngánjánam yáfáretam yéfe limánéghét a wan-jarghét, njafar si résagh ár kénjúmé efe nufaryéng yáfaf kéghatan.

³⁶ Mosesém enéutoryéng Ijifta, sélngwélafé yam a ufarogh yam tawafrotau Ijif kénjún, kété Férvat Árákafan a fanfne yuwon 40 yunjéf.

³⁷ “Yéné Moses fiyém emo tawaufrotau Israil áré, 'Ngánjánam so yénmáfárete féfeyot Ngánjánene mat yátogh ár ndené yénd swém féfenjo áta.'

³⁸ Fá fiyém efe témorwén Israil árfé káumendawét fanfne yuwon; fá témorwén téfene ákiáfé njam njafar si résagh ár efe korayau yáfaf Sainai Mband tunakfan, a yémon Ngánjánene akegh si ewinjoi a téfeyot ewafnamoi.

³⁹ “Wénde téfene ákif yau námyoyénd wafroghét a yémofem yékenayénd a fá ménde tamorwén Ijifét angoghét.

⁴⁰ “Yémofem yémndayénd Aron, 'Téfe ténmawafrota némbne ngánján efe so yém téfene limánégh ár. Ménamén yéné ár Moses emo yénmutoryéng yénd Ijifta, yénd mat yau yéném némé nufrotam yáfaf!'

⁴¹ “Yéné efghon yémofem yafro-taménd unyéghunyégh mewang ndenanit kau. Yémofem ghéngén tanérsawét kétán a téménd yafro-taménd utmanéghafé némé yéfenjo ngángaye tafrotawét.

⁴² Wénde Ngánjánam sém ewawen-goí a engéumyoi kénd, ghérare, a efogh wáwefnoghét. Ndenaye

fété nátém némé té yéfarotaménd
Ngánjánene mat yátogh árfene bukan,
“Fém Israilmén ár! Fémofem ta yau
kwémarsati ghéngén a ramégh
rokar
40 yunjfan fanfne yuwon.

43 Fémofem té térsati Molek mewan-
goene némbne farai méngo
a féfenjo ngánján Réfan kénd,
árké mewangoe fémofem
tawefnotati.

Féyo yéndon so tawitrombon kétéan
Babilonét.'

44 “Téfene ákifem térsawét Farai
méngo Ngánján ánde korayau
fanfne yuwomé. Yéné ásáfogh
témorwén Ngánjánam némé yauyafotam
Mosese wafroghét.

45 Ámb yunjéf soramé, téfene
ákifem emofem yanayénd farai
méngo kétéandmé yéferafafeta térsawét
yémafé fá njam tayotau Josuwafé a
yanayénd mband kétéandmé ndimbal
yuta árké Ngánjánam ewitérmboi
yéfene sáfrére. A kété tékmangérwén
kétánotio Deifidene efogh nawerai.

46 Deifidém tayamnetau Ngánjánene
ménde a yémotai ndené yéndon
so yéfriendan Jeikofene Ngánjánene
ámnjogh sífayé.

47 Wénde Solomon yémormén emo
méngo yérametam yáyot.

48 “Wénde Minde tukén Ngánján
yau yémor ár wafroghmén méngon.
Ndené Ngánjánene mat yátogh ár no-
raye,

49 “Yuré noraye, 'Njafar siyém tane
limánégh ámnjogh sífayé,
a yéné mband siyém tane karkaf
enaghfaf.

Fém féyotarofnar em méngo sái
yérametati tayot.

Yénd méndefnar wém tane enagh
sífayat.

50 Tane ngángayam ewafrotam
méinyotio rokar.'

51 “Fém áyáréghofnar ár! Fém sem
tikéf táikér a téngan dudu efalo sífaf.
Fém ndené fété em féferafaf kés em.
Fémofem túmén Ngánján Mbérmber
yékarotati!

52 Féfene ákifem esmetaménd
méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár!

Ndenéyameyo yémofem esmetaménd
fá efe korayawét Mbarkánd Ároene
álighmén, Keriso efe fémofem
yékenangi a yesmangi krotio.

53 Fém yéné féyém Ngánjánene ná-
k ewanayénd njafar si résagh ároene
kénjúmé wénde yau námyoyénd
wafroghét.”

Stifen wíme yafiyátotat

54 Njam stifén noyarai ndené, Ju
sénko ár nékw nawérayénd a sén tang-
sotawét.

55 Wénde Stifen témorwén Ngánján
Mbérmber afoghkaf, njafar tuk
téfandau a Ngánjánene ndimbal
kwayaghé yinjoi, a Yesu takay-
ongérwén Ngánjáné també.

56 Fá norayai, “Kéretangi, yéndon
yéfandan njafar tuk sauréghkaf a
Ároene Ambum yakai Ngánjáné
tambén!”

57 Féyo Yémofem ngángaye
ewamoyénd téngan a kutnawét
tukén, méinyotio ár nénguférmoyénd
yáfaf,

58 tutonawét tesenta a wíme
tafiyátotawét. Yéné efghon ghékéf
fandagh árém yéfenjo farun sáláme
tafitérnawét a totér ambum Solene
karkaf mbanmbanan takmetawét.

59 Njam fá tafiyaátotawét wíme,
Stifen Ngánjánafé koraiwét, “Yuré
Yesu, tane mbérmber tumyo.”

60 Féyo Stifen budme niyai nutnai,
“Yuré, kémawalindagé yéfene yau-
fiyam.” Fá njam norayai yéné, kér
yémormén.

8

1 Sol namyoi stifén tésmetawét
kérotio.

Yesuene mérén ngimén niroryénd

Yéné efghon ndimbal ngi marat
namndai Jerusalem Yesuene
mérénfaf, méinyotio efalo yátogh ár
niroryénd Judian a Samarian, wénde
Yesuene muyafé áro tamorangérwén
Jerusalemén.

2 Ngánján férférafé árém Stifen yiy-
atotaménd mbandan a ghérghérsis
tamorwén minde.

³ Wénde Solém yiroréng Yesuene mérén. Fá téngmorwén méngot a ámb méngot, ár a amaf, taweretau a talawetau kwéfkwéf méngot.

Filif Samaria kénjún

⁴ Fá efe nófarnayénd si táitotawét yénamé árkamé fá tayotawéng.

⁵ Filif nuwanoi tesenot Samaria yuwot a si táitotau Kerisoenemén kété.

⁶ Njam tárfár árém tiyárawét Filif a téfandawét ufarogh yam yémon tawafrotau, fá káyáretawét merkéráye fá némé korayau.

⁷ Yaufi mbérbér kétonawét ár tárfár tambén kefé, a tárfár aknyégh ár a wawér ár mer táyátotau.

⁸ Féyo ndimbal áuwéghafé tamorwén yéné tesenan.

Saimon ghar téfnár

⁹ Ár yétkwén Saimon kété témorwén emo ghar ngiyam tawafrotau ndimbal tesenan a méinyotio ár tawarso-tau sélngwélafé yame Samarian. Fá kawarsau ndené minde waftafé kar témorwén,

¹⁰ a méinyotio ár yéné ndimbal tesenan, waftafé ár a waftafnar ár, yémofem tiyáretawét a yéné si korayawét ndenáye, “Yéné ár siyém minde waftafé yém Ngánjánam yéné wafté yaram.”

¹¹ Yémofem fá táitotawét ménamén yémon sélngwélafé yam tawafrotau tímén yánjo ghar yame.

¹² Wénde njam yémofem efalo yiyátóyénd Filif Ngánján limánéghmén mer si waitoghan a Yesu Kerisoene yétkwénmén, féyo ár a amaf nuan walitogh ewafngoi.

¹³ Saimoném efalo yiyátói a nuwan yálitotam. A Filif táitotau méinyotio yuwomé, árkamé tiotau sélngwél témorwén ménáyan ndimbal ufarogh yam a fénaté wafroghyam yémon tafandau.

¹⁴ Njam Yesuene muyafé ár Jerusalemén náyárayénd nde Samaria méngotu árém Ngánjánene si té yumyongi, yémofem engwáfáreménd Fité a Jon kété Samaria.

¹⁵ Njam fá nufareyayénd, Ngánjánafé orayégh tafrowét totér efalo yátogh árfet ménát yémofem Ngánján Mbérbér so tanangayénd,

¹⁶ ménamén Ngánján Mbérbér yau somé yénmormén yéné árfefaf, fronde fá té árém ewalitotaménd Yuré Yesuene yétkwénan.

¹⁷ Fité a Jon ngángé fáyo ewafngeyayénd sénkoyan, yumyoyénd Ngánján Mbérbér.

¹⁸ Njam Saimoném yinjoi nde Ngánján Mbérbér té yumyoyénd táf Yesuene muyafé árém ngángé efayeyayénd yéfefaf, yémon mani ewauyafeyai,

¹⁹ ndené siafé, “Kwaramend yéné wafté ménát endefefaf yéndon téu efayotan tane ngángé so Ngánján Mbérbér ndenáyo yumyotat!”

²⁰ Fitam yawangoi, “Fém fenjo maniafayo so néngém tuot fését fémafayo, ménamén fém nemne Ngánján ramégh wafté kar manie résaghét yém!”

²¹ Fene sifayé yéna yau yém yéné ásáfoghan, ménamén fene tikéf yau yém mbarkánd Ngánjánene sáfrére.

²² Kawengo yéné yaufiga a orayégh kufngo Yurafaf ménát so tawalin-dangé fene yaufiga mwighamén.

²³ Yéndon fém néfandan waram-njagh ár ném a fenjo yaufiga némumbetat.”

²⁴ Saimoném yawangoi, “Orayégh kufngo Yurafaf tanemén ménát némé fém noraye yau so nufrote tafaf.”

²⁵ Yéné soramé fá Yurane si kafrowét, Fité a Jon nangeyayénd Jerusalemét, mer si taitowét tárfár Samaria méngotuamé.

Filif a Etiofiyamén ár

²⁶ Yurane njafar si résagh ár norayai Filifefaf, “Kuwano náikái endét, yéné fanfne end kéténdmé Jerusaleméta kété Gasa.”

²⁷ Féyo yémon áligh yérnyai, a néndkéfan yémon yéfángoi Etiofiyamén ár, mani wanjengégh sénko ár Kandake, yáne fifi warsagh amaf Etiofiyamén. Yéné

ár téngmorwén kétán Jerusalemét wáwefnoghét,

28 a fá néngangoi méngotuot téfayongérwén osafene roagh kitarayan, taftau Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane buk.

29 Ngánján Mbérbéram yémndai Filif, “Kuwano kétán yéné osafene roagh kitarafaf a kaka kété fai némor.”

30 Féyo Filif táf néngenngoi osafene roagh kitarafaf a yiyárayéng ár taftau Aisaya Ngánjánene mat yátogh ároene buk. Filifém yémotai, “Fém mat té náyátote némamén fémon yafte?”

31 Fá norayai, “Yénd ndernáye mat so káyáton, táfandro ámb árom njam ta wawafena?” Féyo yéné téfnan yémon yumyoi Filif armbohghét yémafé ámnjoghét.

32 Yéné Buk saté siyém yémo taftau, “Fá télimndawét sifnit kétán ngifaf, a sif tosanit sif néfégh téfnároene sáfrére siofnar, yémon yau yáne mbírbír ya-sawéryéng.

33 Fá yewonaménd a yanayénd yáne mbarkánd. Fá ámbumofnar yémormén, féyo efe yau so noraye yáne ákiambumafenemén. Ménamén yáne ghérsé té yanayénd yéné mbandta.”

34 Árom yémotai Filif, “Ta kwaufro, endenemén Ngánjánene mat yátogh ár norayai, yánjomén o ámb ároenemén?”

35 Féyo Filifém waitogh yawafngoi yéné Aisayane Buk satayan a yaufroi mer si Yesuenemén.

36 Njamandio fá tangérwén endmé, fá nufareyayénd nufaf a árom norayai, “Kéreta, nu siyém. Yénd ménde wém walitoghét.”

37 *

38 A yémon yémndai wawerégh ár ose résaghmén kémboghét. Féyo Filif

a ár nuwot neworeyayénd, a Filifém nuan yalitoyéng fá.

39 Njam fá nénurteyayénd nuta, Yurane Mbérbéram Filif táf fété yéngwanayéng, a ár yau yinjoí wéikor, wénde néngwanoi endmé áuwéghafé.

40 Wénde Filif nufaryéng Ajos tus tesenot a téngmorwén mer si téngwaitotau méinyotio tesenamé kétanotio fá nufaryéng Kaisariat.

9

Solene awengogh yaufita

1 Sol ménj tényangérwén Yesuene waitogh ár ngiot. Fá néngwanoyéng limánégh ghéngén wárogh ároefaf

2 a yémon yémotai férénót áumengégh méngofaf Damaskos ndimbal tesenan, ménát yémon njam tinjongai ámb ár a amaf emofem Yesuene End táitotawét, yémon so tangémnjau ndené fété kwéfkwé méngo ár kétán Jerusalemét.

3 Yémon njam kaka Damaskos yéngiyátoi álighan, táf fété njafarmén kwayaghayam yétremngoi a yarendai fá.

4 Fá nuyáyéng mbandot a sioene kém náyárai ndené, “Sol, Sol, némamén yénd fémon wesmete?”

5 Sol namotai, “Yuré, efe fém ném?” Yémon yawangoi, “Yénd wém Yesu, efe fémon yesmete.

6 Sénonjo kokai a kuwano ndimbal tesenot, a ár kété yém yémon so kénémndangé némé so fémon yafrote.”

7 Yéné ár emafé endmé tangmorwén Solfé nokayoyénd siofnar; fá náyárayénd sioene kém wénde yau efe yinjoyénd.

8 Sol nurtotam mbandta, wénde njam yémon ghékéf esawéryéng yémon némé yau ámb yinjoí. Féyo yémofem ngángayan yerayénd a téngémnjawét Damaskosét.

* **8:37 8.37** Ámb matyam ár néngemnat: yéné simén si té yém yéna ámb si, wénde tárfár matyam ár yau nemnat. Yéné si siyém, “Filif norayai yáfaf, ‘Njam fémo efalo yiyátota Yesu fene kénjúe, fém so táf némalitotan.’ Yémo yawangoi, ‘Yéndo efalo yiyátotan ndené Yesu Keriso siyém Ngánjánene Ambum.’”

⁹ Nambio efogh fá ghékéfwé kwéfwéfwé yémorangérmén, njamke nu yau enetam.

¹⁰ Damaskosén kété témorwén waitogh ár yétkwén Ananias. Yuram yémotai ghékéfwé waingéghe, “Ananias!”

Yémon yawangoi, “Wai, Yuré.”

¹¹ Yuram yémndai, “Kuвано Judasene méngot Mbarkánd Endmé a kamota Tarsusmén ár yétkwén Sol, fá Ngánjánafé oraighan yém.

¹² Ghékéfwé waingéghe yémon téfandau ár yétkwén Ananias ténmorwén yáfaf a ngángé efayoi a yáne ghékéfwé nasawéryénd a nawafarnjaménd wéikor.”

¹³ Ananiasém yawangoi, “Yuré, yéndon káyaretawén tárfár si yéné ároenemén ménamén yémon tékrát tawarametau fene árfet Jerusalemén.

¹⁴ A fá téném yénan si muyafé limánéghe ghéngén wároghe ároe también ménát yéfe werghét méinyotio efe norayat fene yétkwénan.”

¹⁵ Wénde Yuré norayai Ananiaséfaf, “Kuвано! Yéné ár siyém tane waferéghekaf ménát tane si résaghét Téndo áret a yéfe warsagh ár a Israilmén ár.

¹⁶ Yéndon so yaufafotan yáyot nderé mámáfi yémon so yáyarete tane yétkwén téfnan.”

¹⁷ Féyo Ananias néngwanói a nénglawayéng méngo kénjún. Ngángé efayoi Solefáf, fá norayai, “Fútar Sol, Yuré Yesu, efe nufar fefaf endén fém njam kéném endmé yénan, yénd yémon kwémáfárete ménát fém so ghékéfwé kéreta a kémafongé Ngánján Mbérmbéram.”

¹⁸ Táfwé fété ndélindnit nuyai Solene ghékéfta, a néretai. Fá nokayoi a nuan yálitotam,

¹⁹ a yáne njamke soramé, yáne muyé nawafarnjam kéténotio.

Sol témorangérwén Damaskosén a Jerusalemén

Sol yémorangérmén ámb efogh waitogh árfé Damaskosén.

²⁰ Yémon táfwé fété si waitogh yérnyai áumengégh méngon ndené Yesu siyém Ngánjánene Ambum!

²¹ Efe méinyotio náýarayénd sélngwél emorméng a namotayénd, “Yéné ár fiyém emo tásmetau Yesuene waitogh ár Jerusalemén. Fá fété téném waitogh árfet werghét ndené fété kwéfwéfwé méngo ár limánéghe ghéngén wároghe árfefaf.”

²² Solene si waitogh minde waftafé káyátotau a Ju ár féyotarofnar tamorwén Fole wawangoghét Damaskosén ménamén yémon tawauyafotau Yesu siyém Keriso.

²³ Tárfár efogh soramé, ámb Ju árémmwighé táitotawét Sole ngiot,

²⁴ wénde Sol mat náýátói yéfe mmwighé. Efogh sémbár fá kummjotawét tesen sésafnen Sole ngiot.

²⁵ Wénde yánjo waitogh árémmyanayénd Sol sémbáran a ndimbal yáfe tewonawét tesen áráke sémta.

²⁶ Njam Sol yénmormén Jerusalemét, fá yéta karametau ufnyéghét waitogh árfefaf, wénde fá méinyotio férfértamorwén yánemén, yémofem efalo yau tiyátotawét nde fá fété yém waitogh ár.

²⁷ Wénde Banabasém yénmasroi Sol kéténn Yesuene muyafé árfefaf. Banabasém ewaufroi yéfe ndernáye Solém endén yinjoi Yuré a norayai Yuré yáfaf, a ndernáye Damaskosén yémon si táitotau férférofna Yesuene yétkwénan.

²⁸ Sol a Yesuene muyafé árfé tamorangérwén kimndawét férférofna Jerusalemén, korayau férférofna Yurane yétkwénan.

²⁹ Sol korayau a kéwitawét Grik si Ju árfé, wénde yémofem yéta ngiot térametawét.

³⁰ Njam efalo yátogh ár mat náýátóyénd yénémamén, yémofem yéngwasroyénd Sol Kaisaria tesenot a yéngwatembayénd Tarsus tesenot.

³¹ Féyo Yesuene mérén yénamé Judia, Galili yu a Samaria, yémofem tayamnetawét krufrát yéné efghon. Ngánján Mbérmbéram tawáutána

muyafé sái kamndangayénd, ár tárfár káyátotawét a Yurane férférafé tamorangérwén.

Enias a Dorkas

³² Njamandio Fité karendau ámb yuwomé, fá kété néngwanoi Ngánjánene efalo yátogh ár yafoghét Lida méngotuot.

³³ Kété yémon yinjoi ár yétkwén Enias, aknyégh ár efe yéknyangérmén 8 yunjéf.

³⁴ Fité norayai yáfaf, “Enias, Yesu Kerisom fém mer so kényátonga. Kokai a fenjo yame tékna.” Táf fété Enias nokayoi.

³⁵ Méinyotio efe kété tamorangérwén Lidan a Saronén, fá yinjoyénd a awengogh nufngoyénd Yurafaf.

³⁶ Jofa tesenan kété témorwén waitogh ár amaf yétkwén Tabita, Grik yétkwéne siyém Dorkas, emo túmén tawafrotau mer yam a tawáutánau yauyau ár.

³⁷ Yéné efghon amaf enjne nawerai kér yémormén, a yáne fifi nue yumbnaménd a yarmboyénd méngo kénjút.

³⁸ Lida méngotu témorwén Jofa tesen kaka, féyo njam waitogh ár náýarayénd ndené Fité témorwén Lida méngotuan, yémofem ewáfáreménd sómbio ár yáfaf a taulfrend yá, “Wékeye álighét.”

³⁹ Fitaf néngwanoyénd yémafé, a njam fá nufaryénd, fá néngarmboi méngo kénjút. Méinyotio kwiram yarendayénd fá, ye kendawét a tauyafongi sáláme a ámb sáláme Dorkasém árké enamndam njam yémafé mé ghérsé tamorwén.

⁴⁰ Fitam fá méinyotio eutonam méngo saté kénjúta, féyo fá budme niyai a Ngánjánafé koraiwét. Nde fá néngawengoi kér amafoefaf, fá norayai, “Tabita, kano.” Táf fété Amafom ghékéf ensawéryéng, a féyo amofom yéfandayéng Fité a námnojoi.

⁴¹ Yémon ngángayan yérai a yamarotai okayoghét. Féyo yémon emotayéng Yesuene efalo yátogh ár a kwiré, ewauyafói yéfeyot ghérsé amaf.

⁴² Kér anoghmén si marat náýatoi yénamé Jofa tesenamé a tárfár árém efalo Yuré yiyáttoyénd.

⁴³ Fité yémorangérmén Jofa tesenan tárfár efogh yémafé wérár ghéngan watorégh árfé yétkwén Saimon.

10

Koneliasém yanmoi Fité

¹ Kaisaria tesenan ár yétkwén témorwén Konelias, Rom fiyarafene sénko ár emo tawanjetau 100 fiyaré yéné yétkwén siyém Italiamén fiyaré méré.

² Fá méinyotio yánjo mérnafé tamorwén Ngánján férférafé ár a wáwefnogh ár; yémon tawarametau rokar marataye yéfe áronjagh árfet a túmén Ngánjánafé koraiwét.

³ Ámb efghon séite witmé karéf 3 aklokan yáfaf nofatanam ghékéf waingégh yam. Yémon yinjoi Ngánjánene njafar si résagh ár, efe yénmormén yáfaf a yémndai, “Konelias!”

⁴ Koneliasém yinjoi férférafé a yémotai, “Némé yém, Yuré?”

Njafar si résagh árom yawangoi, “Ngánján náuwéte fene Ngánjánafé orayéghmén a rokar raméghmén yauyau áré.

⁵ Sénonjo ár tawáfáreta Jofa tesenot ár yétkwén Saimon yá wangoghét efe ámb yétkwén yanmotat Fité.

⁶ Fá tamorarwén Saimonfé, wérár ghéngan watorégh árofé, endene méngo arakaf téndon témorwén.”

⁷ Njam njafar si résagh ár efe korayau yáfaf néngolindai, Koneliasém ewanmeyai yáne sómbio faiofnar ásfogh ár a Ngánján férférafé fiyaré.

⁸ Koneliasém si ewaufrotam yéfeyot méinyotio némé kufrotau yáfaf a soramé engwáfáretai fá Jofa tesenot.

Fitam yéfandam ghékéf waingégh yam

⁹ Ámb efghon séite karéfta Koneliasene faiofnar ásfogh ár tangmorwén endmé a kaka tengiyátotawét Jofa ndimbal tesen,

Fité narmbotam méngo semsotot ámnjogh sifayat Ngánjánafé orayéghét.

¹⁰ Fité siogham yifoi njamke nénet, a njam njamke frengéghkaf tamorwén, yémon ghékéf waingéghe téfandawéng ámb yam Ngánjáneta.

¹¹ Yémon yinjoi njafar nasawéryéng a ámb yam ndené kéretau marat sálámenit kénwonau fo mband kwéndkwénd féyotaroyan.

¹² Yéné marat sálámeyan kété tamorwén méinyotio fénataye wérár a fute aroghagh wérár a men.

¹³ Féyo Ngánján norayai yáfaf, “Kokai, Fité. Fémon tásmeta a eneta.”

¹⁴ Fitam yawangoi, “Yau, Yuré. Yéndo yaufigi enetamén tayot ufi yém.”

¹⁵ Ngánján norayai yáfaf wéikor ndené, “Yau. Fémo so enete. Yau noraya ndené mámáfi em némé Ngánjánam ewafrota mer.”

¹⁶ Yéné yam nufrotam nambinotma, a táf fété yéné sáláme yénamayo nangoi njafarot.

¹⁷ Njam Fité mé katambnau ghékéf waingégheone fifimén, ár engwáfáretam Koneliasém fá namotayénd ánde Saimonene méngo yém a nékmbayénd méngo sésafnefáf.

¹⁸ Fá namotayénd, “Yéna wan téfnár yém yáne yétkwén Saimon Fité?”

¹⁹ Njam Fité mé kemnau yéné ghékéf waingéghmén, Ngánján Mbérbéram yémndai, “Saimon, nambio áréfém fém néronjat.

²⁰ Féyo kokai a kewor. Yau nautémnda yémáfé álighét, ménamén yéndon tanwáfáretan fá.”

²¹ Fité néneworyéng a yéné ár emndai, “Yénd yéné fwém fémo fem efe yéronjati. Némamén fém taném?”

²² Yéné áréfém yawangoyénd, “Yénd téném kétándmé Konelias Rom fiyaré sénko ároe tambén. Fá siyém mbarkánd a Ngánján férférafé ár, efe yutémndat méinyotio Ju áréf. Njúnjnúnofnar njafar si résagh árom yémndai ár tangwáfáreta yáne méngot ménát yémon so niyárete némé fém so noraye.”

²³ Féyo Fitam eumyoi yéné ár yáne méngot. Féyo yáne wan téfnár náyatoyénd.

Fité kété Koneliasene méngon

Ámb efghon Fité káfrendau yémáfé álighét, a ámb efalo yátogh ár kétamamén Jofa tesenmén néngwanoyénd yémáfé.

²⁴ Ámb efghon Fité nufaryéng Kaisaria tesenot. Konelias kawanjetau yáyot a eumendai méinyotio yáne mérén a kaka fútaréf.

²⁵ Njam Fité nénglawai méngot, Koneliasém yéfangoi a yáwefnoi yáne káfafot utmanéghafé.

²⁶ Wénde Fitam yéméindai fá anoghét a yémndai, “Kokai, yau wáwefnota tayot. Yénd ndené fété wém fém yéfém.”

²⁷ Fité a Konelias koraiwét, yéné soramé Fité nénglawai méngo kénjút ewinjoi ár mérén.

²⁸ Fité norayai yéfefaf, “Fém Téndo ár mer mat em téfene Ju árfene ná, Ju ár yau so Téndo árfene méngot nélawetat a nawaréindat Téndo árfé. Wénde Ngánjánam ta té wauyafoi yéndon efe yau so kénkarotangén ndené fém ném yaufi o njúnjnúnafé.

²⁹ Yénémamén njam fémo fem tangwáfáretati tafaf, yénd kwéném ámoghofnar. Yénd namotan féfefaf, “Némamén yénd fémo fem kwarawetati?”

³⁰ Koneliasém yawangoi, “Fo efogh soramé yénd kwémorwén tanjo méngo kénjún Ngánjánafé oraighan yéné efoghféneféneyan, 3 aklok séite karéf. Sunsune ár nufaryéng áláléghe sálámeyafé tane sáfrére.

³¹ A njafar si résagh ár norayai, “Konelias, Ngánján té náyaré fene Ngánjánafé orayéghmén a némawafarote fene rokar raméghmén yauyau áréf.

³² Ár tawáfáreta Jofa tesenot Saimonéfáf efe yanmotat Fité. Fá siyém wan téfnár Saimon, wérár ghéngan watorégh ár, endene méngo yém arakaf téndon.”

³³ Féyo yéndon tangwáfáretan feyot táf fété, a nderé mer yém fém kés kéném. Sénonjo yénd méinyotio yéna yéném Ngánjánene sáfrére ménát méinyotio si áyárhét Yuram fém kénmáfárete téfe waufroghét.”

³⁴ Féyo Fitam si yérnyai: “Yéndon sénonjo yáyamngon efalo yém Ngánjánam yau yuyafote witmaro ménde yam

³⁵ wénde eumyote ár méinyotio yumén emofem férférafé yéfandat fá a ewafrotat némé yém mbarkánd.

³⁶ Fém si mat em Ngánjánam yénmáfáretam Israil árfefaf, táitotau mer si krufrátmén Yesu Keriso kénjumé, efe Yuré yém méinyotio áré.

³⁷ Fém mat em némé kufrotawét Judia kénjumé, nénarnyai kété Galili yuwon walitogh soramé Joném si táitotau.

³⁸ Ndernáye Ngánjánam yaferyéng Yesu Najaretmén Ngánján Mbérbéré a waftaye, a ndernáye fá tiyotawéng mer tawafrotau a mer táyátotau méinyotio fá efe tamorwén Sáifroene wafté mbanmbanan, ménamén Ngánjánafé fá tárwén.

³⁹ “Yénd fandagh ár yéném méinyotio yammén yémon stawafrotau Ju yuwon a Jerusalemén. Yémofem yésmetaménd fá yénamayo yamayénd wafatarégh wénan,

⁴⁰ wénde Ngánjánam yanoi fá kérta nambio efogh soramé ménát fandaghét,

⁴¹ méinyotio áré yau yinjoyénd, wénde fandagh áré mro efe Ngánjánam tándái ewaferyéng, ndené yénd emafé tánétawém njamke a nu yémafé soramé fá nanoi kérta.

⁴² Yémon yénémndayéng yénd si waitoghét áré a afroghét ndené fá siyém ámbiro efe Ngánjánam yaferyéng ndené fété mogh ár ghérsé a kér áré.

⁴³ Méinyotio Ngánjánene mat yátogh áré nafrotat yánemén ndené méinyotio áré emofem efalo yiyátotat fá tawalindangé yéfene yaufimén yáne yétkwén kénjumé.”

⁴⁴ Njamandio Fité mé korayau yéné si, Ngánján Mbérbér néneworyéng yéfefaf efe méinyotio káyáretawét yéné si.

⁴⁵ Ju efalo yátogh ár efe té nénuwanoyénd Fitafé sélngwél emormén ndené Ngánján Mbérbéroene también té nasuryéng ndenényameyo Téndo áré,

⁴⁶ ménamén yémofem táyáretawét fá ámb yumén sie korayawét a tuwetawét Ngánján.

Féyo Fité norayai,

⁴⁷ “Yémofem té yanangi Ngánján Mbérbér ndené fété yéndfem. Árké árom yau so takmbongé nu walitoghét.”

⁴⁸ Yénémaménnde yémon emndai fá fété so ewalitote Yesu Kerisoene yétkwénan. Féyo yémofem yammen-dayénd Fité ámnjoghét yémafé nambio efghotro.

11

Fitam ewafene yánjo wafroghyam

¹ Yesuene muyafé ár a efalo yátogh áré Judia yuwomé náýarayénd ndené Téndo áré ndenényameyo yanangi Ngánjánene si.

² Njam Fité néngwanoyéng Jerusalemét, Ju efalo yátogh áré tanangotawét fá

³ a norayai, “Fém tangém Téndo árfene méngot a yémafé tánétati njamke.”

⁴ Fitam tawaufrotau méinyotio si yéfefaf némé kété kufrotau kétándmé ufrogh,

⁵ “Yénd kwémorwén ndimbal tésenan Jofan Ngánjánafé oraighan, a yéndo yinjoyén ghékéf waingégh yam. Yéndon yinjoyén ámb rokar ndenanit marat sáláme kénewonau kétándmé njafarta fo kwéndkwéndafé, a kénewonau kétán yénd ánde kwémorwén.

⁶ Yénd néngretayén kénjút ewinjoyén fo ghambérafé wérár, munjan wérár, fute aroghagh wérár a men.

⁷ Yénd náýarayén si kwémndetau ndené, 'Kokai, Fité. Tásmeta a táneta.'

8 “Yénd nuwangoyén, 'Yau, Yuré. Njúnjnúnafé a fenjfenjafé wérár yau nélawai tane sénfnet.'

9 “Ngánján norayai kétamé nja-farta wéikor, 'Yau. Fémo so enete. Yau noraya ndené mámáfi em némé Ngánjánam ewafrota mer.'

10 Yéné yam kufrota nam-binotma, a yéné sáláme yénamayo nangoi njafarot wéikor.

11 “Táf fété nambio ár efe enwáfáretaméng tafaf kétándmé Kaisaria tesenta nékmboyénd méngon ánde yénd kwémorangéwén.

12 Ngánján Mbérbéram wémndayéng yau nautémnda álighét yémafé. Yéné siks fútarfé ndenáyo nénuwanoyém yéndfé, a yénd nénglawayém Rom fiyaré sénko ár Koneliasoene méngot.

13 Koneliasém yénmaufroi téfe ndernáye yémon yinjoi njafar si résagh ár yane méngon a yéné njafar si résagh ár norayai, 'Ár ewáfáreta kétán Jofa tesenot Saimonefaf efe yanmotat Fité.

14 Fitam so féfe enwarse si árké kénjúmé fém a méinyotio mérén so kawanjarngi.'

15 “Njamandio yéndon yérnyayén si, Ngánján Mbérbér yénmormén yéfefaf ndenélyameyo ndernáye yémormén téfefaf frondeyan.

16 Féyo yénd nawafarotayén némé Yuré norayai, 'Joném tawalitotau nue, wénde fém so ewalitote Ngánján Mbérbére.'

17 Kwayaghayan yéné yém ndené Ngánjánam ewaramai yéfe ndené sáfot tambén téfe sinmaramai, emofem efalo yiyátoyém Yuré Yesu Keriso; yénémamén yéndo yau so tékmbongayén némé Ngánjánam tafrota.”

18 Njam fá náýarayénd yénémamén, fá nékmboyénd éwigh a Ngánjánro tuwetawét, korayawét, “Féyo Ngánjánam mwiché ewaramai Téndó árét yaufita awengoghét ghérsat.”

Yesuene mérén Antiok tesenan

19 Fá efe té nófarnayénd ménáyan Stifenene ngian soramé eyotaméng

ndenáye Fonisiya, Sáifras, a Antiok, tawaufrotawét si Ju árfetro.

20 Wénde ámb ár kétamamén Sáifras a Sairene tesenmén, nuwanoyénd kétán Antiokét a si yérnyayénd Téndó árét, yéfe tawaufrotawét mer si Yuré Yesuenemén.

21 Yurane ngángé témorwén yéfefaf, a tárfár téndo árém efalo yiyátoyénd a nawengoyénd yéfe yaufita Yurafaf.

22 Njam Yesuene mérén náýarayénd Jerusalemén yénémamén ndené tárfár téndo ár nawengoyénd Yurafaf, féyo yémofem yéngwáfáretaménd Banabas kétán Antiok tesenot.

23 Njam fá néngufaryéng a yinjoyéng Ngánjánene fréngégh, fá áuwéghan témorwén a tawawéngsotau fá méinyotio ménát efalo sái em Yurafaf méinyotio yéfenjo tikfe.

24 Banabas témorwén mer ár, Ngánján Mbérbérafé a ndimbal mwiché wafoghkaf, yémon tárfár ár tánémnjau kétán Yurafaf.

25 Féyo Banabas nuwanoyéng kétán Tarsus tesenot Sole ronjaghét,

26 a yémon njam yinjoi Sol, Banabasém yénmasroi fá kétán Antiok tesenot. Ámbiro méinyo yunjéf, Banabas a Sol tafángowét Yesuene mérén a tawatamewét tárfár ár. Waitogh ár tawanmotawét árém frondefifi Kerisoene ár Antiok tesenan.

27 Yéné efghon ámb Ngánjánene mat yátogh ár tanmorwén kétándmé Jerusalemta Antiok tesenot.

28 Ámb ár yétkwén Agabus nokayoyéng Ngánján Mbérbér kénjúmé norayai ndené minde káukáu so marataye yém Rom yuwon. (Yéné nufrotam táf Klaudiusene limánégh efghon)

29 Waitogh árém mwiché yéfaronaménd wáutárg hét yéfe fútarét efe tamorangéwén Judia yuwon.

30 Yémofem eumendaménd mani a eramayénd kétán Banabas a Sol, emofem engérsaménd kétán sénko árfefaf Judia yuwon.

12

*Njafar si résagh árom yutoryéng
Fité kwéfkwéf méngota*

¹ Yéné efghon warsagh ár Erodém ewerai ár Yesuene mérénmén kem-nau yéfe ngiot.

² Erodém fiyaré ewafáretai Jone yánngén Jemse ngiot witmafé sénté naifaye krot.

³ Njam Erodém Jems kérotio yésmetam káuwtawét Ju ár, féyo néngwanoi Fité werghét wéikor. Yéné kufrotau táf Minaghofnar flawé témndan.

⁴ Werégh soramé, Erodém yénglawai Fité kwéfkwéf méngot, yéngwafnamoi 4 fiyaré mérén kénjumé ámbiro ménnan 4 fiyaré tamorwén, méinyotio 16 fiyaré. Erod nemnai yá utorghét moghét yéné Waingégh téménd soramé.

⁵ Féyo Fité kwéfkwéf méngon télawangérwén, wénde Yesuene mérén ndimbal kéréye oraighan Ngánjánafaf tamorwén yánemén.

⁶ Yéné sémbárayo Erodém mwighe yéfaronam yáfaf sái ténémnjawét moghét, Fité tékmangérwén sómbio fi-yarafene néndkéfan, sómbio seinafé, ámb ghékéfé fayogh ár tawakayarwén sésafneyan.

⁷ Sunsune Yurane njafar si résagh ár nufaryéng kwayaghé natremngoi kwéfkwéf méngo kénjún. Yémo yésmai Fité kwasayan a yanoyéng a témndangé “Kano wékeye!” a sein nuyáyénd Fitane ngángata.

⁸ Féyo njafar si résagh árom témndangé fá, “Kawo fenjo sáláme a sandol.” A Fitam ewafrotam yéné yam. Njafar si résagh árom yémndai, “Fenjo sálámeye káfyar a kwénmaito.”

⁹ Fitam yéngwaitoi néngtoreyayénd kwéfkwéf méngota, wénde fá yau mat témorwén némé njafar si résagh árom tafrotau wénde fété kufrotau; fá kéma kemnau nde ghékéfé waingégh kar témorwén.

¹⁰ Yémofem engwaindangeyayénd frondemén a yénamayomén ghékéfé fayogh ár mérén a nénafleyayénd tot téfén sésafnefáf árké end témorwén

ndimbal tesenot. Fáyo nasawéryéng yéfeyot, a néngwaneyayénd endmé. Fá njam tangérwén yéné endmé, sélngwéle njafar si résagh árom yéfrangoi.

¹¹ Fité mwighat nangoi a norayai, “Sénonjo mat náyáton atambaréghofnar nde Yuram ténmáfárete njafar si résagh ár ta wanjarghét kétándmé Erodene ngángata a kétándmé méinyotio Ju árfene kamnangta.”

¹² Njam yémon yéné yáyamngoi, fá nuwanoi Meriene méngot Jon Make yátmé, ánde tárfár ár káumendawét Ngánjánafé orayéghét.

¹³ Fité áutarégh kufngongé sésafneyan, a ásáfogh mérés yétkwén Roda néngaflai sésafnefáf uwan-goghét.

¹⁴ Njam mérsom yáyamngoi Fitane kém, mérés yémormén áuwégham yáindai, fá néngangoi wérseye sésafne sauréghofnaye a néngorayai, “Fité sésafnefáf yém!”

¹⁵ Yémofem témndangi, “Fe mwighayam némauwéinde!” Njam fá mé kafrotau ndené efalo fété yém, fá norayayénd, “Mété táf njafar si résagh ár yém yá wáutárg hét.”

¹⁶ Wénde Fité ménjtaye mé káutana. Njam yémofem sésafne yésawéryénd a yinjoyénd Fité, fá sélngwél emormén.

¹⁷ Fitam ngángaye engwaunyai métar a tawawalinjotau ndernáye Yuram yénmutoryéng kwéfkwéf méngota. Fá norayai, “Tawaufrongi Jems a ámb fútarét yénémamén.” A féyo fá táf nuwanoi ámb yuwot.

¹⁸ Ámb akwan kété ndimbal atambarégh témorwén fiyarafefaf némé nufrotam Fitafaf.

¹⁹ Soramé Erodém yéta ronjagh yafngoi wénde yau yinjoi Fité, yémon mogh ghékéfé fayogh ár ewafngoi a krot takmetau.

Erod kér yémormén

Féyo Erod néwanoi kétándmé Judia yuta Kaisaria tesenot féyo kété témorangérwén.

²⁰ Erod nékw témorwén Taire a Sidon Yumén árfefaf, yénémamén fá nuwanoyénd mérne Erode fandaghét. Fronde yémofem yam-nendayénd Blastus, Erodene méngo wanjéngégh sénko ár ménát yéfe wáutárg hét. Féyo fá nuwanoyénd Erodefaf a yamnendayénd yau so ménjtaye tékmbotau njamkémén ménamén túmén Taire a Sidon Yu tarsawét njamke warsagh ár Erodene ndimbal yuta.

²¹ Ufoghmen kwéfon Erod nu-manetaméng yáne yétkwén sáláme, námjnói yánjo limánégh ámnjogh sífayan a marataye si térametau árfefaf.

²² Fá nutnayénd, “Yéné siyém ngánjánene si kém, yau ároene.”

²³ Táfandio, ménamén Erodém áuwégh yau tawangotau Ngánjáne, féyo Yurane njafar si résagh árom yésmai fá, féyo Erod ndéndam néne yafngoyénd a kér yémormén.

²⁴ Wénde Ngánjánene si mulmulafé kanotau a marat káyátotau.

²⁵ Njam Banabas a Sol yéfenjo ásáfogh yífeyayénd, fá kénangowét kétándmé Jerusalemta kétán Antiokét yémafé Jon Mak.

13

Banabas a Sol ewáfáreménd

¹ Antiokén Yesuene mérén kénjún kété tamorwén Ngánjánene mat yátogh ár a watamegh ár. Fá tamorwén Banabas, Saimon kwéfité ár, Luses Sairia tesenmén, Manayen(efe Erodene kaka fútar témorwén), a Sol.

² Yémofem njam táwefnotawét Yurai awafarmanéghafé, Ngánján Mbérbmber norayai, “Tafalend tayot Banabas a Sol ménát ásáfoghét yéndon árké ménát ewafereyayén.”

³ Féyo yéfene awafarmanégh a Ngánjánafé orayégh soramé, yémofem ngángé efayoyénd yéfefaf a nuwaneyayénd.

Fol a Banabafem mer si taitowét Saifrusén

⁴ Fá sómbio nuwaneyayénd yéfenjo endmé Ngánján Mbérbmberan,

nuwaneyayénd kétán Selusia tesen a karaiwét kétándmé kétán Saifrus tesenot.

⁵ Njam fá nufareyayénd kétán Salamis tesenot, yémofem Ngánjánene si waitogh yafngeyayénd Ju árfene áumengégh méngomé. Jonfé tamorwén yéfene wáutarégh ár.

⁶ Fá karendawét méinyotio yuwomé kétánotio nénufaryénd Fafos méngotuot. Kété yémafé nafángoyénd Bar-Yesu. Fá témorwén Ju ghar téfnár a unyégh si afrogh ár.

⁷ Fá yáyot kásáfotau Sargius Faulus, efe témorwén minde matyamafé a témorwén Rom fiyarafene sénko ár yéné yuwon. Sargius Faulus ménde témorwén Ngánjánene si áyárg hét a yémon ewáfáretam yéfefaf Banabas a Sol.

⁸ Wénde ghar téfnár Elimas (yéné siyém Bar-Yesuene yétkwén fifi yém) taufotau a yéta tawengotau gafanane ndimbal mwighé.

⁹ Féyo Sol, efe tanmotawét Fol, Ngánján Mbérbmber wafoghkaf, nérétaí mbarkánde yáfaf Elimas a korayangé,

¹⁰ “Fém sném Sáiférene ambum a méinyotio mbarkádoene mék téfnár! Fém sném méinyotio yaman warsogh ár a unyégh ár. Kékmbó, Yurane mbarkánd yamta yau ewasemna ár unyéghe!

¹¹ Sénonjo Yurane nékwam so kémanangé. Fém so ném ghékéfé kwéfkwéf, a yéné efghétro fémon yau so yéfande efghoene kwayaghé.”

Táfandio esam a kwéfkwéfam yafaryéng fá, a fá korsotau yénémamén káronjau árot ménjághét.

¹² Njam Rom fiyarafene sénko árom yinjoi némé kufrotau, fá sélngwél yémormén Ngánjánene si watameghan, yémon táf efalo yiyátoi Yuré.

Fol a Banabafem mer si taitowét Antiok tesenan Fisidia ndimbal yuwon

¹³ Kétándmé Fafosta, Fol a yáne mérnafé tayotawét ndimbal bouté kétán Fargat Famfilia kénjún, wénde

Joném efrangoi a kangotau kétán Jerusalemét.

¹⁴ Kétamé Fargata fá nuwanoyénd Antiok tesenot Fisidia ndimbal yuwon. Safatan fá nélawayénd áumengégh méngot a námnyoyénd.

¹⁵ Mosesene nák a Ngánjánene mat yátogh árfene si wafégh soramé, Ju árfene áumengégh méngo limángégh árem si yéngwatembayénd yéfefaf, “Fútaréf, njam féfefaf wawéngsogh si yém yéné árét, féyotaro korayangi.”

¹⁶ Fol nokayoyéng, ngángé eu-yoi a tamndangé, “Israilmén ár a fém Téndo ár emofem Ngánjáne yáwefnotati, kénáyárange tafaf!

¹⁷ Israil árfene Ngánjánam ewaferyéng téfene ákif a marat ár eyátoyéng táf fá stamorangérwén Ijif kénjún, a Ngánjánam yánjo waftaye eutoryéng, elimai fá yéné yuta,

¹⁸ fá mé kawamarotau yéfene yau-fiyaman kétánotio 40 yunjéf fanfne yuwon,

¹⁹ yémon ewasérmbotam sefen ndimbal yu Kananén a mband ewaramai yuré náyatoyénd.

²⁰ Méinyotio yéné yamam yénérsam 450 yunjéf.

“Yéné soramé, Ngánjánam ewaramai yéfe mogh sénko ár kétánotio Ngánjánene mat yátogh ár Samuelene efogh naweraí.

²¹ Fá nómnendayénd warsagh árot, a yémon ewaramai Kisene ambum Sol, Benjamin mérénmén, emon elimndam 40 yunjéf.

²² Wénde Ngánjánam Sol yitérmboi a yémon yasoi Deifid yéfene warsagh árot. Fá norayai yánemén, ‘Yéndon yinjoyén Deifid Jesiene ambum, yéné ár efe tane tikéfmén yém, yémon so ewafrote méinyotio yam tane ménde némat yém.’

²³ “Kétándmé yéné ár mérénta Ngánjánam enwarsam Israil árét Ghérsé urtogh ár Yesu, ndené fété fá nénorayai unyégghofnar si.

²⁴ Soramé Yesuene ufarégh, Joném fronde si táitotawéng yaufiyam awengoghmén a nu walitoghmén méinyotio Israil árfefaf.

²⁵ Joném njam yáne ásáfogh tifotau, yémon tamndangé, ‘Fém ndernáye nemnati yénd efe wém? Yénd yau wém Keriso. Wénde fá siyém ta soramé yéném, endene sandol ferghét yénd féyotarofnar wém.’

²⁶ “Fútaréf, Ebraamene am-bumtértér, a fém Ngánján férferáfé Téndo ár, téfeyot yéné wanjarégh si ténmáfáretat.

²⁷ Jerusalemén ár a yéfene limánégh árem yau yáyámngoyénd Yesu endenemén Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét. Wénde yémofem ngi yafngoyénd Yesu, yéné si efalo káyátotau némé Ngánjánene mat yátogh árem kénorayawét árke taftawét méinyotio Safatan.

²⁸ Yémofem yau yinjoyénd téfén yáne krot, wénde yémofem yamnen-dayénd Faillet yá ngiot.

²⁹ “Njam yémofem ásáfogh yafro-taménd méinyotio yéné bukan árke tékayarwén yánemén, yémofem yeworyénd wafatarégh wénta a yélawayénd mbéwé méngon.

³⁰ Wénde Ngánjánam yanoi fá kétándmé kerta,

³¹ a tárfár efogh fá nufaryéng yéfefaf emafé tayotau kétándmé Galili yu kétán Jerusalem. Fá fem sénonjo yáne ghékéfé fandagh ár Israil árét.

³² “Yéndfem ewaufrotam féfe mer si, Ngánjánam némé nénorayam unyégghofnar si téfene ákifefaf

³³ Ngánjánam té tawafrote téfeyot, yéfene ákiambumat, ménaye Yesu kés yanoi. Ndené fété kés yékai yénamayo Sams bukan,

“‘Fém ném tane Ambum, sénonjo yénd nénáyáton fene Afé.’

³⁴ Ngánjánam fá yanoi kerta, yénémamén yau so nornde, némé noraye yéné sian,

“Yéndon so tawaraman njúnnjúnofnar a efalo frengégh némé té nénorayam Deifidefáf.’

³⁵ Ámb Sams bukan yéné yékai, “Fémon yau so tumyo fenjo Njúnnjúnofnar Ambum kerkfot.’

36 “Njam Deifidém Ngánjánene áśáfogh tawafrotau yánjo ár sa-
tafáf, fá táf kémégh nakmai, fá
esareyayénd yákifé a yáne fifi norn-
dam.

37 Wénde ámbiro ár efe Ngánjánam
yanoi kérta yau norndam.

38 “Yénémaménnde, tane fútaréf,
yénd ménde wém fém mat kam-
ndangi ndené Yesuene kénjúmé
wawalingégh yém féfene yaufimén.

39 Emo efalo yiyátota Yesu,
Ngánjánam so tanmongé fá siyém
mbarkánd ár, yau Mosesene náke so
yém.

40 Kor nawarawenati fém!
Ngánjánene mat yátogh áré m árké
yammén korayawét yau so féfefaf
nufrote:

41 “Fém Ngánján karogh ár, sunsunan
kér so em,
némamén yéndon so ewafrotan
ámb yam féfene efghon
fé mofem efalo yau so eyátotati,
ndemamén ámb árom so
kémaufrongé feyot.”

42 Njamandio Fol a Banabasm
téfrangowét Ju árfene áumengégh
mengo, áré m eumieyayénd fá kor
ámb Safatot siot.

43 Njam ár mérén kófarnawét, tárfár
Ju ár a Téndo áré m ewáiteyayénd Fol
a Banabas, efe korayawét yémafé a
ewamnendangeyayénd fá ménát mé
sái engérnyang Ngánjánene ngáram
kénjún.

44 Ámb Safatan ndenanit témorwén
méinyotio tesen kar káumendawét Yu-
rane si áyárg hét.

45 Njam Ju áré m ewinjoyénd ár
mérén, fá waramnjagh mwithayam
ewafoi a si karogh yafngoyénd némé
Fol korayau.

46 Féyo Fol a Banabasm
ewawangeyayénd yéfé férferofnaye,
“Yénd so fété noraiwam Ngánjánene
si féfefaf Ju árfefaf fronde. Ménamén
fé mofem yékenati a nawafénmetati
fémyo féyotarofnar em tuot ghérsé
résaghét, yéndfem fém so tafrangem
a kuwanem Téndo árfefaf.

47 Yénat yénd té nmafarewé Yuram,

“Yéndon fém té eyáteyayén kwayaghé
yéfé téndo áré t,
ménát fé mofem so yérset wan-
jarégh kétánotio mband ánde
yiyato.”

48 Njam Téndo áré m náyárayénd
yéfé si, fá áuwéghan tamorwén a
kánjo tarametawét Yurane simén;
a efe méinyotio ewaferyéng tuot
ghérsat efalo yiyátoyénd.

49 Yurane si marat náyátoi
méinyotio yuwomé.

50 Wénde Ju áré m sénanégh
ewafngoyénd tesenmén limanégh
ár a Ngánján férferafé ndimbal
amaf. Yémofem Fol a Banabas
ngi ewafngeyayénd a ewitreyayénd
yéféne yuta.

51 Féyo yéfé téfnan yémofem
kafkaf ngwérméng esenangeyayénd
matyamot yéfefaf a nuwaneyayénd
Ikonium méngotuot.

52 A waitogh ár áuwégham ewafoi a
Ngánján Mbérbéram.

14

Fol a Banabas taitowét mer si kété Ikoniummén árfefaf

1 Ikonium yu kénjún Fol a Ba-
nabas túmén tangérwén Ju árfene
áumengégh méngot. Kété fá ko-
raiwét sotafé Jumén a téndo yumén
ndimbal ár mérnafefaf Ngánján efalo
yiyátoyénd.

2 Wénde yéfé Ju ár efe nakenayénd
Ngánjáne efalo yátoghét norayayénd
Téndo árfefaf a tawasérmbotawét
yéféne mwithé sénanégh ewafngeyayénd
Fol a Banabas.

3 Féyo Fol a Banabas teke kété
tárfén, koraiwét férferofnar Yu-
rai, a Yuramyó ngárammén si
té kmetau safén ndené efalo yém
ménáyan tawafrowét ufarogh yam
a sélngwélafé yam.

4 Tesenmén ár nafaloyénd; ámb Ju
árfeta, ámb Yesuene muyafé árfeta.

5 Féyo Téndo ár a Ju ár mérne
nafghayénd yéfenjo sénko árfé ménát
Fol a Banabasfe ngiot.

⁶ Njam Yesuene muyafé ár mat náyáteyayénd yénémamén, fá ni-treyayénd kétán Likonia yuwot Listran a Derbe tesen a ámb kaka yuwomé,

⁷ kété wéikor yéngérnyeyayénd mer si waitogh.

Fol a Banabas taitowét mer si Listran a Derbe tesenan

⁸ Listra tesenan kété ár témorangérwén aknyégh ár, efe tékmangérwén wawér kétándmayo árafégh yau tiyotawéng.

⁹ Yémon tiyáretau Fol sian. Fol néngretai mbarkánde yáfaf, a yaw-injoi yáne ndimbal mwiché mer yátoghét

¹⁰ a témotangé, “Kokai mbarkánde fenjo kafa!” Táf fété ár natnam tukét a áligh nufngoyéng.

¹¹ Njam ár mérnám yinjoyénd sélngwélafé yam némé Folém yafrotam, fá kutnawét Likonia sie, “Efalo sómbio ngánján té néneworend téfefaf árnit!”

¹² Banabas témndangi Jeus, yáne fifi Grik sie ndimbal ngánján a Fol témndangi Ermes yáne fifi Grik sie si sénko ár.

¹³ Jeusene wáwefnogh méngo témorwén tesen téndota, ghéngén wároghe ár enwanai kau a mbumbu kétán tesen sésafnefáf ménámén fá a ár mérén ménde tamorwén ghéngén ramghét yéfeyot.

¹⁴ Wénde njam Yesuene muyafé ár Banabas a Fol náyáreyayénd yénémamén, yémofem eftráreyayénd yéfenjo sáláme a néngéngeyayénd ár mérnafefáf, kutnawét,

¹⁵ “Fútaréf, némamén fémfem yéne yafrotati? Yénd yénre ár, ndené fété fém sem. Yéndfem enwarsuwam féfeyot mer si, ménát awengoghét kétándmé fifiofnar yamta kétán akegh Ngánjánéfáf, emo ewafrotam njafar, mband, arakaf a méinyotio rokar yéne kénjún.

¹⁶ Tándái yémon engéumyoi méinyotio ár yéfenjo méndeye néngwanoyénd,

¹⁷ wénde yémon yau efrangoi ambino wénde yémon mé tawauyafotau meryam ménaye nu raméghe kétándmé njafarta a njamke raméghe yéfenjo wérwéran a yémon mé nouséne yéfeyot tárfár njamke a yéfene tikéf yafote áuwéghét.”

¹⁸ Ndemamén yéne sie, Fol a Banabas emnyangménd ár mérén yau so ghéngén tarametawét yéfeyot, wénde yau témorwén afrát yéfeyot ménát sái tawanauwét kétámé sái tafrowét.

¹⁹ Féyo ámb Ju ár enmormén kétándmé Antiok a Ikonium tesenta a ár ewasemnaménd Fol a Banabafé ngiot. Yémofem wíme tafiyátotawét Fol a téroghawét fá tesenta yutoryéng, kéma kemnawét fá kér kar yémormén.

²⁰ Wénde yéne soramé waitogh árem yarendayénd Fol, fá nurtotam a néngwanoi tesen kénjút. Ámb efghon Fol a Banabas néwaneyayénd Derbe tesenot.

Fol a Banabas kangowét Antiokét Sirian

²¹ Yémofem taitowét mer si Derbe tesenan a tárfár ár náyátayénd waitogh ár. Féyo fá kangowét Listra, Ikonium a Antiokét,

²² muyé tawaramwét waitogh áret a tawawéngsowét ménát fá mé sái efalo em ndimbal mwichayan. Yémofem tamndend, “Yénd mé so yéngém tárfár táikér yam kénjume ménát Ngánján limánégh élaughét.”

²³ Fol a Banabafem ekafeyayénd Yesuene mérén wáutáreghe ár yéfeyot fénatayero Yesuene ménot. Orayéghe a awafarmanéghe, fá ewateménd Yurafaf endefaf yéfene méghmégh témorwén.

²⁴ Soramé tangérwén Fisidia yuwomé, fá enémén kétán Famfilia yuwot,

²⁵ a yémofem si waitogh yafngeyayénd Ferga yuwon, yéne soramé fá néngwaneyayénd Atalia tesenot.

²⁶ Kétándmé Ataliata fá ndimbal bouté kangowét Antiokét. Antiok yéne sífayé témorwén ánde

fronde efalo yátogh ár kara-mangayénd fá ménát Ngánjánene ngárám ngángayam so tawafrotau Ngánjánene ásáfogh. Yéné sómbio árem ewifeyayénd ásáfogh némé té ewarameyayénd.

²⁷ Antiok nufareyayénd, yémofem eumendangeyayénd Yesuene mérén a tawaufrowét méinyotio Ngánjánam némé tawafrotau yéfe kénjumé a ndernáye Ngánjánam yésawéryéng ndimbal mwiché sésafne Téndó árét.

²⁸ A fá kété teke emorarmén waitogh árfé.

15

Yesuene mérén sénko árfene áumengégh Jerusalemén

¹ Ámb ár enmormén Judiata Antiokét a efalo yátogh ár tawatametawét: “Táf féfene ghéngan yau njam tánfangi, ndené Mosesene nákam yénémndete, yau so kawanjar.”

² Yéné watamegh yamam eméindangeyai Fol a Banabas éwighét yémafé yéné watameghmén. Fol a Banabas ekafeyayénd a ámb efalo yátogh árfé, angoghét Jerusalemét Yesuene muyafé ár fandaghét a ámb sénko árfé yéné watameghmén.

³ Yesuene mérénam engwatembayénd Fol a Banabas tangmorwén yénamé Fonisiya a Samariamé, a yémofem ewaufroyénd ndernáye Téndó ár té kawengotat. Yéné siam eméindayéng méinyotio efalo yátogh ár áuwéghét.

⁴ Fá njam nufaryénd Jerusalemét, Yesuene mérénam a Yesuene muyafé ár a ámb sénko árem eumieyayénd Fol a Banabas, endefet yémofem tawaufrowét méinyotio yammén Ngánjánam némé tafrotau yéfe kénjumé.

⁵ Féyo ámb efalo yátogh ár efe tawafnyangérwén Farasi mérénmén nokayoi a tamndangé, “Téndó ár so fété ghéngan enfetat ndenáye Mosesene nákam kés noraye.”

⁶ Yesuene muyafé ár a ámb sénko ár náumendayénd yéné watamegh simén.

⁷ Yéné watamegh si tombé warunyégh soramé, Fité nokayoi a korayangé yéfefaf: “Fútaréf, fém mat em ndené tándái Ngánjánam waferyéng féfene kénjún ménát téndo árem sái káyáangi tane mbírmbíra mer si a efalo tiyátongi.

⁸ Ngánján, efe mat yém árfene tikéf, ewauyafote ndené yémon eyátote téndo ár ménaye Ngánján Mbérmber raméghe ndené fété téfe kés yénmaramai.

⁹ Yémon mwiché yéfaronam ménát ámbiro so tényátonga téndo árfé, ménamén yémon ewáwáine yéfene tikéf ménaye ndimbal mwichaye.

¹⁰ Féyo fémofem yau so ufoghan Ngánján yékmétati sénonjo ménaye kérté fayoghe téndo efalo yátogh árét ndeneyameyo téfene ákifet a téfeyot árkéméné yau so tanangém.

¹¹ Yéndfem efalo yiyátotam ndené téfene Yuré Yesuene ngárám kénjumé yénd nawanjanam, ndeneyame fá kés em.”

¹² Ár mérén métar nufrotaménd fá káyáretawét yéfefaf Banabas a Fol kafrowét ménamén ufarogh yam a sélngwélafé yam Ngánjánam tawafrotau Téndó árfefaf yéfe kénjumé.

¹³ Njam Banabas a Fité yifeyayénd si, Jems nokayoi siafé: “Fútaréf, yénd kwiyáangi.

¹⁴ Saimon Fitam tafenau téfefaf ndernáye Ngánjánam fronde yuyafo-tam yánjo mwiché ménaye ndernáye Téndó ár té eyátói yáyot.

¹⁵ A yéné téndo árfene awengogh siyém yénayanfifi némé Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét. Ndené kés yékai:

¹⁶ ‘Yéné soramé yénd so nénangotan, a kor so yafarnjan Deifidene méngotu.

Yéndon kor so yérametan wasérmbohghaf yém,
a yéndon so kor yafrotan,

17 ménát méinyotio árém so yéronjat Yuré,
so tanéghangé Téndó ár emofem tane yétkwén so yuyotat,
Yuré noraye, emo ewafrote yéné yam

18 tándái árkéméné mat náyátóyénd.

19 “Yénémaménnde tane mwiché yém yéndfem yau so táikér yiyátotam ménát ghéngan néfghét yéfe Téndó árét efe nawengotat Ngánjánéfaf.

20 Wénde yéndfem férén so yéfarotam yéfeyot a engwaufro-tam ménát yau so enetat njamke árkéméné mewang sifayamén em, yau táf téndó wal, yau táf enetat férék eréghofnar wérár a férék yau táf enetati.

21 Ménamén Mosesene nák si téngwaitotawét méinyotio tesenan fronde efghon a taftawét Ju árfene áumengégh méngon méinyotio Safatan.”

Férén yéfeyot téndó efalo yátogh árfefaf

22 Féyo Yesuene muyafé ár a sénko ár yémáfé méinyotio Yesuene mérén mwiché yéfaronaménd yéfenjo ár kafghét álighét kété Antiok yémáfé Fol a Banabas. Yémofem ekafayénd Judas efe tanmotawét Barsabas a Sailes, yéné ár efe tárwén limánégh ár efalo yátogh árfene kénjún.

23 Yéfe kénjumé yémofem yatembayénd yénamayo férén:

“Yesuene muyafé ár a sénko ár, fene fútaréf Jerusalemén,

Kétán téndó efalo yátogh árfefaf kété Antiok, Siria a Silisia:

Áuwégh si.

24 Yénd té náyárangém ndené ámb té nétorngi téfe tambén téfene matofnaye a fene mwiché kémawasérmbotat, ménaye fá némé korayat.

25 Yénémamén yéndfem méinyotio efalo yiyátongém ekafangém ámb ár a engwatembangém féfefaf yémáfé téfene tikfafé fútar Banabas a Fol,

26 ár emofem yéfenjo ghérsé kértat ekmend Yuré Yesu Kerisoene yétkwénót.

27 Yénémaménnde yéndfem Judas a Sailes engwáfárewam féfefaf ménát yémofem yénayo si so efalo yiyátot mbírbíre némé yéndfem yéngwafnamotam.

28 Ngánján Mbérbér a yénd efalo té yiyátongém ndené yéndfem yau so kérté ewarametam táikér yame wénde mé nambio yamero:

29 Fém so nafrangotati kétáandmé njamke árkéméné mewang sifayamén em, férékta, férék eréghofnar wérárta a téndó walta. Merfifi yém yéné yamta kékmbongi.

Yénaro fai.”

30 Ár ewatembayénd a tayotau Antiok yuwot. Kété fá káumendawét Yesuene mérén mérne a kété férén yéramayénd.

31 Árém njam taftawét áuwéghan tamorwén yéné wawéngsogh simén.

32 Judas a Sailes, efe tárwén Ngánjánene mat yátogh ár, ndimbal wawéngsogh a muyé si koraiwét efalo yátogh árfefaf.

33 Ámb efogh soramé kété, Judas a Sailes ewatembayénd fútarfem frengéghafé a áuwéghafé kangowét yéfefaf emofem enwáfáreménd.

34-35 Wénde Fol a Banabas mé tamorarwén kété Antiokén, ánde fá a tárfár árfé Yurane si táitotawét a tawatametawét.

Fol a Banabas nafaleyayénd

36 Ámb efogh soramé Folém yémndayéng Banabas, “So nangowam kété a eyafowam efalo yátogh ár méinyotio tesenan ánde yéndfem Yurane si taitowém a tanwinjem némé yémofem ewafrotat.”

37 Banabas ménde témorwén Jon Make wasroghét yémáfé,

38 wénde Fol yau ndené kemnau sái tasrongai fá, ménamén Jon Makém efrangoi kété Famfilia yuwon a nékmboyéng kété mé ásfogh tambén.

39 Kété ewarmén ndimbal éwigh a nafalotaménd. Banabasém yasroi Mak a tayowéng ndimbal bouté kété Sáifras,

⁴⁰ wénde Folém yaferyéng Sailes a efalo yátogh áré m erameyayénd Fol a Sailes Yurane ngáram kénjút. Féyo sómbio nuwaneyayénd.

⁴¹ Fá nuwaneyayénd yénamé Siria a Silisia yu, yémofem taitoghwét si ménát muyé tawaramwét Yesuene mérenat.

16

Timoti nufnyai Fol a Sailesfefaf

¹ Fol yénmormén Derbe tesenot a yénamé kétán Listra tesen, ánde waitogh ár yétkwén Timoti témorangérwén. Yátmé témorwén Ju amaf a efalo yátogh ár, wénde yárefé témorwén Grikmén ár.

² Efalo yátogh ár mer si korayawét Timotienemén Listran a Ikoniummén.

³ Fol ménde témorwén yémafé álighét, féyo yémo ghéngan yanfai ménamén Ju árfenemén efe tamorangérwén yéné yuwon, ménamén fá méinyotio mat tamorwén ndené yárefé témorwén Grikmén ár.

⁴ Yéfene áligh yam kétándmé ámb tesen kétán ámb tesen, yémofem tawawéngsotawét efalo yátogh ár ménát so táitotawét yéné férén árké yéfarotaménd Yesuene muyafé áré m a ámb sénko áré m Jerusalemén.

⁵ Féyo Yesuene mérén táf káyátotawét muyafé ndimbal mwithayan a kanotawét méinyotio efghon.

Folene ghékéfé waingégh Makedonia ároenemén

⁶ Fol yánjo mérnafé tayotau yéné yuwomé Frigia a Galasia, Ngánján Mbérbéram yau eumyoi si waitoghét Esia yuwon.

⁷ Fá engmormén Misia mbandot néngufaryénd, féyo fá ménde tamorwén sái kényawangai Biténiat, wénde Yesuene Mbérbéram yau eumyoi élaughét.

⁸ Féyo yémofem yéngwaindayénd Misia a néngaflayénd kétán Troasot.

⁹ Yéné sémbaran Folém téfandau ghékéfé waingéghe Makedoniamén ár takayongérwén tamnendau fá,

“Kénaf Makedonia ndimbal yuwot téfé wáutárgghét.”

¹⁰ Folene ghékéfé waingégh fandagh soramé, yénd wékeye káfrendawém álighét kétán Makedoniat. Ménamén mat náyatoyém ndené Ngánjánam yénmanmoi yénd mer si waitoghét kétán yéfefaf.

Lidiane awengogh yaufita Fili-fiyen

¹¹ Yénd ndimbal bouté tényotau Troasta kétán Samotrasét, a ámb efghon néngufaryém Neafolisét.

¹² Kétamé yénd néngwanoyém kétán Filifi, Rom mwithafé yu a limánégh tesen Makedonia ndimbal yuwot. Kété yénmorangérmén tárfar efogh.

¹³ Ámb Safatan yénd néngtoryém tesen sésafneta kétán wanjet, yéné mwithafé Ngánjánafé orayégh sifayé kété so yém. Yénd námnyoyém a si yérnyayém yéné amafafefaf efe nénáumendayénd kété.

¹⁴ Ámb amaf efe káyáretau yáne yétkwén Lidia, efe témorwén Tayatira tesenmén. Yémon ndéndák ngarot sáláme faian yékmai a fá témorwén Ngánjánene wáwefnogh amaf. Yuram yasawéryéng yáne tikéfé áyárgghét kétán Folene sifaf.

¹⁵ Amaf a yáne mérén ewalitotam, yéné soramé amafom yénumyoi yánjo méngot. Amafom témndangé, “Njam fém nemnati ndené yénd wém efalo yátogh ár Yurane kénjún, kénafangi tane méngon so emor.” Féyo amafom yénmamnendai yénd, féyo yénd kété yénmorangérmén.

Fol a Sailes kwéfkwéfé méngot elaweyayénd

¹⁶ Ámb káye yénd ténngrérwén Ngánjánafé orayégh sifayat, yénd yénfangeyai faiofnar ásáfogh mérsom efe yaufi mbérbéroene waftaye korayau soramé yumén. Yémon tawin-jotau ndimbal mani árfe tambén ménamén korayau soramé yumén. Yémon tawarametau mani yánjo wanjengégh téfnarat.

17 Yéné mérsom Fol a yénd yénmaitoyéng ndené keyafé, “Yéné ár fem Minde Tukén Ngánjánene faiofnar ásáfogh ár, emofem ewafrotat end féfe wanjarghét.”

18 Mérés ménj mé téryangérwén tárfár efogh yéné sian. Kerkeran Fol nékwafé náindam nawengoi a témndangé mbérbér, “Yesu Kerisoene yétkwénan fém kétor yá tambén!” Táf fété mbérbéram mérés yéfrangoi.

19 Njam faiofnar ásáfogh mérésone yuram yáyámngoyéng ndené mani winjo end té nefe, yémofem Fol a Sailes ngi ewafngeyayéng taroghwét fá marat sifayamé kétán sénko árfefaf.

20 Yémofem enémnjéméng yéné yumén gafanane sáfrére a norayayéng, “Yéné ár sere Jumén, yémofem ár mwithayan ewanjmengét,

21 yémofem ár ewatamet fénaté si yéné mbarkánd yau árké nérete téfe Rom áréf wafroghét.”

22 Ár mérén nafghayéng Fol a Sailes yéfe ngiot, a yéné ndimbal yumén mogh árfene wáfáregan so yéfe sálame tawaféarwét a tafmowét.

23 Féyo yaufi fémogh efmoméng, a fá ewiméng kétán kwékwéf méngot, a yéné sifayé wanjengégh ár yémndayéng merkéraye wanjengéghét.

24 Njam fá náyarai wáfaregh si, yémon ewárbneyai sómbio ár a ewangseyayéng wéne yéfe ghambér.

25 Sémbár néndkéfan Fol a Sailes Ngánjánjafé korayawét a wagh kermangwét Ngánjánéfaf, a ámb ár kwékwéf méngon talawangérwén táyarwét waghan.

26 Sunsune ndimbal sokrereyam kwékwéf méngo sérasér esámbnetam. Táf fété méinyotio kwékwéf méngo sésafne kasaunawét, a méinyotio árfene sein naferyéng.

27 Kwékwéf méngo wanjengégh ár nanoi, a njam néngretai kwékwéf méngo sésafne sauréghkaf tamorwén, fá witmafé sénté naifaye

akunyéghét féf nufngoi krotio ménamén fá kéma kemnau nde kwékwéf méngo ár kar té nétoryéng.

28 Wénde Fol nutnai, “Yau nawaghna fémyo! Yénd méinyotio yéna mé yéném!”

29 Kwékwéf méngo wanjengégh ár néngutnai kwayaghat a soramé ewawanayéng kwayaghe, néngénngoi kwékwéf méngo kénjút a nénguyai ngerngerafé Fol a Sailesfene sáfrére.

30 Féyo yémon enutoreyai kénjút a emotangeyai, “Ndimbal, yéndon némé so yafrotan awanjarghét?”

31 Yémofem yawangeyayéng, “Yuré Yesu efalo tiyáto, a táf fém so kawanjar fene mérfafé.”

32 Féyo fá kafrowét Yurane si yáfaf a méinyotio ámb árfefaf yáne méngon.

33 Yéné sémbárayo kwékwéf méngo wanjengégh árom emnjéméng a yéfe fénend tawaumbarwéng; féyo táf fété fá yánjo mérfafayo nuan ewalitoméng.

34 Kwékwéf méngo wanjengégh árom emnjéméng yáne méngot a ewémnjeyai nénet; fá áuwégham yafói ménamén yémon Ngánján efalo yiyáto yánjo méinyotio mérfafé.

35 Njam akw yéfauwéryéng, Rom mogh árem ewáfáretayéng yéfe ásáfogh ár kwékwéf méngo wanjengégh ároefaf: “Tautorend yéné ár nguwanéng.”

36 Kwékwéf méngo wanjengégh árom taufrongé Fole, “Rom mogh árem nénorayangi ndené fém a Sailes so tautorend. Sénonjo yémofem yéné sifayé téfrangéng kuwanéng krufráte.”

37 Wénde Folém korayangé ásáfogh árfefaf: “Yémofem yénd ténsémét marataye moghofnar yuwon, ndemamén yénd yénre Rom yumén ár, a yénmiméng kwékwéf méngo kénjút. Sénonjo yénd yémofem métare yénmutorend? Yau! Fá fáyo táf kénaflangi a téngémnjéng yéng.”

38 Ásáfogh árem njam ewaufroyéng Rom mogh árfet ndené Fol a Sailes

tárwén Rom yumén ár, fá férféram ewifoi.

³⁹ Fá nénaflayénd yéfefaf ghérghérsisé siot a enémnejayénd kétándmé kwéfkwéf méngota, ewamnendan-geyayénd tesen frangoghét.

⁴⁰ Soramé Fol a Sailes néntoreyayénd kwéfkwéf méngota, fá néngwaneyayénd Lidiane méngot, ánde nafángoyénd efalo yátogh árfé tawawéngsowét fá. Féyo yémofem táf efrangeyayénd.

17

Fol a Sailesfem mer si taitowét Tesalonika kénjún

¹ Njam Fol yáne fútarfé nawain-dayénd Amfifolis a Afoloniamé, fá enmormén Tesalonikat, kété témorwén Ju árfene áumengégh méngo.

² Yáne túmén yam témorwén, Fol téngmorwén Ju árfene áumengégh méngo kénjút, a nambio Safat efghon yémon yérnyai warunyégh árfé,

³ a Buk si tawawafenau ndené Keriso tékrátan so yém a kérta kanongé. Fá norayai, “Yéné Yesu siyém Keriso yéndon endenemén yaitotan féfeyot.”

⁴ Ámb Ju árem efalo yiyátoyénd a nufnyayénd Fol a Sailesfefaf. Kété tamorwén tárfár Téndo ár Ngánján férférafé a tárfár sénko amaf.

⁵ Wénde ámb Ju ár kawaramn-jawét, yénemamén yémofem eumendayénd kérté wafrogh ár mérén marat sifayan, awifarégh yérnyayénd tesenan. Fá néngenngoyénd Jasonene méngot Fol a Sailes yéfe ronjaghét a wasroghét ár mérénfaf.

⁶ Wénde njam yémofem yau ewin-jeyayénd Fol a Sailes, yémofem Jason a ámb efalo yátogh ár tesenmén tawafaretawét gafanane sáfrére, yéné keyafé, “Yéné ár fem emofem yéfuna kérté méinyotio mband maratan sénonjo yéna em,

⁷ a Jasoném eumyoi fá yáne méngot. Fá fem emofem méinyotio Rom tuk warsagh ár Kaisarene nákerafnat ndené siafé Yesu siyém ámb warsagh ár.”

⁸ Njam fá náýarayénd yéné si, ár mérén a tesenmén gafana fá nékw nawerayénd.

⁹ Féyo yémofem fai ewafrotaménd Jason a ámb efalo yátogh ár utorghét.

Fol a Sailesfem mer si taitowét Bereya kénjún

¹⁰ Yéné sémbáranjo, ámb efalo yátogh árem engwatembeyayénd Fol a Sailes Bereya tesenot. Ufarghan Fol a Sailes, fá néngwaneyayénd Ju árfene áumengégh méngot.

¹¹ Ménamén Bereyamén Ju ár tamorwén minde mer ár, yéfene wafroghyamam ewaindayéng Tesalonika yumén ár, yémofem yumyoyénd si áuwéghafé a tafénmetawét Buk si túmén efghon téfandawét némé Fol efalo korayau.

¹² Tárfár Ju árem efalo yiyátoyénd si a ámb ndimbal yétkwén amafam a ámb Grikmén árem.

¹³ Njam Ju ár mat náýátoyénd Tesalonika kénjún ndené Folém táitotau Ngánjánene si Bereyan, ámb ár wéi kété néngwanoyénd a amrorégh yérnyayénd ár mérén tawanjmetawét.

¹⁴ Táf fété efalo yátogh árem Fol yáfáretaménd arakaf tambén, wénde Saileséf Timotifé tamorarwén Bereyan.

¹⁵ Njam yéné árem yénémnjaménd Fol Atenét, Fol norayai yéfefaf ndené, “Sailes a Timoti tafaf táf enre wékeye.” Féyo táf néngwanoyénd.

Folém mer si táitotau Aten kénjún

¹⁶ Njam Fol kawanjetau yéfeyot Sailes a Timoti Aten tesenan, fá áuwéghofnar témorwén ménamén yin-joi yéné tesen mewang afoghare.

¹⁷ Yémon éwigh yérnyai yémáfé Ju árfene áumengégh méngon Ju ár a Ngánján férférafé Téndo ár. Fá wéi táf téngmorwén marat sifayat méinyotio efghon a ár kété tamndetau.

¹⁸ Mérén tárwén sómbio, ámb Efikuria mérén a ámb Stoik mérén ndimbal matyamafé ár éwigh yérnyayénd Folfé. Ámb kamotangi, “Némé siot yéné waréwaré nufngo?” Ámb korayangi, “Fá mété noraya ámb

ngánjánmén.” Fá korayawét yéné si ménamén Folém táitotau mer si Yesuenemén a yáne anoghmén.

¹⁹ Yémofem yéngwasroyénd fá sénko árfene áumengégh sífayé yétkwén Areyofagus, ánde yémofem fá témndetawét, “Féyotaro fémo so ténmaufro matot némé totér watamegh fémo yaitote?”

²⁰ Fémon téfe yénerse fénataye watamegh náyáretam, a yénd ménde yéném mat sái káyátongém némé yáne fifi yém.”

²¹ (Méinyotio Atenmén ár a ámb yuta ár efe tamorangérwén kété efogh tifotawét ámnjoghanro wénde korayawét a káyáretawét soramamén siot)

²² Féyo Fol nokayoi sénko árfene áumengégh sífayé yétkwén Areyofagus a tamndangé, “Atenmén ár! Yéndon tawafandan fémo fem ewáwefnotati tárfár ngánjánafet mindefifi.

²³ Ménamén yénd njam karendan táf kor ewawinjon féfene wáwefnogh rokar. Yéndon tawafandan kitarékítaré yéné yétkwénafé: Kétán Mat Yátoghofnar Ngánján. Fém mat yau em némayoe fémo fem yáwefnotati, sénonjo yéndon so ewaufrotan féfeyot yánemén.

²⁴ “Ngánján emo yafrotam mband marat a méinyotio rokar yéné kénjún. Ménamén yémo elimnde méinyotio rokar njafaran a mbandan, fá yau yémor ár ngángé raméghmén wáwefnogh méngon.

²⁵ A fá yau náronje yéné rokarot árém árké ewafrotat yáyot, ménamén fá fáyo méinyotio árfene ghérsé ramégh ár yém a méinyotio rokar kés.

²⁶ Rényéghan Ngánjánam yafrotam ámbiro ár, Yá también Ngánjánam ewafrotam méinyotio ár mérén efe sénonjo emorang méinyotio mband maratan. A yémon wéi mwighe yéfaronam ánde fénatayero ár mérén so emor a nderé teke fá so emor.

²⁷ Ngánján ménde yém árém sái yéronjat. Ménamén fá yau nayu yém téfeta, féyo yémofem mété táf yéronjat

fá a tinjongi.

²⁸ 'Ménamén yáne waftayan yénd ghérsé yénmor a nimndam a nakedam.' Ndenanít féfenjo ár efe mat em férénafene fifi, fá norayat ndenanít, 'Yénd yéném yáne ambumtértér.'

²⁹ “Ménamén yénd Ngánjánene ambumtértér kés yéném, yénd yau so nemnam ndené árém so ewafrotat Ngánján kétamé gol o sílfé o wím yéfenjo matyame.

³⁰ Tándái ár njam yau mat tamorwén némé Ngánján ménde témorwén yéfefaf wafroghét, Ngánjánam yau kértayan tákmangai ménamén yéfene matyam yau, wénde sénonjo Ngánjánam emndete méinyotio ár méinyotio yuwomé yaufiga awengoghét.

³¹ Efogh té yaferyéng njam mband so moghan tékmangé. Yémo té yékafai ár emo so moghan ténékmangé mbarkánde. Ngánjánam té yuyafoi yéné ár, efe Ngánjánam té yékafai ménát sái emota mband marat, yémo so moghan tékmangé mband marat ménamén Ngánjánam yanoi kértá.”

³² Njam fá náyárayénd ároene kér anoghmén si, ámb árém turtawét, wénde ámb korayawét, “Yénd ménde yéném fém sái kor koraya téfefaf yéné si téfén.”

³³ Yéné áumengégh soramé Folém efrangoi.

³⁴ Ámb ár namndayénd Folene waitogh ár a efalo yiyátóyénd. Yéfene kénjún tafnyangérwén Dionisus, efe témorwén Areyofagus mérénmén, ndenáyo amaf yétkwén Damaris, a ámb ár kés.

18

Folém mer si táitotau Korint kénjún

¹ Yéné soramé, Folém yéfrangoi Aten tesen a néngwanoi Korint tesenot.

² Kété yémon yéfangoi Ju ár yétkwén Akwila Fontusmén. Fá yénmormén kétándmé Italia yánjo amafafé yétkwén Frisila, ménamén Rom tuk warsagh ár Kaisar Klaudiasém emndai “Fém Ju ár, fémo fem

so téfrangongi Rom.” Fol néngaflai Akwila a Frisila fandaghét,

³ a ménamén Fol témorwén farai méngo ramégh ár ndené fá kés tamorwén, Fol námnyoyéng a kásáfotawét yémafé.

⁴ Méinyotio Safatan Folfem taruin-dawét Ju árfene áumengégh méngon, ménát sái tikéf áfrat táyátongayénd Ju ár a Téndó ár.

⁵ Njam Sailes a Timoti nufareyayénd kétándmé Makedoniata, yéna Folém yéta Ju ár matot taram-etau ndené Yesu siyém Keriso.

⁶ Wénde Ju áréng tékarotawét Fol a yaufi si témndetawét. Féyo yénémamén yémon ngwérméng yétnendai yánjo sáláméta a tamndangé fá, “Njam Ngánjánam tékratan tákmangé, so yém féfenjo téfnan, yau so yém tane téfn. Yénd nawafenan féfefaf yénd yau kérté so wém. Yénandmé yénd so kuwanon sénonjo Téndó árfefaf.”

⁷ Féyo Folém yéngéfrangoi Ju árfene áumengégh méngo a néngaflai kaka méngot, Taitus Jéstusene méngot efe témorwén Ngánján wáwefnogh ár.

⁸ Krisfus, Ju árfene áumengégh méngo limánégh ár, a yánjo mérnám Yuré efalo yiyátóyénd a tárfár Korintmén ár efe káyáretawét, efalo yiyátóyénd a nuwan ewalitotam.

⁹ Ámb sémbáran Yuré norayai Folefáf ghékéf waingégh kénjún, “Yau férfér ném, sian miya néngém, yau métar ném a nékmbó.

¹⁰ Ménamén yénd fémafé yénre, a emo yau so nékmbote a némasérmbote fém, ménamén tane tárfár ár em yéné tesenan.”

¹¹ Yéné téfnan Fol yémorangérmén Korintén ámbiro yunjéf ámb yunjéf rér yéramai fá tawatametau Ngánjánene si.

¹² Njam Galio témorwén gafana Akaya ndimbal yumén, ámb Ju ár nafghayénd Fole kékmboghét a yénmasroyénd moghét.

¹³ Yémofem yémndayénd, “Yéné árom elimnde ár Ngánján wáwefnoghét yéné ende téfene ná k érafne.”

¹⁴ Fol siotro témorwén, Galio norayai Ju árfefaf, “Fém Ju ár njam nawatarnati yéné kértamén tayot mer nérete, fém so eyáretan sian.

¹⁵ Wénde yéna ewafnyang ámogh ménamén orayaghmén a yétkwénmén a féfenjo nákmén, táfrendangi yéné yam fémofemyo. Yénd yau so yéna wém féfene moghan yéné yammén.”

¹⁶ Féyo yémon engéutoryéng moghta.

¹⁷ Féyo méinyotioyam yerayénd Sostenes Ju árfene áumengégh méngo limánégh ároefaf ngi yafngoi mogh méngo safén. Wénde Galiom yau kemnau yénémamén.

Frisila, Akwila a Afolos

¹⁸ Fol yémorangérmén Korintén tárfár efogh. Féyo yémon engéfrangoi fútaréf kété, a nuwanoyénd yémafé Frisila a yánjar Akwila. Fá néngwanoyénd kétán Senséri. Kété Fol séf natértam ménamén yane unyéghofnar simén Ngánjánefaf. Fá ndimbal bouté néngwanoyénd Siria yuwot.

¹⁹ Fá nékmbóyénd Efesos tesenan, Folém efrangeyai Frisila a Akwila. Fá yambia néngwanoi Ju árfene áumengégh méngot a tarundawét Ju árfé.

²⁰ Njam yémofem yaunendayénd ámb efogh ámnjoghét yémafé, yémon yékenai.

²¹ Wénde njam Folém engéfrangoi, yémon unyéghofnar si emndai, “Yénd so kénangon Ngánjánene méndeyan.” Féyo yémon yéfrangoi Efesos a mé tanmorwén Kaisariat.

²² Njam fá nufaryéng Kaisaria yuwot, fá néngwanoi Jerusalemét a áuwégh si ewaramai Yesuene mérnát, a néngangoi kétán Antiok yuwot.

²³ Ámb efogh ámnjogh soramé, Antiokta kétamé Fol néngwanoi yéné yuwomé karendau Galasia yu a Frigia yu, muyé tawarametau méinyotio waitogh áré.

²⁴ Jumén ár yétkwén Afolos Aleksandria yumén yénmormén Efesos. Fá témorwén Buk si matyamafé.

²⁵ Fá yatametaménd Yurane ende, korayau tikéf fésafé a tawatametau Yesuenemén merkéráye, wénde fá mat témorwén Jonene nu wali-toghménro.

²⁶ Yémon si yafngoi férféofnaye Ju árfene áumengégh méngo kénjún. Njam Frisila a Ak-wilafem yiyáreyayénd fá, yémofem yumyeyayénd kétán yéfenjo méngot a tawaferwét Afolose mbarkánde Ngánjánene end.

²⁷ Njam Afolos ménde témorwén Akaya ndimbal yuwot álighét, fútarém yawéngsotaménd fá a yéfarotaménd férén waitogh árfefaf Akaya ndimbal yuwon yá umyoghét. Yáne ufarghan, fá náyatoi ndimbal wáutárégh yéfeyot emofem efalo yiyátóyénd ménaye Ngánjánene ngárame.

²⁸ Fá kéwitawét marataye Ju árfé, yémon yéta safét tawakmetau Buk sita ndené Yesu témorwén Keriso.

19

Fol korayau kété Efesosén Yesuenemén

¹ Njam Afolos témorwén Korint tesenan, Fol tiotau mband tunamé kétán Efesos tesen néngufaryéng. Kété yémon ewinjoi ámb waitogh ár

² a yémon emotai, “Fémofem Ngánján Mbérbmber té yanayénd njam fémofem efalo yiyátóyénd Yesu?”

Yémofem yawangoyénd, “Yau, yénd yau náyaráyém ndené yéna yém Ngánján Mbérbmber.”

³ Féyo Folém emotai, “Endene walitogh fémofem yanayénd?”

Yémofem yawangoyénd, “Jonene nu walitogh.”

⁴ Folém norayai, “Jonene nu wali-togh yémormén yaufta awengoghét. Joném tamndetau ár efalo yátoghét Yesu efe so yéném yá soramé.”

⁵ Yéné si áyárgan, Folém ewalitam Yuré Yesuene yétkwénan.

⁶ Njam Folém ngángé efayoi yéfefaf, Ngánján Mbérbmber táf yénmormén yéfefaf, a ámb sie korayawét a táitotawét Ngánjánene si.

⁷ Kété mété tamorwén 12 ár.

⁸ Fol nénglawai Ju árfene áumengégh méngot a férféofnar korayau kété nambio ghérare. Yémo taruindau yémafé a yéta taméindau ménát saí efalo tiyátongayénd Ngánján limánéghmén.

⁹ Wénde ámb ár namndayénd tikéf táikér; fá kakenawét efalo yátoghét a marataye yaufti si korayawét Ngánjánene endmén. Féyo yéné yammén Folém efrangoi fá. Yémon engwasroi waitogh árfé téngwaruindawét si méinyotio efghon yétkwén Taranusoene watamegh méngon.

¹⁰ Fá yérsam sómbio yunjéf sian, féyo méinyotio Ju ár a Téndo ár Esia kénjún efe tamorwén náyaráyénd Yurane si.

¹¹ Ngánjánam yéramai Fole wafté sélngwélafé ásáfoghét.

¹² Árém muku o sálame Folém árké tiyánjangai tafayotawét enjne téfnárefaf, táf mer káyátotawét a yaufti mbérbmber kitérmbotawét.

¹³ Ámb Ju ár nuwanoyénd yéta yaufti mbérbmber tawifnawét Yuré Yesuene yétkwénan fá efe yaufti mbérbmberam tawasérmbotau. Ámb árém norayai, “Yesuene yétkwénan, endenemén Folém yaitote, yéndo némdetan, 'Kéntor.’”

¹⁴ Jumén limánégh ghéngén wároggh ár Skefane sefen ambumam yéné ásáfogh tafrotawét.

¹⁵ Ámb efghon yaufti mbérbmberam ewawangoi yéfé, “Yénd mat wém Yesu a yénd mat wém Folenemén, wénde fém efe em?”

¹⁶ Féyo yéné yaufti mbérbmberafé ár néngatnam yéfefaf a ewifnai méinyotio tásmetau. Fá méngota néngenngoyénd firo kérsawét férkafé.

¹⁷ Kété Efesosén njam Ju ár a Téndo árém náyaráyénd yénémamén, fá férfér tamorwén, yémofem tuwetawét Yuré Yesuene yétkwén.

¹⁸ Tárfár efe efalo yátogh ár náyátóyénd afrogh nufngoyénd yéfenjo yaufti wafroghmén.

19 Ámb ár efe kotametawét ghar yémofem tanérsawét yéfenjo ghar buk a tawarotawét maratan. Njam yémofem taftawét árfene bukmén fai kétán narsam tárfár milion kinat.

20 Féyo táf Yurane si marat káyátotau a kamndetau waftafé.

21 Méinyotio yéné yam njam kufrotau soramé, Folém mwiché yaitotam yafoghét Makedonia a Akaya a Jerusalemét. Fol norayai, “Yénandmé yéend so kuwanon kétán Rom.”

22 Féyo yémon ewáfáreméng yáne sómbio wáutárégh ár, Timoti a Erastus, kétán Makedoniat, wénde fá mé témorangérwén Esian.

Kérté Efesos kénjún

23 Yéné efghon Efesos yuwon kérté yéfunayéend Ngánjánene Endmén.

24 Kété témorwén ár yétkwén Demetrios, emo tawafrotau silfé wáwefnogh méngo Artemis mewangoe. Fá efe kásáftotawét yémofem tawinjotawét tárfár mani.

25 Demetriosém eumendai yánjo ásfogh ár a tamndangé, “Fútaréf, káyárange, fém mat em yéndfem tawinjotam tárfár mani yéné ásfoghmén.

26 Fémofem té yinjongi a yáyamngongi ndernáye Folém áfrat yényátote a ámb watameghe tárfár ár elimnde Efesos tesenan a méinyotio Esia yuwomé. Yémon noraye ndené ár wafroghmén ngánján yau em ngánján.

27 Yéné yam siyém áuwéghofnar yém ménamén téfene mani winjogh end so kefongé. Ndenéyameyo ndimbal amaf ngánján Atemisene wáwefnogh méngo so kamndangé fifofnar, endeyot táwefnotat Esia a mband maratan. Áré yau so nemnat ndené amaf ngánján Atemis siyém ngánján.”

28 Njam fá náýarayéend yéné si, fá nékw tamorwén a ke kutnawét ndené siafé, “Ndimbal ngánján amaf siyém Atemis Efesosén.”

29 Ndimbal tesen nufnyai a ke kutnawét ménamén ámbiro mwichayan tamorwén. Áré ewanetangeyayéend

Gayus a Aristakus, Folene arengégh fútaréf kétamé Makedonia yuta, a áré yau tawafarewét kétán áumengégh sifayat.

30 Fol ménde témorwén álighét áumengégh sifayat, wénde waitogh áré yau yéngéumyoyéend kétán álighét.

31 Ámb gafanane ásfogh ár efe tamorwén Folene fútar, si wékeye yénmawatembayéend yau álighét kétán áumengégh sifayat.

32 Á méren kéwérsotawét ménamén fénatayero ke kutnawét. Tárfár ár yau mat tamorwén némamén fá kété tamorwén.

33 Ju áré yéngwáfáretayéend Aleksenda yéfefaf siot. Yémon áré ngángaye ewaunyai métar ekmbohét. Fá ménde témorwén ménát saí tamndangai fá ndené Ju ár yau kérté yéfunayéend.

34 Wénde njam yémofem yáyámngoyéend nde fá témorwén Ju ár, fá kutnawét sómbio efoghféneféne ndené keyafé, “Ndimbal yém Atemis Efesosmén!”

35 Tesenmén gafanane ásfogh árom ekmboi a norayai, “Efesosmén ár, fém mat em ndené Efesos tesen siyém wanjengégh ár ndimbal amaf ngánján Artamisene wáwefnogh méngo a yéné amafoene sáf mbanmban árké néneworyéng njafarta.

36 Efe yau so korayangé fá yau nenui njafarta. Fém métar. Némé yau yafrotati namname.

37 Fémofem yéné ár tánémnjati yéan, yémofem yau yaufi si korayat téfene ngánjánéfaf a yau némndafi oroe tarsat téfene ngánjánene wáwefnogh méngota.

38 Féyo njam Demetrios a yáne ásfogh árfé kérté ewam, mogh siyém sauréghkaf yém a yéna em mogh ár. Féyotaro fá so norayat yéné yammén.

39 Njam kérté mé em, so tanwanangi kétán moghfaf.

40 A féyo mat ayéném yéné, ndené njam sénko ár káyárange némé yéndfem tafrotam sénonjo, yémofem mété yénémndetat ndimbal kérté funaghmén. Yéndfem yéné tafrotam

fifiofnar, féyo némé yénd so norayam njam yénd yénmotat yénémamén.”

⁴¹ Féyo yéné si soramé, yémon ár ewáfárnayéng.

20

Fol tiyotau Makedonia a Grik yuwomé

¹ Njam tesenan sarake nefoi, Fol néngwanoi kétán waitogh árfefaf, a tawawéngsotau yéfe. Féyo fá emndayéng “Yao” a táf néwanoi Makedonia yuwot.

² Fá ngrendau yéné yuwomé, ngorayau tárfár wawéngsogh si árfefaf soramé Fol néngufaryéng Grik yuwot,

³ kété fá yémorangérmén nambio ghérare. Féyo mwiché yaitotam Siria yuwot angoghét ndimbal bouté, wénde fá náyarai ndené ámb Ju áréng yá ngiot mwiché táitotawét. Féyo yémon mwiché yaitotam tunamé angoghét Makedoniamé.

⁴ Sofata Firusene ambum kétándmamén Bereya yumén, Aristakus a Sekundus kétándmamén Tesalonika yumén, Gaius kétándmamén Derbe yumén, Timoti ndenényameyo, Tukikus a Trofimius kétándmamén Esia marat yumén yémafé Folfé tayotau.

⁵ Yéné ár engmormén frondeyo ténmanjetawét yénd Troas tesenan.

⁶ Wénde yénd ndimbal bouté ténngmorwén kétamé Filifi tesenta Minaghofnar flawé téménd soramé. Ámb 5 efogh soramé yénd nufnyayém kété Troas tesenan, ánde yénd yémorangérmén sefen efogh.

Yutikus kérta nanoi Troas tesenan

⁷ Sande efghon yénd yénngmormén mérne ménát féscaf flawé nénet. Folém korayau árfefaf a sian mé téngmorwén kétánotio sémbár néndkéf, ménamén ámb efghon álighét karametawét.

⁸ Yéné méngo kénjún kété kánetawét tárfár kwayaghé ánde yénd káumendawém.

⁹ Kété ámb totér ár yétkwén Yutikus témorangérwén mbormbor sésafneyan, njamandio Fol mé

korayau teke, Yutikus kémégham térametau. Kerkeran, fá kémégh nakmai nambio kitaré satayan kétándmé nénuyai mbandot. Yémofem yékafayénd kéréwén.

¹⁰ Fol néngeworyéng yuwot, néngáwefnoi ngángé efayoi yáfaf. Féyo Folém tamndangé, “Yau mámé mwiché em, fá mé ghérsé yém!”

¹¹ Féyo Fol wéikor néngarmboi tukét, a ténetau féscaf flawé. Fol mé korayau kétánotio akw yéfawéryéng soramé yémo efrangoi.

¹² Áréng totér ár yéngwanayénd méngot a yéfeyot ndimbal áuwéghafé témorwén ménamén kérta nanoi.

Folfé nafángoyénd Efesos sénko árfé

¹³ Fol té norayai ndené yémo so ténfángongai kété Asosén, ménamén fá tiyotau álighe. Féyo fronde yénd néngwanoyém Boutfafa ngérsawém kétán Asos tesenot. Kété yénd ménde ténmormén sái ténfángongayém fá a téngwanangayém bout.

¹⁴ Njam yémon yénfángoyéng Asosén, yéndfem fá yéngwaflayém a néngwanoyém Mitilan tesenot.

¹⁵ Ámb efghon yéndfem yéfrangoyém yéné a néngwanoyém ndimbal bouté kétán Kios tesenot. Yéné efogh soramé wéi néngurtoyém Samos tesenot, sómbio efogh soramé néngufaryém Miletus tesenot.

¹⁶ Fol yau ménde témorwén ménát sái témorangérwén Esia marat yuwon, féyo mwiché yéfaronam yau so kékmbongai Efesosén. Ménamén fá ménde témorwén wékeye ufarghét Jerusalemét wafarogh téménd yétkwén Fentikost

¹⁷ Kétándmé Miletus tesenta, Folém si yatembai kétán Efesos yumén Yesuene mérén sénko áréng álighét yémafé siot.

¹⁸ Njam sénko ár nufaryénd, Fol norayai yéfefaf, “Fém mat em ndernáye yénd kásáfotan féfe kénjún kétándmayo frondefifi efghon yénd njam nufaryén Esia marat yuwon.

¹⁹ Yénd kásáfotan ndimbal yuwan mwichaye a yengamafé. Yénd

tékrátan kawamarotan ménamén Ju áré m ngiot kwérametawét.

²⁰ Fém mat em ndené yénd yau férfér kwém si waitoghét árkéméné féfe wáutárg hafé tém wénde tawatametawén fém marataye méinyotio méngomé.

²¹ Yéndon táitotawén si yéfe Ju ár a Grikmén áré m ménát fá so nawengotat yaufita Ngánjánéfaf a efalo so yiyátotat téfene Yuré Yesu.

²² “Sénonjo Ngánján Mbérmbéroene sian, yénd so kuwanon Jerusalemét, mat yau wém némé yam so nufrote kété tafaf.

²³ Wénde yénd yénaro mat wém méinyotio tesenan Ngánján Mbérmbéram waufröte ndené Jerusalemén áré m so kwényawangí yénd kwéfk wéfk méngon a yénd so tékratan kwékmangi.

²⁴ Wénde tane fífe ghérsé siyém fífiöfnar yém, wénde yéné fífiyafé tafaf yém: ndené yéndo so tífön wérse Yuré Yesum árké waramai, mer si waitogh ásfá foghét Ngánjánene ngárámmén

²⁵ “Yénd mat wém féfefafmé té karendan Ngánján limánéghmén si táitotan. Wénde sénonjo yénd mat wém ndené fémo fem yau so wéikör kwínjongi.

²⁶ Yénémamén sénonjo yénd sotafé si norayan. Njam fém ámb kér ném Yesu efalo yátoghofnar, fémo fem yau so kwéfayongi yénd yénémamén.

²⁷ Yénd yau férfér kwém méinyotio Ngánjánene ménde waitoghét féfefaf.

²⁸ Fém kor nawarawenati fémyo a méinyotio Yesuene mérén árké Ngánján Mbérmbéram té ewaferyéng ár wanjengét. Ngánjánene Yesuene mérén wanjengégh ár aem, yémon yánjo férke té yénmanai.

²⁹ Yénd ndené mat wém, yénd njam kuwanon munjan ághé so kufarngi féfene kénjúnyo a yau so ewarawenat wénde so esmetat krot.

³⁰ Yénémamén féfenjo mérén kénjúmén ár so kénokayongi a elimndat efalo yátogh ár ménát so ewaitotat yéfene unyégh watamegh.

³¹ Aya kor fém nawarawenati! Té nawafarotati ndené nambio yunjéf yéndon tawawéngsotawén ekmboghofnar fém ámbiroámbiroe yengamafé méinyotio efogh a sémbár.

³² “Yénémamén sénonjo yéndon ewatetan fém kétán Ngánjánéfaf a kétán ngáram sífaf, árké siam fém so ewanote a efrende méinyotio efe té efaloi yandio.

³³ Yéndon yau féfene sáláme o mani mwithaye takwnan tayot.

³⁴ Fém méinyo mat em ndené yénd tanjo ngángaye kásáfotawén tanjo sálámet a maniot a ndenýameyo tane fútarat.

³⁵ Yéné ende yéndo té tawauyafotan ndernáye fém so emor. Fém so násáfotati táikrataye ménát yauyau ár so ewáutánati, so nawafarotam Yuré Yesuene si fá árké korayau: ‘Ramégh ároene áuwégham yáinde yáne áuwégh emo rokar tanangé.”

³⁶ Njam Folém si ewifoi, fá méinyotio budme neitaménd Ngánjánafé orayéghét.

³⁷ Féyo táf yémofem yengamafé yambnayénd a Fol té snetawét.

³⁸ Fá áuwéghofnar tamorwén ménamén Fol árké norayai ndené ámb káye tane sáf yau so kor yéfandati. Féyo yémofem engémnjoyénd ndimbal boutfaf.

21

Fol nuwanoi Jerusalemét

¹ Yéndfem yao si engwaramayém yéfeyot, yéné soramé yénd boutan nénguflayém a tényotau kétán Kos férot. Ámb efghon yénd nénguflayém kétán Rodas férot a kétá ndmé kétán Fatara yuwot.

² Yéndfem ndimbal bout yinjoyém kéférmetau kétán Fonisia yuwot, wéi nénguflayém ténnngmorwén.

³ Soramé Saifrus yu yéngwinjoyém, yéngwaindayém náikáita kétán Siria yuwot. Yénd nurtoyém Taire yuwon, kété áré m turtotawét rokar ndimbal boutta.

⁴ Yesuene waitogh ár ewinjoyém kété, yémafé yénmorangérmén sefen

efogh. Ngánján Mbérbmber waftayan yémofem yémndayénd Fol yau álighét kétán Jerusalemét.

⁵ Efogh njam nawerai frangoghét, yéndfem yéfrangoyém a néngwanoyém boutfaf mérne méinyotio waitogh ár a yéfene amaf a ambumtértér tesenta. Kété arakaf téndon yénd budme niayém Ngánjánafé korayawém.

⁶ Yao si soramé norayayénd yéfendio, yénd nénguflayém ndimbal boutan, a fá nénangoyénd méngot.

⁷ Yéné soramé yéndfem áligh yéngwasamngoyém kétándmé Taireta a néngamghayém Tolemais tesen. Kété yénd áuwéghafé nawinjoyém fútarafé kété yénmorangérmén ámbiro efogh.

⁸ Ámb efghon yénd néngufaryém Kaisaria tesen a yénmorangérmén Filifene méngon. Yéné Filif siyém si waitogh ár a ámb sefenmén efe yékafayénd ménát kwiré amafat wáutarághét.

⁹ Yáne awerghofnar mérés tamorwén fo emofem Ngánjánene si táitotawét.

¹⁰ Yénd kété yénmorangérmén tárfár efogh, Ngánjánene mat yátogh ár yétkwén Agabus yénmormén kétándmé Judiata.

¹¹ Téfefaf nénaflai, yémon tékafangé Folene beles. Féyo yémo yánjo ngángé a káfak eumbai yéné síafé, "Ngánján Mbérbmber norayai, 'Yéné ende Jerusalemén Ju áré m so yum-betat yéné beles yuré a so téramangi Téndo árfene ngángat.'"

¹² Yénd njam náyárayém yéné si, yénd a ámb ár norayayém Fol, "Fém yau so niota Jerusalemét."

¹³ Féyo Folém yénmawangoi, "Némamén fém ye nendati tane tikéf karéfkáf yafrotati? Yénd wém afrengéghkáf umbghét a kérot Jerusalemén Yuré Yesuene yétkwénót."

¹⁴ Yéndfem ndernáye ende yau so áfrat kényátongém, féyo yénd nékmboyém a norayayém, "Yurane méndero so nufrote."

¹⁵ Yéné soramé, yénd nafrendamém a néngwanoyém Jerusalemét.

¹⁶ Ámb waitogh ár kétamamén Kaisaria yénngmaitoyénd a yénngémnjoyénd kétán Nasonene méngot ánde yénd so ténmorangérwén kété. Fá témorwén Saifrusmén ár a ámb fronde waitogh ár.

Fol nufaryéng Jerusalemét

¹⁷ Njam yénd néngufaryém Jerusalemét, efalo yátogh áré m yénmumyoyénd yénd áuwéghafé.

¹⁸ Ámb efghon Fol a ámb ár néngaflayém kétán Jemsefaf, méinyotio sénko ár kété tamorwén.

¹⁹ Folém áuwégh si ewaramai a tawaufrotau méinyotio yam némé Ngánjánam tafrotau Téndo árfefaf yáne ásfaghan.

²⁰ Yémofem njam káyáretawét yéné si, yémofem Ngánján tuwetawét. Féyo yémofem korayangi Folefaf, "Fútar, téfanda nderé tárfár 1,000 Ju áré m efalo yiyátoyénd, yémofem méinyotio sote mé táitotawét ná k."

²¹ Yéné Ju ár té náyárange fémon némé taitote Ju árfefaf efe tamorangérwén Téndo árfefafmé. Fá ndené kemnawét fémo kar tamndetau, 'Fém yau táf náyáretati Mosesene nákfaf ndenayu. Fémo fém yau táf ghéngan enfetati féfene ambumtértér. Fém yau so emor ndené ende Ju ár kés emor.'

²² Némé yéndfem so yafrotam? Fá so káyárange ndené fém té kéném.

²³ Féyo tafrota némé yéndfem né mndetam. Yéna em yéndfé fo Ju efalo yátogh ár emofem unyéghofnar si norayayénd Ngánjánafaf.

²⁴ Tangémnjongi yéné ár wáwefnogh méngot, so ngufnyangi yéfenjo wányányégh témé ndfáf a so fai nufrotat ghéngén raméghmén. Yéné soramé yémofem so yéfenjo sénko séf ewérnat. Féyo méinyotio ár mat so em kété siyém efalo si yau yényau afrogh sian fenemén, wénde fém fémyo némor ndernáye ná k noraye.

²⁵ Ndenaye téndo efalo yátogh ár fenemén, yéndfem téfarotam yéfe

téfene mwighe ndené yémofem yau taf enetat mewang njamke, a férék, a férék eréghofnar wérár, ndenýameyo téndo wal.”

²⁶ Ámb efghon Foléf engmormén ámb árfé a yémofem yafrotaménd yéné téméndmén yam ndernáye témorwén wányányéghmén. Yéné soramé, fá néngwanoi wáwefnogh méngo sifayat a tamndetau ghéngén wároggh ár, “Kétán árké efghot so em sái kénamndangi njúnnjúnofnar yam so kefongé, yéndfem so enérsam ghéngén yénat.”

Fol yerayénd

²⁷ Njam sefen efogh awaingétro tamorwén, ámb Ju ár kétándmé enmormén Esia marat yuta Fol yinjoyénd wáwefnogh méngo sifayan. Fá nékwafé naindaménd ár méréen eumendayénd a Fol yerayénd.

²⁸ A fá korayawét ndené, “Israil ár, ténmáutánangi! Yéné ár fiyém emo ewatamete méinyotio ár méinyotio yuwomé téfene ár ewasémbote a téfene nák a yéné wáwefnogh méngo. Yémon enwasroi Grikmén ár wáwefnogh méngot a taghnawét yéné njúnnjúnofnar sifayé.”

²⁹ Méné téfnan fá norayayénd ndené ende ménamén yémofem té ewinjeyayénd Téndo ár Trofimius Efesosmén Folfé tesenan a fá nemnayénd ndené Folém ténémnje wáwefnogh méngot.

³⁰ Méinyotio tesen ár néngenngoyénd wéla end kafemé. Kété Fol yerayénd, yémofem téngroghawét kétándmé wáwefnogh méngota. Tekofnaye wáwefnogh méngo sésafne emnayénd.

³¹ Yémofem ngiot yafngoyénd Fol njam Rom fiyaré ndimbal sénko árom náyarai ndené méinyotio Jerusalem tesen sarakeyan témorwén.

³² Yémon taf fété ámb fiyaré sénko ár a fiyaré ewerai a néngenngoyénd kétán ár mérnafefaf. Njam ngi téfnaram yinjoyénd fiyaré ndimbal sénko ár a yáne fiyaré, fá nékmboyénd Fole ngita.

³³ Fiyaré ndimbal sénko ár nénaflai a yerai Fol a ewáfáretai umbghét ménaye sómbio seine. Féyo fá namotai, “Efe fá yém a némé yémo tafrote?”

³⁴ Ámb yéné méréen kénjún kutnawét, yémo tafrotau yéné yam a ámb fénatayam tafrote. Wénde ménamén fá ménjtaye kutnawét minde ke, fiyaré ndimbal sénko árem efalo si yau yékafai. Féyo yémo emndai, “Téngémnjongi yéné ár kétán fiyarafene sifayat!”

³⁵ Njam Fol raté kaka namndai, ár méréen minde nékwafé nafghetaménd. Yénéamén fiyaram yuyoyénd ménát yambayénd.

³⁶ Ár méréen efe kuwaitotawét ménjtaye mé kutnawét, “Téngésmangi! Téngésmangi!”

Fol korayau ár mérnafefaf

³⁷ Njam Fol ménjághétro témorwén kétán fiyarafene sifayat, yémo témotangé fiyaré ndimbal sénko ár, “Féyotaro yénd so korayangén ámb si fefaf?”

Fiyarafene ndimbal sénko árom yémotai Fol, “O, fém mat ném Grik si?”

³⁸ Fém yéné ném Ijifmén ár emo yérnyai awifarégh nambétio elimai 4,000 fiyaré kétán fanfne sifayat?”

³⁹ Folém yawangoi, “Yau, yénd yau! yénd swém Ju ár, kété náráftamén Tarsus tesenan, árké yém mer marataye matkaf tesen Silisia kénjún. Féyotaro yénd so kwumyo yéné árfefaf siot.”

⁴⁰ Fiyaré ndimbal sénko árom yumyoi siyot, Fol nokayoi ratayan a ekmbói ár. Fá njam métar náyatoyénd, fá korayangé yéfefaf Ibru sie.

22

¹ “Fútaréf a afaf, kénáyárange tane awamarogh sifaf.”

² Njam yémofem yiyárayénd Fol korayau Ibru sie, fá métar namndayénd.

Féyo Folém korayangé,

³ “Yénd swém Ju ár, náráftamén Tarsus tesenan Silisia yuwon, wénde nanotamén Jerusalemén. Wémormén

watametaménd afafe náke a Gamaliel siyém tane watamegh ár. Yénd ménde kwémorwén sái tiyáretawén Ngánján merkéráye ndené méinyotio fémo fem sewafrotati sénonjo.

⁴ Yéndon tásmetawén ár kéroto efe kuwaitotawét yéné Endén, taweretawén ár a amaf a tangwitawén kwéfkwéf méngot.

⁵ Ghéngén wároggh sénko téfnár a méinyotio Ju sénko árfene áumengégh téfnám so nafrotat yéné simén efalo yém. Yémofem kwaramangayénd férén Ju árfefaf Damaskos kénjún. Féyo yénd kwéngmorwén kétán yéné ár tánémnjawén ndené fété kwéfkwéf méngo ásfogh ár kétán Jerusalemét kértayan kémghét.

⁶ “Ámb efogh sotan, njam kaka yéngyátayén Damaskos, séngwéle njafarmén ndimbal kwayaghayam wélálái yénd.

⁷ Yénd nuyáyén mbandot a náýarayén kém a norayai tafaf ndené, 'Sol! Sol! Fémo némamén yénd wésmete?'

⁸ “Yénd namotayén, 'Fém efe ném, Yuré?'

“Yémon ta wawangoi, 'Yénd wém Yesu Najaretmén. Fémo wésmete.'

⁹ Tane mérnám yinjoyénd kwayaghé, wénde yémofem yau yáyámngoyénd yáne kém efe korayau tafaf.

¹⁰ “Yéndon yémotayén, 'Némé so yéndon yafrotan, Yuré?'

“Yuram kwémndetau, 'Kokai, kuwano kétán Damaskosét. Kété árem so kémaufrogghé méinyotio fene ásfogh némé so yém.'

¹¹ Tane mérnám kwémnjawét Damaskos kénjút, ménamén ndimbal kwayaghayam ghékéfkwéf wiyátoi.

¹² “Ár yétkwén Ananias yénmormén ta fandaghét. Fá témorwén Ngánján wáwefnogh ár a ndimbal kéréye tutémndawét Ju árem efe méinyotio kété tamorangérwén.

¹³ Fá nokayoi ta kaka korayangé, 'Fútar Sol, kéreta!' Táf fété néretayén yinjoyén Ananias.

¹⁴ “Féyo Ananias norayai, 'Téfe ákifene Ngánjánám némafer fém ménát yáne mwigghé mat fém so ném a ménát so tinjo mbarkánd ár a náýáreta si yáne mbírbírita.

¹⁵ Fém so ném yáne fandagh ár méinyotio árfefaf némé té téfandau a káyáretau.

¹⁶ Sénonjo némat fém nawanjete? Kokai, so némálitotat a Ngánján so tawalindangé fene yaufi táf njam Ngánjánafé oraighan ném Kerisoene yétkwénan.'

¹⁷ “Yéné soramé yénd néngangoyén Jerusalemét a Ngánjánafé koraiwém wáwefnogh méngon. Yéndon yinjoyén ghékéfkwéf waingégh yam

¹⁸ a Yuram kwémndetau, 'Wékeye kuwano Jerusalem téfrango ménamén yémofem yau so tumyongi fene afrogh si tanemén.'

¹⁹ “Yéndon yawangoyén, 'Yuré, yéné ár mat em tanemén ndené yénd kwiotaufé tárfár Ju árfene áumengégh méngomé. Yéndon taweretawén kwéfkwéf méngot élaughét a tásmetawén ár emofem efalo kényátotawét fém.

²⁰ Njam árem yésmetaménd Stifen ménamén fá korayau árfefaf fenemén, yénd kété kwakayongérwén a ámbiro tikéfan ténmorwén yémáfé. Yéndo tawanjetawén yéfe sálame emofem tésmetawét kérot Stifen.'

²¹ “Féyo Yuré norayai tafaf, 'Kuwano, yéndon so némáfáretan fém nayu yuwot kétán Téndo árfefaf.'"

Fol naufaryéng yénd swém Rommén ár

²² Ár mérnám kor merkéráye káyáretawét Folefaf kétánotio njam fá norayai téndo árfenemén. Yémofem kém euyoyénd nékwán a kutnawét, “Yéné ár titérbonggi yéné yuta! Fá yau féyotaro yém mé ghérsé sái yém!"

²³ Fá ke kutnawét a tafnendawét yéfenjo sálame a ngwérméng tétnendawét tukét.

²⁴ Fiyaré ndimbal sénko árem yánjo ár ewáfáretai Fole wasroghét kétán fiyarafene sifayat. Yémon emndai yánjo ár Fole ngiot. Yéné ende fá

ménde témorwén yáne árém so tinjon-gayénd némamén ár mérén kutnawét Folefaf.

²⁵ Njam fiyaram ngiot yafngoyénd, yémon yémndai fiyaré sénko ár, “Yufi yém Rommén ár ngiot endene yaufi yau yinjongi!”

²⁶ Njam fiyaré sénko ár náyarai yéné si, fá naflai kétán fiyaré ndimbal sénko ároefaf a yémndai, “Yau yafrota yéné yam yéné árofefaf. Yéné ár siyém Rommén ár.”

²⁷ Fiyaré ndimbal sénko ár néngaflai Folefaf a yémotai, “Kwaufrota, fém fété ném Rommén ár?”

Folém yawangoi, “A, yénd fété wém.”

²⁸ Féyo fiyaré ndimbal sénko ár norayai, “Yéndo ndimbal mani té ekman so kamndangé Rommén ár.”

Folém yawangoi, “Wénde yénd náráftamén Rommén árot.”

²⁹ Fiyaré efe ngiot a ámoghétro femormén Folefaf, táf fété yau yafrotaménd. Fiyaré ndimbal sénko ár férféram yifoi, ménamén yémon emndai yánjo ár Fole umbghét, wénde Fol témorwén Rommén ár.

Fol yakai Ju sénko árfene áumengégh sáfrére

³⁰ Ámb efghon, fiyaré ndimbal sénko árom téronjau téfén némamén Fol tékarotawét Ju árém. Féyo ámb efghon fiyaré ndimbal sénko árom Folene sein yaferyéng. Fá wéi emndai limánégh ghéngén wároggh ár a méinyotio Ju sénko ár áumengéghét. Yémon yéngémnjoi Fol a Ju sénko árfene sáfrére nokayoi.

23

¹ Fol néngretai mbarkánde kétán Ju sénko árfene áumengéghfaf a norayai, “Tane fútaréf, yéndon tafrotan tanjo ásáfogh Ngánjáne sénonjo méinyotio mer mwighaye.”

² Féyo Ananias limánégh ghéngén wároggh árom ewáfáretai ár efe kaka tawakayongérwén Folefaf mbírbíran ngiot.

³ Féyo Fol norayai yáfaf, “Ngánjánam so kéntarmangé, fém

farun nérete mer wénde kénjún yau! Fém yéné nénámno ta moghét Mosesene nákafe, wénde fémon yéráfne nák yénaye yénd swésmetati.”

⁴ Efe tawakayongérwén Fole kaka norayayénd, “Fémon yasalite Ngánjánene limánégh ghéngén wároggh ár!”

⁵ Folém ewawangoi, “Fútaréf, yénd yau mat kwémorwén ndené fá siyém limánégh ghéngén wároggh ár. Ménamén si ndené yékai, 'Yaufi si yau norayati féfenjo limánégh ároefaf.’”

⁶ Fol mat náyátoi ndené ámb ár tamorwén Saduki ár a ámb Farasi ár, fá néngutnayéng ár ménafeaf, “Tane fútaréf, yénd swém Farasi ár, Farasi árfene ámbum. Yénd wakayong ufoghamé ménamén tane méghmégh kéta anoghmén.”

⁷ Njam fá norayai yéné si, Farasi ár a Saduki ár nafaloyénd a éwigh yérnyayénd.

⁸ Ménamén Saduki ár korayawét ndené kér ár yau so nanotat ghérsat, yémofem efalo yau tiyátotawét ndené njafar si résagh ár a mbérbér kété em. Wénde Farasi árém efalo tiyátotawét méinyotio yéné yam.

⁹ Yénémamén kété témorwén ndimbal sarake, ámb nák watamegh ár efe tamorwén Farasi ár tawakayongérwén éwigh nufngoyénd, yémofem norayayénd, “Yéndfem yau yinjongém yéné ároene yaufi, némé mbérbér o njafar si résagh ár korayat yáfaf?”

¹⁰ Yéné éwigh minde tukén namndai, yénémamén fiyarafene ndimbal sénko ár férféram yifoi ménamén Fol mété téftérnawét árém. Yémon ewáfáretai fiyaré yéngwanayénd Fol yéfenemén wékeye kétán fiyarafene sifayat.

¹¹ Yéné sémbáran Yuré nokayoi kaka Folefaf a yémndai, “Férfer yau ném! Ndené fété kés noraye tanemén Jerusalem kénjún, ndeneyameyo tanemén so wéi nafrote kété Romén.”

Yémofem mwighé téfaronawét Fole ngiot

12 Ámb akwan ámb Ju ár náumendayénd a unyégghofnar si norayayénd, “Njamke a nu yau so enetam kétánotio Fol kor yésmetam krotio.”

13 Kété tamorwén tárfáryo 40 Ju ár tambén emofem mwiché téfaronawét mérne.

14 Fá néngaflayénd limánégghéngén wároggh árfefaf a norayayénd, “Yéndfem unyégghofnar si norayam ndené yau so mé enetam kétánotio Fol kor yésmetam krotio.”

15 Fém a áumengégh ár tangém kétán fiyaré ndimbal sénko ároefaf a taunyangi ndené ménde yéném kor ronjaghét matot Folenemén. Tamnendangi fá a ténmasrongi fene sáfrére moghét. Yénd yéna so nawanjetam end néndkéfan Fole ngiot.”

16 Wénde njam Fole yánjafam náyarai ndernáye Ju ár mwiché kémnawét yá ngiot, fá táf néngaflai fiyarafene sifayat a Fole yaufroi.

17 Féyo Folém yémotai ámb fiyaré sénko ár a témndangé, “Téngwasro yéné totér ár kétán fiyaré ndimbal sénko ároefaf, ménamén yáfaf ámb si em yá waufroghét.”

18 Féyo yémo yéngémnjoi fiyaré ndimbal sénko ároefaf.

Fiyaré sénko árom témotangé, “Fol, kwéfkwéf méngo árom wémnde. Fá ténmasro yéné totér ambum fefaf, ménamén yáfaf ámb si em fe sái kémaufrongé.”

19 Fiyaré ndimbal sénko árom yéngwasroi totér ár téndot ménát ár yau so káyarangayénd a témotangé, “Fene ménde némé yém kwaitfro?”

20 Yémon korayangé, “Ámb Ju árém mwiché téfaronat ménát fém sái kénmotangi Fole wasroghét Ju sénko árfene áumengégh sifayat kaitau. Fá ménde em kor sái tawinjongi mbarkánd si yánemén, wénde fá so nuindat.

21 Yau yafrota némat fá namotangi wafroghét, ménamén tárfáryo 40 ártá nawanjetat Fole ngiot. Yémofem unyégghofnar si norayayénd yau

njamke a nu néné kétánotio Fol yésmetat. Sénonjo fá nawanjetat fene uwangogh siotro.”

22 Fiyaré ndimbal sénko árom yémndai totér ár, “Yau taufro ende ndené fémo té waufro yéné ta.” Féyo yémo yéngwatembai totér ár.

Fiyaré sénko árom yáfáretam Fol kétán Kaisariat

23 Yémon emotangeyayai yánjo sómbio fiyaré sénko ár a emndeyai, “Takafend 200 fiyaré, 70 os wérse ár a 200 námb táikér ár so kuwanongi Kaisariat 9 aklok sénonjo sémbár.

24 Ámb os taramend Fole ménát fá merro so néngérse gafana Felikse-faf.”

25 Yémo yéné férén yéfarotam ndené,

26 Klaudius Lisias,

Kétán fene utmanégh yétkwén Gafana Feliks,

Áuwégh yém.

27 Yéné ár yerayénd Ju árém a yémofem ngiot térametawét, wénde yénd tanjo fiyaré mérnafé wénmormén wanjarghét, ménamén yénd mat namndayén ndené fá témorwén Rommén ár.

28 Yénd ménde kwémorwén matot némamén yémofem tánangotawét, yénémamén yéndon yéngwasroyén yéfene sénko árfene áumengégh sifayat.

29 Yéndon yinjon yéné wátaranégh siyém moghan so yém yéfene nákan, wénde kété ámb téfén yau témorwén yáfaf árkémamén krot so yém o kwéfkwéf méngon tényawangi.

30 Njam yénd mat wiyátayénd yéfene wátaranéghmén krot yéné ároenemén, yéndon táf fété yéngwáfáretayén fefaf.

31 Fiyaram yéfenjo si ewaitoyénd. Yémofem yéngwasroyénd Fol sémbáran a yéngémnjoyénd Antifatris yuwot.

32 Ámb efghon ámb fiyaré nénangotaménd Jerusalemét fiyarafene sifayat, wénde os wérse ár mé tangmorwén Folfé.

³³ Njam fá nufaryénd Kaisariat, yémofem yaramayénd férén Gafana Felikse, a yafnamoyénd Fol yáfaf.

³⁴ Gafanam férén yaftam a yémotai árké yumén fá témorwén. Njam fá mat náyátoi ndené Silisiamén témorwén,

³⁵ yémon yémndai, “Yénd so náyáretan fene kérté njam fene wátaranégh ár kufarngi.” Féyo yémon ewáfáretai fiyaré Fole wanjengét warsagh ár Erodene méngon.

24

Folene ufogh Feliksene sáfrére

¹ Faif efogh soramé limánégh ghéngén wároggh ár Ananias néwanoi Kaisariat yémafé ámb sénko árfé a néndkéf ár Tétulus, yémofem yénérsaménd yéfenjo áwátaranégh Folenemén gafanafaf.

² Njam Fol yanmoyénd kénjút, Tétulusém yáne áwátaranégh yéramai Feliksefaf. Fá norayai, “Fémo té yénmaramai tombé yu krufráte, a fene mwiché té yénérsam mer téfene yuwot.

³ Utmanéghafé Feliks, méinyotio yéné yammén yéndfem kánjo némarametam mindefifi yénémamén feyot.

⁴ Wénde yénd yau ménde wém yongnayafé sái kényátongén fém, yéndo némamnendan fémo so kwumyo sénonjo siot.

⁵ “Yéndfem té yinjongém yéné ár ndené kérté wafrogh ár yém, kérté té tawafrote Ju árfefaf méinyotio yuwon. Fá siyém yéné mérénmén sénko ár yémndetat Najaretmén ár,

⁶ wéi téfé yafngoi wasérmbogh wáwefnogh méngo, féyo yéndfem yer-ayém fá.

⁷ Wénde fiyaré ndimbal sénko ár Lisias yénmormén a yéngwasroi fá téfé tambén minde waftafé.

⁸ Fémon so tinjo efalo si téfene wátaranéghmén ménaye fémonyo sái yafénmeta fá.”

⁹ Ámb Ju ár nufnyayénd wátaranégh kénjút, fá norayayénd ndené

méinyotio yam Tétulusém árké no-yarai efalo yém.

Fol nawamarote fáyo

¹⁰ Njam Gafanam yéméindai fá siot, Folém yawangoi, “Yénd mat wém yéné yunjéf tárfár fém té kéném mwiché farorégh ár yéné ndimbal yuwot, féyo yéndon áuwéghafé tanjo awamarogh yafrotan fene sáfrére.

¹¹ Fémon so wékeye tayamngo ndené 12 efogh soramé yénd nufaryén Jerusalemét wáwefnoghét.

¹² Tane wátaranégh árem yau winjoyénd yénd éwighan ámb árofé wáwefnogh méngon, yau taméindan awifaréghét ár mérén Ju árfene áumengégh méngomé o árkamé ámb yau ndimbal tesenan.

¹³ Fá féyotarofnar em yátoghét safén fefaf yéné yammén árkémamén yénd watarnat.

¹⁴ “Wénde ámb si kafe némé fá norayat siyém efalo, árké yém ndené yéndon yáwefnotan tane ákifene Ngánjáne ndené fété End waitogh ár. Fá norayat yémofem wáwefnogh yafrotat efalo Ju árfene ende, wénde fá norayat yéndo wáwefnogh yafrotan fénaté efalo yátoghe. Wénde yéndon efalo eyátotan méinyotio némé ekai nákan a némé efarotaménd Ngánjánene mat yátogh árem.

¹⁵ Tafaf yém ndené méghméghyo Ngánján kénjún yéné árfefaf kés em, kété so anogh yém mbarkánd árfefaf a yaufi árfefaf.

¹⁶ Yénémamén yénd so nufotan túmén ménát tane emarégh kwayaghé so yém Ngánjánrére a árfefaf.

¹⁷ “Tárfár yunjéf yukér soramé, yénd wénmormén Jerusalemét engérsamén tane árfene mani yauyau áret a ghéngén ramghét.

¹⁸ Tane wátaranégh árem winjoyénd yénd wáwefnogh méngon njamandio yénd kwémorwén wányányégh wifogh tárfáran. Kété yau ár mérén tamorwén yéndfé, yau ámb usérmbogh.

¹⁹ Wénde kété ámb Ju ár tamorwén kétamamén Esia yumén. Táf yéfene

njam ewam áwátaranégh tafaf, fá fiya tanmorwén yéna fene sáfrére a tanérsawét wátaranégh.

²⁰ Tamotangi yéné ár yéna, yémofem so tawaufrongi ndené mámáfi yau yinjoyénd njam yémofem wéngwanayénd moghfaf Ju sénko árfene áumengégh kénjút.

²¹ Ámbiro yaman yénd nutnayén njam yénd kwakayongérwén yéfene sáfan: 'Yénd ufoghan wém féfene sáfan sénonjo ménamén tane efalo yátogh yém árfene anoghmén kértal!'

²² Feliks mer mat náyátoi Yesuene Endmén, féyo njam náyárai yéné sioene fifi, yékmbói mogh a yémndai, "Njam fiyaré ndimbal sénko ár Lisias kénaflangé, yéndon so mwighe yéfaronan fene awataranéghmén."

²³ Yémon yáfáretam fiyaré sénko ár Fole wanjengét wénde yaramai ámb enagh a yumyoi yáne fútaram so tawarametawét yáne méndefé rokar.

²⁴ Táfár efogh soramé Felikséf enérmén yánjo amaf Drusila, efe témorwén Jumén amaf. Yémo yáfáretam yánjo ásáfogh ár Fole wasroghét. Fá ménde tamorwén sái káyáretawét Folefaf árfene ndimbal mwighamén Keriso Yesuene kénjún.

²⁵ Fol korayawéng mbarkánd ghérsamén, fémyo awaraweréghmén a mogh efoghtaumén árkéméné yéném, Feliks férfér témorwén a norayai, "Féyo tém sénonjoyot. Fém téu kuwano. Efogh njam wam yéndon so kéngmotangén ménát sái néném tafaf wéikor."

²⁶ Yéné efghonyo fá témorwén emarghan ndené Folém so mani taramangai, féyo fá túmén yémafé kafángowét a koraiwét yémafé.

²⁷ Sómbio yunjéf soramé, For-sius Festus nosoi Gafana Feliksene sifayan. Wénde ménamén Feliks ménde témorwén Ju árfene ménde sái tawawafrotau, yémo yéfrangoi Fol kwéfkwéf méngon.

¹ Festus namndai gafana, nambio efogh soramé fá nuwanoi Kaisariata kétán Jerusalem.

² Jerusalem kénjún, limánégh ghéngén wárogh ár a Ju árfene sénko ár nufaryénd yáne sáfrére a yéramayénd wátaranégh si Folen-emén.

³ Yémofem yamnendayénd Festus yéfene méndeyot Fole wasarghét Jerusalemét, ménamén fá káfrendawét yá ngiot endén.

⁴ Festusém ewawangoi, "Fol siyém té yangongi kwéfkwéf méngo ár yém Kaisarian, a yéndio so wéngém tekof-naye.

⁵ So ámb féfene limánégh árfé yénngém yéndfé, a njam yéné árom némndafi mámáfi yafrota, yémofem so wátaranéghan tékmangi fá."

⁶ 8 o 10 efogh ámnjogh soramé yémafé, Festus néwanoi Kaisariat. A ámb efghon yémon yanmoi mogh a emndai Fol sái ténémnjongayénd yáfaf.

⁷ Njam Fol nélawai kénjút, Ju ár efe enmormén kétándmé Jerusalemta yarendayénd fá. Yémofem enérsaménd yáfaf táfár kwérnarafé wátaranégh si, wénde fá féyotarofnar emormén yátoghét yéfene wátaranéghan.

⁸ Féyo Fol fáyo nawamarotai, "Yéndon yau ámb mámáfi tafrotan kétán Ju árfene nákfaf o wáwefnogh méngofaf o Rom tuk warsagh ár Kaisarefaf."

⁹ Festus ménde témorwén Ju ár sái áuwéghét taméindau, Folefaf norayai, "Fém ménde té ném álighét Jerusalemét a sái némakai tane sáfrére yéné wátaranéghan?"

¹⁰ Folém yawangoi, "Yénd sénonjo wakai Rom tuk warsagh ár Kaisarene mogh sáfrére, árké yém mbarkánd sifayé tayot moghét. Fém fémyo mer mat em ndené yéndo ámb yau mámáfi tafrotan Ju árfefaf.

¹¹ Wénde yéndon njam té tafrotan mámáfi, féyo moghan yénd so wésmetat kérotio, yénd yau nawatnan kénjút. Wénde njam fá nuindat

25

Festus káyáretau Folene áwátaranégh kénjút.

moghan féyo emo yau so kwengongé yénd kétán yéné árfefaf ménát sái wésmetat kérotio. Yénd mé nawatar-nan Rom tuk warsagh ár Kaisar sái náyáreta tane mogh!"

¹² Festus yánjo árfé korayawét, yéné soramé fá norayai Folefaf, "Fém té norayai, 'Kaisarém so náyárete tane mogh.' Yénémaménnde, fém so kuwano Rom tuk warsagh ár Kaisarefaf!"

Festusém yaufroí warsagh ár Agrifai Folenemén

¹³ Nambio efogh soramé warsagh ár Agrifa a Bernisa nufareyayénd Kaisariat. Fá enémén ménát sái tumyeyayénd Festus.

¹⁴ Njam fá emorarmén tárfár efogh kété, Festusfem taruinwét Agrifafé Ju árfene wáaranéghmén Folefaf. Fá norayai, "Ár yéna yém kwéfkwéf méngo ár efe Feliksém yéngéfrango.

¹⁵ Njam yénd wéngmormén Jerusalemét, limánégh ghéngén wárogh ár a Ju árfene sénko áré enérsaménd wáaranégh a wémotayénd ménát Fol sái kértayan tékmangayén.

¹⁶ "Yéndon ewawangoyén, 'Fém ndené norayati yéné árom té tafrote mámáfi yam. Fá fronde so kokayongé féfene sáfrére efe nawatarnat yáfaf. Féyo yémon so tawawangongé féfe, féyo yéndo so táf moghan tákman efe yém mbarkánd. Yéné fiyém téfene Rom nák.'

¹⁷ Njam yáne wánangogh ár yénmormén yéna, yéndon yau yalayén yéné kérté. Wénde yénd náumendayém moghét ámb efghon a emndayén yéné ár yénmasroyénd kénjút.

¹⁸ Yáne wánangogh ár nokayoyénd a norayayénd. Yénd kemnan ndené fá so norayat ndené Folém té ámb minde mámáfi yam tafrote. Wénde fá yau yéné si norayayénd.

¹⁹ Wéndende, fá yémafé kéwitawét Folfé ménamén némé Ju áré tawatametawét Ngánjánenemén. Fá kéwitawét yánemén efe kér té

yémormén Yesu. Wénde Fol ndené korayau fá ghérsé mé yém.

²⁰ Yénd yau mat wém ndernáye so tawafénmetawén yéné áwáaranégh. Féyo yéndon yémotayén fá, 'Fém té ménde ném ménát álighét Jerusalemét a némakai kété ufoghan yéné wáaranéghan.'

²¹ Wénde Folém wawangoi ta, 'Yau, yénd ménde wém Kaisarém sái náyáreta tane si.' Yénayan yénd norayayén tane fiyarafaf, 'Ménát Fol sái tumbetau yéna kétánotio yéndon téngwatemban Kaisarefaf.'

²² Féyo Agrifa norayai Festusefaf, "Yéndon so yiyáretan fá némé si njam noraya."

Yémon yawangoi, "Káye fémo so yiyárete."

Fol noraye Agrifafaf

²³ Ámb efghon Agrifa a Bernisam numaneménd mer sáláme. Fá nélaweyayénd Gafaman méngot yémafé fiyaré sénko árfé a utmanégh ár tesenmén. Festusém emndai yánjo ár, "Ténmasrongi Fol yéna."

²⁴ Festus norayai, "Warsagh ár Agrifa a méinyotio efe yéna em yéndfé, fémo fem téfandangi yéné ár! Méinyotio Ju áré wamnendangi yénd Jerusalemén a yéna Kaisarian, kutnawét ndené fá yau so nakete.

²⁵ Wénde yéndon yau yinjoyén yáne yaufi wafroghyam árkémamén fá krot yékmétat. Wénde ménamén fá wéikor norayai fá ménde témorwén Kaisar sái káyáretau yáne áwáaranégh. Féyo yéndon mwighe yafrotamén yá watembghét kétán Rom.

²⁶ "Yénd yau mat wém némé yéndon so yéfarotan Rom tuk warsagh árfefaf yánemén. Yénémaménnde yéndon té ténémnjan fá méinyotio féfefaf. Warsagh ár Agrifafaf, yéndon némamnendan fém kor merkéraye náyáreta némé Fol noraye. Féyo yénd so táf norayam yéné kértamén mérne. Soramé yéndon so mbarkánde férén yéfarotan kétán Kaisarefaf.

27 Yénd norayan yéné ménamén njam yéndfem tatembangém kwéfkwéf méngo ár kétán Rom tuk warsagh ároefaf téfnofnar yuwon, féyo yéné yau so mer yém.”

26

1 Féyo Agrifa norayai Folefaf, “Ko-
raya sénonjo.”

Féyo Folém ngángé euyoi a norayai awamarogh si,

2 “Warsagh ár Agrifa, yénd áuwéghafé wém fe sáfrére sénonjo táf yéndon norayan awamarogh si méinyotio Ju árfene wánangoghmén,

3 ménamén fém mer mat ném ndernáye Ju ár emor a yéfene fénatayam. Féyo fém náyáreta tafaf métare!

4 “Méinyotio Ju ár mat em tanemén kétándmayo yénd tosé. Fá mat em némé sáfot ghérsafé yénd kwémorangérwén tanjo yuwon a ndenáyo Jerusalemén.

5 Fá mat té tamorwén tanemén tekefifi. Fá so nafrotat ndené yénd kwémorwén Farasi ár. Yéndo mbarkánde ewaitotan Ngánjánene nák ndenanit méinyotio Farasi árék kés ewafrotat.

6 Tane méghmégh siyém ménáyan némé Ngánjánam té nénorayai téfene ákiafefaf, yéné téfnan yénd ufoghan wém sénonjo.

7 Ngánjánam unyéghofnar si norayam ndimbal yammén kétán téfene 12 Israil ár mérénfaf. Yéndfem méinyotio yánjetam ménát so tanangém némé Ngánjánam unyéghofnar si néngorayai téfefaf. Yéné téfnan yéndfem Ju árék túmén yáwefnotam Ngánjáne sémbár a efogh. Ndené yéné Ju ár sem yéna, yéndo efalo yiyátotan Ngánjánene unyéghofnar si. Wénde yéné yém téfén ndené fá nawatarnat tafaf.

8 Ngánjánam so taméindangé kér ár sái kanongi ghérsat wéikor. Fémo fem so efalo wiyátotati yénd njam norayan yéné si.

9 “Yénd yéndio ménde kwémorwén sái kásáfotawén tékarotawén Yesu Naretmén.

10 Yéné fiyém yéndon némé tafrotawén Jerusalemén. Limánégh ghéngén wároggh árfene si muyayan, yéndon efalo yátogh ár tárfár takmetawén kwéfkwéf méngot. Njam téfene limánégh árék korayangayénd, ‘Yéné efalo yátogh ár táf kérék em,’ Yéndon yéfene mwighé ámbiro tiyátongayén.

11 Tárfár mbinotma yénd kwiyotau Ju árfene áumengégh méngomé ménát yéfe tékrátan kémghét. Yéndon tawáfáretawén fá yau fi siot Ngánjánefaf. Yéndon tawakeindawén nékw kwémorwén yéfefaf a tawifnawén dábi árfene tesenamé.

12 “Ámb efghon yénd álighan kwémorwén Damaskosét limánégh ghéngén wároggh árfene si muyafé a wáfáretayénd.

13 Warsagh ár Agrifa, séite karéfta, njam yénd kwéngmorwén endmé, yéndo yinjoyén kwayaghé njafarta, yau ndené efogh kwayaghé, wénde yéné yáindai, a warendai yénd a yéndfé áligh ár.

14 Yénd méinyotio nuyáyém mbandot, a yénd náyárayén kém korayau Ibru sie, ‘Sol, Sol, námamén fémo yénd wesmete? Fémo njam kafkaf tautar wím minan, fémon ndémke so yéfande.’

15 “Féyo yéndon yémotayén, ‘Efe fém ném, Yuré?’

“Yuram wawangoi, ‘Yénd wém Yesu, efe fémon yésmete.

16 Kano a kokai fenjo kafkafe. Yénd té nufarén fefaf fém némuyafon tane ásáfoghét a fandagh ár. Fémon so ewaufrote tanemén némé fémon téfande a so mé yéngfande.

17 Yéndon so kémanjarén kétamé Ju ár a Téndó ár. Yéndon némáfáretan téndo árfefaf

18 ménát yéfene ghékéf sauréghét a so ewangote kwéfkwéfta kwayaghat, kétamé Sáiféroene waftata kétán Ngánjánefaf. Féyo yémofem so tanangi yaufiyam wighét yaufita a sifayé tawaramangi Ngánjánene árfefaf emofem yénd efalo wiyátotat.’

19 “Féyo warsagh ár Agrifa, yénd áyárégh kwémorwén ghékéf waingégh yaman njafarmén.

20 Fronde ewaufrotan kétán efe tamorwén Damaskosén, ndenáyo yéfefaf Jerusalemét a méinyotio Judiat a méinyotio Téndó árfefaf. Yéndon táitotawén ménát fá so nawengotat yaufita Ngánjánefaf a so yufarotat yéfenjo awengogh yam wafroghe

21 Yéné téfnan ámb Ju áréwéráyénd wáwefnogh méngo sifayan a kwérametawét ngiot.

22 Wénde Ngánjánam kwáutáne ta méinyotio efogh kétánotio sénonjo. Féyo yénd wakai yéna a nafrotan efalo si yétkwénofnar ár a yétkwénafé árfefaf. Yéndo yéné norayan némé Ngánjánene mat yátogh ár a Moses korayau so nufrotat:

23 Kerisom so tékrát yáyárete, a fronde so yém anoghét kétamé kérta, so yénérse si kwayaghé yánjo árfefaf a Téndó árfefaf.”

24 Njam Folém mé korayau, Festusém nutnai, “Fol, fém onon ném! Fenjo ndimbal otamegham néméinde ononot!”

25 Folém yawangoi, “Minde utmanéghafé Festus. Yénd yau onon wém. Yénd némé norayan siyém efalo a fifiyafé.

26 Warsagh ár mat yéné yammén yém. Yénd so norayan férférofnaye fefaf. Yénd mat wém ndené warsagh ár mat yém némé yénd norayan, ménamén yéné yam yau nufrotam átnoghe kwéndkwéndan.

27 Warsagh ár Agrifa, fémon efalo té eyátote Ngánjánene mat yátogh ár? Yénd mat fémo fété.”

28 Féyo Agrifa norayai Folefaf, “Fém ndené nemne yéné tekofnare fémon so kwiýáto wékeye yénd ndené fété efalo yátogh ár?”

29 Folém yawangoi, “Ténjfi o tombé kéréye, tane orayégh Ngánjánefaf feyot a méinyotio emofem wiyáretat yénd sénonjo so kénamndangi efalo yátogh ár ndené yénd swém, wénde

yénd yau ménde wém fém sái kamndangi kwéfkwéf méngo ár ndené yénd.”

30 Warsagh ár, gafana, Bernis a méinyotio efe tamorangéwén yémafé fá nokayoyénd.

31 Soramé yémofem yéfrangoyénd a fá nufngoyénd si yéfé kénjúnro, “Yéné árom némé yau tafrote némndafi árkémamén krot so tékmangi o kwéfkwéf méngot tényawangi.”

32 Agrifa norayai Festusefaf, “Njam yéné ár yau té norayai Kaisarefaf ménát sái káyáretau yane si, féyo yéndfem so téngwurtongém.”

27

Fol tiyotau ndimbal boute kétán Rom

1 Njam mwiché nufaryéng nde yénd so kuwanongayém ndimbal boute kétán Italia, yémofem eramáyénd Fol a ámb kwéfkwéf méngo ár yáfaf Rom fiyaré sénko ár Juliés. Fá tafnyangéwén tukén warsagh ároene fiyaré ménnan.

2 Yénd nuwanoyém ndimbal boutfaf árkéméné yénmormén kétamé Adramitum. Yéné bout témorwén kafrendau. Yéné so kuwanongai yénamé tesenamé arakaf téndomé Esia ndimbal yuwon. Yénd nuflayém yéné boutan. Ár yétkwén Aristakus efe témorwén Tesalonika tesenmén Makedonia yuwon nuwanoyém yémafé.

3 Ámb kwéfon nufaryém Sidonét. Juliésém mere Fol yumyoi fandaghét yá fútarfefaf ménát yémofem so taramangayénd yáne méndefé rokar.

4 Njam yéndfem yéfrangoyém Sidon tesen, ménamén ndimbal mbormboram wangogh yénmafngoi, féyo yénd kérsawém Saifrés fér téndomé árkamé mbormbor yau téfnjawéng muyafé.

5 Yéné soramé néférmayém marat arakaffaf kaka kétán arakaf téndot Silisia a Famfilia yuwon, nénufaryém kétán Mirat tesen Lisia yuwon.

6 Mira tesenan, fiyaré sénko árom yinjoi Aleksandria árfene ndimbal

bout árké kafrendawét álighét Italiat, féyo yémo yénmaflai boutan.

⁷ Yénd áfráe kérsawém tárfár efogh, a táikér mé téfandawém ufarghét Sénidus yuwot. Yau mbormboram ténmumyotau yénd álighét yéné sifayamé, féyo yénd téndomé nuwanoyém kétán náikái também Krit fér, yéngwaindayém Salmone ghém.

⁸ Yénd áfráe kérsawém arakaf téndomé a nufaryém yéné sifayé yétkwén Wanjarégh Sur, yau nayu témorwén kétámdé Lasia tesenot.

⁹ Yénandmé yéndfem té tárfár efogh tanérsam, féyo yéné so yém mámáfi njam mé nérsam boute ménamén Ju árfene ndimbal awafarmanégh efogh soramé arakaf namndai minde mbormborafé. Féyo Folém emndai ár boutan,

¹⁰ “Fútaréf, káyáangi tafaf yénd njam kuwanongém sénonjo téfene ndimbal bout rokarafé so kértayan yém, a tárfár ghérsé so etarnam.”

¹¹ Wénde fiyaré sénko ár yau náyárai Folefaf némé fá norayai, wénde ewaiteyai ndimbal bout wawerégh ár a ndimbal bout yurane si.

¹² Ménamén sur yau mer témorwén yunjfan yéfe kémghét, tárfár ár ménde tamorwén awaingéghét kétán sur yétkwén Finiks yunjéf ámnjoghét kété. Finiks sur témorwén sauréghkaf kétán arakafot sómbio ende a muyafé mbormbor yau kor ténéfnjau kété.

Ndimbal Mbormbor

¹³ Njam métar náikái mbormbor waufégh yénmafngoi, yémofem yinjoyénd mer témorwén álighét. Féyo táf yurtoyénd werégh téfén ndimbal boutoene a nuwanoyénd Krit arakaf téndomé.

¹⁴ Wénde ndimbal mbormbor yétkwén Yambérmawér Mbormboram eutfoi fá a yénmaufetai kétamé féta.

¹⁵ Mbormbor témaufetau minde muyafé ndimbal boutfaf. Féyotarofnar tamorwén wawerégh téfnáram sái taweretawét ndimbal bout mbarkánde kétán mbormborfaf. Féyo yumyoyénd ndimbal bout mbormboram yéngwanai.

¹⁶ Yénd yénamé yéngmormén Kauda fér néndkéfamé. Bout wawerégh téfnáram wénmauyoyénd Boutoene ndingi nutambén ménát wanjarghét.

¹⁷ Féyo yémofem yarmboyénd ndingi ndimbal bout tukét. Yéné soramé yémofem wumbégh yafngoyénd ángéghe ndimbal bout ménát taikrot. Ménamén fá férfér tamorwén nde mété táf kásmetawét wíman Siritisen, yémofem yeworyénd boutoene wérégh tot téfén yumyoyénd ndimbal bout yéngwanayéng mbormboram.

¹⁸ Ndimbal mbormbor mindefifi taufetau, féyo ámb efghon ámb rokar taranégh ewafngoyénd ndimbal boutta.

¹⁹ Nambiomén efghon yémofem taranégh ewafngoyénd ámb bout ásfoghmén rokar.

²⁰ Tárfár efghon yéndfem yau tafandawém efogh a kénd. Ndimbal mbormbor mé ténmaufetau muyafé a yénd féyo yénmormén a téfene kamnang nefoyénd awanjarghét.

²¹ Yéné téfnan yéndfem yau njamke tánetawém ndené teke. Fol nokayoi emndai ár: “Fém fai káyaretawét tafaf njam tamorwén kété Krit féran, fémofem yau yéné wasérmbohgh so tinjongayénd a té kawaghnat.

²² Wénde sénonjo yéndon ewamnenndan fém, yau férfér em ménamén emo ámb yau ghérsé so yétarne, mé ndimbal boutro so nawasérmbote.

²³ Yénd wém Ngánjánene, a yéndon yáwefnotan yáyot. Sémbáran yémon ténmáfárete njafar si résagh ár

²⁴ ta waufroí, 'Fol, yau férfér nám! Fém so némakai ufoghan Rom tuk warsagh ároene rére. Ménamén fenemén Ngánjánam so tawanjarngé efe méinyotio em ndimbal boutan.'

²⁵ Féyo férfér yau em! Yénd mat wém ndené Ngánjánam so yafrote mbarkánd námé fá norayai.

²⁶ Wéndende, ndimbal bout so nirone ámb féran.”

Ndimbal bout niroyéng

²⁷ 14 sémbáran yénd ténmimndau mbormboram yénamé Mediterian arakafamé. Wénde sémbár néndkéf

ndimbal bout ásfogh ár mat náyatoyénd yénd kaka náyatoyém mbandfaf.

²⁸ Yémofem yufotaménd nuoe kénjkam ndené 40 mité. Yéné soramé wéi yufotaménd a yinyoyénd 30 mité kénjkam témorwén.

²⁹ Ndimbal bout ásfogh ár férér tamorwén ménamén mété táf kásmetawét wíman. Féyo yémofem ewitaménd 4 werégh tot téfén ndimbal boutoene kwémb tambén a fá Ngánjánafé orayégh nufngoyénd efogh kwayaghat.

³⁰ Bout ásfogh ár ménde tamorwén sái téfrangongayénd ndimbal bout. Féyo yémofem yeworyénd ndingi arakafot. Fá yéta kwankwane álighét nufngoyénd. Fá norayayénd, “Yénd yéngém kété ndimbal bout sénkofaf ménát ndimbal boutoene werégh tot téfén so taweworngém arakafot.” Wénde kuindawét.

³¹ Wénde Folém emndai fiyaré sénko ár a fiyaré, “Ndimbal bout ásfogh ár yau njam emor ndimbal boutan, féfene kamnang ámb yau yém ménát awanjarghét.”

³² Féyo fiyaram yénfayénd ángégh árké teretawét ndingi a nuyai arakafot.

³³ Fauréghétro témorwén Folém ewamnendai njamke nénet, a emndai, “14 efogh fém té tam mámé mwighe a ámb njamke yau tánétati.

³⁴ Yéndon ewamnendan fém, féyo, njamke tánétangi, ghérsé sái mé em. Yéné yafrotati a fém so mer em.”

³⁵ Si soramé, Folém yanayéng ámb féskaflawé karéf a kánjo si yaramayéng Ngánjáne. Féyo méinyotio árfene sáfrére, yémo yétfoi féskaflawé a ténetau.

³⁶ Fá méinyotio náuwétaménd a ámb njamke enetaménd.

³⁷ Kété tamorwén méinyotio 276 ár ndimbal boutan.

³⁸ Njam yémofem enetaménd a eremngoi, yémofem tawitawét flawé baik kété arakafot ndimbal bout ofat.

³⁹ Ámb akwan, yémofem yau yáyámngoyénd mband, wénde

yémofem yinjoyénd trewar ménáyafé miri mbandafé. Féyo yémofem mwighe yinjoyénd ménát wérset miriamé.

⁴⁰ Yémofem enfayénd werégh téfén ángégh féyo engéfrangoyénd arakafan. Táfandio yémofem eferyénd ángégh árkéménayam teretawét ndimbal bout wakenyéghmén. Yénamayo yémofem yakayoyénd sáimai ndimbal bout sénko tambén a mbormboram ndimbal bout résagh yafngoi kété mirifaf.

⁴¹ Wénde ndimbal bout miri mbandot náyatoi. Féyo ndimbal bout sénko nékmboi kété yau kimndau, a ndimbal sófam yésmai ndimbal bout kwémbta méinyotio yiroryéng.

⁴² Fiyaré méndefnar tamorwén efe yau so kakmetawét tunat a kengongayénd, féyo yémofem mwighe téfrendawét kwéfkwe méngo árfe ngiot.

⁴³ Wéndende, fiyaré sénko ár ménde témorwén Fole wanjarghét a yémo yau taumyotau yéné yam wafroghét. Wéndende, “Méinyotio ár efe mat em akmégh, katnangi arakafot, a kakmetangi tunat.

⁴⁴ Ámb árém táf ewaitotat. Nawéretat wén karfan o ndimbal bout karéfkarefan.” Féyo fá nufaryénd merro kété tunat.

28

Fol témorwén Malta féran

¹ Njam yénd merro nufaryém, yéndfem yáyámngoyém fér yétkwén Malta.

² Fér ár efe tákmangérwén yémofem yénmumyoyénd mere a fútar náyatoyém. Yémofem fés yétayaménd a yénmumyoyénd yénd méinyotio ménamén nu kafamndau a kurférmén.

³ Folém ámb fés sut enwanai a efayoi fését. Fés waftayam yéméindai kamban étorghét a yararyéng yáne ngángé.

⁴ Njam fér árém yinjoyénd kamban tényangérwén yáne ngángayan, fá korayangí yéfe kénjúnro, “Yéné ár

mété yém ár ngi téfnár! Fá yau koli-tote arakafan, wénde ngánjánam yau yumyo ghérsat.”

⁵ Wénde Folém yéfnendai kamban fését yéneghoi a ámb némé kérté yau yanai.

⁶ Ár kemnawét yáfaf ndené mbwe kar so tarenau o sune kér témorwén. Wénde teke awanjengégh soramé yau némndafi nufrotam yáfaf, yéfefaf mwiché nufaryénd a norayayénd, “Fá siyém ngánján.”

⁷ Gafana témorwén Fablis yéné féran, yáne ámb mband kété témorwén. Fablis témorwén ngárám ár téfefaf a yénumyoi yánjo méngot nambio efogh ámnjoghét.

⁸ Yárefé enjne tékmangérwén yameyan fífi waftamén a oghanemén. Fol nénglawai kénjút Ngánjánafé orayéghét a ngángé yéfayoi yáfaf a mer yiyátoi.

⁹ Njam yéné yam nufrotam, yéné fértá enjne téfnár tanmorwén a mer táyátotau.

¹⁰ Yémofem ténmutémndawét yénd tárfár ende, a yénd njam álighétro ténmorwén, yémofem ténmarametawét téfene méndefé rokar.

Fol nufaryéng Rom

¹¹ Nambio ghérare soramé mbormboram yíroyéng ndimbal bout. Ndimbal bout yéméghangérmén Maltaan mbormbormén yunifan. Yéné témorwén Aleksandriamén ndimbal bout a kété tárwén sómbio wafroghmén ngánján ndimbal bout sénkoyan. Yénd néngufaryém ndimbal bout.

¹² Yénd ngérsawém arakafamé nungufaryém Sirakus tesen a yénmorangérmén kété nambio efogh.

¹³ Kétándmé yénd nufaryém Regium tesen. Ámb efghon náikái mbormbor waufégh yafngoi, sómbio efogh soramé yénd nufaryém Fotioli tesen.

¹⁴ Kété yéndfem ewinjoyém Yesuene waitogh ár, emofem yénmumyoyénd yémafé ámnjoghét 7 efghot. A féyo yénd néngwanoyém Rom.

¹⁵ Ámb Yesuene waitogh ár Rommén náyárayénd téfenemén a enmormén téfe wanféghét Afius térarégh sífayat a méngotu yétkwén Nambio wan téfnár méngot. Njam Folém ewinjoyi fá, yémon kánjo yaramai Ngánjáne a frengégh yanai.

¹⁶ Yénd njam nufaryém Rom, Fol yumyoyénd yambia ámnjoghét fíyaram tambetau.

Folém táitotau mer si Romén wambégh mbanmbanan

¹⁷ Nambio efogh soramé yémo eumendai Ju árfene sénko ár a Fol norayai yéfefaf, “Tane fútaréf, yéndon némé yau tafrotan téfene árfefaf o téfene ákífene túmén yam, wénde yénd werayénd Jerusalemmén a wéramayénd Rom árfene ngángat.

¹⁸ Yémofem kwémotawét yénd a ménde tamorwén ta utorghét, ménamén yaufi yau yinjoyénd tafaf árkémamén kér so kwémorwén.

¹⁹ Ju sénko ár korayawét tafaf, féyo yéné yamam kwéméindangé yénd sái korayangén Kaisar náyáreta tane si, ndemamén tane ámb yau témorwén wánangogh tane árfefaf.

²⁰ Féyo yéndo té kénmarawetan fém yénan álighét ménát yéndo so némaufrotan némamén yénd wém kwéfkwéf méngon. Yéné ménamén yém yéndo efalo yiyátotan Keriso, efe yém Israil árfene kamnang té yénmormén.”

²¹ Yémofem yawangoyénd, “Yéndfem ámb yau némé férén ewinjoyém Judi-amén fenemén. Ámb yau téfene ár efe enmormén kétándmé nafroyénd o norayayénd yaufi si fenemén.

²² Wénde yénd ménde yéném áyárgghét fene si némé em, ménamén yénd mat yéném árém norayat yaufi si marataye yéné totér mérénmén.”

²³ Yémofem yufoyénd ámb efogh Fole álighét. Njam yéné efogh naw-erai, tárfár ár enmormén mérne yéné sífayat ánde fá tékmangérwén. Yémo táitotau yéfefaf akw kétán férégh, tawawafenau Ngánján limánéghmén, a kétamé Mosesene nák a kétamé

Ngánjánene mat yátogh árfenemén. Yémo tamndetau ménát yaufiyamta awengoghét a ménát awengoghét Yesuefaf.

²⁴ Ámb árém efalo tiyátotawét némé fá korayau, wénde ámb árém yau efalo tiyátotawét.

²⁵ Fá kéwitawét yénémamén yéfenjo kénjún. Njam yémofem fran-goghét yafngoyénd, Fol norayai, “Ngánján Mbérbéram norayai efalo si Ngánjánene mat yátogh ár Aisaya kénjumé féfene ákifefaf:

²⁶ “Kuwano yéné árfefaf a koraya, “Fém so náyáretati wénde mat yau so náyátotati.

Fémofem so yéfandati wénde yau so tayamngongi.

²⁷ Ménamén yéné árfene tikéf té nénamndai táikér, yémofem táikér yéfandat áyárg hét,

a yémofem yéfenjo ghékéf té eumbértongi.

Féyo mété táf yau néretat yéfenjo ghékfe,

a yau náyáretat yéfenjo téngane, a efalo yau yiyátotat yéfenjo tikfe a kawengongi ménát yéndon so mer táyáton fá.””

²⁸ Yénémaménnde yénd Fol ménde wém fém mat so em Ngánjánene wanjarégh té yéngramai kétán Téndo árfefaf, a fá so náyáretat!

²⁹ *

³⁰ Sómbio yunjéf Fol yémorangérmén kété yáne mani faimén méngon a taumyotau fá efe tanmormén yá fandaghét.

³¹ Yémo tawaufrotau Ngánján limánéghmén a tawatametau Yuré Yesu Kerisoenemén férférof nar a emo yau tékmbongai.

* **28:29 28.29** Yau siménj